

Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

ΔΑΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 27° ♦ ΙΟΥΝΙΟΣ 2008 ♦ ΑΡ. 314

Κωδ.
ΕΛ.ΤΑ.:
3187
€6

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΣΑΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΞΗ **ΛΕΣΒΙΑ**

Οί διεθνείς νόμοι για την προστασία
του «Δικαιώματος Γεωγραφικής Ταυτότητας»

CNN.com /europe

Lesbos ladies launch lesbian lawsuit

The New York Times

Thursday, May 8, 2008

BUSINESS TECHNOLOGY SCIENCE HEALTH SPORTS OPD

Who Are You Calling a Lesbian?

SPIEGEL ONLINE REISE

NACHRICHTEN VIDEO ENGLISH EINSTAGES FORUM

Drei Lesbier wollen Bezeichnung
"lesbisch" verbieten

REUTERS

THOMSON REUTERS

Greek islanders say gay women
are no Lesbians

Telegraph.co.uk

Home News Sport Business Travel Jobs Motoring Telegraph TV

Islanders want legal right to be 'true lesbians'

Last updated: 11:29AM BST 20/04/2008

THE INDEPENDENT

EUROPE

News Opinion Environment Sport Life & Style

UK v Europe World v Business v In the News v People v

Home > Europe

Who are the real lesbians?

BBC

BBC NEWS

Lesbos islanders dispute gay name

ALJAZEERA.NET

Lesbos islanders sue lesbian group

guardian.co.uk

In praise of ... lesbians

LENTA.RU

издание Rambler Media Group

Жители острова Лесбос будут судиться с лесбиянками

THE AUSTRALIAN

Breaking News The Nation The World Climate Features Opinion B

Lesbians pick fight with gay women

YAHOO! NEWS

People of Lesbos take gay group
to court over term 'Lesbian'

AP Associated Press

People of Lesbos take gay group
to court over term 'Lesbian'

TIMESONLINE

Where am I? Home News World News Europe News

Lesbians of Lesbos fed up of being called
lesbians

Daily Mail

Back to home Login Register
News World news

Lesbos islanders ask Greek court to ban gay
women calling themselves Lesbians

FRANCE 24 INTERNATIONAL
NEWS 24/7

GREECE

Lesbos residents move
to reclaim the term
'lesbian'

EL PAÍS.com Sociedad

Inicio Internacional España Sociedad Economía Tecnología Cultura Gente y TV
El Viajero El País semanal Domingo Salud Futuro Educación

Los habitantes de Lesbos
no quieren que se les tome por
homosexuales

ISSN 1105-9486

9 771105 948009

Ο ΝΑΥΑΡΧΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ, Ο ΠΑΠΑΣ
ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΣΕΒΕΣ ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ

Ίδρυτής - ιδιοκτήτης,
εκδότης - διευθυντής
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα,
105 58 Αθήνα.
Τηλέφωνα: 2103223957,
2103314986, 2109841655
Τηλομοιότυπος: 2103314997

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:
<http://www.davlos.gr>
Ηλεκτρονική αλληλογραφία:
davlos@davlos.gr

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9:30-14:30
καθημερινά (καί Σάββατο).

Διευθυντής Συντάξεως
ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΑΖΑΡΗΣ

Τεχνική Έπιμέλεια
ΝΑΣΟΣ ΧΑΤΖΗΓΡΥΡΗΣ

Γλωσσική Έπιμέλεια
ΑΡΤΕΜΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

- Τιμή αντίτιπου: €6.
- 12μηνη συνδρομή: €53.
- Όργανισμών κ.λπ.: €80.
 - Φοιτητών: €43.
 - Έξωτερικού: €80.
- Η συνδρομή καταβάλλεται
κατά την έγγραφη.
- Η συνδρομή ανανεώνεται αυτόματως
μετά τη λήξη του 12μήνου.
Διακοπή της συνδρομής γίνεται μόνον
κατόπιν τηλεφωνήματος
του ενδιαφερομένου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ.

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.
Για εξοικονόμηση χώρου το Περιοδικό
διατηρεί το δικαίωμα σύμπτυξης ή δημοσί-
ευσης σέ συνέχειες των προσφερομένων
συνεργασιών.

- Παραγγελίες μέσω Διαδικτύου
βιβλίων, τόμων, παλαιών τευχών «Δ»
και έγγραφες συνδρομητών:
στην ιστοσελίδα μας www.davlos.gr
- Επίσης έγγραφες συνδρομητών με
ένα απλό τηλεφώνημα στα
τηλέφωνα του «Δ».

Απαγορεύεται ή εν όλω ή εν μέρει
ανάδημοσίευση ή αναμετάδοση καθ'
οιονδήποτε τρόπον δημοσιευμάτων
του «Δαυλού» χωρίς τη γραπτή άδεια
του εκδότη.

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό Πρωτοποριακής Έρευνας
Έτος 27°, Ιούνιος 2008, Άριθ. 314

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Παγκόσμιος σάλος και ρωμαίικο «σάλεμα» 22150

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ό κ. Στυλιανίδης, ή Παναγία και το '21 22158

ΕΡΕΥΝΕΣ

Γεωπειρατεία: Η διεθνής προστασία
του Δικαιώματος της «Γεωγραφικής Ταυτότητας» 22156
Γη: Μιά τεράστια «άποθήκη» ενέργειας 22211
Πόλ-ις, Πολ-ιτική, Πολ-ιτισμός και Πόλ-εμος 22217
Η συνεννοχή των Ελλήνων στην άρπαγή αρχαιοτήτων 22235
Η άρχαία τεχνολογία των υπολογιστών 22245

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΑΡΑΒΕΣ

Η ιστορική συνάντηση και ο ιστορικός χωρισμός

Μέσω Άράβων ή Έλληνική σκέψη
«αναγέννησε» την Δυτική Ευρώπη 22173
Η δυναστεία των Άβασσιδών
και η αντιμεπίθεση των Ίμάμηδων 22179
Αιγύπτιος → Ίσλαμιστής,
Έλληνας → Χριστιανός:
Παράλληλες πορείες ιστορικής έκτροπής 22186
Η σημερινή όπισθοδρόμηση
της Έπιστήμης στον Ίσλαμικό Κόσμο 22193

ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Ένα ιερό Πολεμικό Ναυτικό 22162
ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ 22169
Έξουσία και Τέχνη 22227
ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ 22233
ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ 22250
Τα «γαλλικά» κρασοστάφυλα είναι... αρχαιοελληνικά 22250

ΓΕΤΟΝΟΤΑ

Τα διεθνή και ελληνικά Μ.Μ.Ε., πού μετέδωσαν
ανά τον κόσμο την είδηση για τη λέξη Λεσβία 22153
Οι «άγνωστοι θεοί» των Αθηνών
και η «ταχυδακτυλουργία» του Παύλου 22202
Οι Βραζιλιάνοι αθλητές του Χριστού 22204

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Χασάν Μπαντάουη 22187
Χρόνης Μπότοσγλου 22226

Ό «Δ» έχει την ευθύνη των κειμένων πού δημοσιεύει στις
σελίδες του. Για τις δραστηριότητες, δημοσιεύσεις, διατυ-
πώσεις θέσεων κ.λπ. εκτός «Δαυλού», από πρόσωπα πού
γράφουν ή έγραψαν στο Περιοδικό, ό «Δ» δεν ευθύνεται.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΣΑΛΟΣ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΙΚΟ «ΣΑΛΕΜΑ»

πιθυμῶ νὰ κάνω λίγες παρατηρήσεις σχετικὲς μὲ τὸν παγκόσμιο σάλο, ποὺ ξέσπασε, μόλις μεταδόθηκε ἡ εἶδηση, ὅτι ὡς Λέσβιοι ἐγὼ καὶ οἱ κυρίες Μαρία Δ. Ρόδου καὶ Κοκκῶνη Α. Κουβαλάκη καταθέσαμε στὸ Πρωτοδικεῖο Ἀθηνῶν αἴτηση ἀσφαλιστικῶν μέτρων κατὰ τοῦ σωματείου «Ὁμοφυλοφιλικὴ Λεσβιακὴ Κοινότητα Ἑλλάδας (ΟΛΚΕ)», ἡ ὁποία ἐκδικάζεται στὶς 10 Ἰουνίου, μὲ αἴτημα νὰ παύσουν τὰ μέλη του νὰ χρησιμοποιοῦν τὶς λέξεις «Λεσβιακή», «Λεσβία» κ.λπ., διότι, ὡς μὴ ἔχοντα καμμία ἀπολύτως σχέση μὲ τὴ Λέσβο, στεροῦν ἢ φαλκιδεύουν τὸ ἀνθρώπινο δικαίωμα 250.000 ἀνθρώπων, Λεσβίων τὴν καταγωγή, νὰ ἔχουν γεωγραφικὴ ταυτότητα καὶ ἔτσι προσβάλλουν βάνανυσα τὴν προσωπικότητά τους.

Οἱ παρατηρήσεις μου ἀφοροῦν α) στὰ ξένα καὶ β) στὰ ἐλληνικὰ μέσα ἐνημέρωσης.

Α Δὲν ὑπῆρξε οὔτε ἓνα ξένο πρακτορεῖο (Ἀσσοσιέιτεντ Πρές, Ρῶντερς, Μπλουμπεργκ κ.λπ., ποὺ μετέδωσαν τὸ θέμα) οὔτε ἓνα ξένο κανάλι (CNN, BBC, Ἄλ Τζαζίρα, Κρατικὴ Τηλεόραση Αὐστραλίας κ.λπ., κ.λπ., ποὺ κάλυψαν εἰδησεογραφικὰ τὸ θέμα) οὔτε μίᾱ ξένη ἐφημερίδα ἢ περιοδικὸ (New York Times, London Times, The Guardian, Le Monde, Der Spiegel κ.λπ., ποὺ δημοσίευσαν σχετικὰ ἄρθρα) ποῦ, ἀνεξάρτητα πρὸς τὴ θετικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἀποψη ποὺ ἐκφράζουν γιὰ τὴν ὑπόθεση αὐτή, νὰ μὴν διευκρινίζουν τὴν οὐσία τῆς ὑπόθεσης, δηλ. ὅτι τὰ ἀσφαλιστικὰ μέτρα, ποὺ ζητήσαμε, ἔχουν ὡς ἀποκλειστικὸ σκοπὸ τὴν προστασία ἐνὸς προσβαλλόμενου ἀνθρώπινου δικαιώματός μας.

Β Δὲν ὑπῆρξε οὔτε ἓνα ἐλληνικὸ μέσο, ἔντυπο ἢ ἠλεκτρονικό, ποὺ νὰ ξεκαθαρίξῃ πλήρως τὴν προαναφερθεῖσα ἀπλὴ καὶ καθαρὴ οὐσία τῆς δικαστικῆς αὐτῆς ὑπόθεσης.

Ἡ κοινὴ γνώμη τῆς σημερινῆς Ἑλλάδας κατὰ περίπτωσιν θεώρησε,

1 ὅτι εἶναι ἡ πρωτοβουλία μας «ρατσιστικὴ», διότι στερεῖ ἀπὸ τὶς ὁμοφυλόφιλες γυναῖκες τὸ δικαίωμα τοῦ προσδιορισμοῦ (:) τους (δηλαδὴ τὴν ἰδιοποίηση καὶ τὸν σφετερισμὸ τοῦ δικαιώματος τοῦ γεωγραφικοῦ προσδιορισμοῦ τῶν κατοίκων τῆς Λέσβου), **2** ὅτι κακῶς ὁ «Δ», πῆρε τὴν θέση ποὺ πῆρε γιὰ τοὺς Σκοπιανοὺς (ὑποστηρίζοντας τὸ κατὰ βάθος πολὺν φιλελληνικὸ αἴτημά τους νὰ συμμερισθοῦν μὲ τοὺς γείτονές τους Μακεδόνες τῆς Ἑλλάδας μίᾱ ἐλληνικώτατη γεωγραφικὴ ὀνομασία, ἀντὶ νὰ αὐτοαποκαλοῦνται Σλάβοι), δηλαδὴ θεωροῦν, ὅτι εἶναι τὸ ἴδιο πρᾶγμα μὲ τὸ θέμα τῶν Σκοπίων ἢ διαστρέβλωση τῆς ἔννοιας τῆς ἐλληνικῆς λέξης, ποὺ σημαίνει τὸν γεωγραφικὸ προσδιορισμὸ τῶν Λεσβίων σὲ μιᾷ ἔννοια σεξουαλικοῦ προσδιορισμοῦ, **3** ὅτι μὲ τὴν κίνησή μας αὐτὴ θὰ χάσῃ ἡ Λέσβος τὰ λεφτά, ποὺ ἀφήνουν στὸ νησί οἱ ὁμοφυλόφιλες γυναῖκες, ποὺ τὸ ἐπισκέπτονται (τὸ τελευταῖο σημεῖο πρόβαλε ἰδιαίτερα σὲ ἐπίσημῃ ἀνακοί-

νωσή του ένα από τὰ πέντε κόμματα τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ στὴ συνέχεια ἀπαρνήθηκε τὴν «θέση» του αὐτῇ, προφανῶς διότι μὲ πιδὸ ὥριμη σκέψη κατάλαβε ὅτι ξεπουλᾷ τὸν γεωγραφικὸ προσδιορισμὸ τῶν ψηφοφόρων του στὴ Λέσβο «γιὰ μία χούφτα δολλάρια»), ἐνῶ στὴν αἴτησή μας δὲν ζητήσαμε νά... ἀπαγορευθῇ ἡ ἐπίσκεψη οἰουδήποτε ἀνθρώπου στὸ νησί μας, **4** ὅτι μία ἀρχαία κάτοικος τῆς Λέσβου, ἡ μεγάλη λυρική ποιήτρια Σαπφώ, ἡ ὁποία, σημειωτέον, αὐτοκτόνησε ἀπὸ ἔρωτα πρὸς ἓναν ἄνδρα, ἦταν σῶνει καὶ καλὰ ὁμοφυλόφιλη – ἄρα οἱ σημερινὲς κάτοικοι τῆς Λέσβου πρέπει νὰ δέχονται ἀδιαμαρτύρητα τὴν «παρεξήγηση» ὅτι κι αὐτὲς μπορεῖ νὰ εἶναι τέτοιες, **5** ὅτι θὰ μπορούσαμε, γιὰ νὰ μὴν ἐνοχλήσωμε τὶς ὁμοφυλόφιλες, νὰ λεγώμαστε ἀπλῶς «Μυτιληνιοί» (ἂν καὶ γεννηθήκαμε στὴ νῆσο Λέσβο καὶ ὄχι στὴ Μυτιλήνη, ἡ ὁποία εἶναι ἀπλῶς μιὰ πόλη τοῦ νησιοῦ) καὶ **6** ὅτι ἀσχοληθήκαμε μ' ἓνα ἀνάξιο λόγον καὶ χωρὶς ἐνδιαφέρον θέμα, γιὰ νὰ προβληθοῦμε (καὶ γι' αὐτὸ οἱ ἴδιοι τὸ μετέδιδαν σὲ παγκόσμια κλίμακα καὶ ἀναστάτωσαν ὁλόκληρο τὸν πλανήτη, προβάλλοντάς μας!).

ὰ συμπτώματα αὐτὰ τῆς βαρεῖας παθογένειας τῆς σημερινῆς Ρωμοσύνης, ποὺ ἀντικατοπτρίζονται πιστὰ στὴν προαναφερθεῖσα ἑλληνική εἰκόνα δημοσιότητας τοῦ θέματος, εἶναι ἀκριβῶς αὐτὰ ποὺ καταγγέλλει ὁ «Δ» ἐδῶ καὶ 27 χρόνια. Στὸ ἐπίπεδο σκέψης καὶ πολιτισμοῦ, ποὺ βρισκόμαστε, δὲν μπορούμε νὰ ξεχωρίσουμε, ὅτι στὴν ἀνθρώπινη ζωὴ ὑπάρχουν καὶ κάποια πράγματα ποὺ δὲν ἔχουν σχέση μὲ τὰ λεφτά, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀνθρώπινα δικαιώματα δὲν εἶναι μόνο ἐκεῖνα ποὺ προστατεύουν τὰ ἐλλειμματικά ἢ ἰδιορρυθμα ἄτομα, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα ποὺ προστατεύουν τοὺς

ψυχικά όμαλούς και εύρυθμους ανθρώπους –και έπί τέλους ότι ή άποκατάσταση τής φυσικής λειτουργίας του «σαλεμένου» μυαλου τής Ρωμοσύνης είναι πιό σημαντική ύπόθεση άπό την άφύσικη ίσοπέδωση τής προσωπικότητάς μας και την έξαθλίωση τής –ψυχικά νεκρής, όπως την καταντήσαμε– κοινωνίας μας.

Υ.Γ.: Το Δικαίωμα τής Γεωγραφικής Ταυτότητας: Έλαβα και δημοσιεύω (σέ μετάφραση) την άκόλουθη έπιστολή:

“ 2 Μαΐου 2008, 2:53 μ.μ.

Άγαπητέ κ. Λάμπρου,

Οί NY Times δημοσίευσαν σήμερα, 2 Μαΐου 2008, τó άκόλουθο κείμενό μου, σχετικό μέ τó χθεσινό κύριο άρθρο τής έφημερίδας αύτής μέ τίτλο “Who are you calling a Lesbian”, μέ τó όποίο ό έκδότης τών NY Times σχολίαζε την κατάθεση έκ μέρους σας αίτησης άσφαλιστικών μέτρων στο Πρωτοδικείο Άθηνών, μέ τά όποία ζητήσατε νά προστατευθί ή γεωγραφική ταυτότητα τών κατοίκων τής Λέσβου:

«Πρόκειται γιά ζήτημα Γεωγραφικού Προσδιορισμού (Δικαιώματα Πνευματικής Ίδιοκτησίας). Γιά παράδειγμα παρθένο έλαιόλαδο, άν δέν παράγεται στο συγκεκριμένο νησί, δέν μπορεί νά άποκαλήται Λέσβιο (Διάταξη τής Εύρωπαϊκής Ένωσης 1107/96). Όμοίως και άλλα προϊόντα δέν μπορεί νά φέρουν ψευδεπίγραφη έτικέττα προέλευσης μέ έντεκνο τρόπο χρήσης τής λέξης Λέσβιος/ία, Λέσβος. Μία σύντομη άναζήτηση στο Διαδίκτυο τής λέξης Λέσβιος/ία θά προβάλλη 50 (παράνομα) άποτελέσματα. Άν άναζητήσουμε μέ την λέξη Λέσβος, πόσες κινηματογραφικές ταινίες έχουν γυριστή στο νησί, θά διαπιστώσουμε, ότι άρκετές δέν έχουν γυριστή στην Λέσβο, άν και άναφέρουν (παράνόμως) ότι έχουν γυριστή εκεί. Πρόκειται γιά καταφανή παραβίαση του Γεωγραφικού Προσδιορισμού. Καλώ αύτó τó φαινόμενο «Γεωπειρατεία» και άνάμεσα στις πολλαπλές άρνητικές συνέπειες πού έχει είναι και ή αλλοίωση/άλλοτρίωση (του δικαιώματος τής Γεωγραφικής Ταυτότητας), όπως σαφώς κατέδειξε ό Δημήτρης Λάμπρου.*

* Βλέπε τó άρθρο «Η Γεωπειρατεία ως ανακϋπτον θέμα στα πλαίσια τών Δικαιωμάτων Πνευματικής Ίδιοκτησίας». (Geopiracy as an emerging Issue in Intellectual Property Rights: The Rationale for Leadership by Small States) τών Joseph Vogel, J. Robles, C. Gomides, C. Muniz στην διεθνή νομική έπιθεώρηση «Environmental Law Journal» (Άνοιξη 2008, σελ. 391-406).

Joseph Henry Vogel
Ph D (Οίκονομικά)
Καθηγητής Πανεπιστημίου
Η.Π.Α. ”

Άποσπάσματα άπό την βιβλιογραφία και παραπομπές στη διεθνή νομοθεσία περί του Άνθρώπινου Δικαιώματος τής Γεωγραφικής Ταυτότητας ύπάρχουν στις έπόμενες σελίδες του «Δ».

Δ.Ι.Α.

ΤΑ Μ.Μ.Ε. ΠΟΥ ΜΕΤΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΕΙΔΗΣΗ

ναφέρομε μερικά διεθνή και ελληνικά Μ.Μ.Ε., που μετέδωσαν την είδηση της κατάθεσης αίτησης ασφαλιστικών μέτρων κατά του σωματείου «Όμοφυλοφιλική Λεσβιακή Κοινότητα Ελλάδας (ΟΛΚΕ)», τα περισσότερα με μεγάλη προβολή. Ύπηρξαν ανά τον κόσμο και χιλιάδες ακόμη τηλεοπτικοί σταθμοί, εφημερίδες, περιοδικά, πρακτορεία κ.λπ., που δημοσίευσαν το γεγονός αλλά και χιλιάδες προσωπικοί ιστοχώροι (blogs), που άνηρτησαν την είδηση με αναρίθμητες επακόλουθες διαδικτυακές συζητήσεις.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

Μάχη για το όνομα της Λέσβου

Ασφαλιστικά μέτρα από κατοίκους του νησιού για τη χρήση των παραγώγων της λέξης. Πρόκειται για έναν όρο που δεν χρησιμοποιήσαμε εμείς για πρώτη φορά... (ta-nea.dolnet.gr)

Λέσβος και λεσβίες

Η απόπειρα ακτιβιστών του ελληνικού νησιού Λέσβος να πείσουν τον κόσμο ότι οι μοναδικοί άνθρωποι που έχουν το δικαίωμα ν' αποκαλούνται Λέσβιοι... (www.enet.gr)

We're the true Lesbians, say irate Greek islanders

A Greek court has been asked to draw the line between gay women and the natives of the Aegean Sea island of Lesbos... (www.ekathimerini.com)

Λέσβιοι εναντίον ΟΛΚΕ

Στο Πρωτοδικείο Αθηνών η χρήση των όρων «λεσβία» και «λεσβιακή». Ασφαλιστικά μέτρα κατά της Ομοφυλοφιλικής Λεσβιακής Κοινότητας Ελλάδας (ΟΛΚΕ) κατέθεσαν τρεις κάτοικοι της Λέσβου, διεκδικώντας... (www.in.gr)

ΤΟΠΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΛΕΣΒΟΥ

Ασφαλιστικά μέτρα για τη χρήση της λέξης «λεσβία»

Παγκόσμιο ενδιαφέρον έχει προκαλέσει η κίνηση τριών Λέσβιων κατοίκων να καταθέσουν... (www.aiolikanea.gr)

«Μέτωπο» τριών Λέσβιων κατά... λεσβιών

Την απαγόρευση χρήσης των λέξεων «λεσβία» και «λεσβιακή» διεκδικούν με ασφαλιστικά μέτρα... (www.emprosnet.gr)

ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ

Lesbos ladies launch lesbian lawsuit

«My sister can't say she is a Lesbian,» said Dimitris Lambrou. «Our geographical designation has been usurped by certain ladies who have no connection whatsoever with Lesbos,» he said... (edition.cnn.com)

People of Lesbos take gay group to court over term 'Lesbian'

One of the plaintiffs said Wednesday that the name of the association, Homosexual and Lesbian Community of Greece, «insults the identity» of the people of Lesbos, who are also known as Lesbians... (www.ap.org)

Who Are You Calling a Lesbian?

Labels can be tricky things, and not just for people struggling with their own identity. Residents on the Greek island of Lesbos are suing a gay rights organization... (theboard.blogs.nytimes.com)

Greek islanders say gay women are no Lesbians

Several residents have begun legal proceedings and pending a ruling have asked a court to ban the Gay and Lesbian Community of Greece from using the word lesbian in their title... (www.reuters.com)

TIMESONLINE

Lesbians of Lesbos fed up of being called lesbians

Dimitris Lambrou is tired of being called a lesbian... (www.timesonline.co.uk)

Telegraph.co.uk

Islanders want legal right to be 'true lesbians'

Residents of the Greek island of Lesbos launched a legal action yesterday against a homosexual group, insisting that only islanders had the right to.... (www.telegraph.co.uk)

THE INDEPENDENT

Who are the real lesbians?

Ever since Sappho wrote of her feelings for other women, the Greek island of Lesbos where she lived has had its own place in the dictionary... (www.independent.co.uk)

Lesbos islanders dispute gay name

Campaigners on the Greek island of Lesbos are to go to court in an attempt to stop a gay rights organisation from using the term «lesbian»... (news.bbc.co.uk)

Lesbos residents move to reclaim the term 'lesbian'

Lesbos islanders, referred to as Lesbians, are taking a gay organization to court over the use of the word 'lesbian' in its title. They claim that the term should only be used to describe the people of the island... (www.france24.com)

NEW YORK POST

You're no Lesbians!

Some residents of the Greek island of Lesbos say they are the only true Lesbians - and want gay groups all over the world to stop using the word... (www.nypost.com)

AS THE 4TH YEAR AS TURKEY'S ENGLISH DAILY

TURKISH DAILY NEWS

Greek islanders take gay rights group to court over Lesbian ...

«My sister can't say she is a lesbian,» says Dimitris Lambrou. «Our geographical designation has been usurped by... (www.turkishdailynews.com.tr)

canada.com
WHERE PERSPECTIVES CONNECT

Lesbians of Lesbos take gay group to court over term

Residents of island want to take ownership of phrase... (www.canada.com)

SPIEGEL ONLINE

Drei Lesbier wollen Bezeichnung «lesbisch» verbieten

Empörte Bewohner der griechischen Ägäis-Insel Lesbos fühlen sich verunglimpft und haben Rechtsmittel ergriffen: Gegen die Nutzung der Worte «Lesbe» und «lesbisch» durch homosexuelle... (www.spiegel.de)

Los habitantes de Lesbos no quieren que se les tome por homosexuales

Piden a un juez que ponga fin al uso del término lesbiana para

referirse a las mujeres que se sienten atraídas por otras...

(www.elpais.com)

Жители острова Лесбос будут судиться

с лесбиянками

По утверждению общественного активиста Димитриса Ламбру (Dimitris Lambrou), жители Лесбоса испытывают психологическое и моральное унижение из-за «присвоения» названия острова сторонниками женской однополый любви... LENTA.RU

Lesbians pick fight with gay women

ATHENS: A Greek court has been asked to draw the line between the natives of

the Aegean Sea island of Lesbos and the world's gay women... (www.theaustralian.news.com.au)

People of Lesbos take gay group to court over term «lesbian»

Three islanders from Lesbos -home of the ancient poet Sappho, who praised love between women- have taken a gay rights group to court for using the word lesbian in its name... (www.foxnews.com)

People of Lesbos take gay group to court over term 'lesbian'

A Greek court has been asked to draw the line between the natives of the Aegean Sea island of Lesbos and the world's gay women... (news.yahoo.com)

Lesbos islanders sue lesbian group

A Greek court has been asked to draw the line between gay women and the natives of the Aegean Sea island of Lesbos. Three islanders from Lesbos - home of the ancient poet Sappho... (english.aljazeera.net)

Lesbos islanders ask Greek court to ban gay women calling themselves Lesbians

Campaigners from the Island of Lesbos have asked a Greek court to ban gay women from calling themselves lesbians, it emerged today... (www.dailymail.co.uk)

Islanders demand legal right to be 'true lesbians'

Ever since Sappho wrote of her feelings for other women, the Greek island of Lesbos where she lived has had its own place in the dictionary... (www.belfasttelegraph.co.uk)

Lesbian name spat

ATHENS, Reuters - Some residents on the Greek island of Lesbos say they are the only true Lesbians and they want gay groups to stop using the word... (www.fijitimes.com)

Greeks from the island of Lesbos take gay rights group to court to defend Lesbian identity

Three islanders from Lesbos -home of the ancient poet Sappho, who praised love between women- have taken a gay rights group to court for using the word lesbian in its name... (www.chicagotribune.com)

Islanders from Lesbos sue over the word 'lesbian'

A Greek court has been asked to draw the line between gay women and the natives of the Aegean Sea island of Lesbos... (www.nzherald.co.nz)

Straight Lesbians Want Their Identity Back

Natives of greek island of Lesbos want gay group to stop using the word in their title. (www.cbsnews.com)

By any other name as sweet

Some inhabitants of the Greek island of Lesbos feel they can't call themselves Lesbians - but why not, if they're cute? Dimitris Lambou is a man with a mission... (commentisfree.guardian.co.uk)

True Lesbians of Greek island

Some residents on the Greek island of Lesvos say they are the only true Lesbians and they want gay groups to stop using the word... (www.timesofmalta.com)

希腊Lesbos岛民申专利 禁乱用lesbians 不满影响社交 声称心理遭蹂躏

兴讼人之一的拉姆夫鲁 (Dimitris Lambrou) 表示, 莱斯沃斯岛民因为名称被同性恋者僭用, 「心理遭蹂躏」。他指出, 希腊语的「lesbian」既可作名词, 又可作形容词。惟任何人使用此字时, 皆无一指涉到莱斯沃斯岛, 那是「武断和不能接受的」。而且, 这也扭曲该字的真正历史意义, 对岛民构成日常以至社交生活问题。 (www.xtdm.net)

Khổ vì là người... Lesbian!

TT - Một tòa án Hi Lạp được yêu cầu nêu «ranh giới» rạch ròi giữa người dân đảo Lesbos trên biển Aegean và phụ nữ đồng tính trên thế giới. Ba người dân đảo Lesbos - quê hương của thi sĩ Sappho... (www.tuoitre.com.vn)

Η ΓΕΩΠΕΙΡΑΤΕΙΑ

**καὶ ἡ διεθνὴς νομικὴ ἔννοια «Προστασία
τοῦ Δικαιώματος Γεωγραφικῆς Ταυτότητας»**

“Τὸ ζήτημα τῆς Γεωπειρατείας φαντάζει ὡς λεηλασία, ἀρπαγή. Σὲ ὅσους διαθέτουν κοινὸ νοῦ παραλληλίζεται ἀμέσως μὲ τὴν Βιοπειρατεία (στὴν λιγώτερο φορτισμένη συναισθηματικὰ γλῶσσα τῶν νομικῶν ἡ λέξις «βιοπειρατεία» σημαίνει τὴν ἀφαίρεση ἢ ἐξάλειψη γενετικῶν δεδομένων χωρὶς συναίνεση ἢ ἀντιστάθμισμα).

» Θὰ ἐξηγήσουμε, γιατί ἡ συσχέτιση τῆς Γεωπειρατείας μὲ τὴν Βιοπειρατεία εἶναι ἓνα ἀποτελεσματικὸ πρῶτο βῆμα γιὰ τὴν πρόσβαση στὴν ἐξελισσόμενη συζήτηση γιὰ τὶς γεωγραφικὲς ἐνδείξεις (Πνευματικὰ Δικαιώματα Ἰδιοκτησίας/Θέματα σχετικὰ μὲ τὸ Ἐμπόριο).

» Πιστεύουμε ὅτι τὸ θέμα τῆς Γεωπειρατείας ἀποτελεῖ κραυγὴ ἀγωνίας μικρῶν γεωγραφικῶν περιοχῶν, ποὺ καλοῦνται νὰ ἀντιμετωπίσουν τὶς σοβαρὲς συνέπειες μιᾶς πλαστογραφίας. Θὰ καταδείξουμε, ὅτι ἡ βαρύτερη συνέπεια, ποὺ προκαλεῖται ἀπὸ τὴν Γεωπειρατεία, εἶναι ψυχολογική: εἶναι ἡ ἀποσάθρωση, ἡ δόλια ἀλλοίωση τῆς ταυτότητας καὶ τῆς κουλτούρας μιᾶς κοινότητας, οἱ ὁποῖες καὶ ἀποτελοῦν τὴν βάση τῆς λειτουργίας της.

» Παραθέτουμε μερικὰ ἐνδεικτικὰ παραδείγματα.

» Ἡ ταινία «*Ὁ τελευταῖος τῶν Μοϊκανῶν*» εἶναι ἡ κινηματογραφικὴ ἀπόδοση τοῦ κλασικοῦ ἔργου τοῦ Ἀμερικανοῦ Τζέιμς Φένιμορ Κούπερ. Ἡ ὑπόθεση ἀφορᾷ στὴν ἐκδίωξη μιᾶς ἐθνικῆς ομάδας (ἰθαγενῶν) ἀπὸ τὸν χώρο, ὅπου βρίσκεται σήμερα ἡ Πολιτεία τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἀντὶ τῆς ταινίας νὰ γυριστῇ στὴν Πολιτεία τῆς Νέας Ὑόρκης, ὅπου κάποτε ἔζησαν οἱ Μοϊκανοί, οἱ παραγωγοὶ ἐπέλεξαν τὴν περιοχὴ Smoky Mountains στὴν Βόρειο Καρολίνα, ὅπου ἔζησαν οἱ Τσερόκυς. Ἡ Γεωπειρατεία αὐτὴ εἶναι ἐπιζήμια γιὰ τοὺς ζῶντες ἀπογόνους τόσο τῶν Μοϊκανῶν ὅσο καὶ τῶν Τσερόκυς.

» Καὶ βέβαια τέτοιου εἴδους ἀδικία δὲν εἶναι ἀσυνήθης μόνο στὶς κοινότητες τῶν ἰθαγενῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ Αὐστραλέζα ἰθαγενὴς Elder Iris Lovett-Gardiner σημειώνει: “Γιὰ τοὺς ἰθαγενεῖς, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, πιστεύω, ὅτι ὁ τόπος, ὅπου γεννήθηκαν, εἶναι ἡ πηγὴ τῆς κουλτούρας τους, τῆς πνευματικότητάς τους, τῶν ἐθίμων τους.” Καὶ συνεχίζει: “Ἡ ταυτότητα διαμορφώνεται ἀπὸ τὴν γῆ καὶ ὀλοκληρώνεται ἀπὸ τὸν τρόπο ζωῆς.”

[Σημαντικώτατο παράδειγμα Γεωπειρατείας σὲ κινηματογραφικὴ μορφή ἀποτελεῖ ἡ χρῆση τοῦ ὅρου Lesbian (σ.σ. Λέσβιος-ία-ο, λεσβιακός-ή-ό) σὲ κινηματογραφικὲς ταινίες. Ὅπως ἀναγράφεται στὴν ἱστοσελίδα τῆς Διαδικτυακῆς Βάσης Δεδομένων Ταινιῶν (Internet Movie Database: www.imdb.com), ὑπάρχουν πενήντα περίπου ταινίες, ποὺ χρησιμοποιοῦν παράνομα καὶ πλαστὰ τὴ γεωγραφικὴ ταυτότητα τῆς ἐλληνικῆς νήσου Λέσβου καὶ τῶν Λεσβίων στοὺς ὑπότιτλους τους· π.χ.: «*Thank God, I'm a Lesbian*» (1992), «*Two brides and a scalpel: Diary of a Lesbian marriage*» (1999), «*Lesbian gymnasts in USSR*» (2000), «*Is your wife a secret Lesbian?*» (2002), «*The truth about Lesbian sex*» (TV-2002), «*Lesbian sex and sexuality*» (TV-2007) κ.λπ.]

» Ἡ σημασία τῆς ἀφηρημένης ἔννοιας τῶν «ἀξιῶν τῆς ὑπαρξῆς» ἐκφράζεται πολὺ ὁμορφα στὸν ἐπίλογο τοῦ κεφαλαίου «Τυχαῖοι κατακτητές» τοῦ βραβευμένου βιβλίου «Ὁ Τρίτος Χιμπαντζῆς» τοῦ Τζάρεντ Ντάμιοντ: «*Μακροπρόθεσμα καὶ σὲ εὐρεῖα κλίμακα ὁ τόπος, ὅπου ζοῦμε, συμβάλλει καθοριστικὰ στὸ νὰ γίνουμε αὐτοὶ ποὺ εἴμαστε.*»

» Ἡ ἀποτελεσματικότητά τῆς ἐπιχειρηματολογίας τῶν μικρῶν γεωγραφικῶν περιοχῶν κατὰ τῆς Γεωπειρατείας ἐγκτεῖται στὴν σαφῆ κατάδειξη τῶν βαρύντων συνεπειῶν τῆς στὰ διάφορα συνέδρια ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὶς γεωγραφικὲς ἐνδείξεις. Μιλώντας κατ' ἀναλογία, τὰ μικρὰ κράτη εἶναι ἐκεῖνα ποὺ θὰ ζημιωθοῦν περισσότερο, ἐὰν δὲν ὀργανωθοῦν ἐνάντια στὴν Γεωπειρατεία. ”

Joseph Vogel, J. Robles, C. Gomides, C. Muniz
«*Environmental Law Journal*» (Ἀνοιξη 2008, τόμος 21, σελ. 391.)

Ἐφαρμογὲς τῆς ἔννοιας «Προστασία τοῦ Δικαιώματος Γεωγραφικῆς Ταυτότητας» στὴν νομοθεσία τῆς Ε.Ε. εἶναι οἱ ἑξῆς:

- ❶ Τὸ «Περὶ Καταχώρισης Γεωγραφικῶν Ἐνδείξεων καὶ Ὄνομασιῶν Προέλευσης» Ἄρθρο 17 τῆς Διάταξης τοῦ Συμβουλίου (EEC) Νο 2081/92 καὶ εἰδικώτερα μὲ
- ❷ τὴν Διάταξη τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως Ν° 2081/92 τῆς 14ης Ἰουλίου 1992 «Περὶ Προστασίας Γεωγραφικῶν Ἐνδείξεων καὶ Ὄνομασιῶν Προέλευσης»,
- ❸ τὸ Ἄρθρο 17 τῆς Διάταξης «Περὶ Νομίμως Προστατευομένων Ὄνομασιῶν ἢ Ὄνομάτων σύμφωνα μὲ τὴν χρῆση ποὺ ἐπιθυμοῦν τὰ κράτη-μέλη»,
- ❹ τὴν Διάταξη «Περὶ Ρύθμισης, Καταχώρισης καὶ Προστασίας τῶν δικαιούχων σὲ Κοινοτικὸ Ἐπίπεδο Γεωγραφικῶν Ἐνδείξεων ἢ Ὄνομασιῶν προέλευσης».

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Συγγραφέας καταγγέλλει «μπούκοτάζ» βιβλίου του

Κύριε Λάμπρου,

Σας γράφω αυτό το γράμμα, το οποίο μπο-
ρεíte να δημοσιεύσετε στὸν «Δαυλό», γιὰ ἓνα
θέμα, τὸ ὁποῖο μοῦ ἔχει κάνει τεράστια ἐντύ-
πωση.

Ὅπως γνωρίζετε, γιὰ τὸ βιβλίο μου «Θρη-
σκεία καὶ Ἐξουσία» ὁ «Δαυλός» μοῦ εἶχε κάνει
μία ὠραία παρουσίαση, γιὰ τὴν ὁποία καὶ σὰς
εὐχαριστῶ. Φυσικά, ἄμεσο ἐπακόλουθο ἦταν ν'
αὐξηθῇ ἡ ζήτηση γιὰ τὸ ἐν λόγω βιβλίο.

Καὶ ἐδῶ ἀρχίζουν τὰ περίεργα, τὰ ὁποῖα μοῦ
πῆρε χρόνο νὰ ἐπιβεβαιώσω καὶ νὰ πιστέψω.

Λόγω τῆς ζήτησης τοῦλάχιστον τὰ μεγάλα
βιβλιοπωλεῖα τῆς Ἀθήνας ἐξήντησαν τὸ ἀπό-
θεμά τους. Ὅπως θὰ ἦταν φυσικό, θὰ ἔπρεπε
νὰ τὸ ἀνανεώσουν, λόγω τοῦ ὅτι συνέχιζε νὰ
ὑπάρχει ζήτηση. Ὅμως κάτι τέτοιο δὲν ἔγινε.
Ξαφνικά, περίπου ἀπὸ Σεπτέμβριο-Ὀκτώβρη
2007, σταμάτησαν οἱ παραγγελίες τους ἀπὸ
τὸν ἐκδότη μου.

Στὴν ἀρχὴ προσπαθήσαμε καὶ οἱ δύο νὰ δώ-
σουμε κάποιες λογικὲς ἀπαντήσεις ὅπως ἡ οἰ-
κονομικὴ κρίση, προτιμήσεις βιβλιοπωλῶν καὶ

ἄλλες.

Κάποια στιγμὴ σκέφτηκα νὰ τὸ ψάξω μό-
νος μου. Ἐπισκέφτηκα γνωστὰ μεγάλα βιβλιο-
πωλεῖα, κυττάξαμε μὲ τοὺς ἀρμόδιους ὑπαλλή-
λους στοὺς ὑπολογιστές, ἦταν ὄντως καταγραμ-
μένο τὸ βιβλίο μὲ μηδενικὸ ὑπόλοιπο, εἶχαν που-
ληθῇ ὅλα ὅσα ἦταν στὸ ἀπόθεμα, μοῦ ὑποσχέ-
θηκαν ὅτι ὄντως θὰ παραγγείλουν καινούργια,
ἀλλὰ κάτι τέτοιο δὲν ἔγινε. Ἐφτάσα στὸ ση-
μεῖο νὰ βάλω φίλους μου νὰ τὸ ζητήσουν. Μὲ
διάφορες δικαιολογίες δὲν ἔφεραν καινούργια,
παρ' ὅλο ποὺ στὸν ἐκδοτικὸ οἶκο, ποὺ εἶχε ἐκδο-
θῇ, οἱ παραγγελίες συνεχίζονταν κανονικά γιὰ
ἄλλους τίτλους, ὄχι ὅμως γιὰ μένα.

Λογικὰ λοιπὸν ἀναρωτιέμαι, μήπως τὸ «Θρη-
σκεία καὶ Ἐξουσία» ἔθιξε γνωστὸς-ἀγνώ-
στους κύκλους, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν ἐπιρροή καὶ
δύναμη, τὴν ὁποία διαθέτουν, ἐπέβαλαν στὸ
κύκλωμα διακίνησης-πώλησης βιβλίων νὰ μπο-
ύκοτάρουν τὸ δικό μου, γιὰ λόγους ποὺ ἐκεῖ-
νοι ξέρουν.

Διαφορετικὰ πῶς εἶναι δυνατόν ἀπὸ τὴ μία
στιγμὴ στὴν ἄλλη νὰ πάψη νὰ βρῖσκεται στὰ ρά-

Ο κ. ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟ '21

Σὰς ὑπενθυμίζω ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ μήνυμα τοῦ ὑπουργοῦ Παιδείας κ. Εὐριπίδη
Στυλιανίδη γιὰ τὴν ἐπέτειο τῆς 25ης Μαρτίου:

**«...Δὲν εἶναι τυχαῖο, ἄλλωστε, τὸ ὅτι οἱ ἀγωνιστὲς τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821 ξε-
κίνησαν τὸν ἀγῶνα τους τὴν ἡμέρα τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Παναγίας, ἡ ὁποία ἔγινε γιὰ
ἀκόμη μία φορὰ τὸ σύμβολο τῆς ἐθνεγερσίας, ἡ «Υπέρμαχος Στρατηγός» τοῦ ἑλληνι-
κοῦ ἔθνους...»**

Στὸ παραπάνω ἀπόσπασμα τοῦ κ. ὑπουργοῦ ὑπάρχουν δύο ἀνακρίβειες. Τὶς ἐπιση-
μαίνουμε:

Ἀνακρίβεια 1η: «Οἱ ἀγωνιστὲς τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821 ξεκίνησαν τὸν ἀγῶνα τους
τὴν ἡμέρα τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Παναγίας». Ὁ κ. ὑπουργὸς προτίμησε νὰ ἀναφέρει στὸ
μήνυμά του τὸ θροῦλο καὶ ὄχι τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια, ποὺ εἶναι ἡ ἑξῆς:

- Στὶς 22 Φεβρουαρίου τοῦ 1821 ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης περνάει τὸν ποταμὸ Προῦ-
θο.
- Στὶς 24 Φεβρουαρίου στὸ Ἰάσιο, πρωτεύουσα τότε τῆς ἡγεμονίας τῆς Μολδαβίας,
βγάξει τὴν ἐπαναστατικὴ προκήρυξή του, ποὺ ἀρχίζει μὲ τοῦτα τὰ λόγια: «Ἡ ὥρα

φια τών βιβλιοπωλείων; Ἡ λογικὴ λέει, ὅτι μὲ ὅποια ἀρνητικὰ οἰκονομικὰ κριτήρια, ἔστω καὶ ἓνα ἢ δύο ἀντίτυπα θὰ παραγγέλλονταν ἀπὸ καθέναν ἀπ' αὐτούς, ἔστω καὶ γιὰ νὰ ὑπάρχη στα ράφια, δεδομένου ὅτι ζητεῖται.

Λοιπόν, ναί, ἔχουμε μπροστὰ μας, ἐν ἔτει 2008, μιὰ διακριτικὴ λογοκρισία. Δὲν καίνε βιβλία στὴν πυρά, δὲν τ' ἀπαγορεύουν, ἀπλῶς φροντίζουν νὰ μὴν πωλοῦνται, καὶ νὰ μὴν ἔχη κάθε ἐνδιαφερόμενος πρόσβαση σ' αὐτά.

Κατόπιν ὅλων αὐτῶν, ποὺ σὰς ἀνέφερα, θὰ

παρακαλοῦσα νὰ τὰ παρουσιάσετε μέσῳ τῶν στηλῶν τοῦ «Δαυλοῦ». Ἕνας λόγος εἶναι, ὅτι, μᾶλλον, ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ μιὰ νέα μέθοδο φήμισης τοῦ λόγου. Κάποιοι, σίγουρα δὲν θὰ εἶμαι ὁ μόνος, ὁ ὅποιος λέει κάτι, ποὺ δὲν ἀρέσει σὲ κάποιους, παύει νὰ ἔχη πρόσβαση στὸν κόσμο. Διακριτικὴ καὶ «πολιτισμένη» φήμιση.

Μετὰ τιμῆς
Δημήτρης Μισιρλῆς

Πενήντα χρόνια, γιὰ ν' ἀνακαλύψης τὴν Ἑλλάδα

Κύριε διευθυντά,

Ὅταν ὑπηρετοῦσα στὸ στράτευμα ἐπὶ δικτατορίας, κατὰ καιροὺς μᾶς ἔβαζαν μὲ τὸ ζόρι νὰ πᾶμε στὴν ἐκκλησία. Κανένας δὲν εἶχε ἐνδιαφερθῇ νὰ μᾶς πᾶν σὲ τόπους ὅπως ὁ Μαραθῶνας, ἡ Σαλαμίνα κ.λπ. Ἔτσι γαλουχεῖται τὸ στράτευμα.

Μοῦ πῆρε πενήντα χρόνια μετὰ ἀπὸ τὴν ἀνά-

λογη ξενιτιά, γιὰ νὰ δῶ ἀπὸ κοντὰ τοὺς δικούς μας, τοὺς ἑλληνικοὺς ἄγιους τόπους τῶν Δελφῶν, τῶν Θερμοπυλῶν κ.λπ., ὅπου μὲ τὰ τρία παιδιά μου καταθέσαμε ἓναν αὐτοσχέδιο στέφανο φτειαγμένο ἀπὸ ἐλιά.

Μὲ ἐκτίμηση
Στέργιος Μανάκος
Νιοῦ Χαμσάιρ, Η.Π.Α.

Πάντοτε οἱ Ἰῶνες ἔχουν κάτι νὰ μᾶς ποῦν γιὰ τὴν Κοσμολογία

Κύριε διευθυντά,

Ἐπιτρέψτε μου νὰ μοιρασθῶ μαζί σας μιὰ σκέψη μου σχετικά μὲ τὸ εὖρος τῶν πνευματικῶν κατακτήσεων τῶν Ἰῶνων. Ὡς γνωστόν, οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς θεωροῦσαν ὡς βάση τοῦ ὁράτου Σύμπαντος τὰ τέσσερα στοιχεῖα: γῆ, ὕδωρ, ἀέρα καὶ πῦρ. Σήμερα αὐτὸ φαίνεται παιδαριῶδες, ἀλλὰ ἂν κάποιοι κάνη τὸν

παραλληλισμὸ μὲ τὶς καταστάσεις τῆς ὕλης γενικώτερα, τότε ἡ ἀντιστοίχιση εἶναι ἀκριβής: μπορούμε νὰ μιλάμε γιὰ τὸ συμβολισμὸ τῆς στερεᾶς, ὑγρῆς καὶ ἀέριας μορφῆς τῆς ὕλης, ὅπως καὶ τὴν κατάσταση τοῦ πλάσματος, ποὺ ἀποτελεῖ ἄλλωστε καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ Σύμπαντος (ἀερίζων πῦρ). Ἐπιπλέον ἔχαν γνώση περὶ τοῦ αἰθέρα (πεμπτουσία), ποὺ πληροῖ ὅλο

ἦλθεν, ὡς ἄνδρες Ἕλληνες.» Ἡ Ἐπανάσταση οὐσιαστικὰ αὐτὴ τὴ μέρα ἀρχίζει.

- Στις 21 Μαρτίου ὁ τσαγκάρης Παναγιώτης Καρατζᾶς ξεσηκώνει τοὺς Πατρινοὺς, παίρνουν τὴν πόλη καὶ ἀναγκάζουν τοὺς Τούρκους νὰ κλειστοῦν στὸ κάστρο.
- Στις 23 Μαρτίου ὁ Κολοκοτρώνης κι ὁ Πετρόμπεης μπαίνουν στὴν Καλαμάτα. Αὐτὰ τὰ γράφουν ἀκόμη καὶ τὰ σχολικὰ βιβλία.

Ἡ Ἐπανάσταση λοιπὸν δὲν ἄρχισε στις 25 Μαρτίου στὴν Ἀγία Λαύρα μὲ τελετὲς καὶ λάβαρα. Ἦδη ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὁ θρύλος αὐτὸς διαφεύδεται ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅπως εἶναι ὁ Σπυρίδων Τρικούπης, ὁ Φιλήμων καὶ ὁ Finlay. Ὁ Σπ. Τρικούπης μάλιστα γράφει σχετικά: «Ψευδὴς εἶναι ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατοῦσα ἰδέα, ὅτι ἐν τῇ Μονῇ τῆς Ἀγίας Λαύρας ἀνυψώθη κατὰ πρῶτον ἡ σημαία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως.» Ἐξ ἄλλου ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς στὰ ἀπομνημονεύματά του, ποὺ τὰ ἔγραφε κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Ἀγῶνα, ὅχι μόνον δὲν ἀναφέρει ἓνα τόσο σημαντικὸ γεγονός, ἀλλὰ γράφει, πὼς ἀπὸ ἀρκετὲς μέρες πρὶν εἶχε φύγει γιὰ τὰ Νεζερὰ καὶ ἀπὸ τὶς 25 Μαρτίου καὶ μετὰ βρισκόταν στὴν ἐπαναστατημένη Πάτρα.

Ἀνακρίβεια 2η: «Ἡ Παναγία ἔγινε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὸ σύμβολο τῆς ἐθνεγερσίας, ἡ

τὸ Σύμπαν, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀντιληπτὸς ἅμεσα (καὶ ἀκόμα ἀπορρίπτεται ἀπὸ τὴ σύγχρονη Ἐπιστήμη) καὶ ποὺ θὰ μπορούσε νὰ ἀντιστοιχισθῇ μὲ τὴ νεοανακαλυφθεῖσα καὶ ἀκόμη «σκοτεινὴ» ὕλη, ποὺ ἡ ποσοτήτῃα τῆς εἶναι πολλαπλάσια ἐκείνης τῆς ὀρατῆς ὕλης. Τέλος ὑποψιάζομαι, ὅτι οἱ Ἰωάνες ἔχουν κάτι νὰ μᾶς ποῦν καὶ γιὰ τὸ μέγα κοσμολογικὸ μυστήριον, ποὺ προσωρινὰ ἀποκαλοῦμε «σκοτεινὴ ἐνέργεια», καὶ

διέπει ἀποφασιστικὰ τὸ σύνολο τοῦ Σύμπαντος, μᾶς καὶ ἀποτελεῖ τὸ 70% αὐτοῦ. Πιθανὸν ἢ ἀντίληψη ποὺ εἶχαν ὅσον ἀφορᾷ στὴν ιδέα τῆς παγκόσμιας δυνάμειος, ποὺ ὠνόμασαν Ἑρωτα, νὰ δείχνῃ τὸ δρόμον γιὰ τὴ διαλεύκανση ἄλλου ἐνὸς μυστηρίου.

Μὲ τιμὴ
Alex Ethan

Τὸ ἀρχαῖο θέατρο Ἰωαννίνων καὶ ὁ Οὐπράβδα

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,
Σὰς στέλνω τὸ ἔμβλημα τῶν Ἰωαννίνων μὲ τὸν Ἰουστινιανὸν νὰ κρατᾷ στὸ κεφάλι του τὸ θέατρο, ποὺ οἰκοδόμησε ὁ Πύρρος, καὶ ὁ Οὐπράβδα προσπάθησε νὰ τὸ ἱσοπεδώσῃ. Δὲν ξέρω ποιοὶ σοφοί, ἀνιστόρητοι ἀνθέλληνες θεώρησαν σκόπιμο τὰ Ἰωάννινα νὰ λαμπρύνονται μ' αὐτὸ τὸ ἔμβλημα.

Σὰ Δωδωναία ἀγανακτῶ, καὶ ἡ ἀγανάκτησή μου εἶθε νὰ φέρῃ καρπούς.

Εὐχαριστῶ
Δωδωναία
Ἰωάννινα

Ἡ καύση τῶν νεκρῶν καὶ ἡ νεκρώσιμη ἀκολουθία

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,
Εἶδα στὸν «ANTENNA» ἕναν ἱερωμένο νὰ λέγῃ, ὅτι ὅσοι δὲν θέλουν νὰ διαβαστοῦν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, «ἄς πᾶνε ἀδιάβαστοι σὰν τὸ σκυλὶ στ' ἀμπέλι», καὶ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Πολι-

τεία δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς ὑποχρεώσῃ νὰ ψάλουν τὴν νεκρώσιμη ἀκολουθία σὲ ὅσους θέλουν νὰ ἀποτεφρωθῇ τὸ σῶμα τους.

Δὲν μᾶς εἶπε ὅμως τί ψάλλεται στὴν περιφωμένη νεκρώσιμη ἀκολουθία, ποὺ θὰ στερηθοῦν

“Υπέρμαχος Στρατηγός” τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους». Εἰδὼ ὁ κ. ὑπουργὸς δὲν μᾶς λέει πόσες φορὲς ἀκόμη μέχρι τότε εἶχε γίνῃ τὸ σύμβολο τῆς ἐθνεγεροσύνης. Ποῦ, πότε καὶ κυρίως πῶς διαπιστώθηκε ὅτι εἶναι ἡ «Υπέρμαχος Στρατηγός» τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους. Οὐτε σύμβολο ἐθνεγεροσύνης ἔγινε ἡ Παναγία οὔτε «Υπέρμαχος Στρατηγός». Αὐτὰ θυμίζουν βυζαντινὰ παραμύθια. Σύμβολα ἐθνεγεροσύνης εἶναι ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Κανάρης καὶ ἀμέτρητοι ἄλλοι καπεταναῖοι. Εἶναι οἱ κλέφτες μας. Καὶ φυσικὰ Ὑπέρμαχος Στρατηγὸς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ λαός.

Ὁ κ. ὑπουργὸς ἴσως δὲν γνωρίζει καλὰ τὴν ἱστορία τοῦ ἔθνους μας. Κι ἂν τὴ γνωρίζῃ, σκόπιμα τὴν παραχαράσσει, γιὰ νὰ γίνῃ -γιὰ εὐνόητους λόγους- ἄρεστός στὴν Ἐκκλησία. Ἡ ἄποψή του, πῶς τὴν ἐλευθερία τὴ χρωστάμε στὴν «Υπέρμαχο Στρατηγός», δὲν θὰ περάσῃ στὸ λαὸ μας. Γιατὶ ἡ Παναγία οὐδεμία σχέση ἔχει μὲ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ '21, ὅπως δὲν ἔχει καὶ μὲ τὸ ἐλληνικὸ ἔθνος.

Μὲ τιμὴ
Γεώργιος Ν. Βαλιώτης
Ἐκπαιδευτικὸς -Ελασσόνα

οί ἀποθανόντες. Ἄν τὴν παρακολουθήσετε, θὰ ἀκούσετε τὸν ἱερωμένο νὰ λέγῃ πολλές φορές, ἀκόμη καὶ ὅταν κατεβάζουν τὸν νεκρὸ στὸν τάφο: «*὘ν σκηναῖς δικαίων τάξε, ἐν κόλποις Ἀβραὰμ ἀνάπαισε*», ἐννοεῖται τὴν ψυχὴ τοῦ ἀποθανόντος. Διερωτῶμαι, ποιὸς ἦταν ὁ Ἀβραάμ, καὶ ἐὰν αὐτὴ δὲν εἶναι κατάρρα κατὰ τῆς ψυχῆς τοῦ νεκροῦ. Ὁ Ἀβραὰμ δὲν εἶχε πέσει στὴν δυσμένεια τοῦ Γιαχβὲ καὶ τοῦ ζήτησε νὰ θυσιάσῃ τὸν γιὸ τοῦ;

Ἀλλὰ ὅταν αὐτοὶ οἱ κύριοι γράφουν στὰ παλαιὰ τους τὰ παπούτσια τὴν Πολιτεία, ἐφαρμόζοντας τὸ «κράτος ἐν κράτει» μὲ τὶς εὐλογίες τῶν ἐκαστοτε κυβερνώντων, πιστεύω, ὅτι αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ γίνεται ἀποδεκτὸ ἀπὸ κάθε λογικὸ Ἕλληνα.

Πιστεύω ἀκόμη, ὅτι οἱ κύριοι αὐτοί, ἐὰν δὲν θέλουν νὰ ὑπακούσουν σὲς ἐντολὲς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ ταυτόχρονα νὰ ἐξυπηρετοῦν τοὺς πιστοὺς τους, οἱ ὅποιοι τοὺς πληρώνουν μὲ τοὺς φόρους τους, ἄς χωρίσουν τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὸ Κράτος, ἄς σταματήσουν νὰ ληστεύουν μὲ τὴν μισθοδοσίαν τους τὸν ἑλληνικὸ λαό, τὴν στιγμὴ ποὺ ἡ Ἐκκλησία μὲ τὴν τεράστια περιουσίαν της τὸ ἔτος 2008 ἀπαλλάσσεται ἀπὸ κάθε φόρο πρὸς τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος. Ἴσως περισσέψῃ καὶ κανένα εὐρὼ καὶ γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Παιδείαν.

Μὲ τιμὴ
Κώστας Μιμηκόπουλος
Τορόντο, Καναδὰς

«Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς» τοῦ γύρου, τῆς σπανακόπιττας καὶ τῶν λουκουμάδων

Κύριε διευθυντά,
«Greek Festival» διοργάνωσε πρόσφατα ἡ Ἑλληνορθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἀναλήψεως στὴν Ὠκλάνδη τῆς Βόρειας Καλιφόρνιας Ἀμερικῆς μὲ κόστος συμμετοχῆς 6 δολλάρια κατ' ἄτομο. Μὲ τίτλο: «Ἡ πραγματικὴ ἑλληνικὴ ἐμπειρία» οἱ πραγματικοὶ ἔμποροι τῆς Ἐκκλησίας διαφήμισαν τὴ γιορτὴ τους γελοιοποιώντας τοὺς εἰκονιζόμενους στὸ ἀρχαῖο ἀγγεῖο, ποὺ βλέπετε, γελοιοποιώντας ὅμως στὴν οὐσία τοὺς ἴδιους τοὺς ἑαυτοὺς τους.

Ἀνάμεσα στὰ σχόλια, ποὺ ἔγραψαν στὴν ὁλοσέλιδη διαφήμισή τους, τὰ ὅποια μὲ βελάκια σύνδεσαν μὲ τοὺς εἰκονιζόμενους ἀρχαίους Ἕλληνες διαβάζουμε:

- Ἡ Κατερίνα μαθαίνει ἑλληνικοὺς χοροὺς καὶ πῶς νὰ προσφέρῃ τὴ λέξη «γῦρος».
- Ὁ Τζιμ Βάλετ παρκάρει, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ φάῃ σπανακόπιττα γρηγορώτερα.
- Ἡ Μαρία ἀγοράζει ἓνα πιάτο λουκουμάδες.
- Ὁ Θωμᾶς βλέπει τὴ θέα κι ἓνα σάντουιτς μὲ ἀρνάκι.

Ὅχι ὅτι ἔχουν οἰαδήποτε ἱκανότητα γιὰ κάτι καλύτερο, μὰ ὁ ξεπεσμοὺς ἢ ἡ κατάντια τους δὲν ἔχουν ὅρια.

Μὲ ἐκτίμηση
Νίκος Δάφνης
Μπέρκλεϋ, Καλιφόρνια

ΕΝΑ ΙΕΡΟ ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ

Ὁ ναύαρχος Α. Ἀντωνιάδης περιγράφει μία ὀρκωμοσία νέων Σημαιοφόρων

Ὁ ἐπίτιμος ἀρχηγὸς τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Ναυτικοῦ ναύαρχος Ἀντωνιάδης, ὁ ὁποῖος πρὶν ἀπὸ ἐνάμισυ χρόνο κατήγγειλε σὲ συνέντευξή του στὸ «Δ» τὸ ἄθλιο κατασκεῦασμα τοῦ «Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ» μὲ ἀποτέλεσμα νὰ προκαλέσῃ γενικὴ ἀναταραχὴ στὸ κατεστημένο τῆς Ρωμιοσύνης ἐξέδωσε πρόσφατα ἓνα ἐξαιρετικὸ βιβλίο μὲ τίτλο «Κρεμῶντας τὴ στολή» (παρουσίαση τοῦ ὁποίου μπορεῖ νὰ βρῇ ὁ ἀναγνώστης σὲ ἄλλες σελίδες τοῦ παρόντος τεύχους), ὅπου μὲ θαυμαστὴ γλαφυρότητα περιγράφει μία συνήθη τελετὴ ὀρκωμοσίας νέων Σημαιοφόρων, τὴ σημαντικώτερη στιγμή τῆς σταδιοδρομίας ἐνὸς νέου ἀξιωματικοῦ. Ἀναδημοσιεύομε ἐδῶ χωρὶς σχόλια τὴν περιγραφὴ αὐτὴ κατόπιν εὐγενικῆς παραχώρησης τοῦ ναυάρχου. **Δ.Ι.Λ.**

“**Ε**ἶχαμε πάρχει πλέον ὅλοι τὶς θέσεις μας, καὶ τότε ἀντίκρουσα ἓνα θέαμα τὸ ὁποῖο, γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ, μὲ λύπησε καὶ μὲ ἐκνεύρισε. Ἡ ἄφιξη ἐνὸς ἱερέα μὲ τὸ Εὐαγγέλιο ὑψωμένο στὰ δυὸ του χέρια, συνοδευόμενου ἐκατέρωθεν ἀπὸ μία διμοιρία ναυτικῶν δοκίμων. Ἐνα θέαμα προσαρμοσμένο ἴσως στὰ τῶν ἱερατικῶν σχολῶν ἢ τῶν μοναστηριῶν, ἀλλὰ ποὺ σὲ καμμία περίπτωσι δὲν ἄρμοξε σὲ στρατιωτικὴ Σχολή, πολὺ περισσότερο στὸ φυτώριό τοῦ πιδὶ φιλελεύθερου καὶ δημοκρατικοῦ Ὀπλοῦ τῶν Ἐνόπλων μας Δυνάμεων, τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ.

Ἦ ἐν λόγῳ πρακτικὴ, ἀπόρροια καὶ αὐτὴ τῆς πρόσφατης ἀλλοτρίωσης τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, μὲ εἶχε ἀπασχολήσει ἀρκετὲς φορὲς καὶ στὸ παρελθόν. Ἐν τούτοις, μὴ θέλοντας νὰ προκαλέσω ἀντιδράσεις, ἀπέφυγα νὰ ἐκδώσω ἑγγραφὴ ἀπαγορευτικὴ διαταγή, περιοριζόμενος σὲ προφορικὰς παροτρύνσεις πρὸς τοὺς ἐκάστοτε διοικητὲς τῆς Σχολῆς. Καὶ ἐνῶ φαινόταν νὰ συμφωνοῦμε ὅλοι ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ὅτι στήν διαπαιδαγώγησι τῶν δοκίμων δὲν ἔχει καμμία θέση ἡ συνοδεία ἱερέων καὶ εὐαγγελίων, τὸ ἀποτέλεσμα σὲ κάθε τελετῇ παρέμενε πεισματικὰ τὸ ἴδιο.

Σαράντα χρόνια τώρα εἶχα μάθει νὰ λειτουργῶ μέσα σὲ αὐτὸ τὸ συντηρητικὸ στρατιωτικὸ περιβάλλον, τὸ ὁποῖο διαπνεόταν, μετὰξὺ ἄλλων ὀπισθοδρομικῶν ἀντιλήψεων,

**Ἑλλάδα τοῦ
21ου αἰῶνα.**

καὶ ἀπὸ τὸν μεγαλύτερο μῦθο ὅλων τῶν ἐποχῶν, αὐτὸν τοῦ ἐλληνοχριστιανισμοῦ. Ὡς ἐκ τούτου εἶχα περιορισμένες ἀπαιτήσεις ἀπὸ τοὺς ὑφισταμένους μου γιὰ ἰδεολογικο-φιλοσοφικὲς ἀναζητήσεις καὶ ἀνησυχίες. Ἐξ ἄλλου καὶ ὁ ἴδιος ἀπόφοιτος στρατιωτικῆς Σχολῆς ἤμουν καὶ εἶχα πλήρη ἐπίγνωση ὅτι διοικοῦσα ἔνστολους καὶ ὄχι στοχαστὲς τοῦ Διαφωτισμοῦ. Ἔτσι γιὰ τέτοιου εἴδους θέματα εἶχα ὀπλιστῇ μὲ καρτερικότητα καὶ ἀπεριορίστη κατανόηση. Στωικὰ περίμενα τὴν ἀνύψωση τοῦ πολιτισμικοῦ μας ἐπιπέδου.

Παρ' ὅλα αὐτὰ τὸ θέαμα ναυτικῶν δοκίμων νὰ συνοδεύουν ἱερεῖς καὶ εὐαγγέλια μοῦ προκαλοῦσε θλίψη. Δὲν ἦταν τόσο τὸ θέαμα ποὺ μὲ ἐκνεύριζε ὅσο οἱ συνειρμοί. Ἡ τιμητικὴ συνοδεία, αὐτὴ καθαρὴ ὡς κίνηση, ἐμπεριέχει καὶ τὸ στοιχεῖο τῆς ὑποταγῆς. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε καὶ ἡ Πολιτεία τὴν περιορίζει, γιὰ τοὺς ἔνστολους, μόνο ὅταν πρόκηται γιὰ ἐθνικὰ σύμβολα καὶ πολιτειακὸν θεσμόν. Τὸ Εὐαγγέλιο καὶ οἱ ἱερωμένοι σὲ καμμία πολιτισμένη χώρα δὲν ἀνήκουν σὲ κάποια ἀπὸ αὐτὲς τὶς κατηγορίες.

Ἡ τιμητικὴ συνοδεία εἶναι ἐπίσης καὶ δεῖγμα φιλοφρόνησης κατώτερου πρὸς ἀνώτερο. Ὡς τέτοιο στὶς Ἑνοπλεις Δυνάμεις εἶναι συνηθέστατη. Καὶ πολὺ φυσιολογικὰ ἄλλωστε, δεδομένου ὅτι ἡ ἱεραρχικὴ διοικητικὴ ἐξάρτηση, ὁ σεβασμὸς τῆς ἐπετηρίδας καὶ ἡ ὑπακοή/ὑποταγὴ στοὺς ἀνωτέρους ἀποτελοῦν τὸν θεμέλιο λίθο, στὸν ὁποῖο στηρίζεται τὸ ὅλο οἰκοδόμημα τῶν Ἑνόπλων Δυνάμεων. Συνεπῶς στὴν περίπτωσιν αὐτὴ ἡ συνοδεία

ἐντάσσεται ἁρμονικὰ στὸ πλαίσιο τῆς στρατιωτικῆς δεοντολογίας.

Ἀντίθετα, ἔξω ἀπὸ τὸν χώρο τῶν Ἑνόπλων Δυνάμεων, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἡ κάθετη αὐτὴ ἱεραρχικὴ κλιμάκωση, καὶ ἐφ' ὅσον δὲν πρόκειται γιὰ ἐθνικὰ σύμβολα ἢ θεσμούς, ἡ τιμητικὴ συνοδεία ἀπὸ ἔνστολους μετατρέπεται σὲ κίνηση μὲ ἔντονο τὸ στοιχεῖο τῆς ὑποτελείας καὶ τῆς δουλοπρέπειας. Νοοτροπίες καὶ ἀντιλήψεις ἀπὸ τὶς ὁποῖες πρέπει νὰ προστατεύεται μὲ κάθε μέσο ὁ μέλλον ἀξιωματικός.

Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο θεωρῶ, ὅτι καὶ ἡ Διοίκησις τῆς Σχολῆς θὰ ἔπρεπε νὰ προστατεύῃ τοὺς δοκίμους ἀπὸ τέτοια ἀντι-ηγετικά πρότυπα καὶ φυσικὰ νὰ μὴν τὰ ἐπιτρέπῃ μέσα στὸν ἴδιο τῆς τὸν χώρο. Καί, σὲ κάθε περίπτωσι, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ καλλιεργῆται σὲ νέους ἀνθρώπους τὸ αἶσθημα τῆς θρησκευτικῆς κατάνυξης, γιατί εἶναι ὅ,τι πιὸ νοσηρὸ ψυχικὰ καὶ σκοταδιστικὸ πνευματικὰ ἔχει νὰ ἐπιδεῖξῃ μέχρι σήμερα ἡ ἀνθρωπότης.

Τὶς σκέψεις αὐτὲς διέκοψε ἡ ἄσχημη παραφωνία τῆς ψαλμωδίας, ἡ ὁποία καὶ σηματοδοτοῦσε τὴν ἔναρξιν τῆς τελετῆς, ὅπου τὸ θρησκευτικὸ ἀποτελοῦσε καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς. Ἀποτελοῦσε συγχρόνως καὶ τὸ μεγαλύτερο δικό μου πρόβλημα, γιατί –πέραν τοῦ ὅτι τὸ ἔβρισκα ἰδιαίτερα χαμηλοῦ πολιτισμικοῦ καὶ πνευματικοῦ ἐπιπέδου– ἦταν καὶ ἀφόρητα βαρετό. Μὲ ἀπωθοῦσε ἐπίσης καὶ ἡ ὅλη κακόγουστη γραφικότητα τοῦ σκηνικοῦ. Μητροπολίτες, συνήθως παχύσαρκοι, τυλιγμένοι μέσα σὲ φανταχτερά, κίτς ἄμφια καὶ μὲ κωμικὲς ὑπερμεγέθεις μῆτρες στὸ κεφάλι, νὰ περιστοιχίζονται ἀπὸ μαυροντυμένους ἱερεῖς καὶ ὅλοι μαζί νὰ ψέλνουν, νὰ κουνᾶνε κερὶ καὶ εἰκονίσματα καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ λιβανίζουν. Τὴν ἐπιτομὴ τῆς αἰσθητικῆς παρωδίας ἔδιναν οἱ μακριεὲς γενεαίδες. Ἕνα ἀμιγῶς ἰουδαϊκὸ τελετουργικὸ, τόσο στὴν οὐσία ὅσο καὶ στὴν ἐμφάνισιν. Καὶ πῶς νὰ μὴν εἶναι; Καθαρόαιμος Ἰουδαῖος ἦταν ὁ Χριστὸς καὶ αἵρεσις τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἡ συνακόλουθη θρησκεία του.

Τέτοιες στιγμὲς ἦταν ποὺ πραγματικὰ προβληματίζομαι, σὲ ποιά φάση τῆς Ἱστορίας καὶ γιατί χάσαμε τὴν πνευματικὴ μας προέλευση καὶ ἀκολουθήσαμε τὸν Ἰουδαϊσμό. Πῶς καὶ γιατί οἱ φυσικοὶ συνεχιστὲς τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας ἔγιναν λάτρες τῆς ἰουδαϊκῆς θεοκρατίας. Χωρὶς νὰ εἶμαι προγονολάτρης, δυσκολεύομαι νὰ ἐξηγήσω, πῶς ἓνας λαὸς μὲ ἀποδεδειγμένες γενετικὲς συγγένειες μὲ τὴν Πλατωνικὴ ἢ τὴν Ἀριστοτέλεια Σκέψιν μπορεῖ νὰ ἀποδεχθῇ μὲ τόση ἀφέλεια, ὅτι πρόγονοί του ἦταν ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαάκ, ἡ Σάρα καί... ὅλο τὸ κακὸ συναπάντημα, καὶ νὰ καταντήσῃ νὰ προσκυνᾷ Ἰουδαίους θεοὺς, ἀγίους, προφῆτες, ἀποστόλους, ἀκόμη καὶ λείψανα. Δὲν χωράει ἐξ ἄλλου στὸ μυαλό μου καὶ στὴν αἰσθητικὴ μου τὸ γεγονὸς, ὅτι οἱ ἀπόγονοι τοῦ καλαίσθητου Ἑλληνισμοῦ –ἔστω κι ἂν ἀκόμη πιστεύουν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ «Γιὸς τοῦ Θεοῦ»!– μπορεῖ νὰ παρακολουθοῦν ὅλες αὐτὲς τὶς κακόγουστες καὶ ἀνόητες τελετουργίες καὶ νὰ νιώθουν θρησκευτικὴ κατάνυξη.

Δὲν ἤθελα κἄν νὰ σκέφτωμαι, τί εἶδους βιώματα θὰ ἔμεναν στὰ εὐπλαστα ἀκόμη μυαλὰ τῶν νεαρῶν δοκίμων, καὶ πόση προσπάθεια καὶ διάβασμα θὰ χρειαζότανε, γιὰ νὰ τ' ἀποτινάξουν...

Γιὰ νὰ ξεφεύγῃ ἀπὸ τὶς ἀποκαρδιωτικὲς αὐτὲς σκέψεις ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν πλήξιν, ποὺ μοῦ προξενοῦσε τὸ θρησκευτικὸ μέρος, συνήθως κατέφευγα σὲ ἀναπολήσεις. Ἄλλοτε πάλι χάξευα τὰ παραταγμένα τμήματα.

Τὸ βλέμμα μου ἐστίαζε στὶς φυσιογνωμίες τῶν ὀρκιζομένων. Δὲν μοῦ φαινότουσαν χαμογελαστὲς οὔτε χαρούμενες. Κυριαρχοῦσε ἓνα σφιχτό, σοβαροφανὲς καὶ κουρασμέ-

Ύπαξιωματικοί και ναύτες αποτελούν την συνοδεία ιερέα και μεταφέρουν στολισμένο εικόνισμα κατά τη διάρκεια τελετής σὲ ναύσταθμο.

νο ὕψος. Θὰ πρέπει νὰ εἶχαν ἤδη συμπληρώσει πάνω ἀπὸ μία ὥρα ἀκίνητης παράταξης, ἀντικρυστὰ στὸν ἥλιο, καὶ τώρα ἔπρεπε λιβανιζόμενοι νὰ ὑπομείνουν καὶ γιὰ τοῦλάχιστον ἓνα ἀκόμη εἰκοσάλεπτο «τὴν σοφίαν τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου».

Μετὰ θὰ ἀκολουθοῦσε ἡ πεμπτουσία τῆς ὅλης τελετῆς. Ἡ ἀπονομή τῶν ξιφῶν ἀπὸ τὸν Πρόεδρο. Μία πραγματικὰ κορυφαία στιγμή γιὰ κάθε ἄξιωματικό, ἡ ὁποία, μετὰ τὴν βαρεὶά ἀτμόσφαιρα τοῦ μακρόσυρτου θρησκευτικοῦ μέρους, ἔμοιαζε ἀποκομμένη ἀπὸ τὴν ὅλη τελετή, δίνοντας τὴν ἐντύπωση ὅτι ἦταν ἡ ἐπαγγελία μιᾶς θρησκευτικῆς λειτουργίας. Ἦταν ἡ κορωνίδα τῆς ἐκδήλωσης, καὶ πραγματικὰ λυπόσυνα, ποὺ δὲν τὴν πλαίσιωνε κανένα χαρμόσυνο τελετουργικό, παρὰ μόνο ἡ ξερὴ ἀναγγελία τοῦ ἐκάστοτε ὀνόματος καὶ τὰ λίγα, διστακτικὰ χειροκροτήματα τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, τὰ ὁποία ἠχοῦσαν δειλὰ καὶ ἄτολμα μέσα στὴν γενικὴ βουβαμάρα ποὺ ἐπικρατοῦσε.

Ὁρκωμοσία χωρὶς λιβάνια κι εὐαγγέλια

ἀναπόληση, κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ θρησκευτικοῦ μέρους, μὲ εἶχε ὀδηγήσει πολλὰ χρόνια πίσω, στὰ πρῶτα ἐφηβικά μου. Τότε πού, λόγῳ τῶν ἐπαγγελματικῶν υποχρεώσεων τοῦ πατέρα μου, ζοῦσαμε στὴν Νέα Ὑόρκη. Ἐκεῖ πέρασα τὶς τρεῖς τελευταῖες τάξεις τοῦ δημοτικοῦ καὶ τὴν πρώτη τοῦ γυμνασίου, σὲ μιὰ ἐποχὴ (ἀρχὲς τῆς δεκαετίας τοῦ '60) ὅπου ἡ, ἀπὸ κάθε ἄποψη, διαφορὰ μεταξὺ Ἀθῆνας καὶ Νέας Ὑόρκης ἦταν κυριολεκτικὰ χαοτικὴ.

Χωρὶς νὰ εἶμαι βέβαιος, πῶς θὰ διαμορφωνόταν ὁ χαρακτήρας μου ὑπὸ διαφορετικὲς συνθηκὲς, πιστεύω ὡστόσο ὅτι ἀπὸ τὴν ἀνατροφή μου μέσα στὸ ἀμερικάνικο ἐκπαιδευ-

Έπάνω: Έλληνες ανώτατοι αξιωματικοί του Πολεμικού Ναυτικού έκδηλώνουν την ευσέβειά τους κατὰ τὴ διάρκεια τελετῆς. **Δεξιά:** Τὸ πέταγμα τῶν καπέλλων. **Αποκορύφωμα τῶν τελετῶν ἀποφοίτησης ἀπὸ τὴ Ναυτικὴ Ἀκαδημία τῶν Η.Π.Α. Εἰκόνες διάχυτης χαρᾶς, χωρὶς ἱερεῖς, ψαλμοψίδες, εἰκόνες, κεριά, λιβάνια καὶ θρησκευτικὴ κατάνυξη.**

τικὸ σύστημα ἀπέκτησα μία ροπή πρὸς τὸν ρεαλισμὸ, τὴν κυνικότητα, τὴν πρακτικότητα καί, ἔως ἓνα σημεῖο, τὴν ἔλλειψη τοῦ ἐνθουσιώδους μεσογειακοῦ ταμπεραμέντου.

Ἡ σημερινὴ τελετὴ μοῦ ἔφερε στὸν νοῦ μίαν ἀντίστοιχη ἐμπειρία τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης, ἡ ὁποία ἐπανερχότανε συχνὰ σὲ παρόμοιες περιστάσεις. Ἦταν ὁ δεῦτερος χρόνος στὴν Ἀμερική, ὅταν ἡ οἰκογένεια ἐνὸς πολὺ στενοῦ μου φίλου καὶ συμμαθητῆ μὲ κάλεσε νὰ πάω μαζί τους στὴν Ἀνάπολις (ἀντίστοιχη Σχολὴ Δοκίμων τῶν ΗΠΑ), γιὰ νὰ παρακολουθήσω τὴν τελετὴ ἀποφοίτησεως τοῦ μεγάλου τους γιου, ὁ ὁποῖος θὰ ὠνομαζότανε Σημαιοφόρος τοῦ Ἀμερικάνικου Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ. Μία ἐκδρομὴ καὶ μία ἐμπειρία ποὺ θυμᾶμαι, τότε, μὲ εἶχε πραγματικὰ ἐνθουσιάσει. Εἶναι γεγονός, ὅτι μετὰ ἀπὸ τόσα χρόνια λίγες λεπτομέρειες ἔχουν ἀπομείνει στὴν μνήμη μου. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ δὲν μπορῶ νὰ ξεχάσω εἶναι ἡ εἰκόνα μιᾶς τελετῆς διάχυτης ἀπὸ ἐντονὴ χαρὰ.

Ἡ ὅλη ἐκδήλωση ἦταν ἐορταστικὴ, μὲ τὴν στρατιωτικὴ ἀτμόσφαιρα, σκόπιμα, νὰ παραμῆνῃ διακριτικὰ στὸ περιθώριο. Ἄκουσα ὁμιλίες ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ τῆς τάξεως, ἀπὸ καθηγητὲς καὶ ἀξιωματικούς. Ὅλες ζωντανές, χαλαρές, μὲ γλαφυρὲς περιγραφές ἀπὸ τὴν καθημερινότητα τῆς σχολικῆς ζωῆς καὶ ὅλες μὲ μεγάλη δόση χιοῦμορ, ἔστω καὶ ἀμερικάνικου. Ἱερεῖς, λιβάνια καὶ εὐαγγέλια δὲν θυμᾶμαι πουθενά.

Τὸ ἀποκορύφωμα τῆς τελετῆς ἦταν ἓνα ἐντυπωσιακὸ πυροτέχνημα ἀπὸ ἄσπρα καπέλλα, τὰ ὁποῖα πετοῦσαν οἱ τελειόφοιτοι στὸν ἄερα, συνοδευμένο ἀπὸ κρानυγές

✂

ΝΕΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ☐

ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ☐

Έγγισια Ελλάδος **Κανονική:** 53 € ☐
Έγγισια Ελλάδος **Φοιτητική:** 43 € ☐
Έγγισια **Έξωτερικού:** 80 € ☐

(ΟΝΟΜΑ)	(ΕΠΩΝΥΜΟ)
(ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ)	(Τ.Κ.) (ΠΟΛΗ)
(ΧΩΡΑ)	(Τηλ.) (E-mail)

Πληρωμή με **Πιστωτική Κάρτα** VISA ☐ MasterCard ☐

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΡΤΑΣ: _ _ _ _ _

ΤΡΙΨΗΦΙΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (αναγράφεται στο πίσω μέρος της κάρτας): _ _ _

ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ: _ _ / _ _ Ύπογραφή: _____

Πληρωμή με

Τραπεζ. Κατάθεση

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΛΛΑΔΟΣ

146/40417714

Ταχυδρομική

Έπιταγή ΕΛΤΑ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΛΑΜΠΡΟΥ

POST RESTANTE

175 01

Π. ΦΑΛΗΡΟ

ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΤΕ ΜΕ **ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ:** Περιοδικό «ΔΑΥΛΟΣ», Κυδαθηναίων 29, 105 58, Αθήνα
FAX: (+30) 210 3314997

χαρούμενων ξεσπασμάτων, γέλια, αγκαλιές και χοροπηδήματα πάνω στο άψογα κουρεμένο γρασίδι του χώρου τελετών της αμερικάνικης Σχολής. Ή τελετή τελείωσε με παρέλαση των νεο-ωρμισθέντων ανάμεσα από πολύχρωμα μπαλόνια στα χρώματα της αμερικάνικης σημαίας, που ύψωνόντουσαν προς τον ουρανό. Ήτανε μιά στρατιωτική γιορτή, με την όποια η Σχολή τιμούσε και αποχαιρετούσε τους νέους Σημαιοφόρους του Αμερικανικού Ναυτικού.

* * *

«Πάντες προσοχή!» Τò σθεναρό πρόσταγμα του έπικεφαλής των τμημάτων άξιωματικού άκούστηκε δυνατά μέσα στην σιωπή, που ακολούθησε τò τέλος της διαδικασίας άπονομής των ξιφών από τòn Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Σχεδόν ταυτόχρονα, άκούστηκε ένας καταγισμίδς κλαγγών, καθώς ή σιδερένια άπόληξη του ύποκόπανου των όπλων χτυπούσε με δύναμη στο τσιμέντο της πλατείας.

Στòn ίδιο δυνατό τόνο ακολούθησε τò πρόσταγμα «κλίνετε επί δεξιά». Και πάλι άκούστηκε ένας δυνατός ύπόκωφος θόρυβος τακουνιών, καθώς οί άπόφοιτοι, σέ άκαμπτη στάση προσοχής, έκαναν κοφτή στροφή δεξιά και χτύπησαν με δύναμη τò άριστερό πόδι στην άσφαλτο. Όλοι τους είχαν ύφος άγέρωχο, τεντωμένη μέση και ψηλά τò κεφάλι.

Μέσα σ' αυτό τò κλίμα της σοβαροφανούς βουβαμάρας είχανε περάσει είκοσι λεπτά θρησκευτικής «κατάνυξης», ακολουθούμενα από την «ψυχρή» διαδικασία της άπονομής των ξιφών και τελειώνοντας με μία δεκάλεπτη «άποστεωμένη» όμιλία του διοικητή, με χιλιοειπωμένες νουθεσίες για ύψηλά ιδανικά και έθνικά ιδεώδη.

Έτσι ψυχρά τελείωσε ή δική μας τελετή άποφοιτήσεως, και έτσι σιωπηλά και άχρωμα ξεκίνησε ή σταδιοδρομία των νέων Σημαιοφόρων του Πολεμικού Ναυτικού. ”

Ναύαρχος Αντώνιος Αντωνιάδης
Έπίτιμος Άρχηγός Γ.Ε.Ν.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΕΤΗΣΙΩΝ ΤΟΜΩΝ & ΤΕΥΧΩΝ

ΔΑΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΙ ΔΑΥΛΟΥ 58 €

_____ (ΟΝΟΜΑ) _____ (ΕΠΩΝΥΜΟ)

_____ (ΑΝΑΓΡΑΨΤΕ ΕΤΟΣ)

_____ (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ)

ΤΕΥΧΗ ΔΑΥΛΟΥ 6 €

_____ (Τ.Κ.)

_____ (ΠΟΛΗ)

_____ (ΑΝΑΓΡΑΨΤΕ ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ)

_____ (ΧΩΡΑ)

_____ (Τηλ.)

Οί τιμές έπιβαρύνονται με κόστος ταχυδρόμησης μέσω ΕΛΤΑ, που για άποστολές έντός Ελλάδος είναι 2,80 €.

Πιστωτική Κάρτα

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΡΤΑΣ: _____ ”

VISA ☐

ΤΡΙΨΗΦΙΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (άναγράφεται στο πίσω μέρος της κάρτας): _____

MasterCard ☐

ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ: ____/____/____ ΥΠΟΓΡΑΦΗ: _____

ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΤΕ ΜΕ

ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ:

Περιοδικό «ΔΑΥΛΟΣ», Κυδαθηναίων 29, 105 58, Αθήνα

FAX: (+30) 210 3314997

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Άνθρωπότητα και ήλιθιότητα

Κάποιος στα Μέγαρα στις 12 Απριλίου σκότωσε με καραμπίνα δύο νέους ανθρώπους και τραυμάτισε με 90 σκάγια έναν τρίτο, που βρίσκεται στο νοσοκομείο. Όπως είπε, τους θεωρούσε «διαβολικούς», είχε δε γεμίσει το σπίτι του και τα γύρω δένδρα με σταυρούς, για να αποτρέπουν τον Σατανά. Άφου έκτέλεσε το χριστιανικό του καθήκον κατά του Διαβόλου, πήγε και παραδόθηκε σε έναν καλόγερο γειτονικού μοναστηριού. Ύπενθυμίζουμε, ότι ο φονιάς των πέντε κυνηγών του Άγρινίου πριν από ένα περίπου χρόνο πήγαινε καθημερινά στην εκκλησία κι έκανε κάθε μήνα άγιασμό στο μαντρί του.

Όλοι οι δημοσιογράφοι, που μετέδωσαν το σχετικό ρεπορτάζ, μίλησαν για παραφροσύνη του φονιά. Κανένας όμως δεν είπε, ότι δεν υπάρχει τίποτε το παρανοϊκό από τη σκοπιά του Χριστιανισμού, αφού και ο Διάβολος και οι δαιμονιζόμενοι υπάρχουν στα Ευαγγέλια, ο σταυρός αποτελεί την ασπίδα κατά του Διαβόλου, και η μετάνοια στους ρασοφόρους είναι η κορυφαία επαγγελία του Χριστιανισμού. Ίσως μετά από κάποιες δεκαετίες, εκατονταετίες, χιλιετίες -ποιός ξέρει;- η ανθρωπότητα να απαλλαγεί από την ήλιθιότητα.

Γ.Σ.Π.

Δαλαί Λάμα και Όλυμπιακή φλόγα

Δεν καταλαβαίνω, τί μπορεί να προσθέσει ή να προτείνει ο Δαλαί-Λάμα, δεδομένου ότι μία πληθώρα θεολογικών αρχηγών νέμεται δια του σκοταδισμού την ανθρωπότητα. Βέβαια ο τρέχων «οικουμενισμός» συνδικαλίζεται με δόλοκληρο το θεολογικό σύστημα του πλανήτη, όπου υποκινεί (αθέατος) διαμαρτυρίες για την επέμβαση των Κινέζων στο Θιβέτ.

Μιά άπελευθερωμένη από το «θεό» Κίνα και φιλική προς την Ελληνική Αρχαιότητα, έλπις μιάς γιγάντιας (ας το εύχθοῦμε) αντιρρόπησης του οικουμενισμού, δέχεται κατά την διακίνηση της Όλυμπιακής φλόγας διαμαρτυρίες από υδροκέφαλους κουλτουριάδηδες, υποκινούμενους. Τα κάποια λίγα κοριτσάκια με ύστερικές κραυγές, που τα μάζεψε η Αστυνομία (30-3-08), ποιός τα κατευθύνει; Γνωρίζουν τα πιό πάνω;

Π.Γ.

«Ο πλέον κακόβουλος ιός του μυαλού»

- Ποιά είναι η μεγαλύτερη απειλή, που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα;
- Η ωργανωμένη θρησκεία, ή όποια μολύνει το νου μας, καθώς προσποιείται, ότι διαδίδει την ήθικη και πνευματική σωτηρία, ενώ διαδίδει τον πλέον κακόβουλο ιό του μυαλού. Έλπίζω, ότι ο άνθρωπος θα μπορέσει μία μέρα να ξεπεράσει την πρωτόγονη αυτή έννοια.

- Άν ήσασταν ο πλανητάρχης, τί θα αλλάζατε;
- Τα κράτη και τις κυβερνήσεις που αναμειγνύουν τη διακυβέρνηση με την θρησκεία. Αυτό είναι ένα θανατηφόρο κοκτέιλ, που κρατά δισεκατομμύρια ανθρώπους στην μιζέρια.

Απόσπασμα μιάς από τις τελευταίες συνεντεύξεις του Βρεταννού συγγραφέα επιστημονικής φαντασίας Άρθουρ Κλάρκ στο περιοδικό BBC Focus, λίγο πριν το θάνατό του (www.astrovox.gr).

Ι.Δ.

Η... εβραϊκή άκυρολεξία μιᾶς ελληνικῆς λέξης!

Ἀντιδρᾷ τὸ Κεντρικὸ Ἰσραηλιτικὸ Συμβούλιο (Κ.Ι.Σ.) στὴ χρησιμοποίηση τῆς λέξης ὀλοκαύτωμα (ἐκ τοῦ ὀλοκαυτέω = προσφέρω ἔμπυρη θυσία ὀλομελῶν θυμάτων σὲ θεό) μὲ ὅποιαδήποτε ἄλλη μεταφορικὴ σημασία ἐκτὸς αὐτῆς, πὺν οἱ ἴδιοι τῆς ἔδωσαν μεταπολεμικά, προκειμένου νὰ περιγράψουν τὴ δική τους ἐκδοχὴ γιὰ τὸν Β΄ Π.Π..

Σὲ ἄρθρο μὲ τίτλο: «Τὰ πύρινα μέτωπα τῆς ἀκυρολεξίας: Τὸ Ὀλοκαύτωμα οὔτε ὡς μετωνυμία οὔτε ὡς μεταφορά», τὸ ὁποῖο δημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ τοῦ Κ.Ι.Σ. «Χρονικά» (τ. 213, Ἰαν.-Φεβρ. 2008 ἢ Σεβάτ-Ἀδάρ Α΄ 5.768 ἀπὸ κτίσεως κόσμου) χαρακτηρίζεται ἡ χρησιμοποίηση τῆς λέξης ὀλοκαύτωμα γιὰ τὴν περιγραφὴ τῆς ἀποτέφρωσης τῶν δασῶν τὸ περασμένο καλοκαίρι «ὡς ἐξ ἴσου ἀπροκάλυπτη μὲ τὸ ἴδιο τὸ ἐγκλημα» καὶ συστήνεται αὐτοσυγκράτηση ὡς πρὸς τὴ χρησιμοποίησίν της. Ἐπισημαίνεται, ὅτι ὡς ὀλοκαύτωμα ἀναγνωρίζεται ἡ «ἐξόντωση τῶν ἐξ ἑκατομμυρίων Ἑβραίων» τὸν Β΄ Π.Π., καὶ πὺς «τέτοια πράγματα δὲν ἐπιδέχονται καμμιάς μορφῆς μεταφορικῆς χρήσης».

Ὀλοκαύτωμα στὴ Γλῶσσα μας λοιπόν, ἐν ὀνόματι τῆς Ἰσραηλινῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καὶ προπαγάνδας.

Γ.Α.

Φυσικοὶ θεολογικώτεροι τῶν θεολόγων

Διαβάζουμε σὲ σχολικὸ βιβλίο τῆς Ε΄ Δημοτικῆς: «Τὸ φῶς δημιουργήθηκε, σύμφωνα μὲ τὴ διήγηση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὴν πρώτη μέρα τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου. “Νὰ γίνῃ τὸ φῶς”, εἶπε ὁ Θεός. Καὶ ἔγινε φῶς. Καὶ ἀπὸ τότε ταυτίστηκε μὲ κάθε τι καλὸ. Δὲν εἶναι τυχαῖο, λοιπόν, ὅτι συναντᾶμε τὸ φῶς, ὡς σύμβολο, σὲ πολλὰς θρησκείας μας. Τὰ Χριστουγεννιά εἶναι συνδεδεμένα μὲ τὸ φῶς, ἀφοῦ ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης, πὺν φωτίζει ὅλο τὸν κόσμο. Στὴ γιορτὴ τῶν Φώτων τὸ φῶς σχετίζεται μὲ τὸν πνευματικὸ φωτισμό. Στὸν ἑορτασμὸ τοῦ Πάσχα πάλι κυριαρχεῖ τὸ φῶς. Οἱ πιστοὶ ἀκολουθοῦν τὸν ἐπιτάφιο μὲ κατάνυξη κρατῶντας σκουρόχρωμα κερία καὶ φαναράκια. Ἡ Ἀνάσταση γιορτάζεται μὲ λαμπρότητα ἀπὸ τοὺς πιστοὺς, οἱ ὁποῖοι κρατοῦν λευκὰ ἀναμμένα κερία.»

Ἄν νομίζετε, ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ βιβλίον Θρησκευτικῶν, κάνετε μεγάλο λάθος. Πρόκειται γιὰ τὸ βιβλίον Φυσικῆς, σελίδα 74, κεφάλαιο: Διάδοση τοῦ φωτός! Ἡ χριστιανικὴ προπαγάνδα στὰ σχολεῖα δὲν γίνεται μόνο μέσω τῶν βιβλίων τῶν Θρησκευτικῶν, ἀλλὰ εἶναι ἀπλωμένη σὲ ὅλο τὸ φάσμα τῆς σχολικῆς γνώσης (βλ. «Δ», τ. 272-273, 279, 281, 292, 296 κ.ἄ.).

Γ.Α.

Πότε ἔγινε ἡ Ἄλωση;

«Ἡ πραγματικὴ Ἄλωση ἔχει ἀρχίσει σταδιακά καὶ γίνεται μετὰ τὸ 1821. Μετὰ τὸ 1821 ἀποκτήσαμε τὴν πολιτικὴν μας ἐλευθερία, ἀλλὰ σιγά - σιγά μᾶς διέβρωσαν, καὶ ἡ τελικὴ φάσις τῆς διαβρώσεως εἶναι τώρα, τώρα ποὺ κρίμασιν οἶδε Κύριος γίναμε μίᾳ ἐπαρχία τῆς Εὐρώπης... Θὰ τὸ ἀπέτρεπαν καὶ θὰ τὸ ἤρνοῦντο αὐτὸ οἱ ἄγιοι Πατέρες μας. Καλύτερα ἔλεγαν τοῦρκικο φέσι, παρὰ καλύπτρα λατινικῆ. Καλύτερα νὰ κρατήσουμε τὴν πίστιν μας, παρὰ νὰ πάρουμε τὰ φράγκα καὶ τὶς ἐπιδοτήσεις τῶν Φράγκων.» Δήλωση τοῦ Πρωτοπρεσβύτερου π. Θεοδώρου Ζήση, καθηγητῆ τοῦ Α.Π.Θ.. (βλ. «Ἡ ἄλωση» στὰ 1821 καὶ ὅχι στὰ 1453 καὶ οἱ φοβερὲς λέξεις «Ελλάς-Ἑλλην»», «Δ», τ. 260-261 ἢ <http://www.davlos.gr/16974.pdf>).

Κ.Ε.

Ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ ἐκκοσμίκευση

Υπάρχουν πολλὲς κοινωνίες στὸν κόσμο σήμερα, ὅπως τὸ Ἰράν, ἡ Αἴγυπτος, τὸ Πακιστάν, ἡ Σομαλία, οἱ Η.Π.Α. τὰ τελευταῖα χρόνια κ.ἄ., στὶς ὁποῖες ἡ θρησκεία εἶναι βαθιὰ ριζωμένη. Σὲ πολλὲς ἀπὸ αὐτὲς τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα παραβιάζονται σὲ μεγάλη κλίμακα. Στὶς πολυθρησκευτικὲς κοινωνίες μας ἡ θρησκεία καὶ ἡ πολιτικὴ πρέπει νὰ διαχωρισθοῦν. Οἱ θρησκευτικὲς διαφωνίες δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦνται στὴν πολιτικὴ, στὴν ἠθικὴ ἢ στὴν Ἐπιστήμη. Στὰ μάτια τῶν κοσμικῶν ἡ θρησκεία εἶναι μίᾳ ιδιωτικὴ καὶ προσωπικὴ ὑπόθεση. Ἡ κοσμικὴ (μακριὰ ἀπὸ θρησκευτικὲς ἐπιρροές) δημοκρατία φαίνεται πὼς εἶναι ἡ μόνη προοπτικὴ γιὰ μίᾳ ἐλεύθερη, ἀνοικτὴ καὶ δίκαια κοινωνία.

Τί πρέπει νὰ γίνῃ ὅμως, προκειμένου νὰ πεισθοῦν γιὰ τὴν ἀνάγκη τῆς ἐκκοσμίκευσης, ὅχι μόνο οἱ πιστοὶ καὶ δογματικοί, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄδολοι ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος, ποὺ δὲν διαβλέπουν κίνδυνο ἀπὸ τὴν ἄνοδο τοῦ φονταμενταλισμοῦ; Ἐπὶ τέτοιων προβληματισμῶν κατέθεσαν τὶς ἀπόψεις τους διακεκριμένοι καθηγητὲς Κοινωνιολογίας, Φιλοσοφίας κ.λπ. ἀπὸ πανεπιστήμια διαφόρων χωρῶν κατὰ τὴ διάρκεια ἡμερίδας, ποὺ διεξήχθη πρόσφατα στὴν Οὐτρέχτη τῆς ὀλλανδίας μετὰ τὴν εὐκαιρία τῶν ἐγκαινίων τοῦ Κέντρου Ἑρευνᾶς Κάτω Χωρῶν (Center of Inquiry Low Countries).

Σκοπὸς τοῦ Κέντρου εἶναι νὰ ἀφιερωθῇ στὴν Ἐπιστήμη, στὸν ὀρθολογισμό καὶ στὴν ἐλεύθερη ἔρευνα σὲ κάθε πεδίο ἀνθρώπινης δραστηριότητος, γιὰ μίᾳ κοσμικὴ κοινωνία μετὰ τὶς ἀνθρωπιστικὲς ἀξίες ὡς ἐναλλακτικὴ λύση στὴ θρησκεία.

Γ.Γ.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΑΡΑΒΕΣ
 Η ιστορική συνάντηση
 και ο ιστορικός χωρισμός

فلق
 جبر القار
 افراصل الانقبي

قَبِيْرَةٌ مَثاقِيْلَةٌ

سَلِيخَه ودارصيني زعفران ^{اربعه ماخذ} ومن العسل **ومن جميع الادويه** ستور معالا وصنعتانه
 الادويه مع الافراص مستحوقه مخلوله ثم يغلى العسل حتى يذهب منه الحش ويزع رغوته ثم يطرح عليه الادويه

ويضربه ساعة وينزل عن النار ويرفعه في برنيه غصار ولا يمسه شهر من حشتي مخرج اذويه ثم يتي منه كج
 ما ذكرنا مثقالين ماء الاصطوخودوس المغلي فالف افرقلس هذا الدرياق وقد انت عليه من السنين **مصور سنه**
 فبقى يستعمل ايام حياته **مصور سنه** والي ان ولد فوثاغورس الطبيب **عشرون سنه** والي ان تعلم فوثاغورس في الكتاب
ثلاثون سنه والي ان الف هو در باقه **ثمانه سنه** فذلك جملة ما بلغ هذا الدرياق يستعمل منذ وقت الف

Αραβική μετάφραση του Γαληνού. (Χ. Μπαντάουη, «Εισαγωγή στην Ιστορία του Ισλαμικού Κόσμου», έκδ. «Βάνιας», Θεσσαλονίκη 2003.)

الي ان ابدي فوثاغورس بتا ليفه **مايبدو ما يسي** ثم فوثاغورس وقد انت له من السنين **ثلاثون سنه** منظر الي هذه

ΜΕΣΩ ΑΡΑΒΩΝ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΚΕΨΗ «ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕ» ΤΗΝ ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Τὸ ἱστορικὸ παραμῦθι τῶν «Βυζαντινῶν λογίων»

πῆρξε μία λιγώτερο γνωστὴ ἀλλὰ ἐξ ἴσου σημαντικὴ ἀναγέννηση Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστήμης πέντε αἰῶνες πρὶν ἀπὸ τὴν μεγάλη Εὐρωπαϊκὴ Ἀναγέννηση τοῦ ἰδ'-ιε' αἰῶνα. Ἦταν ἡ Ἰσλαμικὴ Ἀναγέννηση. (Ἄς ἀφήσουμε τὸ σήμερα, «ἵνα μὴ μιανθῶμεν» μὲ τὸ σήμερα ὄχι μονάχα τοῦ Ἰσλαμικοῦ «πολιτισμοῦ», ἀλλὰ καὶ τοῦ «Ἑλληνοχριστιανικοῦ» τοιοῦτου...) Ἀρχίζουμε λοιπὸν ἀπὸ τοὺς ἐπιφανεῖς ἐργάτες τοῦ πνεύματος τῆς πνευματικῆς ἀνοιξῆς ἐκείνης περιόδου, ἡ ὁποία συντηρήθηκε ἐπὶ τρεῖς περίπου αἰῶνες, ἀπὸ τὸν 8ο μέχρι καὶ τὸν 11ο αἰ., ἀκριβέστερα τὸ 1080 μ.Χ.

Πρὶν προχωρήσουμε τὴν ἀναφορὰ μας στοὺς πρωταγωνιστὲς τῆς λαμπρῆς αὐτῆς περιόδου καὶ τοὺς πολύχυμους καρπούς, ποὺ γέννησε αὐτὸς ὁ Ἑλληνοἰσλαμικὸς Πολιτισμός, θεωροῦμε ἀπαραίτητο «τιμῆς ἔνεκεν» ν' ἀναφερθοῦμε στοὺς πρόδρομους ἐργάτες αὐτῆς τῆς Ἀναγεννήσεως, ἡ ὁποία ξεκίνησε μὲ πρῶτο ὄπλο τὸν φιλοσοφικὸ λόγο.

Ἔτσι βλέπουμε τοὺς ποικίλους ἐρευνητὲς τῆς ἐπιστημονικῆς σκέψεως καὶ τῶν ψυχοπνευματικῶν εὐαισθησιῶν νὰ μεταβάλλωνται σὲ ἰδρυτικὰ μέλη ὡς «μουντατζιλίται» Νεοπλατωνικῶν Σχολῶν στὴν Βαγδάτη, Ἀλεξάνδρεια, Ἀντιόχεια, Ἑδεσσα Συρίας, Χαρὰν Μεσοποταμίας κ.ἄ.

Γιὰ ὅλα τοῦτα γράφει ὁ ἀξιάγαστος καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφίας στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Αἰγαίου κ. Κων/νος Ρωμανὸς τ' ἀκόλουθα:

«Στὴν μεγαλούπολιν τῆς Βαγδάτης ἐπὶ 150 ὁλόκληρα χρόνια καλλιιεργήθηκε ἡ Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία, μέχρι νὰ σκεπασθῇ ἡ Σχολὴ αὐτὴ ἀπὸ τὴ θεοκρατικὴ ἐπίβλεψη καὶ ἐπιβολὴ τῶν Σελτζούκων.

» Ρόλο κλειδὶ στὴ διάδοση τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος ἔπαιζαν πολλοὶ Σύριοι, Νεστοριανοί, τοὺς ὁποίους ὁ Μωάμεθ ἐμπιστευόταν ὡς καλοὺς φίλους, ἐπειδὴ ἐδιώκοντο ἀνηλεῶς γιὰ τὸ μονοφυσιτισμὸν τοὺς ἀπὸ τὸ δυοφυσιτικὸν Βυζάντιον, τὸ ὁποῖο εἶχε ἐνστερνισθῇ τὴς χριστολογικὰς ρῆτρες τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Πρωταγωνιστὴς αὐτῆς τῆς μεταγραφῆς τῆς Ἑλληνικῆς Σκέψεως στὸν Ἀραβικὸν Κόσμον ὑπῆρξε ὁ

Χουναϊν Ἄλ Μπαντί (808-873), ἔξοχος γνώστης τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας. Ὁ σοβαρὸς αὐτὸς διανοούμενος πραγματοποίησε πάμπολλες μεταφράσεις ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ στ' Ἀραβικὰ μ' ἐπίκεντρο τὸν Ἀριστοτέλη (Aristo) καὶ ὄχι μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ «Ἱατρικά» τοῦ Ἱπποκράτη καὶ τ' «Ἀστρονομικά» τοῦ Ἀρίσταρχου τοῦ Σάμιου.

» Ἔτερος πάλι ἐρευνητὴς ὁ μονοφυσίτης μοναχὸς Ἄλ-Ἰμπαντί, ἱατροφιλόσοφος, ὁ ὁποῖος μετέφρασε ἱατρικὰ καὶ φιλοσοφικὰ ἔργα τῶν κλασικῶν Ἑλλήνων.»

Οἱ ἐνδιάμεσοι ἑλληνίζοντες

Ἱστορικὸς Κωνσταντῖνος Ἄμαντος γράφει γιὰ τοὺς μεγάλους μεταφραστές: «Ὁ φιλόλογος γεωγράφος μεταφραστὴς Γιακοῦμ ἢ Γιακουμῆς, ὁ συνθέσας τὸ «Μέγα Γεωγραφικὸ Λεξικό» στὰ 1224, ἦταν Κρητικὸς ἀπὸ τὸν Χάνδακα, πόλη τοῦ Ἡρακλείου Κρήτης. Ὁ ποιητὴς Ρούμι ἦταν ἑλληνορωμαϊκῆς καταγωγῆς. Ὁ κατακτητὴς τῆς Αἰγύπτου στρατηγὸς Ζαχάρ ἦταν Ἕλληνας ἀπὸ τὴν Κύπρο. Ὁ ἴδιος ἀνίδρυσε τὴν πόλη τοῦ Καΐρου, τὴν ὁποία ἐπροίκισε μὲ Ἑλληνοδιδασκτικὴ καὶ Φιλοσοφικὴ Σχολή, ὅπου διδασκόταν ἡ Ἀριστοτελικὴ καὶ Νεοπλατωνικὴ Φιλοσοφία. Συνεπῶς οἱ δημιουργοὶ τῆς Ἀραβικῆς ἑξανθήσεως δὲν ὑπῆρξαν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον Ἀραβες, ἀλλὰ κατήγοντο ἀπὸ διάφορες μεσογειακὲς χώρες καὶ κυρίως ἀπὸ τὴν Μικρὰ Ἀσία, τὸν Πόντο, τὴν Μεγάλῃ Ἑλλάδα κ.ἄ.

Οἱ δημιουργοὶ
τῆς Ἀραβικῆς
ἑξανθήσεως
δὲν ὑπῆρξαν
ἀποκλειστικῶς
καὶ μόνον Ἀραβες,
ἀλλὰ κατήγοντο
ἀπὸ διάφορες
μεσογειακὲς χώρες
καὶ κυρίως ἀπὸ τὴν
Μικρὰ Ἀσία, τὸν
Πόντο, τὴν Μεγάλῃ
Ἑλλάδα κ.ἄ.

» Ἀνάμεσα ὅμως σ' ὅλους τοὺς ἑλληνιστὲς διακρινόταν γιὰ τὴν γνώση καὶ τεχνικὴ μετάδοση τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας ἢ τοῦ «Ἑλληνος λόγου», ὅπως ὁ ἴδιος πολὺν ἀρεσκόταν νὰ τονίζει, ὁ Ἰάκωβος, Πέρσης μοναχὸς στὴν Ἑδεσσα τῆς Μεσοποταμίας, ὅπου σπούδασε τὴν Ἀρχαιοελληνικὴ Γλώσσα στὶς Νεστοριανὲς Σχολές τῶν μονοφυσιτῶν.

» Στὴ συνέχεια δίδαξε στὸ ἑλληνιστικὸ κέντρο Mar-Ken-Neshre μ' ἕναν ἐντελῶς δικό του τρόπο ταχύρρυθμης ἐκμάθησης τῶν Ἑλληνικῶν, σύστημα καινοφανές, τὸ ὁποῖο στηριζόταν πάνω στὴν ἀπλοποίηση τῶν φθόγγων καὶ φωνηέντων κυρίως τοῦ γραφόμενου Ἑλληνικοῦ Λόγου.»

Μεγάλοι γλωσσολόγοι τοῦ 19ου καὶ 20οῦ αἰῶνα ὅπως ὁ ἱστορικὸς τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας καὶ Παιδείας Βέρνερ Γκάιγκερ καὶ ὁ πολὺς Βιλαμόβιτς ὑποστηρίζουν, ὅτι τόσο ὁ χαλκέντερος Ὁριγένης, «κινητὴ βιβλιοθήκη» τῆς ἐποχῆς του, ὅσο καὶ οἱ Ἑρασμος καὶ Μελάγχθων, φιλόλογοι, θεολόγοι, οὐμανιστὲς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Μεταρρύθμισης, εἶχαν στηρίξει τὴν Ἑλληνοπαιδεῖα τοὺς στίς ἀρχὲς τοῦ Ἰάκωβου τοῦ Ἑλληνοπέρση καὶ τοῦ Σέργιου Ρασαγιάνα τοῦ μονοφυσιτικοῦ κέντρου τῆς Ἑδεσσας Συρομεσοποταμίας Kenehre, τὸ ὁποῖο διασώθηκε ἀπὸ τοὺς τελευταίους βομβαρδισμοὺς τῶν Ἀμερικανῶν.

Ὅλες τὶς παραπάνω πληροφορίες τὶς ἀναπτύσσει διεξοδικῶς καὶ ἱστορικῶς μὲ σαφήνεια καὶ τεκμηρίωση καὶ ὁ μακαριστὸς φίλος μας πρῶην μητροπολίτης Μεγάλης Βρετανίας Μεθόδιος Φούγιας στὸ πολυκυκλοφορημένο ἔργο του «τὸ Ἑλληνικὸ Ὑπό-

βαθρο τοῦ Ἰσλαμισμού», Ἀθήνα 1994.

Ἀλήθεια, μ' ὅλα τούτα εἶναι νὰ θαυμάζῃ ὁ μελετητὴς τῆς Ἱστορίας τοῦ Πολιτισμοῦ τὶς ὑπόγειες ὑδρορροὲς τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἔχουν ὑπόγειες διασυνδέσεις. Ἐπομένως ἡ ἱστορία τῶν γλωσσικῶν σκαπανέων αὐτοεπαναλαμβάνεται μὲ ἄλλα σκηινικά καὶ πρωταγωνιστές.

Οἱ ἑλληνιστὲς μεταφραστές

ἐ χρόνους σκοτεινοὺς, ὅπου ἡ Εὐρώπη ὁλόκληρη ἦταν τυλιγμένη σ' ἓνα ἀπέραντο ῥάσο, αὐτὸ τῶν μελανοχιτῶνων ἱεροεξεταστῶν τοῦ δομηνικανοῦ Τουρκουεμάδα, ὅπου στὰ μεσαιωνικά μοναστήρια ἔβαζαν φυτικά δηλητήρια στὶς σελίδες μὲ τοὺς νόμους τοῦ Ἀριστοτέλη, ἄρχισε ἀργὰ καὶ μὲ δυσκολίες νὰ περνᾷ στὴν Εὐρώπη μέσθ τῶν Ἀράβων, Ἑβραίων καὶ Περσῶν διανοούμενων, φιλολόγων, ἱστορικῶν, γεωγράφων, ἱατρῶν κ.ἄ. ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιστήμη, Ἀστρονομία, Μαθηματικά, Ἱατρικὴ κ.λπ.

Ἡ Ἱστορία διέσωσε ἀρκετὰ ἀπὸ τὸν φιλόσοφο βίο καὶ τὴν σεμνὴ πολιτεία τους. Μέσθ τῶν κυρίων ἐκπροσώπων αὐτοῦ τοῦ κινήματος τοῦ Ἑλληνοεξανθρωπισμοῦ τοῦ Ἀραβικοῦ Κόσμου, τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, τῆς Βόρειας Ἀφρικῆς καὶ κυρίως τῶν Μαυριτανῶν τῆς Κόρδοβα, τῆς Σεβίλλης, τῆς Σικελίας κ.ἄ. περιοχῶν «ἄστραψε» φῶς καὶ φώτισε τὸν νέο κόσμο τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν ἀφώτιστων εὐρωπαϊκῶν φύλων τὸν ἐσωτερικὸ συνειδησιακὸ κόσμο. Μ' αὐτὸ μόνον τὸν τρόπο καὶ κανέναν ἄλλο Ἀγγλοσάξονες, Βησιγόθοι, Γότθοι, Οὐννοι, Βουργουνδοὶ τοῦ Ἑλληνοδιώχτη Ἀλάρικου ἀπόγονοι μεταλλάχθηκαν σὲ Βρεταννοὺς, Γαλάτες, Γερμανοὺς, ἃς ποῦμε πολιτισμένους Εὐρωπαθεῖς καὶ Εὐρωκεντρικοὺς... Ἔτσι παρατηροῦμε ὅτι:

Οἱ πρῶτοι μὴ θεοκρατούμενοι φιλόσοφοι στὸ Ἰσλάμ

Ὑτοί, ποὺ πρῶτοι προανήγγειλαν τὴν φιλοσοφικὴ ἀνθιση τοῦ Ἰσλαμικοῦ Πολιτισμοῦ, ὑπῆρξαν ὁ Ἄλ Κιντὲ καὶ ὁ Ἄλ Ραζί, ἀμφότεροι εἰσηγητὲς τῆς φυσικῆς καὶ ἐμπράγματης ρεαλιστικῆς Ἀριστοτελικῆς ἐρμηνείας τῶν ὄντων καὶ φαινομένων. Τρίτος, ὄχι ἀσημαντότερος ἀλλὰ χρονολογικῶς ἐπόμενος, εἶναι ὁ Πέρσης Ἀλ-Φαραμπί, πρῶτος ὄχι στὴ Μεταφυσικὴ Πλατωνικὴ Φιλοσοφία ἀλλὰ ὁ προ-ἄγγελος τῆς πολιτικῆς φιλοσοφικῆς σκέψεως, βασισιμένης καὶ θεμελιωμένης στὰ «Πολιτικά» τοῦ Ἀριστοτέλη.

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο θέλουμε νὰ κάνουμε μία προσωπικὴ παρατηρητικὴ παρέμβαση: Πῶς συνέβη τὸ παράδοξο φιλοσοφικὸ διανοητικὸ καὶ ἱστορικὸ γεγονὸς ν' ἀνθίσῃ καὶ ν' ἀναγεννηθῇ ὁ φυσιοκρατικὸς Ἀριστοτελικὸς λόγος μέσα στὸ θεοκρατικὸ Ἰσλάμ τοῦ μουσουλμανικοῦ Μεσαίωνα;

Κάνουμε λοιπὸν τοῦτο τὸ ἀξονικὸ ἐρώτημα. Πῶς ἔγινε τὸ ἑλληνοκεντρικὸ θαῦμα πράξῃ καὶ συγκεκριμένη συμπεριφορὰ φωτὸς καὶ ἀνεκτικότητος καὶ προσλήψεως τοῦ ἕτερου καὶ ἄλλου φιλοσοφικοῦ κόσμου καὶ λειτουργίας, ἡ ζεῦξις φωτὸς καὶ σκότους σὲ μία ἀνοιξὴ ἀνεκτικῆς σκέψεως, πολλὰ φῶτα μέσα σὲ μεσαιωνικά σκοτάδια διὰ Ἀράβων καὶ Εὐρωπαίων; Μόνον μία ἀπάντησις ὑπάρχει: Οἱ ἀγρυπνοῦσες ἀτομικὲς συνειδήσεις.

Αὐτὲς τιμοῦμε μὲ τὸ γραφτό μας αὐτό. Τοὺς πρωτοπόρους μάρτυρες τοῦ φιλοσοφικοῦ πνεύματος τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου, ἀπὸ Κόρδοβα, Ἀλάμπρα, Τολέδο, Σικελία

Στὸν Ἀβερρόη (13' αἰ.) ὀφείλεται ἡ διάσωση ἰδεῶν καὶ πολλῶν γραπτῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας. Ὁ Ἀβερρόης ἀρνιόταν τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς καὶ τὸ ὑπερπέραν. Ἡ φιλοσοφία του ἔχει τὶς ἀρχές της στὴ μελέτῃ τῆς Ἀριστοτελικῆς Φιλοσοφίας. Οἱ φιλοσοφικὲς του θεωρίες καταδικάστηκαν καὶ ἀπὸ τὴν μουσουλμανικὴ καὶ ἀπὸ τὴ χριστιανικὴ θρησκεία, ἔγιναν ὅμως ἀντικείμενο μεγάλου ἐνδιαφέροντος κι ἄσκησαν βαθειὰ ἐπίδραση σὲ ὅλη τὴν Εὐρώπη.

μέχρι Βόρεια Ἀφρική, Μ. Ἀνατολή, Μεσοποταμία, Συρία, Ἀραβία, Παλμύρα καὶ Ἀλεξάνδρεια, ὅπου ἔλαμψε καὶ κατανύγαζε τὸ φῶς τῆς Ἑλληνικῆς Γνώσεως.

Συνεχίζουμε λοιπὸν τὴν τιμητικὴ ἀναφορά μας μὲ τὸν Ἑλληνο-Πέρση Ἀβερρόη.

Ἀριστοτελικὸς ἐξ ὀρίσμου φιλόσοφος καὶ ἐρευνητὴς ὁ Ἀβερρόης γεννήθηκε στὴν Κόρδοβα, ὅπου ἓνα μεγάλο διάστημα κατεῖχε τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀλέμ, δηλ. τοῦ ἀρχιδικαστῆ καὶ ἀρχισχολιαστῆ (ἀρχιεργημενετῆ) τῶν Κορανικῶν Γραφῶν.

Ὑπῆρξε τόσο ἀνοιχτὸς πρὸς τὸ Ἀριστοτελικὸ πνεῦμα, ὥστε κατηγορήθηκε ἀπὸ τοὺς καιροφυλακτοῦντες παραεκκλησιαστικoὺς παρακρατικούς.

Αὐτοὶ λοιπὸν κατάφεραν τὸν ἀρχι-δικαστῆ, ἀρχι-ουλεμᾶ νὰ τὸν σύρουν στὰ ἱεροεξεταστικὰ δικαστήρια τοῦ Ἰσλάμ καὶ τῶν ρωμαιοκαθολικῶν Δομηνικανῶν, οἱ ὁποῖοι παρὰ τὶς ἱστορικο-θρησκευτικὲς μεταξὺ τους διαφορὲς τὸν καταδίκασαν σὲ «ισόβια ἐξορία» ἀπὸ τὴν Ἰσπανικὴ ἐπικράτεια. Ἐκτὸς λοιπὸν Κόρδοβας, Ἀλάμπρας καὶ Τολέδου ὁ Ἀβερρόης. Ἀρχαίόφιλος μέχρι καὶ κρυπτοαθεϊστὴς ὑπῆρξε ὁ ἐντιμότατος «εἰς τὸν βίον καὶ πολιτείαν» του Ἀβερρόης. Ἡ Ἱστορία τὸν δικαίωσε, καὶ τὸ ὄνομά του χαράχτηκε στὶς σελίδες τῆς λόγῳ τῆς τεράστιας προσφορᾶς του στὴν ἐμβάνθυνση τῆς Ἀριστοτελικῆς Φιλοσοφίας («Πολιτικά» καὶ «Λογική») στὸν Εὐρωσιλαμικὸ Κόσμο. Σ' ἀντίθεση μὲ τὴν χριστιανοῖσλαμικὴ Μεταφυσικὴ ὁ Ἀβερρόης δίδαξε μία συνεπέ-

στατη Φυσιοκρατική Φιλοσοφία ὄχι τοῦ ἀόρατου ἀλλὰ τοῦ ὁρατοῦ καὶ ψηλαφητοῦ Κόσμου.

Ἐδέχετο τὴν ὑπαρξὴ θαυμάτων, ἀλλὰ ὅσων λάβαιναν χώρα μέσα στοὺς νόμους τοῦ Σύμπαντος καὶ τίποτα ἔξω ἀπὸ αὐτό.

Τοῦτες ὅμως οἱ «καινοφανεῖς» ἐρμηνεῖες τοῦ Κόσμου, τῶν ὄντων, πραγμάτων καὶ φαινομένων εἶναι ποὺ ξεσήκωσαν τὰ ἱερατεῖα κατὰ τῆς Ἀριστοαβερροϊκῆς Ἡθικῆς, Γνωσιολογίας, Αἰσθητικῆς καὶ πρὸ παντὸς τῆς τετράγωνης χωρὶς φερετζέδες καὶ ἀγιομαντῆλες Λογικῆς του. Γνήσιος συνεχιστὴς τοῦ Ἀριστοτέλη, γιὰ νὰ παραχαράξῃ καὶ τοὺς δύο ὁ μεγαλοπαπιστὴς σχολαστικὸς θεωρητικὸς Θωμᾶς Ἀκινᾶτος (ὁ ἐπίσημος θεμελιωτὴς τοῦ παποκαισαρισμοῦ τῶν Μεσαιωνικῶν χρόνων).

* * *

εραίνοντες τὴν ἀναφορὰ μας στὴν ἱστορικὴ σχέση τῆς ἐλληνικῆς πολιτιστικῆς παράδοσης μὲ τὸ διάλειμμα τριῶν αἰῶνων διαφωτισμένου Ἰσλάμ ἔχουμε νὰ κάνουμε τὴν γενικὴ παρατήρηση ὡς ἐπίλογος: Τὸ Ἰσλάμ δὲν ἦταν πάντοτε στὴ μακραιώνη ἱστορία του, ὅπως τὸ Βυζάντιο, ἕνας χῶρος κοινωνικῆς καὶ ἀντιδραστικῆς καθυστέρησης, ἐπιστημονικῆς ἀμάθειας καὶ κοινωνικῆς ἀφασίας.

Ἡ σημερινὴ «πεφωτισμένη» Δυτικὴ Χριστιανοσύνη, ἡ ὁποία πολὺ ἀργόστροφα σήμερα ἀφορῶν κατὰ τὸ βάρος ἀμέτρητων ἐγκλημάτων αὐτὲς τὶς θεοκρατικὲς ἰσλαμικὲς παρεκτροπές, ἴσως πρέπει νὰ σκεφθῇ συνειρμικὰ τὸ δικό της θεοκρατικὸ ἀνθρωποκτόνο Μεσαίωνα.

Ὅμως ὁ ἐλληνο-ἰσλαμικὸς τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι, τύπου Ἀβερρόη, Ἀβικέννα, Φαραμπί, Χαλτνούν, Ἀλ Καζαλί, ἦταν αὐτὸς ποὺ πράγματι γονιμοποίησε ὁλόκληρη τὴ Μεσαιωνικὴ Εὐρώπη, στὴν ὁποία, ἔστω καὶ ἀτελῶς μὲ τὶς μεταφράσεις τῶν μονοφυσιτῶν μοναχῶν γνωστοποίησε τὸν Ἀριστοτέλη, τὸν Πλάτωνα, τὸν Ἱπποκράτη, τὸν Πυθαγόρα, τὸν Ἀρίσταρχο τὸ Σάμιο καὶ τὸν Ἡράκλειτο στὴν μιζοβάρβαρη Εὐρώπη μὲ εὐαίσθητα κέντρα ἐξαγωγῆς τοῦ πολιτιστικοῦ σχήματος ἐλληνο-λατινο-ἰσλαμο κεντρικοῦ ἀνθρωπισμοῦ τὴν Κόρδοβα, τὴν Ἀλάμπρα, τὸ Τολέδο καὶ μὲ κέντρα προορισμοῦ τὴν Ὁξφόρδη, τὸ Παρίσι, τὴν Νεάπολη, τὴ Σικελία, τὴ Ραβέννα, τὴ Μπολῶνια, τὴν Βενετία, τὴν Βιέννη κ.ἄ.

Τὸ Βυζάντιο, ποὺ ἐστερεῖτο Φιλοσοφίας, Ἐπιστήμης καὶ Ἀνθρωπισμοῦ, δὲν εἶχε τίποτε, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ τὸ ἐξαγάγῃ.

Ἐπίλογος

πολυδιαφημισμένη ἀπὸ τὴν ἐπίσημη ἐλληνοχριστιανικὴ Ἱστορία «μετάδοση» τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ ἡ Ἀναγέννηση τῆς Εὐρώπης μὲ τοὺς «λογίους» τοῦ Βυζαντίου μετὰ τὴν ἄλωση ἀποτελεῖ κι αὐτὴ ἕναν ἀπὸ τοὺς μύθους τῆς Ἱστορίας τῆς Ρωμιοσύνης. Οἱ «Ἕλληνες λόγιοι» ἦταν Βυζαντινοὶ καὶ ὡς τέτοιοι δὲν ἐπετρέπετο διὰ νόμου νὰ γνωρίζουν Φιλοσοφία, Ἐπιστῆμες, Ἱατρικὴ, Ἀστρονομία. Ἐγνώριζαν ἀπλῶς Ἑλληνικά, καὶ οἱ δάσκαλοι τῆς Ἑλληνικῆς ἐμφανίστηκαν στὴν Ἱταλία.

Γεώργιος Μουστάκης
Δρ Θεολογίας-Κοινωνιολογίας

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Σ. ΣΤΑΜΑΤΗ

ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΕΙΣ
ΤΗΝ ΣΙΚΕΛΙΚΗΝ ΔΩΡΙΚΗΝ ΔΙΑΛΕΚΤΟΝ
ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΘΕΩΡΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΗΔΟΥΣ
ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΣΩΖΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΑΒΙΚΗΝ

Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ ΔΕΛΤΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
Νέα Σειρά, Τόμος 6 II, Τεύχος 2, 1965, σελ. 265–297.

Extrait du BULL. DE LA SOC. MATHÉMATIQUE DE GRÈCE
Nouvelle-Série, Tome 6 II, Fasc. 2, 1965, pp. 265–297.
ATHÈNES

Πλεῖστα ἀρχαῖα ἑλληνικὰ συγγράμματα σώθηκαν ἀπὸ ἀραβικὲς καὶ μόνον μεταφράσεις τὴν ἐποχὴ, πὺν στὸ Βυζάντιο ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιστήμη εἶχε κηρυχθῇ ὑπὸ διωγμὸν. Στὸ εἰκονιζόμενο βιβλίον τοῦ Εὐάγγελου Σταμάτη περιέχονται 15 θεωρήματα τοῦ Ἀρχιμήδη, πὺν δὲν σώθηκαν στὴν Ἑλληνικὴ, ἀλλὰ στὴν Ἀραβικὴ, ἐκ τῆς ὁποίας μεταφράστηκαν στὴν Λατινικὴ καὶ πρωτοεκδόθηκαν στὸ Λονδίνο τὸ 1659.

ΤΟ «ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ» ΤΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΒΑΣΣΙΔΩΝ

Καὶ ἡ ἀντεπίθεση τῶν Ἰμάμηδων

σπουδαῖος Ἀραβας ιστορικὸς Ἰμπν Χαλντοὺν γράφει, ὅτι «...Οἱ μεγάλοι ἱστοριογράφοι τοῦ Ἰσλάμ, αὐτὰ τὰ παράσιτα τῆς Ἱστορίας, κάλυψαν τὰ γεγονότα τῶν καιρῶν συγκεντρώνοντάς τα, καταγράφοντάς τα, ἀποθηκεύοντάς τα καὶ ἀναμειγνύοντάς τα μὲ ψεῦδη, ποὺ τὰ φαντάστηκαν, καὶ διακοσμῶντάς τα μὲ ἐμβόλιμες ἱστοριοῦλες καὶ ἀνίσχυρες ἀναφορές, ποὺ συνέθεσαν οἱ ἴδιοι καὶ τοποθέτησαν στὶς σελίδες τους. Καὶ ἀπέκτησαν αὐτὰ τὰ γραπτὰ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μετέπειτα ἱστορικοὺς καὶ μᾶς τὰ μετέφεραν ὅπως τὰ ἄκουσαν καὶ δὲν σχολίασαν τὰ αἷτια τῶν γεγονότων καὶ τῶν καταστάσεων καὶ δὲν πρόσεξαν, οὔτε ἀρνήθηκαν τὶς ἀναπόδεικτες ἀναφορές, οὔτε τὶς ἀπέβαλαν, ἐπειδὴ δὲν ἀσχολήθηκαν μὲ τὴν ἐπαλήθευσή τους (...)

Ἐπικράτησε λοιπὸν στὴν Ἀνατολὴ ἓνα θρησκευτικὸ ρεῦμα, ὁ Ἰσλαμισμός, ποὺ κατάφερε νὰ προκαλέσῃ στὸν λεγόμενο «Ἀραβικὸ Διαφωτισμό» τὴν ἐκτροπὴ, ποὺ εἶχε προξενήσει νωρίτερα ἓνα συγγενικὸ του θρησκευτικὸ ρεῦμα, ὁ Χριστιανισμός, στὸν «Ἑλληνικὸ Διαφωτισμό». Ὁ καθηγητὴς Χ. Μπαντάουη γράφει, ὅτι «...Σπουδαῖο ρόλο στὴν διαγραφὴ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ προῖσλαμικοῦ ἀραβικοῦ παρελθόντος ἐπαιξε τὸ καταστροφικὸ ἱερὸ μένος τῶν μουσουλμάνων, ποὺ ἔσβησε ὅ,τι μὴ ἰσλαμικὸ στοιχεῖο.» Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς ἐπέτυχε τὸ «καταστροφικὸ μένος» τῶν χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι συστηματικὰ καὶ διὰ τῆς βίας ὡς «Βυζαντινοί» ἐξαφάνισαν τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ γιὰ 1.000 τοὐλάχιστον χρόνια.

Ἐκκλησία τοῦ δήμου, χριστιανικὴ ἐκκλησία καὶ ἰσλαμικὸ τζαμί

πως ἡ ἐλληνικὴ «Ἐκκλησία τοῦ δήμου» μετατράπηκε ἀπὸ θεσμὸς συνάντησης τῶν πολιτῶν γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων τῆς πόλης τους σὲ «ναὸ τοῦ Θεοῦ» ἀπὸ τοὺς χριστιανούς, ἔτσι καὶ τὸ ἀντίστοιχο ὄργανο τῶν Ἀράβων Ἀλ- Μάλαα - «ὄμιλος» μετατράπηκε ἀπὸ κοινοτικὴ ἀρχὴ σὲ χώρο θρησκευτικοῦ προσανατολισμοῦ, δηλαδὴ σὲ ἰσλαμικὸ ναό- τζαμί*.

* Ἀραβιστί, μασντζίντ, ποὺ ἔχει τὴν ἔννοια τῆς ἐκκλησίας ὅπως τὴν ἀντιλαμβάνονταν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, δηλαδὴ τόπος συνέλευσης - διαλόγου καὶ ὄχι λατρείας. Βέβαια τόσο ἡ χριστιανικὴ ἐκκλησία ὅσο καὶ τὸ μουσουλμανικὸ τζαμί-Μασντζίντ ἀπὸ χώροι «συζήτησης» μετατράπηκαν σὲ χώρους «διαμόρφωσης καταστροφικῶν ἐγκεφάλων».

Στην ισλαμική παράδοση αναφέρεται, ότι ο Μωάμεθ «*ἄφησε τὴν καμήλα του, γὰρ νὰ διαλέξη αὐτὴ τὸν τόπο, ποὺ θὰ καταλύσῃ*». Στὸν τόπο, ποὺ σταμάτησε ἡ καμήλα τοῦ Μωάμεθ, χτίστηκε τὸ Ἄλ-Μασντζίντ Ἄλ-Ναμπάουι (μτφρ. «Τὸ Πρῶτο Τζαμί») τοῦ Ἰσλάμ στὸν κόσμον τὸ 622 μ.Χ. Αὐτὸ τὸ πρῶτο τζαμί στὴ Μεδίνα ἦταν ἓνα ἀπλὸ κτήριο μὲ ξύλινη στέγη καὶ μὲ ἓναν μεγάλο λίθο ἐντός, ποὺ ὠριζε τὴν ἄλ-κίμπλα (μτφρ. τὴν κατεύθυνση) τῆς προσευχῆς πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα ἀρχικὰ καὶ πρὸς τὴ Μέκκα ἀργότερα. Στὴν αὐλὴ τοῦ τζαμιοῦ οἱ μουσουλμάνοι συζητοῦσαν τὰ ζητήματα τῆς θρησκευτικῆς τους κοινότητος, τῆς λεγομένης «Οὔμμα» (λέξι ποὺ πιθανῶς προέρχεται ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ λέξι «ὁμάς»).

Κατὰ τὸ προσκύνημά τους οἱ μουσουλμάνοι περιφέρονται- εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐποχῆς τῆς ἀγνοίας (Ἄλ-Τζαχλίνα) - ἐπτά φορὲς γύρω ἀπὸ τὸ λίθινο μνημεῖο. Γιὰ νὰ κατανοήσουμε πόσο παράλογη εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ ἐβραϊκὴ ἀντιλήψη περὶ θεοῦ καὶ ἀντίθετη πρὸς τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐπιστημονικῆς σκέψης, ἀρκεῖ νὰ ποῦμε, ὅτι ἡ περιφορὰ τῶν ἀνθρώπων γύρω ἀπὸ τὸν λίθο συμβολίζει τὴν κίνησι τοῦ Ἡλίου γύρω ἀπὸ τὴν Γῆ.

Κατόπιν προσκυνοῦν τὴ Μαύρη Πέτρα (Ἄλ-Χάτζαρ Ἄλ-Ἀσουαντ), ποὺ σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση ἦταν τὸ τελευταῖο κατάλοιπο ἐνὸς ναοῦ, ποὺ εἶχε ἀνεγείρει ὁ Ἀβραάμ, γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεό, ποὺ τὸν ἀπάλλαξε ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσι νὰ θυσιάσῃ τὸν γιὸ τοῦ Ἰσμαήλ, ποὺ τὸν εἶχε ἀποκτήσει μὲ τὴν σκλάβαν τοῦ τὴν Ἄγαρ ἢ Χάγκαρ (γι' αὐτὸ καὶ πολλοὶ Βυζαντινοὶ χρονικογράφοι ἀποκαλοῦν τοὺς μουσουλμάνους «Ἰσμαηλίτες» ἢ «Ἀγαρινούς»). Οἱ Ἑβραῖοι ἀντίθετα, ποὺ εἶναι καὶ οἱ γεννητόρες αὐτῶν τῶν μύθων, θεωροῦν, πὼς αὐτός, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ θυσιάσῃ, ἦταν ὁ Ἰσαάκ, ὁ γιὸς τῆς Σάρρας («Γένεσις», κεφ.16). Πρόκειται σαφῶς γιὰ τὴν ἀραβικὴ ἐκδοχὴ τῆς ἐβραϊκῆς ἀποψῆς γιὰ τὴν θυσίαν τοῦ Ἰσαάκ (Ἰσχάακ), ἡ ὁποία μὲ τὴν σειρὰ τῆς ἀντλήσεως τὸ περιεχόμενό της ἀπὸ τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγένειας.

Οἱ χαλίφηδες καὶ ἡ συμβολὴ τους στὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἐπιστήμης

δυναστεία τῶν Ὀμαϊδῶν ἀνατράπηκε ἀπὸ αὐτὴ τῶν Ἀβασσιδῶν. Τότε μῆκαν οἱ βάσεις γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Βαγδάτης καὶ τῶν Χιλίων καὶ μιᾶς Νυκτῶν (Ἄλφ Λέλα οὐὰ Λέλα) καὶ τῶν βιβλιοθηκῶν, μὲ ὅλα τὰ «Κούτουμπ Ἄλ Φαλσάφα οὐὰ Ἄλ -Ἰμ Ἄλ - Γιουνάανι» (τὰ σωζόμενα ἑλληνικὰ ἔργα τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς Ἐπιστήμης τῶν Ἑλλήνων).

Ὁ διασημότερος Ἀββασίδης χαλίφης ἦταν ὁ Χαροῦν ἄλ Ρασίντ (786-809). Μὲ αὐτὸν ἄρχισε ἡ Ἀναγέννησι στὴν Βαγδάτη. Ὁ ἴδιος ὁ Ρασίντ ἔγινε προστάτης τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν. Αὐτὴ ἡ ἐποχὴ χαρακτηρίστηκε ὡς ὁ ἄλ- Κᾶρν ἄλ- Δάχαμπι («Χρυσὸς Αἰῶνας» κατὰ μίμησι τοῦ ἑλληνικοῦ Χρυσοῦ Αἰῶνα) τοῦ Μουσουλμανικοῦ Κόσμου. Τὸν χαλίφη Ἄλ-Μουτάσιμ διαδέχθηκε ὁ Ἄλ-Ουάαθικ (842-847), ἡ μητέρα τοῦ ὁποίου ἦταν Ἑλληνίδα (Ρουμία). Ἀπὸ αὐτὴ τὴν Ἑλληνίδα μάνα προῆλθαν ὅλοι οἱ ἐπόμενοι χαλίφηδες, δηλαδὴ ὁ χαλίφης Ἄλ-Μουταουάκκικ (847-861) καὶ κατὰ σειρὰ οἱ: Ἄλ-Μουντάσερ (861-862), Ἄλ-Μουστáιν (862-866), Ἄλ-Μουετὰξ (866-869), Ἄλ-Μουχτάντι (869-870). Τὴν ἐποχὴν μάλιστα, ποὺ κυβερνοῦσε

Ὁ ὅρος Ἀλγεβρα εἶναι ἀπόδοση τοῦ ἀραβικοῦ *al-jabr*, ποὺ ἀποτελοῦσε τμῆμα τοῦ πλή-
ρους τίτλου τοῦ ἔργου «*Al-Kitāb al-mukhtaṣar fī hisāb al-jabr wa-l-muqābala*» («Συνο-
πτικὸ βιβλίον ὑπολογισμῶν μὲ συμπλήρωση καὶ ἐξίσωση» - βασισμένο στὰ «Στοιχεῖα»
τοῦ Εὐκλείδη) τοῦ μεγάλου Ἀραβα μαθηματικοῦ τοῦ 9^{ου} αἰ.μ.Χ., *Muhammad ibn Mūsā*
al-Khwārizmī, ποὺ θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς δυτικούς ὡς ὁ πατέρας τῆς Ἀλγεβρας μαζί μὲ τὸν
Διόφαντο. Μὲ τὸν ὅρο *al-jabr* ἐπικράτησε νὰ χαρακτηρίζονται στὰ Ἀραβικὰ καὶ μεταγενέ-
στερα ἔργα, ποὺ ἀναφέρονταν στὸ ἴδιο θέμα, κι ἔτσι βαθμὴδὸν γενικεύτηκε ὡς ὅρος τῆς
Μαθηματικῆς ἐπιστήμης. Ὁ ὅρος ἀλγόριθμος ἐπίσης προέρχεται ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἴδιου
Ἀραβα ἐπιστήμονα (*al-Khwārizmī*, ἐκλατινισμένο). Ἀριστερὰ εἰκονίζεται ὁ *Muhammad*
ibn Mūsā al-Khwārizmī σὲ ἐπετειακὸ γραμματόσημο γιὰ τὰ 1.200 χρόνια ἀπὸ τὴ γέννησιν
του καὶ δεξιὰ σελίδα ἀπὸ τὸ ἔργο του.

ὁ Ἄλ-Μουχτάντι, πέθανε (870) ὁ κορυφαῖος μουσουλμάνος φιλόσοφος Γιακούμπ
Ἰμπν Ἰς (χ) ἄκ Ἄλ-Κίνντι.

Τὸ χαλιφάτο τοῦ Ἄλ-Ρασίντ ἀναδείχθηκε σὲ κράτος - προστάτη τῶν γραμμάτων
καὶ τῶν τεχνῶν. Πλήθος διωγμένων Ἑλλήνων φιλοσόφων ἔτρεχαν νὰ ζητήσουν
«πολιτικὸ ἀσύλο» ἐξ αἰτίας τῶν διωγμῶν, ποὺ δεχόντουσαν ἀπὸ τὴν βυζαντινὴ θε-
οκρατία.

Στὴν αὐλὴ τοῦ χαλίφῃ ἀναπτύχθηκε ἡ φιλολογικὴ κριτική, ἡ Φιλοσοφία (ἄλ-Φαλ-
σάφα), ἡ Ποίηση, ἡ Ἱατρική, ποὺ στηρίχθηκε στὴν ἐλληνικὴ Ἱατρικὴ (ἄλ-Τεμπ ἄλ-
Γιουνάανι), τὰ Μαθηματικὰ (ἄλ-Ριγιαάντι-γιαάτ-ἄλ-Λογαριτιμγιαάτ-ἄλ-Χισαάμπ)
καὶ ἡ Ἀστρονομία. Στὸν πολιτιστικὸ αὐτὸ θρόμβο συμμετεῖχαν ὅλες οἱ μεγάλες
πόλεις τοῦ χαλιφάτου, ὅπως ἡ Μεδίνα, ἡ Μέκκα, ἡ Βασσόρα καὶ ἡ Τζουντισαπούρ,
ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε τὸν τόπο συγκέντρωσης καὶ ἀπονομῆς ἀσύλου γιὰ ἐπιστήμονες

ἀνεξαρτήτως τῆς θρησκευτικῆς πεποιθήσεώς τους.

Οἱ μὴ ἀραβικῆς καταγωγῆς κατακτημένοι λαοὶ ὅπως ἦταν οἱ Πέρσες, οἱ Σύριοι, οἱ Φοίνικες, οἱ Παλαιστίνιοι, οἱ Ἑβραῖοι καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ποὺ δὲν εἶχαν ἐξιλαμιστῇ καὶ ἦταν γνωστοὶ ὡς ἄλ' ἄλ'-Δίμια (δηλ. οἱ προστατευόμενοι ἀπὸ τὴν ἰσλαμικὴ ἐξουσία), ἐπιδόθηκαν συστηματικὰ στὴν μετάφραση τῶν φιλοσοφικῶν καὶ ἱατρικῶν κειμένων τοῦ κλασικοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ καὶ τὰ Συριακὰ στὴν Ἀραβικὴ Γλῶσσα.

Ἡ κλασικὴ Ἑλληνικὴ Σκέψη καὶ οἱ ἐπιστήμονες υἱοθετήθηκαν, γιὰ νὰ καλύψουν τὸ πολιτισμικὸ κενὸ τοῦ ἀραβικοῦ ἰσλαμικοῦ παρελθόντος, καὶ ἔγιναν βάση γιὰ τὸν πολιτισμό, ποὺ ἐξυπηρετοῦσε τὶς νέες συνθήκες. Οἱ διανοούμενοι καὶ οἱ ἐπιστήμονες, ποὺ ἔρχονταν σὲ ρήξει μὲ τὴν βυζαντινὴ ἐξουσία, εὗρισκαν καταφύγιο στὴν Βαγδάτη.

Στὴν αὐτὴ τῶν Ἀββασιδῶν ἐπανεμφανίστηκαν τὰ καθαρὰ Μαθηματικὰ καὶ τὸ σύμβολο τοῦ μηδέν (Ἄλ-Σίφρ), ἀγαπήθηκε ἡ ἑλληνικὴ Φιλοσοφία (Ἄλ-Φαλσάφα Ἄλ-Γιουναννίνα) καὶ ἀναπτύχθηκε ὁ σεβασμὸς γιὰ τὸν ἐπιστήμονα. Ἑλληνες, Σύριοι καὶ Πέρσες διανοούμενοι ἐργάστηκαν, γιὰ νὰ ξαναστηθῇ ἡ κυνηγημένη Ἑλληνικὴ Σκέψη (Ἄλ-Φέκρ Ἄλ-Γιουνάανι) καὶ μὲ τὴν βοήθεια τῆς Ἀραβικῆς Γλώσσας νὰ μεταφερθῇ μέχρι τὴν Ἱβηρικὴ-Ἰσπανία (σημ. ὅπου ἰδρύθηκε τὸ πρῶτο μεγάλο ἀραβικὸ πανεπιστήμιο) καὶ ἀπ' ἐκεῖ νὰ εἰσέλθῃ στὴν θεοκρατούμενη μεσαιωνικὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, διαταράσσοντας τὴν «θεϊκὴ τάξη» καὶ φέροντας ἀπειλητικὰ τὴν γνωστὴ σὲ ὅλους Ἀναγέννηση.

Ἡ αὐτοκρατορία διοικεῖται ἀπὸ τὸν Ἰρανό βεζύρη καὶ τοὺς ὑπουργοὺς τοῦ κοσμικοῦ καὶ ὄχι θεοκρατικοῦ. Ἔτσι μὲ τὴ στηρίξη κοσμικῶν στελεχῶν ὑπάρχει ἐλεύθερο πεδίο γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἐπιστήμης. Ἡ Βαγδάτη ἀπόκτησε τὸ ρόλο τῆς πάλαι ποτὲ ἑλληνιστικῆς Ἀλεξάνδρειας.

Ἡ παράδοση ἀναφέρει, ὅτι ὁ χαλίφης Ἄλ Μααμούν ἀγόρασε τὰ ἑλληνικὰ βιβλία πληρώνοντας τὸ βάρος τους σὲ χρυσάφι καὶ ὅτι στὰ ὄνειρά του συζητοῦσε μὲ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ τὸν ἑλληνικῆς καταγωγῆς βεζύρη Φαρμακίδη, ποὺ ἐπανίδρυσε τὸ Ἀραβοῖσλαμικὸ Κράτος.

Ὁ ὀρθολογισμὸς στὴν Ἀραβικὴ Ἐπιστήμη

Ἰ μουσουλμάνοι διανοούμενοι ἀποδέχθηκαν, ὅτι ὁ ὀρθολογισμὸς ἦταν ἡ ὑψηλότερη μορφή θρησκείας, καὶ θέλησαν νὰ συσχετίσουν τὶς πρὸ ὑψηλές ιδέες τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρθολογισμοῦ μὲ τὸ Κοράνιο. Ὁ Ἀριστοτέλης (ἀραβιστὶ Ἀρίστο ἢ καὶ Ἀριτοταλῆς) καὶ ὁ Πλωτῖνος (ἀραβιστὶ Ἀφλοτίν), ὅταν ἀναφέρονταν στὸ ὑπέρτατο ὄν, μιλοῦσαν γιὰ μιὰ ἀρχικὴ αἰτία, ἀλλὰ δὲν εἶχαν ὡς ἀκροατήριο τοὺς μουσουλμάνους, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νὰ χρησιμοποιοῦν στὴν διδασκαλία τους τὸν Ἀλλάχ, ἕνα θεὸ διαφορετικὸ ἀπὸ αὐτὸν τῶν φιλοσόφων. Ὁ θεὸς τῶν φιλοσόφων (Ἄλ-Φαλάσιφα) ἀδιαφοροῦσε γιὰ ὅσα συνέβαιναν στὴ Γῆ, δὲν πρότεινε κάποιο τρόπο, γιὰ νὰ ζοῦν οἱ ἄνθρωποι, καὶ δὲν σκεφτόταν νὰ κρῖνῃ ἕναν κόσμον, στὴ διαμόρφωση τοῦ ὁποίου δὲν εἶχε μέρος.

Αραβίδα και χριστιανή μοναχή φορώντας την μπούργκα του Ισλαμισμού και την μαντήλα του Χριστιανισμού.

Έδειχναν λοιπόν, ότι η ιστορία της «τελικής κρίσεως» και των υπολοίπων βιβλικών δογμάτων ήταν μια αὐταπάτη, ἀφοῦ δὲν ἀκολουθεῖ κάποιο σχέδιο. Ὁ ἄλ-ζαμιάαν (δηλ. ὁ χρόνος) δὲν ἔχει διαστάσεις, καὶ τὸ Σύμπαν (Ἄλ-κάουν = χάος) ἀπορρέει ἀπὸ τὴν πρώτη αἰτία του (ἄλ-ἴλλα ἄλ-οῦλλα). Ἡ πρώτη προσωπικὴ ἐργασία τοῦ Ἄλ-Κίνντι στηρίχτηκε ἐξ ὁλοκλήρου στὴ «Λογικὴ» τοῦ Ἀριστοτέλη καὶ ἀφωροῦσε στὴν ὑπαρξὴ τοῦ «πρώτου κινούντος», ποὺ δημιούργησε τὸ Σύμπαν.

Τὴν μουσουλμανικὴ Φιλοσοφία (Ἄλ-Φαλσάφα Ἄλ-Ἰσλάμνα) ὅμως ἐδραίωσε ὁ Ἄμπου Νάσρ Ἄλ-Φαράμπι, ὁ ὁποῖος κατὰ τὰ πλατωνικὰ πρότυπα θεωροῦσε, ὅτι ἦταν καθήκον τοῦ φιλοσόφου νὰ παρεμβαίνει στὰ πολιτικὰ πράγματα καὶ ὅτι, γιὰ νὰ προοδεύσῃ ἡ Ἰσλαμικὴ κοινωνία, θὰ ἔπρεπε νὰ οἰκοδομηθῇ ἡ ὀρθολογικὴ κοινωνία, αὐτὴ δηλαδή ποὺ ὀνειρεύονταν ὁ Πλάτων (Ἀλ-φλάτων) καὶ ὁ Ἀριστοτέλης.

Οἱ Ἀραβες γιατροὶ ἐμπνεύστηκαν ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ παράδοση τοῦ Ἱπποκράτη καὶ τοῦ Γαλινοῦ.

Ἡ ἐκτροπὴ τοῦ Ὁρθοῦ Λόγου ἀπὸ τοὺς ἱμάμηδες

Ὁ θάνατος τοῦ 11ου ἱμάμη (874), ποὺ οὐσιαστικὰ ἦταν ὁ θρησκευτικὸς καθοδηγητὴς τῶν Σιιτῶν, τέθηκαν οἱ βάσεις γιὰ τὴν δημιουργία μιᾶς ἰσλαμικῆς μυθολογίας, βάσει τῆς ὁποίας ὁ «Δωδέκατος Ἱμᾶμης» εἶχε περιπέσει σὲ ἄλ-φανάα (σημ. λέξη ποὺ προήλθε ἀπὸ τὴν ρίζα τοῦ ἐλληνικοῦ ρήματος «φαίνομαι» καὶ σὲ μετάφραση σημαίνει «ἀφάνεια») καὶ θὰ ἐπέστρεφε κάποτε μετὰ ἀπὸ καιρὸ, γιὰ νὰ ἐγκαταστήσῃ μιὰ νέα ἐποχὴ πάνω στὴ Γῆ.

Ὁ Ἄλ-Φαράμπι ἰσχυριζόταν, ὅτι τὸ Ἰσλάμ τόνιζε ιδιαίτερα τὴ σημασία τοῦ ἄλ-Νααμὸνς καὶ τῶν Κανὸν (δηλ. τοῦ Νόμου καὶ τῶν Κανόνων: εἶναι φανερό, ὅτι οἱ λέξεις προήλθαν ἀπὸ τὶς ἐννοιολογικὰ ἀντίστοιχες ἐλληνικές). Μέσα στὸν Ἰσλαμικὸ Κόσμο δικαιολογοῦσε τὴ σιιτικὴ λατρεία γιὰ τὸν Κρυμμένο Δωδέκατο Ἱμᾶμη (σημ. Ὁ Δωδέκατος Ἱμᾶμης ἐφευρέθηκε προφανῶς ἀπὸ τοὺς μύστες τῶν Σιιτῶν, οἱ ὁποῖοι στηρίζονταν στὴν σημειολογία τῶν 12 ὀλυμπίων θεῶν καὶ τῶν 12 χριστιανῶν ἀποστόλων, ἐπειδὴ ἔβλεπε σ' αὐτὴν τὸν «παιδευτικὸ της ρόλο», δηλαδή νὰ προετοιμάσῃ

τοὺς κοινοὺς μουσουλμάνους, ὥστε νὰ ζήσουν σὲ μιὰ κοινωνία κυβερνώμενη ἀπὸ ἓναν φιλόσοφο – βασιλέα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὀρθολογικῆς σκέψης, μιὰ ἀρχὴ ποὺ σαφῶς διατυπώθηκε ἀπὸ τὸν Πλάτωνα, ὁ ὁποῖος πίστευε, ὅτι ὅπως τὸ σῶμα καθοδηγεῖται ἀπὸ τὸ πνεῦμα, ἔτσι καὶ τὸ κοινωνικὸ σύνολο πρέπει νὰ καθοδηγῆται ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν πραγματικὴ ἀριστοκρατία.

Ὁ Πλάτων –θύμιζε ὁ Ἄλ-Φαράμπι– δίδασκε, ὅτι ἡ κοινωνία τῆς ἰδανικῆς πολιτείας (ἄλ-Μαντίνα ἄλ-Φααντίλα) χρειαζόταν νὰ πιστεῦν, πῶς οἱ νόμοι εἶναι θεόπνευστοι, γιὰ νὰ τοὺς σέβεται. Κάτι ἀντίστοιχο θεωροῦσε ὁ Ἄλ-Φαράμπι, πῶς ἔκανε καὶ ὁ Μωάμεθ, ὁ ὁποῖος προσκόμιζε ἓναν θεῖο νόμο, τὸν ὁποῖον – γιὰ ὅσους τὸν παρέβαιναν-συνώδευαν θεϊκὲς τιμωρίες. Ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα ξεκινᾷ ἡ ἀντιστροφή τῆς πορείας τοῦ Ἀραβικοῦ Ὀρθολογισμοῦ. Γιὰ χάριν τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ποὺ «δὲν δύνανται νὰ κυβερνηθοῦν ὀρθολογικά», οἱ Ἀραβες παραχώρησαν τὴν κοσμικὴ ἐξουσία στὰ χέρια τῶν θρησκευτικῶν ἡγετῶν.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο τὸ Κοράνιο φοβερίζει τοὺς πιστοὺς μὲ τὴν Κόλαση, ὅμως αὐτὲς οἱ ἀπειλητικὲς γραφὲς χρειάζονται μόνο, γιὰ νὰ πείσουν τοὺς ἀδαεῖς (ἄλ-Τζουχαλά καὶ ἄλ-Χαμικάα). Ὁ Ἄλ-Φαράμπι ἔθεσε τὴ θρησκεία στὴν ὑπηρεσία τῆς πολιτικῆς καὶ ἔκανε τὴ θεολογία κλάδο τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης.

Ὁμοιότητες στὴν ἐδραίωση Χριστιανισμοῦ-Μουσουλμανισμοῦ

Οἱ ὁμοιότητες, ποὺ παρουσιάζονται στὴν ἐμφάνιση, στὴν ἀνάδειξη καὶ στὴν ἐξάπλωση τῆς ἰσλαμικῆς καὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας εἶναι σαφεῖς:

- ❶ Ἐμφάνιση ἑνὸς «προφήτη» μὲ ἐβραϊκὸ τρόπο σκέπτεσθαι. Τόσο ὁ Μωάμεθ ἦταν ἔμπορος στὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀλλὰ καὶ στὴν Μεδίνα εἶχε στενὲς ἐπάφες μὲ ἐμπόρους-κατηχητὲς Ἑβραίους, ὅσο καὶ ὁ Χριστὸς στὴν Ἰουδαία εἶχε Ἑβραίους «προδρόμους».
- ❷ Τόσο ὁ Χριστὸς ὅσο καὶ ὁ Μωάμεθ ἐμφανίζονται ἀπὸ τὶς θρησκείες ποὺ ἴδρυσαν ὡς ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραάμ.
- ❸ Τὰ καθήκοντα ἑνὸς καλοῦ μουσουλμάνου συμπίπτουν ἀπόλυτα μὲ αὐτὰ ἑνὸς καλοῦ χριστιανοῦ:
 - α) προσευχὴ (σάλατ),
 - β) ἐλεημοσύνη (ζάκατ),
 - γ) νηστεία (σάουμ) *,
 - δ) ὁμολογία πίστεως (ἀάχαντα),
 - ε) προσκύνημα στοὺς Ἁγίους Τόπους (Χάτζ) (ἐξ οὗ καὶ τὸ συνθετικὸ τῶν ὀνομάτων Χατζῆς).
- ❹ Τόσο ὁ Μωάμεθ ὅσο καὶ ὁ Χριστὸς εἶχαν τὴν ἴδια τύχη μετὰ τὸν θάνατό τους (Κοίμηση - Ἀναλήψη στους Οὐρανούς).
- ❺ Καὶ ὁ Χριστιανισμὸς διαιρέθηκε σὲ δύο μεγάλα στρατόπεδα (σημ. Καθολικοὶ καὶ Ὀρθόδοξοι) καὶ ὁ Ἰσλαμισμὸς (σημ. Σιίτες καὶ Σουννίτες), ἐνῶ παρουσιάζ-

* Ὑπάρχουν πολλὲς διαδικαστικὲς ὁμοιότητες ἀνάμεσα στὶς νηστείες, ποὺ ἀκολουθοῦν οἱ μουσουλμάνοι στὸ «Ραμαζάνι», οἱ χριστιανοὶ τὴν «Τεσσαρακοστή» καὶ οἱ Ἑβραῖοι τὴν «Ἡμέρα τοῦ Ἐξαγνισμοῦ».

Οί Έβραῖοι προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης θεωροῦνται προφῆτες κι ἅγιοι τόσο ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς ὅσο κι ἀπὸ τοὺς μωαμεθανούς. Δὲν εἶναι μόνον πολλὰ ἀπὸ τὰ σύγχρονα χριστιανικὰ ὀνόματα Ἑβραίων προφητῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ μουσουλμανικὰ (ὅπως π.χ. Ἱμπραήμ ἀπὸ τὸ Ἀβραάμ, Γιουσούφ ἀπὸ τὸ Ἰωσήφ, Σουλεϊμὰν ἀπὸ τὸ Σολομὼν κ.ἄ.) Στὴν φωτογραφία τὸ ραβδί τοῦ προφήτη –γιὰ Ἰουδαίους, χριστιανοὺς καὶ μουσουλμάνους– Μωυσῆ, ὅπως ἐκτίθεται στὸ τμήμα ἱερῶν ἀντικείμενων τοῦ Μουσείου Τὸπ Καπὶ τῆς Κωνσταντινούπολης.

σθηκαν μετὸν καιρὸ καὶ πλῆθος ἄλλων αἰρέσεων, ποὺ ἀλληλοκατηγοροῦνται γιὰ παραποίηση τῶν λεγομένων τόσο τοῦ Χριστοῦ ὅσο καὶ τοῦ Μωάμεθ.

- 6 Τὸ Κοράνι εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἀποκαλύφθηκε στὴν Ἀραβικὴ Γλῶσσα, ἐνῶ τὰ Εὐαγγέλια εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἀποκαλύφθηκε στὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα.
- 7 Τόσο ὁ Χριστιανισμὸς ὅσο καὶ ὁ Μουσουλμανισμὸς, ἐνῶ ξεκινοῦν τὴν ἱστορικὴ τους πορεία ὡς θρησκείες «χαμηλῶν τόνων», στὴν συνέχεια μετατρέπονται σὲ σκληρὲς ὠργανωμένες ἐξουσίες, ποὺ ἐξαπλώνονται διὰ τῆς βίας. Ἔτσι ἐμφανίσθηκε τὸ Ἰσλάμ στοὺς κόλπους τοῦ Ἀραβικοῦ Κόσμου, γιὰ νὰ καθυποτάξῃ ἕναν περὶ φανό καὶ δραστήριο ἐπιστημονικὰ λαό, πάνω στὴ στιγμὴ ποὺ πῆγε νὰ ἀντλήσῃ «Ἑλληνικὸ ὕδωρ». Ὁ ὅρος «καθυποτάξῃ» εἶναι ἀκριβής, ἐπειδὴ ἡ λέξις «Ἰσλάμ» σημαίνει ἐτυμολογικὰ «εὐσεβὴς ὑποταγὴ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ» καὶ παράγεται ἀπὸ τὸ ἀραβικὸ ρῆμα «σέλαμα», ποὺ σημαίνει «σφύζομαι-εἰρηνεύω» (salom = εἰρήνη στὰ Ἑβραϊκά, ἐξ οὗ Σολομὼν ἢ ἐξελληνισμένα Εἰρηνᾶτος). Ἀπὸ ἐκεῖ προέρχεται καὶ ὁ γνωστὸς μουσουλμανικὸς χαιρετισμὸς «σελάμιν ἀλέικουμ», ποὺ δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν χριστιανικὸ χαιρετισμὸ «Εἰρήνῃ ὑμῖν».

ΠΗΓΕΣ:

- 1) Χ. Μπαντάουη, «Εἰσαγωγή στὴν Ἱστορία τοῦ Ἰσλαμικοῦ Κόσμου», Α' τόμος, ἐκδ. «Βάνιας».
- 2) P.F.Sugar, «Ἡ Νοτιοανατολικὴ Εὐρώπη κάτω ἀπὸ τὴν Ὄθωμανικὴ Κυριαρχία», ἐκδ. «Σμίλη».
- 3) A.Hourani, «Ἱστορία τῶν Ἀραβικῶν Λαῶν», ἐκδ. Λιβάνη.
- 4) Ἑγκυκλοπαιδικὸ Λεξικὸ Χ. Πάτση.
- 5) Π. Κουβαλάκη, «Ἰσλάμ, ἡ ἄλλη ὄψη», «Δαυλός», σελ. 11157.
- 6) Κοράνιο.
- 7) Μ. Μαιναλάς, «Πῶς καὶ γιατί ἰδρύθηκε ἡ θρησκεία τοῦ Ἰσλάμ», «Δαυλός», σελ. 15435.
- 8) Ἀλέξης Γ.Κ. Σαββίδης, «Τὸ οἰκουμενικὸ Βυζαντινὸ Κράτος καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἰσλάμ», ἐκδ. «Εὐστία».

Κωνσταντῖνος Δ. Μίχος
Λεύκαρος

Άραβες μαθηματικοί και ἄλλοι ἐπιστήμονες στὴν Βαγδάτη.
(Μουσεῖο τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐπιστήμης, Πανεπιστήμιο Καϊμπριτζ, 9^ο αἰ. μ.Χ.)

ΑΙΓΥΠΤΙΟΣ → ΙΣΛΑΜΙΣΤΗΣ ΕΛΛΗΝΑΣ → ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ

**Δύο παράλληλες πορείες ιστορικής έκτροπής
δύο πανάρχαιων πολιτισμένων ἐθνότητων**

κ. Χασάν Μπαντάουη είναι επίκουρος καθηγητής Άραβολογίας στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Άριστοτελείου Πανεπιστημίου στη Θεσσαλονίκη. Έχει σπουδάσει Έλληνική Κλασική Φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο του Καΐρου και το μεταπτυχιακό του άφορᾷ στην Έλληνιστική Έποχή. Κατάγεται από την Αίγυπτο, μία χώρα που μοιάζει με την Ελλάδα κατά τοῦτο, ὅτι, ἐνῶ εἶχε ἓναν περιλάμπρο ἀρχαῖο Πολιτισμὸ -τὸν λεγόμε- νο καὶ Φαραωνικὸ- στὴ νεώτερη Ἱστορία της τὸν ἔχει ἐπισκιάσει μὲ τὴν θεοκρατικὴ ταυτότητα (Ἰσλάμ), ἡ μήτρα τῆς ὁποίας βρίσκεται, ὅπως καὶ στὴ δική μας περίπτωση, κάπου στήν... Βίβλο. Ἀκριβῶς ἡ ἐπισκίαση αὐτὴ ὑπῆρξε καὶ τὸ θέμα τῆς συζήτησης, πὺν εἴχαμε μαζί του.

«Α»: *Πῶς μπορεῖ νὰ αἰσθάνεται ἓνας ἄνθρωπος, πὺν ὁ κόσμος του ἔχει μοιραστῇ ἀνάμεσα σὲ δύο χῶρες μὲ ἀπύθμενες πολιτιστικὲς ρίζες, ὅπως εἶναι ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Ελλάδα;*

Χασάν Μπαντάουη: Τὸ ὅτι εἶμαι ἐδῶ τὸ ὀφείλω στὸ γεγονός, ὅτι ἡ Παιδεία μου στὴν Αἴγυπτο ἦταν Ἑλληνική. Μεγάλο μέρος τῆς ἀντίληψής μου ἀνήκει στὴν ἑλληνικὴ κοσμοθεωρία, καὶ αὐτὴ εἶναι πὺν μὲ δίδαξε, ὅτι «ὅλα εἶναι ὑπὸ ἀμφισβήτηση».

Σύμφωνα μὲ τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνες τίποτα δὲν εἶναι δεδομένο, ὁ δογματισμὸς καταστρέφει καὶ παγώνει τὴ σκέψη. Ἐὰν οἱ σύγχρονοι Ἑλληνες ἀκούσουν αὐτὰ τὰ μηνύματα τῶν προγόνων τους, εἶναι βέβαιο, ὅτι δὲ θὰ χαθοῦν ποτέ.

Χαίρομαι πὺν μὲ ὠδήγησε στὰ φοιτητικά μου χρόνια ἡ Ἀριστοτέλεια σκέψη καὶ αὐτὴ μὲ ἔφερε σήμερα στὴν κορύφωση τῆς σταδιοδρομίας μου, πὺν εἶναι νὰ ἔχω τὴν τιμὴ νὰ διδάσκω ὡς καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο, πὺν φέρει τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Ἑλλήνα φιλοσόφου, στὸ Ἀριστοτέλειο.

«Α»: *Ἦταν μία δύσκολη πορεία;*

- Ἄν μοῦ τὸ ἔλεγαν στὸ παρελθόν, δὲ θὰ τὸ πίστευα. Σήμερα καταλαβαίνω, ὅτι τίποτα δὲν εἶναι ἀδύνατο, καὶ ὅλα μπορεῖς νὰ τὰ καταφερῇς, ἂν τὸ θές. Γινόμαστε αὐτὸ πὺν σκεφτόμαστε, ἀρκεῖ νὰ σκεφτώμαστε αἰσιόδοξα, ὁμορφα καὶ δυναμικά, ὥστε αὐτό, πὺν θὰ μᾶς περιμένῃ στὸ μέλλον, νὰ εἶναι αὐτὸ πὺν ἀγαπᾶμε στὸ παρόν. Αὐτὴ εἶναι ἡ Ἀριστοτέλεια σκέψη, καὶ γι' αὐτὸ πάντα νιώθω εὐγνωμοσύνη στὸ χῶρο πὺν διδάσκω.

Για μένα ο χώρος εργασίας είναι χώρος λατρείας, διότι ἐδῶ κάνω αὐτὸ ποὺ ἀγαπᾶω, διδάσκοντας τὴν προβολὴ τῶν ἀνθρωπίνων ἀξιών· καὶ μάλιστα πρέπει νὰ νιώθουμε εὐτυχεῖς, ποὺ ζοῦμε καὶ ἐργαζόμαστε σὲ αὐτὴν τὴ χώρα, ποὺ γέννησε τὶς μεγαλύτερες ἀνθρώπινες ἀξίες, μὲ πρώτη καὶ καλύτερη τὴν ἐλευθερία.

Ἀραβες-κληρονόμοι τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ

«Δ»: *Τί σημαίνει γιὰ ἐσᾶς τὸ γεγονός, ὅτι εἶστε Αἰγύπτιος καὶ ταυτόχρονα καθηγητὴς ἐνὸς μεγάλου ἐλληνικοῦ πανεπιστημίου;*

– Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι τὸ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα τῆς Εὐρώπης. Ἡ εὐθύνη, ποὺ νιώθω, εἶναι μεγάλη. Σὰν Αἰγύπτιος νιώθω, ὅτι βρῖσκομαι σὲ μία χώρα φιλική. Αἴγυπτος καὶ Ἑλλάδα εἶναι δύο χώρες Μεσογειακὲς μὲ κοινὴ πολιτιστικὴ μήτρα.

Ἡ Θεσσαλονίκη, τὸ κέντρο τῆς Μακεδονίας, εἶναι ἡ γενέτειρα τῶν Πτολεμαίων, ποὺ βασίλευσαν στὴ χώρα μου. Τὸ δέος, ποὺ νιώθω γι' αὐτούς, εἶναι μεγάλο. Οἱ Ἕλληνες βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου εἶχαν μεγαλουργήσει στὴ χώρα μου γιὰ πάνω ἀπὸ 300 χρόνια, ἦταν αὐτοὶ ποὺ καθιέρωσαν τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ὡς ἐπίσημη γλῶσσα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Βασιλείου γιὰ πάνω ἀπὸ 1.000 χρόνια.

“Σὲ ὅλον τὸν
Ἀραβικὸ Κόσμο
ὁ φιλελληνισμὸς
εἶναι πολὺ
ἔντονος”

Νιώθω λοιπὸν καὶ τὶς δύο αὐτὲς χώρες ὡς πατρίδες μου. Πάντοτε ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Αἴγυπτος ἦταν χώρες φιλικές, ἀπὸ τὰ προϊστορικὰ χρόνια μέχρι τὴν ἐποχὴ ποὺ ζοῦμε σήμερα. Καμαρώνω λοιπὸν τόσο γιὰ τὴν καταγωγὴ μου ὅσο καὶ γιὰ τὴν παραμονή μου ἐδῶ, καὶ γιὰ νὰ εἶμαι εἰλικρινής, τώρα νιώθω περισσότερο Ἕλληνας παρὰ Αἰγύπτιος, διότι ἐδῶ δημιουργῶ, καὶ ἐδῶ ζῇ ἡ οἰκογένειά μου, χωρὶς ὅμως αὐτὸ νὰ σημαίνει, ὅτι δὲν ἀγαπῶ καὶ τὴν Αἴγυπτο – ποὺ στὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς – εἶμαι μέρος ἀπὸ τὸ χῶμα τῆς.

Ἄλλωστε, ὅταν ἦμουν στὴν Αἴγυπτο ὡς φοιτητής, σπούδασα Ἑλληνικὴ Κλασικὴ Φιλολογία στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Καΐρου, ὅποτε νοητικὰ ἦμουν πάλι στὴν Ἑλλάδα καὶ ἐρχόμενος ἐδῶ, εἰλικρινὰ σοῦ λέω, δὲν ἔνιωσα νὰ βρῖσκωμαι σὲ μία ξένη χώρα, διότι ὁ «σκληρὸς μου δίσκος» λόγῳ τῶν σπουδῶν μου εἶχε ἤδη ἐξελληνιστῇ.

«Δ»: *Τὶς ἴδιες ἀντιλήψεις φαίνεται νὰ ἔχουν γενικὰ οἱ Ἀραβες, οἱ ὁποῖοι τρέφουν εὐγενῆ αἰσθήματα γιὰ τοὺς Ἕλληνες;*

– Σὲ ὅλον τὸν Ἀραβικὸ Κόσμο ὁ φιλελληνισμὸς εἶναι πολὺ ἐντονος. Αὐτὸ ὀφείλεται σὲ πολλοὺς λόγους. Ἀρχικὰ θὰ πρέπει νὰ σημειώσουμε, ὅτι ἀπὸ τὴ Μινωικὴ ἀκόμα Ἐποχὴ οἱ Μινωῖτες διατηροῦσαν πολλοὺς ἐμπορικὸς σταθμοὺς σὲ ὅλα τὰ παρὰ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τῆς Βορείου Ἀφρικῆς. Κατόπιν ἀκολούθησαν καὶ ἄλλοι ἀποικισμοὶ τῶν Ἑλλήνων, μέχρι τὴν κορύφωση ποὺ ἔφτασε μὲ τὴν ἐκστρατεία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος δημιούργησε μία ἐνιαία ἐπικράτεια, ποὺ ξεκινοῦσε ἀπὸ τὴν Ἀδριατικὴ καὶ ἔφτανε μέχρι τὴν Ἰνδία.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν ἡ πραγματικὴ ἔκφραση τοῦ οἰκουμενισμοῦ, ἐνώνοντας ὅλους τοὺς λαούς. Στὸ Κοράνι ἄλλωστε ὁ Μέγας αὐτὸς αὐτοκράτορας παρουσιά-

Ό κ. Χασάν Μπαντάουη, επίκουρος καθηγητής Αραβολογίας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

ξεται ως ένα πολύ αγαπημένο πρόσωπο. Ο Άλλάχ – Θεός είναι «ερωτευμένος» με το πρόσωπο αυτό, και η αναφορά του Κορανίου στον Μ. Αλέξανδρο προκάλεσε την περιέργεια των Άραβο-μουσουλμάνων, ώστε να αναζητήσουν την καταγωγή του, την ιστορία του και τον πολιτισμό του.

Ο μουσουλμάνος λοιπόν μέσα στην «άσκηση» της πίστεώς του μοιραία αναφέρεται και στο μεγαλείο του Έλληνικού Πολιτισμού. Συμβαίνει επίσης το Ισλάμ να έχει διαδοθεί μέσα στην καρδιά του πρώην Ελληνιστικού Κόσμου, δηλαδή στην πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας των Σελευκιδών και στα όρια της αυτοκρατορίας των Πτολεμαίων. Αυτό συνετέλεσε στο να ποτιστεί το Ισλάμ με την αρχαία Ελληνική Σκέψη.

Την Ελληνιστική Έποχή άλλωστε το κέντρο βάρους του Ελληνικού Πολιτισμού είχε μετατοπιστεί από τη μητροπολιτική Ελλάδα στην Αίγυπτο και στη Μεσοποταμία. Οι Άραβες λοιπόν ήταν κληρονόμοι όλων αυτών των ελληνικών πολιτισμικών κινήματων.

Ισμαηλίτες-Άραβες και Ίνδοευρωπαίοι Έλληνες...

«Α»: *Το Ισλάμ όμως είναι μία θρησκεία, που την παρήγαγαν οι Έβραίοι. Έχει ρίζα του την Εβραϊκή Βίβλο. Μάλιστα αναφέρεται στο Κοράνι, ότι οι μουσουλμάνοι είναι απόγονοι του Ισμαήλ (Ισμαηλίτες – Ισλάμ), που ήταν γνιδός του Άβραάμ.*

– Για να ακριβολογούμε, ισλαμιστής είναι αυτός που ασχολείται με το Ισλάμ. Στην πολιτική ορολογία ισλαμιστής είναι ο εξτρεμιστής μουσουλμάνος, ενώ ο όπαδός του

Ἰσλάμ λέγεται ἀπλᾶ μουσουλμάνος (καὶ καταχρηστικὰ μωαμεθανός).

Θεωρητικὰ Ἀραβες καὶ Ἑβραῖοι λέγε-
ται ὅτι κατάγονται ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα,
δηλαδὴ τοὺς Σημίτες. Αὐτὴ ἡ θεωρία,
ὅπως καὶ ἡ θεωρία περὶ Ἰνδοευρωπαίων,
δὲν εὐσταθεῖ ἐπιστημονικὰ. Ὅμως ὁ μῦ-
θος τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσμαήλ, τῆς Ἄγαρ
καὶ τῆς Σάρρας διαδόθηκε κάτω ἀπὸ...
περίεργες συνθήκες.

Οὐσιαστικὰ διαδόθηκε στὸν Ἀραβι-
κὸ Κόσμο τὴν προ-ισλαμικὴ ἐποχὴ, γιὰ
νὰ συμφιλώσῃ τοιουτοτρόπως τοὺς ντό-
πιους ἀραβικοὺς πληθυσμοὺς καὶ τοὺς
Ἑβραίους ἐποίκους, ποὺ εἶχαν προσφύ-
γει ἐκεῖνο τὸν καιρὸ μέσα στὴν Ἀραβικὴ
χερσόνησο.

Αὐτὰ τὰ μυθεύματα ἀναπτύχθηκαν
παράλληλα μὲ τὴ διάδοση τοῦ Χριστι-
ανισμοῦ καὶ τὴν ἐπέκταση τοῦ Βυζαν-
τίου μέσα στοὺς Ἀραβες, γιὰ νὰ δημι-
ουργηθῇ μία συμπάθεια κάτω ἀπὸ τὴν
θεωρία μιᾶς κοινῆς ὁμοεθνίας (ἥτοι
χριστιανοί-μουσουλμάνοι-Ἑβραῖοι:
κοινὴ καταγωγὴ μὲ προπάτορα τὸν
Ἀβραάμ) στὰ πλαίσια τῆς αὐτοκρατο-
ρίας. Πρόκειται οὐσιαστικὰ γιὰ μία
προπαγανδιστικὴ προσπάθεια μέσῳ
τῆς θρησκείας.

«Δ»: *Ἡ ἀντιπάθεια ποῦ ὀφείλεται;*

– Αὐτὴ ὀφείλεται καθαρὰ στὴ σύγ-
κρουση τῶν συμφερόντων. Ἡ ἀντιπά-
θεια εἶναι μία ἀνθρωπίνῃ ἀδυναμία, ποὺ
ἐμφανίζεται, ὅπου ἀπουσιάζουν οἱ ἀν-
θρώπινες ἀξίες. Τὸ Ἰσραὴλ χρησιμοποιο-
εῖται σὰν ἐργαλεῖο, γιὰ νὰ ἐξυπηρετοῦν-
ται στὴν περιοχὴ συμφέροντα οἰκονομικὰ καὶ πολιτικὰ μὲ θύματα τοὺς λαοὺς τῆς
Παλαιστίνης καὶ τοῦ Ἰσραήλ. Ὅπου ὑπάρχει θρησκευτικὴ σύγκρουση, παράλληλα
ὀφίσταται καὶ ὑποχώρηση τῶν ἀνθρωπίνων ἀξιών.

«Δ»: *Ἡ Αἴγυπτος εἶναι μία χώρα μὲ ταυτότητα ἰσλαμικὴ. Ἐρχόμενος ἐδῶ στὴν
Ἑλλάδα διαπιστώσατε, ὅτι καὶ ἡ χώρα μας ἔχει περισσότερο θρησκευτικὴ ταυτό-
τητα ἀπ' ὅ,τι κοσμική; Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες συνηθίζουμε νὰ λέμε, ὅταν βλέπουμε*

*Ἰσλαμικὴ Ὀλυμπιάδα μόνο γιὰ γυναῖκες.
Νεαρὲς μουσουλμάνες ἀναμοχλεύουν προ-
ισλαμικὰ ἔθιμα τῶν προγόνων τους, ὅταν
οἱ Ἀραβίδες ἦταν ἐλεύθερες γυναῖκες καὶ
ζοῦσαν στὰ πρότυπα τοῦ ἐλληνικοῦ ὁμοῦρου
πολιτισμοῦ, μέσα στὰ πλαίσια τοῦ ὁποῖου ὠρ-
γανώνονταν καὶ ἀθλητικοὶ ἀγῶνες μόνο γιὰ
γυναῖκες, πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς Ἥρας (σημ.
Ἡραΐα, βλ. «Δ», τ. 148).*

τοὺς μουσουλμάνους, ὅτι «αὐτοὶ εἶναι φανατικοί». Μήπως λένε καὶ ἐκεῖνοι τὸ ἴδιο γιὰ ἐμᾶς;

– Ὁ φανατισμός, εἴτε εἶναι πολιτικὸς εἴτε θρησκευτικὸς εἴτε ιδεολογικός, εἶναι ἴδιος. Σὰν μία ἀπλὴ ἐρμηνεία τοῦ φανατισμοῦ τὸ φαινόμενο αὐτὸ ταυτίζεται μὲ τὴν παρουσί-
α τῆς ἀγνοίας, διότι ὅσο ἐπικρατεῖ ἡ ἀγνοία τόσο ἐπικρατεῖ καὶ ὁ φανατισμός.

Ἀγνοία σημαίνει ἔλλειψη γνώσης καὶ ἔλλειψη γνώσης σημαίνει τελικὰ βαρβα-
ρότητα, σημαίνει βιώνω τὸ ζωικὸ στάδιο τῆς ἔλλειψής μου ντυμένο μὲ ἀνθρώπινη
μάσκα. Τώρα εἴτε αὐτὸς ὁ φανατισμὸς λέγεται ἰσλαμικὸς εἴτε χριστιανικὸς εἴτε
ιουδαϊκὸς ἢ ὅτιδήποτε ἄλλο, τὰ αἷτια καὶ τὰ ἀποτελέσματα εἶναι τὰ ἴδια, μὲ
τελικὴ κατάληξη τὴν ἀνθρώπινη αὐτοκαταστροφή. Ὁ φανατισμένος ἄνθρωπος
στὴν οὐσία ἔχει αποφασίσει νὰ λερώσῃ τὴν ἴδια τὴν ιδέα, στὴν ὁποία «νομίζει»
ὅτι «πιστεύει», διότι δείχνει μόνιμα τὴ χειρίστη εἰκόνα καὶ τὸν χεῖριστο κώδικα
συμπεριφορᾶς.

Γιατί, ὅταν ἀπορρίπτῃς τὸν ἄλλον, ἤδη ἔχεις ἀπορρίψει
τὸν ἑαυτό σου, διότι ὁ ἄλλος εἶναι ἡ δική μας προέκταση,
καὶ δὲ μπορεῖς νὰ λὲς ὅτι πιστεύεις σὲ ἕνα Θεό, ὁ ὁποῖος
σύμφωνα μὲ τὴ δική σου πίστη –σὰν μονοθεϊστῆς– εἶναι
ἕνας μοναδικὸς καὶ δημιουργός, συνεπῶς δημιούργησε
καὶ αὐτὸν ποὺ δὲν πιστεύει σὲ αὐτὸ ποὺ πιστεύεις ἐσύ,
ὁπότε, ἂν ἀπορρίπτῃς ἕνα μέρος τῆς δημιουργίας αὐτοῦ,
ποὺ ἐσύ πιστεύεις, εἶναι σὰ νὰ ἀπορρίπτῃς τὴν ἴδια σου
τὴν πίστη.

Ἴδου λοιπόν, αὐτὸς εἶναι ἕνας κύκλος ἀγνοίας.

Αἰγύπτιοι διανοούμενοι ἀναζητοῦν τὴν ταυτότητά τους

«Δ»: *Υπάρχουν στὴν Αἴγυπτο διανοούμενοι, ποὺ μπο-
ροῦν νὰ κηρύττουν δημόσια τὴν ἀποστροφή τους ἔναντι
τοῦ ἰσλαμικοῦ φονταμενταλισμοῦ;*

– Στὴν Αἴγυπτο ὑπάρχουν πολλὰ ρεύματα γιὰ τὴν ἀναζήτησι τῆς ταυτότητάς της.
Οἱ Αἰγύπτιοι διερωτῶνται, ἂν εἶναι πρῶτα μουσουλμάνοι, Ἀραβες, Φαραωνικοί,
Μεσόγειοι κ.λ.π. Ὅλα αὐτὰ τὰ ρεύματα ἄρχισαν νὰ ἀναπτύσσωνται κυρίως ἀπὸ τὴν
ἐποχὴ τοῦ Μεσοπολέμου. Κυριαρχεῖ ἡ ἄποψη, ὅτι εἴμαστε πρῶτα Ἀραβοῖσλαμιστὲς
καὶ ὕστερα Μεσογειακοί. Τὸ ὅτι εἴμαστε ὅμως λαὸς μὲ Μεσογειακὴ κουλτούρα, τὸ
ὀφείλουμε βασικὰ στὴ δυναστεία τῶν Πτολεμαίων, διότι αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες Μακεδό-
νες μᾶς χάρισαν τὴ Μεσογειακὴ μας ταυτότητα.

«Δ»: *Σήμερα στὴν Αἴγυπτο κυριαρχοῦν οἱ ιδεολόγοι τοῦ Ἰσλαμισμοῦ ἢ οἱ Φα-
ραωνιστές;*

– Ἡ ἀγγλικὴ κατοχὴ τῆς Αἰγύπτου ὥθησε τοὺς Αἰγυπτίους νὰ ἀντιπαθοῦν τὴν ἀρ-
χαία ἐθνικὴ τους κληρονομιά.

Οἱ Ἄγγλοι ἐπενέβησαν καταλυτικὰ στὸ σύστημα τῆς παιδείας μας, ὀδηγώντας
τὴν ἀποκλειστικὰ στὴ μελέτῃ καὶ τὴν ἐρμηνεία τοῦ Κορανίου. Μᾶς μετέτρεψαν σὲ

**“Τὸ φαινόμενο
τοῦ φανατισμοῦ
ταυτίζεται μὲ τὴν
παρουσία τῆς
ἀγνοίας, διότι ὅσο
ἐπικρατεῖ ἡ ἀγνοία
τόσο ἐπικρατεῖ καὶ ὁ
φανατισμός.”**

φανατισμένους ισλαμιστές, με τη λογική ότι οι φανατισμένοι δε σκέφτονται, άρα χειραγωγούνται εύκολα.

Αυτή ήταν η πολιτική της αγγλικής κατοχής στην Αίγυπτο από το 1882 έως το 1952, μέχρι δηλαδή την επανάσταση του Νάσερ, που έφερε την άπελευθέρωση της Αιγύπτου από τους Άγγλους.

Κι όμως αυτή η εκπαιδευτική καθοδήγηση των Άγγλων, που είχε συντελεστή τα χρόνια της κατοχής τους στην πατρίδα μου, έχει επηρεάσει βαθιά τα μυαλά των Αιγυπτίων και μέχρι σήμερα διχάζει την κοινωνία μας. Υπάρχουν δηλαδή στην Αίγυπτο φανατικοί μουσουλμάνοι, που δεν έχουν επισκεφτή τις πυραμίδες ούτε μία φορά, διότι τους έμεινε στο μυαλό η πληροφορία, ότι οι αρχαίοι Αιγύπτιοι ήταν «είδωλολάτρες».

“Με ένοχλεῖ ἡ
παραποίηση τῆς
ἐννοίας καὶ τοῦ
περιεχομένου τοῦ
ὅρου «πολιτισμός»
καὶ ὁ ρόλος, ποὺ
παίζουν σήμερα τὰ
μεγάλα θρησκευτικὰ
ρεύματα.”

«Δ»: Καὶ ἐδῶ συμβαίνει οἱ φανατικοὶ χριστιανοὶ νὰ μισοῦν τὸν ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ καὶ νὰ τὸν χαρακτηρίζουν «είδωλολατρικό».

- Ναί, τὸ ἔχω διαπιστώσει νὰ συμβαίνει καὶ ἐδῶ αὐτὸ τὸ γεγονός. Ἡ ἀνοησία τῆς ἀνθρώπινης νόησης προκαλεῖ τὴ χωριστικότητα, καὶ μάλιστα αὐτὴν τὴ χωριστικότητα τὴν προάγουν ἐν ὀνόματι τοῦ πολιτισμένου κόσμου καὶ τῆς θείας προνοίας.

«Δ»: Ἡ πάλη σας ἐνάντια στὸν φονταμενταλισμὸ βροῖσκει ἀπήχηση στὴν πανεπιστημιακὴ κοινότητα τῆς Αἰγύπτου;

- Ὁ πληθυσμὸς τῆς Αἰγύπτου ἀγγίζει τὰ 70.000.000, καὶ ἡ χώρα διαθέτει περὶ τὰ 22 πανεπιστήμια. Μόνο τὸ Κάιρο ἔχει 7 πανεπιστήμια, γεγονός ποὺ σημαίνει, ὅτι ὑπάρχουν ὁμάδες προβληματισμοῦ, καὶ αὐτὸς ὁ προβληματισμὸς διαδίδεται.

Καὶ ὅταν οἱ καταστάσεις, ποὺ επικρατοῦν ἢ ἐπιβάλλονται (ὅπως οἱ σημερινές), προκαλοῦν ἀποτυχία ἢ σύγκρουση, αὐτὸ κάνει καλὸ σὲ ἐκείνους ποὺ παίζουν τὸ ρόλο τοῦ παρατηρητῆ καὶ δὲν εἶναι μέρος τοῦ προβλήματος.

Αὐτὸ βοηθᾷ στὴν ἐξέλιξη τῆς ἀνθρώπινης νόησης. Καὶ ὁ προβληματισμὸς τῶν Αἰγυπτίων γι' αὐτὰ τὰ θέματα εἶναι ὑπαρκτὸς καὶ μεγάλος. Πολλοὶ εἶναι οἱ ἄνθρωποι ποὺ προβληματίζονται καὶ δὲ συμμετέχουν στὸ «παιχνίδι» τῆς χωριστικότητας, ἢ ὑπαρξὴ τῆς ὁποίας σὲ μία περιοχὴ εἶναι ὁ καλύτερος λόγος γιὰ τὴν ἐπέμβαση ξένων δυνάμεων στὴ χώρα μας.

«Δ»: Τί σᾶς ἐνοχλεῖ περισσότερο σήμερα;

- Μὲ ἐνοχλεῖ ἡ παραποίηση τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ ὅρου «πολιτισμός». Μὲ ἐνοχλεῖ ἐπίσης ὁ ρόλος, ποὺ παίζουν σήμερα τὰ μεγάλα θρησκευτικὰ ρεύματα. Νὰ πάψῃ ἐπὶ τέλους ὁ ἄνθρωπος, στὸ ὄνομα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς θρησκείας, νὰ ἐνσαρκώνει τὰ πιὸ βάρβαρα ἐνστικτὰ του.

Κωνσταντῖνος Δ. Μίχος
Λεύκαρος

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΟΠΙΣΘΟΔΡΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΣΤΟΝ ΙΣΛΑΜΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

[Το ἄρθρο πού ἀκολουθεῖ γράφτηκε τὸν Ἰανουάριο τοῦ 2008 ἀπὸ τὸν Περβέζ Ἀμιράλι Χούντοῦ, καθηγητὴ στὸ Τμῆμα Φυσικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστήμιου Κουέντ-ι-Αζάμ τοῦ Ἰσλαμαμπάντ, ὅπου διδάσκει ἐπὶ τριάντα τέσσερα χρόνια καὶ δημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ «Free Inquiry», τ. Φεβρουάριος-Μάρτιος 2008.]

Ὁ ζήτημα πὸν θέλω νὰ θέσω – πρωτίστως στὸν ἑαυτό μου – εἶναι τὸ ἑξῆς: Γιατί ὁ Ἰσλαμικὸς Κόσμος, ὁ ὁποῖος ἀριθμεῖ ἄνω τοῦ ἑνὸς δισεκατομμυρίου μουσουλμάνων καὶ διαθέτει ἄφθονους πόρους, ἔχει ἀποκοπῇ ἀπὸ τὴν Ἐπιστήμη καὶ δὲν συμμετέχει στὴν ἐξέλιξή της καὶ τὴν δημιουργία νέας γνώσεως. (Ἡ πληρεξουσιότητα νὰ ὁμιλῶ γιὰ τὸν Ἰσλαμικὸ Κόσμο μοῦ παρεχωρήθη ἀπὸ τὶς πενήντα ἑπτὰ χῶρες, πὸν μετέχουν στὴν Ἰσλαμικὴ Συνέλευση [OIC].)

Δὲν ἦταν πάντα ἔτσι. Κατὰ τὸν περίφημο Χρυσοῦ Αἰῶνα τοῦ Ἰσλάμ (ἀπὸ τὸν ἑνατοῦς ἕως τὸν δέκατο τρίτο αἰῶνα) σημειώθηκε σημαντικὴ πρόοδος στὶς Ἐπιστήμες, στὰ Μαθηματικά, στὴν Ἱατρική. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἰδρύθηκαν πανεπιστήμια, καὶ οἱ ἀρχὲς τῆς Ἀλγεβρας, τῆς Ὀπτικῆς, τῆς Φυσιολογίας καὶ τῆς Ἀστρονομίας διατυπώθηκαν στὴν Ἀραβικὴ Γλῶσσα. Μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς τῆς περιόδου ἡ Ἐπιστήμη ἐξωβελίστηκε ἀπὸ τὸν Ἰσλαμικὸ Κόσμο.

Καμμία σημαντικὴ ἀνακάλυψη, καμμία ἐφεύρεση δὲν προήλθε ἀπὸ τὸν Μουσουλμανικὸ Κόσμο γιὰ πάνω ἀπὸ ἑπτὰ αἰῶνες. Ἡ διακοπὴ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀνάπτυξης – ἂν καὶ δὲν εἶναι τὸ μόνον – εἶναι σημαντικώτατο στοιχεῖο γιὰ τὴν παρούσα περιθωριοποίησι τῶν μουσουλμάνων καὶ τὴν αὐξανόμενη αἴσθησι ἀδικίας καὶ θυματοποίησης, πὸν βιώνουν.

Ἡ πρώτη ἐπαφὴ τοῦ Ἰσλάμ μὲ τὴν Ἐπιστήμη

ατὰ τὴν πρώτη περίοδο τοῦ Ἰσλάμ, μέχρι περίπου τὸ 610, δὲν ὑφίστατο Ἐπιστήμη στὴν ἀραβικὴ κουλτούρα. Μὲ τὴν κατίσχυσι ὅμως τοῦ Ἰσλάμ, πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ, προέκυψε καὶ ἡ ἐπέκτασι τῆς ἐπικρατείας του. Κατὰ τὰ μέσα τοῦ ὄγδοου αἰῶνα οἱ μουσουλμάνοι κατακτητὲς ἦλθαν σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς θησαυροὺς τῆς Ἑλληνικῆς Γνώσης. Ἀρχισαν νὰ γίνωνται μεταφράσεις ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ στὰ Ἀραβικὰ κατόπιν ἐντολῆς φιλελεύ-

θερων καὶ φωτισμένων χαλίφηδων, οἱ ὅποιοι συγκέντρωναν στὴν αὐλή τους στὴν Βαγδάτη διανοούμενους ἀπὸ κοντινὲς ἢ καὶ μακρινὲς χῶρες. Στὴν πολιτικὴ σκηνὴ κυριαρχοῦσαν οἱ ὀρθολογιστὲς Μουταζιλῖτες, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦσαν νὰ ἐναρμονίσουν τὴν πίστη μὲ τὸν λόγο σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς ἀντιπάλους τους, τοὺς δογματικοὺς Ἀσχαρίτες. Ἡ σὲ γενικὲς γραμμὲς πλουραλιστικὴ καὶ ἀνεκτικὴ ἰσλαμικὴ κοινότητα ἐπέτρεψε τὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἐπιστήμης καὶ τὴν δημιουργία ἔργων Τέχνης. Μὲ τὸν καιρὸ ὅμως οἱ θεολογικὲς ἐντάσεις μεταξὺ φιλελεύθερης καὶ δογματικῆς ἐρμηνείας τοῦ Ἰσλάμ – ὅπως γιὰ παράδειγμα τὸ ζήτημα τῆς ἐλεύθερης θέλησης ἢ τῆς προδιαγεγραμμένης μοίρας – πῆραν τεράστιες διαστάσεις καὶ ἔγιναν αἱματηρές.

Ἡ ἀναξωπυρουμένη θρησκευτικὴ ὀρθοδοξία ἐπέφερε θανάσιμο πλῆγμα στοὺς Μουταζιλῖτες. Ἀπὸ ἐκεῖ κι ἔπειτα ἡ εὐρύτητα τοῦ πνεύματος, οἱ φιλοσοφικὲς ἀναζητήσεις, τὰ Μαθηματικά, οἱ Ἐπιστῆμες πέρασαν στὸ περιθώριο τοῦ Ἰσλάμ.

“Τὸ Κοράνι

μᾶς λέει,

πῶς νὰ πᾶμε

στὸν οὐρανό,

ὄχι ὅμως

καὶ πῶς κινεῖται

ὁ οὐρανός.”

Ἰσλαμιστὲς
μεταρρυθμιστὲς,
ἰθ' αἱ.

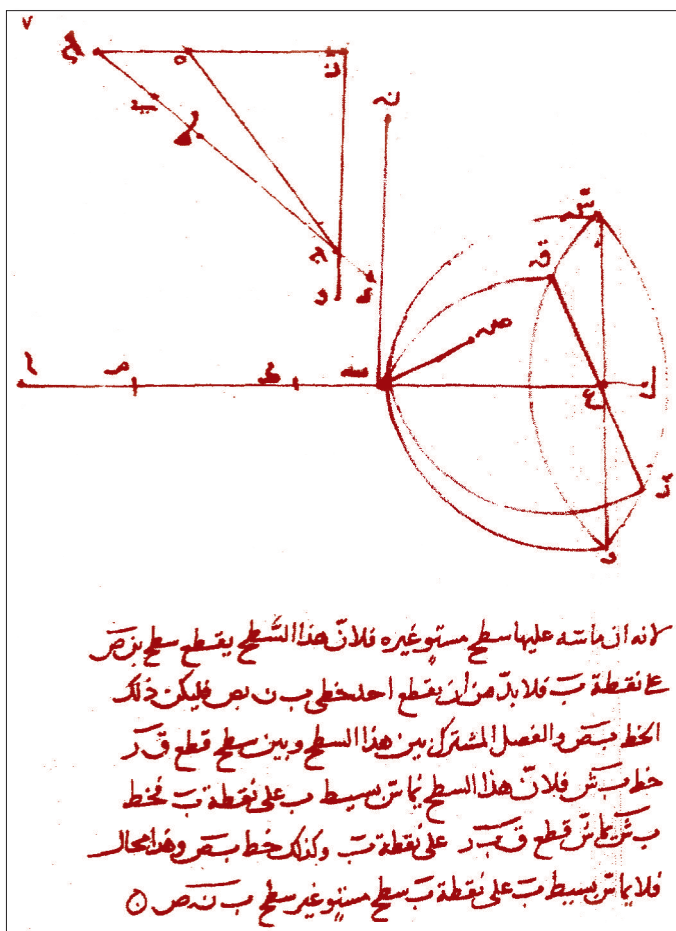
Ἀκολούθησε μακρὰ περίοδος σκοταδισμού μὲ μερικὲς μόνο φωτεινὲς στιγμές. Τὸν δέκατο ἕκτο αἰῶνα οἱ Ὀθωμανοὶ Τοῦρκοι συνέστησαν τὴν ἀχανὴ αὐτοκρατορία τους μὲ τὴν βοήθεια τῆς στρατιωτικῆς τεχνολογίας. Ὅμως δὲν ὑπῆρχε ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν Ἐπιστῆμη καὶ τὴν κατάκτηση νέων γνώσεων. Τὸν δέκατο ἑνατο αἰῶνα ὁ Εὐρωπαϊκὸς Διαφωτισμὸς ἐνέπνευσε κάποιους ἰσλαμιστὲς μεταρρυθμιστὲς: ὁ Μωχάμεντ Ἀμπντοῦ τῆς Αἰγύπτου, ὁ Ρασίντ Ρίντα τῆς Συρίας καὶ οἱ ὁμόλογοί τους τῆς Ἰνδικῆς ὑποπείρου ὅπως ὁ Σαγίντ Ἀχμάντ Κὰν καὶ ὁ Τζαμαλουντὶν Ἀφγκάνι παρότρυναν τοὺς μουσουλμάνους συμπατριῶτες τους νὰ δεχθοῦν τὶς ιδέες τοῦ Διαφωτισμοῦ καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ ἐπανάσταση. Ἡ θεολογικὴ τους θέση μπορεῖ νὰ παραφρασθῇ ὡς ἑξῆς: «Τὸ Κοράνι μᾶς λέει, πῶς νὰ πᾶμε στὸν οὐρανό, ὄχι ὅμως καὶ πῶς κινεῖται ὁ οὐρανός.» Αὐτὸ ἀντηχοῦσε τὶς ἀπόψεις, ποὺ ἐξέφρασε ὁ Γαλιλαῖος προγενέστερα στὴν Εὐρώπῃ.

Ὁ εἰκοστὸς αἰῶνας σηματοδότησε τὸ τέλος τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀποικιοκρατίας καὶ τὴν ἀνάδειξη νέων ἀνεξάρτητων μουσουλμανικῶν κρατῶν, τῶν ὁποίων οἱ ἡγεσίς ἀρχικὰ δὲν ἦταν θρησκευτικὲς. Ἀκολούθησε μία τάση γιὰ ἐκμοντερνισμό καὶ γνώση τῆς τεχνολογίας. Πολλοὶ ἀνέμεναν, ὅτι θὰ ἀκολουθοῦσε μία μουσουλμανικὴ ἐπιστημονικὴ ἀναγέννηση, πράγμα τὸ ὁποῖο δὲν συνέβη ποτέ.

Τί ἀποτρέπει τὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἐπιστήμης στὸν Μουσουλμανικὸ Κόσμο;

Ὁ μουσουλμάνοι ἡγέτες τοῦ σήμερα, ἀντιλαμβανόμενοι ὅτι ἡ στρατιωτικὴ ἰσχὺς καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη προέρχονται ἀπὸ τὴν τεχνολογία, προσανατολίζονται σὲ ταχύτατη ἐπιστημονικὴ ἀνάπτυξη καὶ στὴν δημιουργία μιᾶς κοινωνίας, ποὺ θὰ βασίζεται στὴν γνώση. Πολὺ συχνὰ τὸ αἶτημά τους αὐτὸ εἶναι ρητορικό, ὅμως σὲ μερικὲς μουσουλμανικὲς χῶρες – γιὰ παράδειγμα στὸ Κατάρ, τὰ Ἡνωμένα Ἀραβικὰ Ἐμιράτα, τὸ Πακιστάν,

Ἡ διάθλαση ἀπὸ βιβλίου
Ὀπτικῆς τοῦ Ἀραβα μα-
θηματικοῦ καὶ φυσικοῦ
Ibn Sahl (1^η αἰ. μ.Χ.).

τὴν Μαλαισία, τὴν Σαουδική Ἀραβία, τὸ Ἰράν, τὴν Νιγηρία – ἡ κυβερνητικὴ χρη-
 ματοδότηση καὶ ἐνίσχυση γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Παιδείας ἔχουν
 αὐξηθῇ κατακόρυφα. Φωτισμένοι ἡγέτες, ὅπως ὁ σουλτάνος Ἴμπν Μωχάμεντ Ἀλ
 Κασίμι, ὁ χαλίφης Χαμάντ Ἀλ Τανὶ τοῦ Κατάρ καὶ ἄλλοι, κινούμενοι ἀτομικά,
 ἔχουν χρηματοδοτήσει μὲ τεράστια ποσὰ ἀπὸ τὴν περιουσία τους τέτοιου εἶδους
 προσπάθειες. Κανένας μουσουλμάνος ἡγέτης δὲν ἔχει προβῇ δημοσίως σὲ ἔκκληση
 γιὰ διαχωρισμὸ τῆς Ἐπιστήμης ἀπὸ τὴν θρησκεία.

Εἶναι αὐτὴ ἡ ἐνίσχυση ἀρκετὴ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἐπιστήμης ἢ μήπως ἀπαιτοῦν-
 ται ἄλλες πιὸ ριζικὲς ἀλλαγές ; Οἱ διανοούμενοι τοῦ δέκατου ἑνατοῦ αἰῶνα ὅπως
 ὁ κοινωνιολόγος Μάξ Βέμπερ ἰσχυρίζονταν, ὅτι τὸ Ἰσλάμ στερεῖται ἰδεολογικοῦ
 πλαισίου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο εἶναι καθοριστικὸ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ἐπιστημονικῆς
 καλλιέργειας, πὺν βασίζεται στὴν καινοτομία, τὸ πείραμα καὶ τὴν ἀπόδειξη. Ἡ μοι-
 ρολατρία καὶ ὁ προσανατολισμὸς πρὸς τὸ παρελθόν, ἔλεγαν, καθιστᾷ δύσκολη καὶ
 ἴσως καὶ ἀνεπιθύμητη τὴν πρόοδο.

Σήμερα, στὴν ἐποχὴ τοῦ αὐξανόμενου ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ Ἰσλάμ καὶ Δύσης,

τέτοιου είδους θέσεις απορρίπτονται από τους μουσουλμάνους με αγανάκτηση. Αισθάνονται, ότι τέτοιου είδους κατηγορίες δεν είναι παρὰ προσχήματα της Δύσης, προκειμένου να δικαιολογήσει τις πολιτιστικές και στρατιωτικές της επιθέσεις έναντι των μουσουλμανικών πληθυσμών.

Όποιοσδήποτε υπαινιγμός, ότι το Ισλάμ και η Έπιστήμη είναι πράγματα εκ διαμέτρου αντίθετα ή ότι η επιβράδυνση της προόδου οφείλεται στην σύγκρουση Ισλάμ και Έπιστήμης, εξοργίζει τους μουσουλμάνους. Γι' αυτούς, έφ' όσον το Κοράνι είναι ο λόγος του Θεού, δεν είναι δυνατόν να σφάλει. Αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα, αυτό οφείλεται στην ανικανότητά τους να ερμηνεύσουν και εφαρμόσουν σωστά τις θείες εντολές του Κορανίου.

Υπερασπιζόμενοι την δυνατότητα άρμονικής συνύπαρξης Ισλάμ-Έπιστήμης οι μουσουλμάνοι υποστηρίζουν, ότι κατά την διάρκεια του Μεσαίωνα στην Ευρώπη στο Ισλάμ σημειώθηκε μεγάλη πνευματική πρόοδος, κατά συνέπεια και σήμερα είναι δυνατή η καλλιέργεια της Έπιστήμης στις μουσουλμανικές χώρες. Ο βραβευ-

Κανένας

μουσουλμάνος

ηγέτης δεν έχει

προβή δημοσίως

σε έκκληση για

διαχωρισμό της

Έπιστήμης από την

θρησκεία.

μένος με Νόμπελ Πακιστανός φυσικός έπιστήμονας Άμπντολ Σαλάμ δεν παύει να τονίζει στο άκροατήριό του, ότι στο Κοράνι καλούνται διαρκώς οι μουσουλμάνοι να αναζητούν τα σημάδια του Άλλάχ στο Σύμπαν, και κατά λογική απόρροια η αναζήτηση της έπιστημονικής γνώσης αποτελεί καθήκον για τους μουσουλμάνους. Το επιχείρημα, πού προβάλλεται εύρۇτα από τους μουσουλμάνους, είναι, ότι ο προφήτης Μωάμεθ προέτρεπε τους πιστούς του να «αναζητήσουν την γνώση, ακόμα κι αν βρίσκεται στην Κίνα». Τα επιχειρήματα αυτού του είδους δεν έχουν τέλος. Άς εξετάσουμε όμως, βάσει στοιχείων, ποιά είναι η κατάσταση αλλά και η θέση των ατόμων, όσον αφορά στις Έπιστήμες, την Τεχνολογία και τον έκσυγχρονισμό, στις μουσουλμανικές χώρες.

Έκτίμηση της έπιστημονικής προόδου στις μουσουλμανικές χώρες

νας χρήσιμος, αν και ίσως ατελής, δείκτης της έπιστημονικής προόδου είναι ο αριθμός των δημοσιευμένων έπιστημονικών έργων μαζί με τις βιβλιογραφικές αναφορές τους. Συγκρινόμενα με την Βραζιλία, την Ινδία, την Κίνα και τις ΗΠΑ τα μουσουλμανικά κράτη παρουσιάζουν πολύ μικρότερο αριθμό έργων. Μία μελέτη ακαδημαϊκών στο Διεθνές Ισλαμικό Πανεπιστήμιο της Μαλαισίας έδειξε, ότι σε πληθυσμό 1.000 κατοίκων οι ισλαμικές χώρες διαθέτουν 8.5 έπιστήμονες (μηχανικούς και τεχνικούς) συγκριτικά με ένα ποσοστό της τάξης του 40.7 σε παγκόσμια κλίμακα και 140 των χωρών του Όργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD), του όποιου τα 40 κράτη μέλη ανήκουν στην έκβιομηχανισμένη Δύση. Σαράντα έξι μουσουλμανικές χώρες είχαν συμμετοχή στις έπιστημονικές εργασίες παγκοσμίως σε ποσοστό 1.17%,

**Φοιτήτριες με εύσεβη ένδυση σὲ πανεπιστήμιο ισλαμικῆς χώρας.
(Φωτογραφία: The New York Times.)**

ἐνῶ 1.66% προήλθε ἀπὸ τὴν Ἰνδία. Σύμφωνα μὲ τὰ ἐπίσημα στοιχεία τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρυάτος Ἐπιστημῶν τῶν ΗΠΑ ἀνάμεσα στὶς εἴκοσι χῶρες μὲ τὴν μικρότερη παραγωγή ἐπιστημονικῶν ἄρθρων γιὰ τὸ 2003 οἱ μισὲς ἀνήκουν στὸν Ὄργανισμό Ἰσλαμικῶν Χωρῶν (OIC).

Ἡ κατάσταση ἴσως εἶναι χειρότερη ἀπ' ὅ,τι φαίνεται. Τὸ νὰ ἐξετάζουμε τὴν ἐπιστημονικὴ ἀξία τῶν ἐκδόσεων εἶναι κάτι πολὺ δύσκολο. Περιπλέκεται ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση νέων ἐπιστημονικῶν ἐκδόσεων διεθνῶς, χαμηλῆς ποιότητος. Οἱ ἐπιστήμονες στὶς ἀναπτυσσόμενες χῶρες, οἱ ὁποῖοι βρίσκονται ὑπὸ πίεση ἢ/καὶ στὸν ὅποιον συχνὰ δίδεται ἰσχυρὸ κυβερνητικὸ κίνητρο, προκειμένου νὰ δημοσιεύσουν νέες ἐργασίες, ἐπιλέγουν ἀρκετὲς φορὲς νὰ ἀκολουθήσουν τὸν εὐκόλο δρόμο, δηλαδὴ δημοσιεύσεις χωρὶς προηγούμενη συστηματικὴ ἔρευνα ἢ ἀξία λόγου βιβλιογραφία.

Πρόσφατη ἔρευνα ἔδειξε, ὅτι οἱ δημοσιεύσεις στὸν τομέα τῆς Χημείας ἀπὸ Ἰρανοὺς ἐπιστήμονες τριπλασιάστηκαν ἀπὸ 1.040 τὸ 1998 σὲ 3.277 τὸ 2007. Πολλὲς ἀπὸ αὐτὲς παρουσιάστηκαν ὡς πρωτότυπες, ἐνῶ εἶχαν ἤδη δημοσιευτῇ δύο καὶ τρεῖς φορὲς μὲ παρόμοιους τίτλους ἀπὸ τοὺς ἴδιους συγγραφεῖς. Ἄλλες ἦταν ἀποτέλεσμα λογοκλοπῆς, ποὺ μάλιστα μποροῦσε νὰ ἀποδειχθῇ εὐκόλα ! Ὅσον ἀφορᾷ στὶς εὐρεσιτεχνίες τῶν ισλαμικῶν χωρῶν, ἡ κατάσταση εἶναι ἀπογοητευτικὴ, εἶναι ἐλάχιστες (ἐνδεικτικὰ τὸ Πακιστὰν παρουσίασε μόνον ὀκτῶ τὰ τελευταῖα σαράντα τρία χρόνια).

Ὁ βαθμὸς ἐκσυγχρονισμοῦ καὶ καλλιέργειας διαφέρει ἀνάμεσα στὰ μουσουλμανικὰ κράτη. Τὰ πλέον ἀνεπτυγμένα ἐπιστημονικὰ εἶναι ἡ Τουρκία, τὸ Ἰράν, ἡ Αἴγυπτος καὶ τὸ Πακιστὰν. Ἀνάμεσα στὰ ἀραβικὰ τὰ πρὶν ἀνεπτυγμένα (μὲ μεγάλῃ

διαφορὰ μάλιστα) εἶναι ἐκεῖνα ποὺ διαθέτουν ξένους ἐπιστήμονες, δηλαδή τὸ Κουβέιτ, ἡ Σαουδικὴ Ἀραβία, τὸ Κατάρ καὶ τὰ Ἡνωμένα Ἀραβικὰ Ἐμιράτα.

Ἀνώτατη ἐκπαίδευση

Ὑμῶν με πρόσφατη ἔρευνα οἱ πενήντα ἐπὶ τὰς χώρες τοῦ ΟΙΟ διαθέτουν 1.800 πανεπιστήμια. Ἀπὸ αὐτὰ μόνο τὰ 312 δημοσιεύουν ἐπιστημονικὰ ἄρθρα καὶ στὴν βιβλιογραφία τοὺς ἀναφέρουν (κατὰ μέσο ὄρο) μόνο ἓνα ἄλλο ἄρθρο. Κανένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ πανεπιστήμια δὲν μῆκε στὴν λίστα τῶν 500 καλύτερων στὸν κόσμον, σύμφωνα με τὰ στοιχεῖα ποὺ συνέλεξε τὸ Πανεπιστήμιο Τζιάο Τὸνκ τῆς Σαγκάης (“Academic Ranking of World Universities”).

Ἡ ἀκαδημαϊκὴ καὶ πολιτιστικὴ ἐλευθερία εἶναι ἔννοιες ἄγνωστες στὶς μουσουλμανικὲς χώρες. Στὸ Πανεπιστήμιο Κουέντ-ι-Αζάμ τοῦ Ἰσλαμαμπάντ, ὅπου διδάσκω, οἱ περιορισμοὶ εἶναι ἀνάλογοι με ἐκείνους ποὺ ἰσχύουν στὰ περισσότερα δημόσια ἰδρύματα τοῦ Πακιστάν. Εἶναι δεῦτερο τῇ τάξει ἀνάμεσα στὰ ἄλλα πανεπιστήμια τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἰσλαμικῶν Χωρῶν καὶ ἀπευθύνεται σὲ φοιτητές, ποὺ ἀνήκουν στὴν μεσαία τάξη. Ἐδῶ, ὅπως καὶ στὰ ἄλλα πακιστανικὰ πανεπιστήμια, τὸ δρᾶμα, οἱ κινηματογραφικὲς ταινίες, ἡ μουσικὴ ἀντιμετωπίζονται με καχυποψία. Γίνονται ἀκόμα καὶ ἐπιθέσεις ἀπὸ φοιτητές, ποὺ θεωροῦν ὅτι ὅλα αὐτὰ βάλλουν κατὰ τῆς ἰσλαμικῆς παράδοσης. Τὸ πανεπιστήμιο ἔχει τρία τζαμιά (καὶ ἓνα εἶναι ὑπὸ κατασκευὴ), ἀλλὰ δὲν διαθέτει βιβλιοθήκη. Κανένα πακιστανικὸ πανεπιστήμιο δὲν ἐπιτρέπει τὴν εἴσοδο στὸν κάτοχο τοῦ βραβείου Νόμπελ τῆς Μοριακῆς Φυσικῆς (1979) Ἀμπντοῦς Σαλάμ, διότι θεωρεῖται αἰρετικὸς. Καθὼς ἡ μὴ ἀνεκτικότητα καὶ ὁ φανατισμὸς ἐξαπλώνονται στὸν Μουσουλμανικὸ Κόσμον ἡ προσωπικὴ καὶ ἡ ἀκαδημαϊκὴ ἐλευθερία καταπατῶνται. Στὰ πακιστανικὰ πανεπιστήμια οἱ γυναῖκες ὑποχρεώνονται νὰ καλύπτονται με τὴν μαντίλα.

*Ἀνάμεσα στὶς
εἴκοσι χώρες με
τὴν μικρότερη
παραγωγὴ
ἐπιστημονικῶν
ἄρθρων γιὰ τὸ
2003 οἱ μισὲς
ἀνήκουν στὸν
Ὁργανισμὸ
Ἰσλαμικῶν Χωρῶν.*

Ὁ ἐπικεφαλὴς τοῦ ἰδρυθέντος ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν τζαμιού/ἱεροδιδασκαλείου, ποὺ βρίσκεται στὴν καρδιὰ τοῦ Ἰσλαμαμπάντ, ἔκανε τὴν ἐξῆς δήλωση/προειδοποίηση ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο στὶς 12 Ἀπριλίου τοῦ 2007: «Ἡ κυβέρνησιν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν φοίτησιν τῶν γυναικῶν μαζί με τοὺς ἄνδρες στὰ πανεπιστήμια. Τὸ Πανεπιστήμιο Κουέντ-ι-Αζάμ ἔχει γίνῃ πορνεῖο. Οἱ καθηγητρίδες καὶ οἱ φοιτήτριές του περιφέρονται ντυμένες ἀνάρμοστα... Οἱ ἀθλήτριες ὠθοῦν τὶς γυναῖκες στὸν γυμνισμό. Προειδοποιῶ τὶς ἀθλήτριες τοῦ Ἰσλαμαμπάντ νὰ σταματήσουν νὰ συμμετέχουν σὲ ἀθλήματα... Οἱ φοιτήτριές μας δὲν ἔχουν ἀκόμη ἀπειλήσει, ὅτι θὰ ρίξουν ὅξιν σὲ ὅσες ἔχουν ἀκάλυπτον τὸ πρόσωπό τους. Ὡστόσο μία τέτοια ἀπειλὴ θὰ μπορούσε νὰ ἐκτοξευθῇ στὶς ἀμαρτωλὲς γυναῖκες χάριν τοῦ Ἰσλάμ.

Γελοιογραφία ἀπὸ τὸ Διαδίκτυο.

Δὲν ὑπάρχει τίποτε κακὸ σ' αὐτό. Θὰ ἀκολουθήσουν πολὺ χειρότερες τιμωρίες γιὰ τὶς ἀμαρτωλὲς γυναῖκες στὴν μετὰ θάνατον ζωή.»

Ἡ ἐπιβολὴ τῆς μαντίλας προκαλεῖ ἀλλαγές. Οἱ συνάδελφοί μου καὶ ἐγὼ ἔχουμε παρατηρήσει, ὅτι μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου οἱ περισσότερες φοιτήτριες, πὺν φοροῦν μαντίλα, τὸ μόνο πὺν κάνουν εἶναι νὰ κρατοῦν σιωπηλὰ σημειώσεις, γίνονται πολλὺ ντροπαλὲς καὶ ἀποφεύγουν νὰ θέτουν ἐρωτήσεις ἢ νὰ λαμβάνουν μέρος σὲ συζητήσεις. Παύουν νὰ ἐκφράζονται καὶ χάνουν τὴν αὐτοπεποίθησή τους.

Ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ θρησκεία εἶναι ἀκόμη στὰ μαχαίρια

λες οἱ θρησκείες ἀντιμάχονται τὴν Ἐπιστήμη. Καθὼς ἡ τελευταία κυριαρχεῖ ὅλο καὶ περισσότερο στὴν ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, τὰ ἐπιτεύγματά της προκαλοῦν δέος καὶ φόβο. Στὴν Δύση ὁ «Δημιουργισμός» καὶ ὁ «Εὐφυὲς Σχεδιασμός», τὰ συμπεράσματα τῆς γενετικῆς ἔρευνας στὴν ψευδοεπιστήμη, τὴν παραψυχολογία, τὰ UFO's κ.λπ. εἶναι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς τρόπους, μὲ τοὺς ὁποίους ἐκδηλώνεται αὐτὴ ἡ διαμάχη.

Οἱ θρησκευόμενοι συντηρητικοὶ στὶς ΗΠΑ κτυποῦν τὴν διδασκαλία τῆς Θεωρίας τῆς Ἐξέλιξης τοῦ Δαρβίνου. Οἱ ἐξτρεμιστὲς ἰνδουιστὲς ὅπως οἱ Βίσνου Χίντου Παρισάντ, πὺν προτρέπουν σὲ «ἐθνοκάθαρση» ἀπὸ χριστιανοὺς καὶ μουσουλμάνους, προβάλλουν διάφορους «θαυματουργοὺς ναοὺς», ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους καὶ ἓνας μέσα

στὸν ὁποῖον ἰσχυρίζονται, ὅτι ἕνας ἐλεφαντόμορφος θεὸς ζωντάνεψε καὶ πίνει γάλα. Μερικὲς ἐξτρεμιστικὲς ἰουδαϊκὲς ὁμάδες ἀντλοῦν ἐπιπρόσθετη πολιτικὴ δύναμη ἀπὸ ἀντιεπιστημονικὰ κινήματα. Γιὰ παράδειγμα ὠρισμένοι πάμπλουτοι Ἀμερικανοὶ ἀγελαδοτρόφοι προσπαθοῦσαν μὲ Ἰσραηλινούς συναδέλφους τους νὰ ἐκθρέψουν μίαν νέα ράτσα κόκκινης ἀγελάδας στὸ Ἰσραήλ, ἡ ὁποία σύμφωνα μὲ τὴν ἐρμηνεία τους τοῦ κεφαλαίου 19 τοῦ Βιβλίου τῶν Ἀριθμῶν θὰ σηματοδοτήσῃ τὸ κτίσιμο τοῦ Τρίτου Ναοῦ, γεγονὸς ποὺ θὰ προκαλέσῃ ἀνάφλεξη στὴν Μέση Ἀνατολή!

Στὸν Ἰσλαμικὸ Κόσμο ἡ ἀντίθεση πρὸς τὴν Ἐπιστήμη παίρνει κι ἄλλες μορφές. Ἀντιεπιστημονικὸ ὕλικὸ παρουσιάζεται στὸ Διαδίκτυο μέσῳ ἑκατοντάδων ἰσλαμικῶν διαδικτυακῶν τοποθεσιῶν. Μία τυπικὴ τοποθεσία, τὴν ὁποία ἐπισκέπτονται πολυάριθμοι μουσουλμάνοι, ἀναφέρει: «Πρόσφατα ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα εἶχαν περιγραφῇ μὲ ἀκρίβεια στὸ Ἱερὸ Βιβλίον τῶν μουσουλμάνων ἀπὸ τὸν προφήτη Μωάμεθ 14 αἰῶνες πρὶν.» Ἐδῶ κανεῖς θὰ «διαπιστώσῃ», ὅτι σημαντικὲς κατακτήσεις τῆς Κβαντομηχανικῆς, τῆς Γενετικῆς, τῆς Ἀστρονομίας «προβλέπονταν» 1.400 χρόνια πρὶν. Στὰ μάτια τῶν φονταμενταλιστῶν ἡ Ἐπιστήμη ἔχει κάποια ἀξία, ἐφ' ὅσον παρέχει ἐπὶ πλέον ἀποδείξεις γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ.

*Τὸ πανεπιστήμιο ἔχει
τρία τζαμιά, ἀλλὰ δὲν
διαθέτει βιβλιοθήκη.*

Στὰ πακιστανικὰ

πανεπιστήμια

οἱ γυναῖκες

ὕποχρεώνονται νὰ

καλύπτονται μὲ τὴν

μαντίλα.

Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο στὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης τῶν μουσουλμανικῶν χωρῶν οἱ συζητήσεις περὶ Ἐπιστήμης καὶ Ἰσλάμ εἶναι καλοδεχούμενες μόνον, ἐφ' ὅσον ἡ πεποίθησις στὸ σημερινὸ στάτους κβὸ ἐπιβεβαιώνεται. Στὸ Πακιστάν, ὅταν τὸ 2005 σεισμὸς σκότωσε πάνω ἀπὸ 90.000 ἀνθρώπους, κανεῖς ἐπιστήμονας δὲν τόλμησε νὰ ἀμφισβητήσῃ δημοσίως τὴν κοινὴ πεποίθησις, ὅτι ὁ σεισμὸς ἦταν ἡ τιμωρία ποὺ ἔστειλε ὁ Θεὸς στοὺς ἀνθρώπους γιὰ τὶς ἁμαρτίες τους. Οἱ μουλάδες θεωροῦσαν γελοία τὴν ιδέα, ὅτι ἡ Ἐπιστήμη μποροῦσε νὰ παράσχω κάποια ἐξήγησις στὸ φαινόμενο, καὶ παρότρυναν τοὺς πιστοὺς τους νὰ σπάσουν τὶς τηλεοράσεις τους, ποὺ προκάλεσαν τὴν ὀργὴ τοῦ Ἀλλάχ καὶ κατὰ συνέπεια τὸν σεισμό. Τέλος ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν φοιτητῶν μου δέχονταν, ὅτι ὁ σεισμὸς ἦταν ἀποτέλεσμα θεϊκῆς παρέμβας.

Ἡ σκέψη εἶναι ποὺ μετράει

πραγματικὸς λόγος τῆς ὀπισθοδρόμησης τῆς Ἐπιστήμης στὸν Ἰσλαμικὸ Κόσμο βρίσκεται στὴν συνεχιζόμενη ἔντασις μεταξὺ παραδοσιακῆς καὶ σύγχρονης σκέψης καὶ κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς. Δὲν ἀρκεῖ ἡ ἴδρυσσις σχολειῶν, πανεπιστημίων, βιβλιοθηκῶν, ἐργαστηρίων καὶ ἡ ἀγορὰ τοῦ πιδὸ σύγχρονου ἐπιστημονικοῦ ἐξοπλισμοῦ. **Ἡ Ἐπιστήμη εἶναι κατὰ κύριο λόγο ἕνα σύστημα ἰδεῶν καὶ ἀναπτύχθηκε γύρω ἀπὸ ἕνα εἶδος σκελετοῦ, τὴν ἐπιστημονικὴ μεθοδολογία.** Τὸ ἐλεύθερα καλλιεργημένο καὶ προσανατολι-

σμένο στην Έπιστήμη μυαλό είναι απαραίτητο για την επιτυχία στις επιστήμες και στους ανάλογους τομείς, όπου **ἀπαιτείται ἡ κριτική σκέψη**.

Ἡ ἐπιστημονικὴ πρόοδος ζητᾷ διαρκῶς τὴν ἐπιβεβαίωση τῶν γεγονότων καὶ τῶν ὑποθέσεων, ζητᾷ τὴν ἀπόδειξη, καὶ αὐτὸ εἶναι ἄσχετο μὲ τὴν ὁποιαδήποτε Ἑξουσία. Κι ἐκεῖ ἀκριβῶς βρίσκεται τὸ πρόβλημα: ἡ ἐπιστημονικὴ μέθοδος εἶναι κατὰ ἐντελῶς ξένο γιὰ τὴν παραδοσιακὴ, ἀκατέργαστη θρησκευτικὴ σκέψη. Μόνο ἓνα ἐξαιρετικὸ ἄτομο μπορεῖ νὰ λειτουργήσῃ ἔτσι σὲ μία κοινωνία, ὅπου ἡ ἀπόλυτὴ ἑξουσία προέρχεται ἀπὸ τὸν Ἀλλάχ, ὅπου δύσκολα τίθενται ἐρωτήσεις, οἱ ποινὲς γιὰ τὴν ἑλλειψὴ πίστεως εἶναι αὐστηρές, ὁ διανοούμενος ἀντιμετωπίζεται ὑποτιμητικά, καὶ ὑπάρχει ἡ βεβαιότητα, ὅτι ὅλες οἱ ἀπαντήσεις ἔχουν δοθῇ στὸ Κοράνι. Ὅλοι οἱ δρόμοι εἶναι κλειστοὶ γιὰ τὴν Ἑπιστήμη, ἐκεῖ ὅπου τὰ θαύματα παίρνονται στὰ σοβαρὰ καὶ ἡ ἀποκάλυψη ἢ ἡ ἐπιφοίτηση θεωροῦνται ὅτι παρέχουν τὴν αὐθεντικὴ γνώση γιὰ τὸν κόσμο. Ἄν ἡ ἐπιστημονικὴ μέθοδος ἀχρηστεύεται, ὅσοι πόροι κι ἂν ὑπάρχουν, ὅσες βαρύνουσες διακηρύξεις περὶ πρόθεσης ἀνάπτυξης κι ἂν γίνονται, καμμία ἐπιστημονικὴ ἐξέλιξη δὲν εἶναι δυνατή.

Ὁ θρησκευτικὸς φονταμενταλισμὸς εἶναι πάντα ἀνάχωμα γιὰ τὴν Ἑπιστήμη. Πῶς ἐξηγεῖται ὁμῶς ἡ ἄνοδος τῆς στὸ Ἰσλάμ στὰ μέσα τοῦ περασμένου αἰῶνα ; Τὴν δεκαετία τοῦ 1950 ὅλοι οἱ μουσουλμάνοι ἠγέτες ἦταν κοσμικοί, δηλαδὴ ἔξω ἀπὸ θρησκευτικὲς ἐπιρροές. Ἡ ἐκκοσμίκευση στοὺς κόλπους τοῦ Ἰσλάμ μεγάλωνε. Τί ἄλλαξε; Ἐδῶ ἡ Δύση θὰ πρέπει νὰ ἀναλογιστῇ τίς εὐθύνες τῆς γι' αὐτὴν τὴν ἀλλαγὴ πλεύσης. Τὸ Ἰράν ὑπὸ τὸν Μωχάμεντ Μοσσαντέκ, ἡ Ἰνδονησία ὑπὸ τὸν Ἀχμέεντ Σουκάρνο καὶ ἡ Αἴγυπτος ὑπὸ τὸν Γκαμὰλ Ἀμπντέλ Νασσερ ἀποτελοῦν παραδείγματα κοσμικῶν ἐθνικῶν κυβερνήσεων, ποὺ ἤθελαν νὰ προστατεύσουν τὸν ἐθνικὸ τους πλοῦτο. Ἡ ἀπληστία τῆς Δύσης ὥστόσο τοὺς ἀνέτρεψε. Τὴν ἴδια στιγμὴ πλούσια συντηρητικὰ ἀραβικὰ κράτη, ποὺ παρήγαγαν πετρέλαιο, ὅπως ἡ Σαουδικὴ Ἀραβία, καὶ ποὺ παρουσίαζαν τὴν πιὸ ἀκραία ἐκδοχὴ τοῦ Ἰσλάμ, ἦταν πελάτες τῶν ΗΠΑ. Ἡ φονταμενταλιστικὴ ὁργάνωση Χαμάς δέχθηκε τὴν βοήθεια τοῦ Ἰσραὴλ στὴν ἀντιπαλότητά της μὲ τὴν κοσμικὴ Ὀργάνωση γιὰ τὴν Ἀπελευθέρωση τῆς Παλαιστίνης. Ἦταν μέρος τῆς στρατηγικῆς τοῦ Ἰσραὴλ τὴν δεκαετία τοῦ '80. Μετὰ τὴν Σοβιετικὴν ἐπέμβαση στὸ Ἀφγανιστὰν τὸ 1979 οἱ μυστικὲς ὑπηρεσίες τῶν ΗΠΑ (Central Intelligence Agency) ἐξώπλισαν τοὺς πιὸ ἄγριους καὶ ἰδεολογικὰ φανατισμένους ἰσλαμιστὲς πολέμιστὲς καὶ τοὺς ἔφεραν ἀπὸ μακρινὲς μουσουλμανικὲς χώρες στὸ Ἀφγανιστὰν, βοηθώντας ἔτσι στὴν ἐξάπλωση τοῦ δικτύου τῆς Τζιχάντ.

Σήμερα, καθὼς ἡ ἐκκοσμίκευση συνεχίζει νὰ ὑποχωρῇ, ὁ ἰσλαμικὸς φονταμενταλισμὸς γεμίζει τὸ κενό.

Μετάφραση: Α.Γ.

Περβὲς Ἀμιραλί Χούντχοῦ

ΤΕΛΟΣ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΟΣ

ΟΙ «ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΘΕΟΙ» ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ Η «ΤΑΧΥΔΑΚΤΥΛΟΥΡΓΙΑ» ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ιστορία αυτή φαντάζει άθώα. Πολύ άπλη. Κατανοητή και εύκολοχώνευτη, ακόμα κι από παιδιά. Μας λέει, πώς, όταν ο Απόστολος Παύλος πήγε να διδάξει στην Αθήνα τον λόγο του ένδς «άληθινού» και μοναδικού θεού, είδε μνημείο με έπιγραφή, που έλεγε: «τῷ άγνώστῳ θεῷ». Σύμφωνα δε με την χριστιανική αντίληψη από την πληροφορία αυτή συνάγονται τὰ έξης συμπεράσματα:

Πρώτον, οί Αθηναίοι γνώριζαν κατά βάθος, ότι οί θεοί, στους όποιους πίστευαν ήταν ψεύτικοι.

Δεύτερον, έπειδή μάλλον ύπολόγιζαν, ότι ό θεός ήταν ένας και μοναδικός, καλού κακού του άνήγειραν μνημείο, για να τον τιμούν, παρ' όλο που δεν τον είχαν άνακαλύψει ακόμα. Πόση αλήθεια περιέχουν όλες αυτές οί κρατούσες αντιλήψεις; Άς την πληροφορηθούμε από δύο χριστιανούς.

Ο Έρασμος λοιπόν στο περίφημο βιβλίο του «Μωρίας Έγκώμιον», έκδ. Ήριδανός, 1972, κεφ. 64, σελ. 145, αναφέρει: «...Άν πρέπει να πιστέψουμε τον άγιο Ιερώνυμο ... ό άγιος Παύλος, διαβάζοντας τυχαία την έπιγραφή ένδς μνημείου στην Αθήνα, την άλλαξε, για να την προσαρμόση στην χριστιανική πίστη» (Σχόλ. στίς «Πράξεις των Άποστόλων», 17, 23). Προσέξετε περι ποιās αλλαγής πρόκειται: «Παράλειψε τίς λέξεις, που μπορεί να έβλαπταν την ύπόθεσή του, και κράτησε μόνο τίς δύο τελευταίες -άγνώστῳ θεῷ- και πάλι τίς άλλαξε λίγο, γιατί όλόκληρη ή έπιγραφή έλεγε: ΤΟΙΣ ΘΕΟΙΣ ΑΣΙΑΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΑΦΡΙΚΗΣ ΘΕΟΙΣ ΑΓΝΩΣΤΟΙΣ ΚΑΙ ΞΕΝΟΙΣ». Και συνεχίζει ό Έρασμος: «Φαίνεται, πώς αυτό τὸ παράδειγμα πιάσανε ν' άκολουθοῦν τὰ παιδιά, οί θεολόγοι. Ψαρεύουν άπ' έδῶ κι άπ' εκεί τέσσερις-πέντε λέξεις, στην ανάγκη τους αλλάζουν τὸ νόημα και τὸ ταιριάζουν ὅπως τους βολεύει και στα κομμάτια, αν αυτό που έρχεται πριν ή μετά δεν έχει καμμιὰ σχέση με τὸ θέμα ή πάει κι αντίθετα. Και τὸ κάνουν αυτό με τόσο πετυχημένη ξεδιαντροπία, που τους ζηλεύουν ακόμη κι οί νομικοί». (Μετάφρ. Στρατή Τσίρκα.)

Έαν ό Έρασμος κύτταζε τους σημερινούς απογόνους των θεολόγων τής εποχής του, θα καταλάβαινε, ότι ή περιγραφή του αυτή καθόλου πλέον δεν έπαρκει, για να περιγράψη ούτε καν την μισή αλήθεια.

Ποιά αλήθεια λοιπόν διαστρέβλωσαν «τὰ παιδιά, οί θεολόγοι»; Οί Αθηναίοι τιμούν τους θεούς τους, τιμούν τους θεούς των γειτόνων τους, ὅσους φυσικά γνωρίζουν, αλλά δεν τους άρκει αυτό. Στήνουν μνημείο ακόμα και για ὅλους τους θεούς των τριών ήπειρων, τους όποιους ούτε καν γνωρίζουν, για να δείξουν τον σεβασμό τους προς την παγκόσμια κοινότητα. Τὸν σεβασμό αυτό προς τους άλλους θεούς, γνωστούς και άγνώστους, έρχεται ό Παύλος και τον παραιοιεί ὡς σεβασμό «τῷ άγνώστῳ θεῷ» = Γιαχβέ (έτσι άποκαλείται ό θεός των Ιουδαίων στα ιερά βιβλία τους). Μ' αυτό τὸ ψέμα διαπαιδαγωγούνται μέχρι την σήμερα, ποιός ξέρει και μέχρι πότε, όλα τὰ Έλληνόπουλα, σέ συνδυασμό με τὸ δίδυμο άδελφάκι του την δῆθεν ειδωλολατρία των Αθηναίων.

Ὅταν ὁ Παῦλος πῆγε στήν Ἀθήνα «παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντα κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν». Ἀφοῦ παρέμεινε στήν τοπικὴ ἰουδαϊκὴ συναγωγή, πῆρε θάρρος καὶ μετὰ ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες βγῆκε στήν Ἀγορά, ὅταν ὅμως ἄρχισε νὰ μιλά, «ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν οἱ μὲν ἐχλεύαζον», ὠρισμένοι δὲ Ἐπικούριοι καὶ Στωικοὶ φιλόσοφοι ἔλεγαν: «τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος (σ.σ. = φλύαρος) οὗτος λέγειν;» («Πράξεις», ιζ' 16-34.) Στὸν Ἄρειο Πάγο βέβαια ποτὲ δὲν κήρυξε οὔτε ὁ Ἀπ. Παῦλος οὔτε κανεὶς ἄλλος. Ὁ Ἄρειος Πάγος ἦταν δικαστήριό κι ὄχι τόπος κηρυγμάτων.

Γι' αὐτὸ τὸ τελευταῖο εἶναι καιρὸς ν' ἀκούσουμε ἓναν ἄλλο χριστιανό, τὸν Νικόλαο Τωμαδάκη, καθηγητὴ τῆς Βυζαντινῆς Φιλολογίας στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν. Στὸ ἔργο του «Εἰσαγωγή εἰς τὴν Βυζαντινὴν Φιλολογίαν» τόμ. Α', τευχ. Α', ἐκδ. Β', Ἀθῆναι 1956, μᾶς λέει τὰ ἑξῆς: «Ὁ Χριστιανισμὸς ὑπῆρξε πολέμιος κατὰ κύριον λόγον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὡς ζωῆς καὶ σκέψεως... Ἡ μεγαλυτέρα διαβολή, τὴν ὁποίαν ἐνήργησε κατὰ τοῦ Κλασικοῦ Κόσμου, εἶναι ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ ὡς εἰδωλολατρικοῦ. Λατρείαν τῶν εἰδώλων, δι' ἣν κατηγοροῦν τὰ συναξάρια τοὺς μὴ χριστιανούς συγχότατα, δὲν ἐγνώρισαν οἱ Ἕλληνες, ἐν τούτοις τὸ ὄνομα Ἑλλήν ταχύτατα συνέπεσε μὲ τὴν ἐννοία τοῦ εἰδωλολάτρης.»

Σταῦρος Ν. Βασδέκης

Στὴν εὐνοία τοῦ Γιαχβὲ ἀπέδωσε ὁ ποδοσφαιριστὴς τῆς Μίλαν Κακά τὸ ξεπέραςμα σοβαροῦ προβλήματος τῆς υἱείας του. Ἐκτοτε ἐκφράζει μὲ ποικίλους τρόπους τὴν εὐσέβειά του μέσα στὰ γήπεδα· ἀκόμη καὶ τὰ παπούτσια του (βλ. ἔναντι ἐνθετὴ εἰκόνα) εἶναι εἰδικὲς παραγγελίες μὲ ἀναγραμμένα συνθήματα γιὰ τὸν Ἰησοῦ. Ἐπὶ πλέον ἀφιέρωσε τὸ ἓνα δέκατο τῆς περιουσίας του στὴν Ἐκκλησία (φορολογία δεκάτης).

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ PROPAGANDA FIDE ΚΑΙ ΟΙ ΒΡΑΖΙΛΙΑΝΟΙ ΑΘΛΗΤΕΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τις σύγχρονες μεθοδεύσεις τοῦ Χριστιανισμοῦ, προκειμένου νὰ διατηρήσῃ τὴν κυριαρχία του σὲ κάθε τομέα τῆς ἀνθρώπινης

δραστηριότητας, καταγγέλλει μὲ ἐπιστολή του καὶ ἄλλα στοιχεῖα, ποὺ μᾶς ἀπέστειλε ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη, ὁ κ. Χρῆστος Νίνος. Πρόκειται γιὰ μία ἀναβίωση τῆς μεσαιωνικῆς Propaganda Fide (Προπαγάνδα Πίστεως), ἡ ὁποία ὅμως ἔχει ἐκσυγχρονισθῇ, χρησιμοποιῶντας μοντέρνα μέσα καὶ δρῶντας σὲ τομεῖς ὅπως ὁ Ἀθλητισμὸς καὶ ἡ Παιδεία μὲ μεθοδικοὺς καὶ πρωτότυπους τρόπους πλύσεως ἐγκεφάλων. Ἄς δοῦμε κάποιες ἀπὸ τὶς μεθόδους αὐτές, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὶς πολὺν εὐστοχες παρατηρήσεις τοῦ κ. Χρήστου Νίνου. (Γιὰ περισσότερα βλ. «Ὁ ὁπαδὸς τῆς Ὀμάδας καὶ ὁ πιστὸς τῆς Θρησκείας», «Δ», τ. 281.)

«Ἀξιότιμε κ. Λάμπρου,

» Παρακολουθώντας τὸν τελικὸ τοῦ Τσάμπιονς Λίγκ μεταξὺ τῶν ομάδων Μίλαν καὶ Λίβερπουλ μία εἰκόνα μου ἔκανε ἐντύπωση, αὐτὴ τοῦ Βραζιλιάνου ποδοσφαιριστῆ τῆς Μίλαν Κακά, ποὺ μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνα καὶ τὴν κατάκτηση τοῦ τροπαίου ἀπ' τὴν ομάδα του γονάτισε κοιτώντας τὸν οὐρανὸ, δείχνοντάς μας συγχρόνως τὸ μήνυμα ποὺ εἶχε τυπώσει στὴν φανέλλα του: «Ἀνήκω στὸν Ἰησοῦ.» Σὲ λίγα δευτερόλεπτα καταιγισμὸς σκέψεων ἦρθε στὸ μυαλό μου.

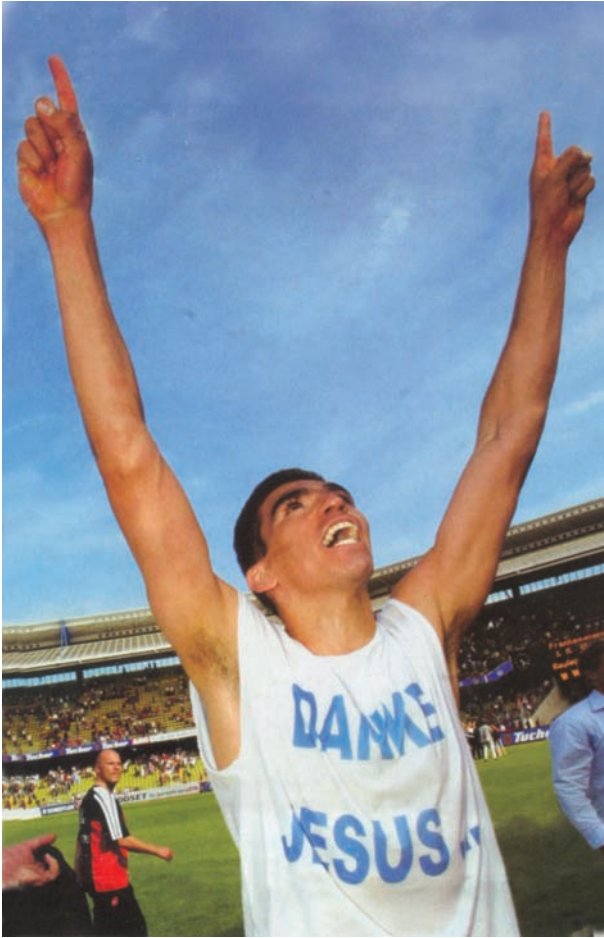
“Ἀπὸ τὴ μία
τὸ ταλέντο ὡς «θεῖο
χάρισμα» καὶ ἀπὸ τὴν
ἄλλη ἡ λατρεία στὸ
Θεό. Οἱ ἀθλητὲς τοῦ
Χριστοῦ πληθαίνουν
στὴν Βραζιλία μὲ
μπροστάρη τὸν Κακά.
Στόχος τους εἶναι νὰ
μεταφέρουν τὸ Λόγο
τοῦ Θεοῦ μέσῳ τῆς
φανέλλας.”

(Περιοδικὸ «Paper
Magazine» στὸ
ἄρθρο ὑπὸ τὸν
τίτλο «Jesus Christ
Superstars».)

» Σκέφθηκα κατ' ἀρχὰς τοὺς ἀντιπάλους ποδοσφαιριστὲς τοῦ Κακά, τοὺς ἡττημένους στὸν συγκεκριμένον ἀγῶνα, ποὺ 2 χρόνια πρὶν εἶχαν ξαναβρεθῇ ἀντίπαλοι στὸν ἴδιο τελικό, ἀλλὰ ἦταν οἱ νικητὲς. Τότε δὲν θυμᾶμαι τὸν Κακά νὰ γονατίζει δείχνοντάς μας τὸν οὐρανὸ καὶ νὰ διαφημίζει τὸν Θεό του – ἴσως αὐτὸ νὰ ἀποτελοῦσε μαύρη διαφήμιση - οὔτε βέβαια τοὺς ποδοσφαιριστὲς τῆς Λίβερπουλ νὰ ἀποδίδουν τὴν νίκη τους σὲ κάποιον θεό.

» Ἐπειτα ἄρχισα νὰ ἀναρωτιέμαι, ποιά ομάδα θὰ μποροῦσε νὰ ὑποστηρίξῃ ὁ Θεὸς ἢ μήπως εἶναι προσωπολάτρης. Κατέληξα στὸ δεύτερο, διότι, ἂν ὑποστήριξε κάποια συγκεκριμένη ποδοσφαιρικὴ ομάδα, θὰ φρόντιζε νὰ τὴν πλαισιώσῃ κάνοντας μετεγγραφὰς μὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς πολλοὺς καλοὺς Βραζιλιάνους ποδοσφαιριστὲς-ὑποστηρικτὲς του. Ἡ λέξι μετεγγραφὴ ὅμως ἔφερε στὸ μυαλό μου τὶς πιὸ περιεργες καὶ ὀδυνηρὲς σκέψεις. Θυμήθηκα ὅλα αὐτὰ τὰ παχυνὰ συμβόλαια καὶ τὰ ἀστρονομικὰ χρηματικὰ ποσά, ποὺ προσφέρονται στοὺς συγκεκριμένους ἀθλητὲς τοῦ Χριστοῦ κάθε καλοκαίρι, γιὰ νὰ ἀλλάξουν ομάδα. Θυμήθηκα τὶς ἀναρίθμητες φαβέλλες τῆς Βραζιλίας, τὴν φτώχεια, τὴν ἐξασθλίωση καὶ τὸ κενὸ βλέμμα τῶν μικρῶν Βραζιλιάνων, ποὺ μέσα του ἀπεικονίζεται ἡ μοναδικὴ ἐλπίδα γιὰ ἀξιοπρεπὴ ζωὴ, τὸ ποδόσφαιρο. Τί κατάντια ! Θυμήθηκα ἐπίσης ὅλες αὐτὲς τὶς δῆθεν εὐεργεσίες, ποὺ κάνουν οἱ εὐαγγελιστὲς πλούσιοι Βραζιλιάνοι ποδοσφαιριστὲς.

» Λέω δῆθεν, διότι τὸ θεοκρατικὸ τέλμα, στὸ ὁποῖο ἔχουν περιέλθει ὅλοι αὐτοί, δὲν τοὺς ἀφήνει νὰ καταλάβουν, ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη δὲν ἀλλάζει τὸν κόσμον. Ὁ φτωχός, ἀναξιοπρεπὴς ζητιάνος παραμένει ζητιάνος, καὶ δὲν ἀλλάζει ἡ ζωὴ του μ' ἓνα πιάτο φαῖ ἢ λίγα ροῦχα. Παραμένει ὡς ἔχει καὶ βουλιάζει ἀκόμα περισσότερο, ἀφοῦ τὸ μόνο ποὺ κάνει εἶναι νὰ περιμένῃ καὶ νὰ ἐλπίζει,

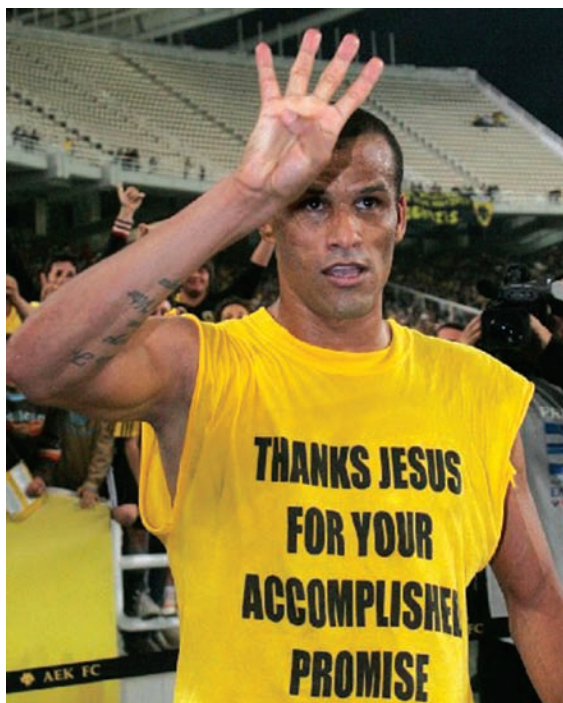

Βραζιλιάνοι ποδοσφαιριστές, γνήσιοι άθλητὲς τοῦ Χριστοῦ σὲ στιγμὲς λατρείας. (Άριστερὰ ὁ Λούισιο τῆς Μπάγερν, ἐπάνω δεξιὰ ὁ Ἐλάνο μὲ τὴν φανέλλα τῆς ἐθνικῆς Βραζιλίας καὶ κάτω ὁ Τζιοβάννι μὲ τὴν φανέλλα τοῦ Ὀλυμπιακοῦ.)

δίχως νὰ ἔχη τὴν ἀνάγκη νὰ αὐτενεργῇ καὶ νὰ ἀναδειχθῇ ὡς ἄτομο-προσωπικότητα. Τὸ μόνο ποὺ καταφέρνουν οἱ συγκεκριμένοι ποδοσφαιριστὲς εἶναι νὰ σπέρνουν ἐλπιδολαγνεία καὶ νὰ συντηροῦν τὴν ἐξαθλίωση, νομίζοντας βεβαίως ὅτι κάνουν κάτι τὸ ξεχωριστὸ καὶ θεϊκό.

» Δυστυχῶς στὶς μέρες μας ἡ χριστιανικὴ πράξη στὴν σκέψη καὶ στὴν ψυχολογία τῆς μάζας ἐκφράζεται μὲ τὴν φαρισαϊκὴ «ἐλεημοσύνη». Εἶναι ὅ,τι πιὸ εὐκόλο νὰ πετᾷ μερικὰ ψίχουλα σ' ἓναν ζητιάνο καὶ νὰ κοιμᾶσαι ἡσυχος, καταργώντας συγχρόνως κάθε βαθειὰ ἀτομικὴ σκέψη, βούληση, αὐτογνωσία καὶ αὐτοκριτικὴ.

» Ὅμως τὸ θεοκρατικὸ ἀθλητικὸ πνεῦμα τῶν εὐαγγελιστῶν, ποιμνιοποιημένων, πλούσιων Βραζιλιάνων ποδοσφαιριστῶν δὲν ἀμείβεται μὲ παχὺλὰ συμβόλαια

Ἀγιοποιήθηκε ἀπὸ φιλάθλους ὁ δημοφιλὴς Βραζιλιάνος ποδοσφαιριστὴς στὸ Διαδίκτυο. Προτιμώτερος εἶναι πάντως ὁ Ἅγιος Ριβάλντο ἀπὸ τοὺς ἁγίους τῆς Ὁρθοδοξίας. Αὐτὸς τοὐλάχιστον δὲν ὑβρίζει τοὺς Ἕλληνες.

οὔτε μὲ τὴν διαιώνιση τῆς ἐξαθλίωσης στὴ χώρα τους καὶ τὴν θεοκρατία.»

Οἱ Βραζιλιάνοι «Ἀθῆντές τοῦ Χριστοῦ»

τὸ περιοδικὸ «Paper Magazine» στὸ ἄρθρο ὑπὸ τὸν τίτλο «Jesus Christ Superstars» διαβάζουμε μεταξὺ ἄλλων: «Ἀπὸ τὴ μία τὸ ταλέντο ὡς «θεῖο χάρισμα» καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ λατρεία στὸ Θεό. Οἱ ἀθλητὲς τοῦ Χριστοῦ πληθαίνουν στὴν Βραζιλία μὲ προστάρη τὸν Κακά. Στόχος τους εἶναι νὰ μεταφέρουν τὸ Λόγο τοῦ Θεοῦ μέσῳ τῆς φανέλλας... Ἡ Συνάθροιση τοῦ Θεοῦ στὴν Βραζιλία ἔχει 5.000.000 πιστοὺς, ἐνῶ ἡ Παγκόσμια Ἐκκλησία τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ πλησιάζει τὰ 2.000.000. Πρόκειται γιὰ δύο περιπτώσεις, ποὺ συγκεντρώνουν τὸ μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον τῶν εὐαγγελιστῶν, μὲ συνέπεια νὰ ἀβγατίζουν συνεχῶς μέσα στὴν παραδοσιακὴ Καθολικὴ Ἐκκλησία.

» Οἱ παῖκτες, ποὺ εἶναι μέλη τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Ἀθλητῶν τοῦ Χριστοῦ, ἔχουν πιδὺ ὑγιὴ τρόπο σκέψης καὶ περισσότερη θετικὴ ἐνέργεια», ἰσχυρίζεται ὁ πρῶν ὁμοσπονδιακὸς προπονητὴς τῆς Βραζιλίας Κάρλος Ἀλμπέρτο Παρέϊρα στὴν προσπάθειά του νὰ προσελκύσῃ κι ἄλλους ἀθλητὲς στὸ κίνημα.

» Ὁ ρόλος τῶν εὐαγγελιστῶν ἐξ ἄλλου εἶναι νὰ μεταφέρουν τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ ὅπου σταθοῦν κι ὅπου βρεθοῦν. Ὡστόσο ὑπάρχει καὶ ἡ ἄλλη ὄψη τοῦ νομίσματος, ποὺ λέει, ὅτι τὰ ἔσοδα τῆς Ἐκκλησίας τῶν Εὐαγγελιστῶν φτάνουν

τὰ 200.000.000 δολλάρια τὸ χρόνο ἀπὸ τὶς πωλήσεις CD's καὶ βιβλίων, γεγονὸς ποὺ δημιουργεῖ κίνητρο, γιὰ νὰ ἐλκύουν περισσότερους πιστούς...Ὅπως καταλαβαίνετε, τὰ κηρύγματα εἶναι στὴν ἡμερήσια διάταξη γιὰ τοὺς εὐαγγελιστές - καὶ ὄχι μόνο.

» Τὰ μηνύματα περνοῦν καὶ μέσα ἀπὸ τὴν φανέλλα τῆς ομάδας τους. Ὁ Λούισιο τῆς Μπάγκερν, ὁ Ντιέγκο τῆς Βέρντερ, ὁ Ἐλάνο τῆς Σαχτιάρ, ὁ Ζιοβάννι στὰ χρόνια ποὺ ἔπαιξε στὸν Ὀλυμπιακὸ -ποὺ δώρισε μίαν Βίβλο στὸν Λάζαρο Σέμο καὶ ἀντάλλαξε θερμὴ χειραψία μὲ τὸν βαθιὰ θρησκευόμενο Ἄγγελο Ἀναστασιάδη- ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι προσπαθοῦν πάντα νὰ μᾶς φέρουν κοντὰ στὸν δικό τους Θεό. Ἡ FIFA δὲν τιμώρησε ποτὲ ποδοσφαιριστὴ γιὰ τέτοιου εἶδους ἐνέργειες. Ἀντίθετα εἶχε ρίξει βαρεῖα «καμπάνα» πρὶν ἀπὸ κάποια χρόνια στὸν Ρόμπε Φάουλερ, ὅταν μετὰ ἀπὸ ἓνα γκολ ζητοῦσε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ἀπὸ τὴν βρεταννικὴ κυβέρνησι νὰ σεβαστῇ τὰ αἰτήματα τῶν λιμενεργατῶν τοῦ Λίβερπουλ...»

Μὲ λίγα λόγια ἡ Ἐκκλησία καταφέρνει μέσῳ τοῦ ἀθλητισμοῦ, ποὺ τόσο ἐχθρεύεται, ὥς βασικὴ ἀξία τοῦ ἀντιπάλου πρὸς αὐτὴν πολιτισμοῦ, τὸν ὁποῖον καὶ ἐξαφάνισε γιὰ 1.500 χρόνια μετὰ τὴν ἐπικράτησίν της, ὅχι μόνο νὰ περάσῃ τὴν προπαγάνδα της, ἀλλὰ καὶ νὰ γεμίσῃ τὸ θησαυροφυλάκιό τοῦ Σολομώντος.

Ἡ μαύρη προπαγάνδα στὰ σκοθεῖα

τὸ βιβλίον «Χριστιανισμὸς καὶ Θρησκεύματα» τῆς Β΄τάξεως τοῦ Ἑνιαίου Λυκείου γίνεται βάνανση διαστρέβλωση τῶν ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ χάριν τῆς προβολῆς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Παραθέτουμε κάποια παραδείγματα ἀπὸ αὐτὸ τὸ θρασύτατο σκοταδιστικὸ παραλήρημα, ποὺ παρουσιάζεται ὡς πνευματικὴ τροφὴ στοὺς Ἑλληνες μαθητὲς τοῦ σήμερα, καὶ οἱ ὅποιοι πολὺν δύσκολα θὰ ἀποφύγουν τὴν σύγχυση.

«...Στὸν Ἑλληνισμὸ ὑπῆρχε πολυθεΐα καὶ μυστηριακὰ θρησκεύματα. Στὰ μυστηριακὰ θρησκεύματα οἱ ἄνθρωποι προσπαθοῦσαν νὰ ταυτισθοῦν μὲ διάφορους κατὰ περίπτωσιν θεοὺς καὶ νὰ ἔχουν καλύτερη μεταθανάτια τύχη.»!!! (Σελ. 205.)

“Τὰ μηνύματα περνοῦν καὶ μέσα ἀπὸ τὴν φανέλλα τῆς ομάδας τους... Ἡ FIFA δὲν τιμώρησε ποτὲ ποδοσφαιριστὴ γιὰ τέτοιου εἶδους ἐνέργειες. Ἀντίθετα εἶχε ρίξει βαρεῖα «καμπάνα» πρὶν ἀπὸ κάποια χρόνια στὸν Ρόμπε Φάουλερ, ὅταν μετὰ ἀπὸ ἓνα γκολ ζητοῦσε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ἀπὸ τὴν βρεταννικὴ κυβέρνησι νὰ σεβαστῇ τὰ αἰτήματα τῶν λιμενεργατῶν τοῦ Λίβερπουλ...”

«Κατὰ τὴν ἐποχὴ ποὺ ἐξετάζουμε ἔχει ἰδιαίτερη διάδοση ἡ μυστικιστικὴ καὶ φιλοσοφικὴ ἀντίληψη γιὰ τὸν ἄνθρωπο (Ὀρφικοί, Πυθαγόρειοι, Πλατωνισμός). Σύμφωνα μ' αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ἀντιθετικὰ στοιχεῖα, τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴ. Ἡ ψυχὴ εἶναι φυλακισμένη μέσα στὴν ὕλη καὶ τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖο εἶναι τάφος τῆς καί, γιὰ νὰ σωθῇ, πρέπει νὰ ἀπελευθερωθῇ ἀπὸ τὰ δεσμά του.» (Σελ. 205.)

Δηλαδή ἀντὶ τὰ παιδιὰ νὰ διδαχθοῦν, ὅτι οἱ Ἕλληνες θεωροῦσαν, ὅτι σῶμα καὶ ψυχὴ ἐνίζονται ἀπόλυτα, εἶναι ἀδιάσπαστα, ὅτι τὸ σῶμα τοὺς τὸ φρόντιζαν καὶ τὸ ἀγαποῦσαν, ὅτι τιμοῦσαν καὶ χαίρονταν τὴν ζωὴ, διδάσκονταν τὴν ἀντιφυσικὴ χριστιανικὴ κοσμοθεωρία ὡς ἑλληνικὴ. Ἐκεῖνοι ὅμως ποὺ μισοῦν τὸ σῶμα καὶ τὴν ζωὴ εἶναι οἱ χριστιανοί. Ἐκεῖνοι τιμωροῦν τὴν ζωὴ. Στὴν ἀνωτέρω παράγραφο εὐκόλα διακρίνουμε κάποιες ἀποτελεσματικὲς «σταθερές» τῆς χριστιανικῆς προπαγάνδας, δηλαδή τὴν μετὰ θάνατον ζωὴ καὶ τὴν καταδίκη τοῦ σώματος, τὰ ὁποῖα ὅμως παρουσιάζονται ὡς ἑλληνικὲς πεποιθήσεις...

Οἱ χριστιανοὶ οἰκιοποιοῦνται τὴν αἴγλη τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ (τοῦ πολιτισμοῦ ποὺ κατέστρεψαν), τῆς Φιλοσοφίας, τῆς Ἐπιστήμης, τῆς Τέχνης του, γιὰ νὰ προσδώσουν κῦρος καὶ λάμψη στὸ ἀνατολίτικο δόγμα τοὺς. Κι ὅμως ἀκόμη καὶ σήμερα καταρῶνται στὶς ἐκκλησίες τοὺς τοὺς φιλοσοφοῦντες, τὴν Ἐπιστὴμὴ καὶ ἀναθεματίζουν τοὺς Ἕλληνες.

* * *

ς κλείσουμε τὸ θέμα μὲ κάποιες νοθεσίες, ποὺ δίνουν οἱ συγγραφεῖς τοῦ σχολικοῦ βιβλίου «Χριστιανισμὸς καὶ Θρησκεύματα», τοῦ Β' Ἐνιαίου Λυκείου πρὸς τοὺς Ἕλληνες μαθητές: «Τὰ σύγχρονα προβλήματα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὰ ὑπαρξιακὰ τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου εἶναι σὲ μεγάλο βαθμὸ παρόμοια μὲ τὰ προβλήματα ποὺ ἐπέλυσε ἡ συνάντηση Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνες. Ὅλα αὐτὰ εἶναι γιὰ τοὺς ὀρθόδοξους Ἕλληνες τιμὴ ἀλλὰ καὶ εὐθύνη νὰ μὴ μείνουν σὲ μία προγονόπληκτη παθητικὴ ἀποδοχὴ τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ νὰ συνεχίσουν νὰ παράγουν νέες μορφὲς πολιτισμοῦ, γνωρίζοντας καὶ βιώνοντας τὶς ἀξίες τῆς ἑλληνορθόδοξης παράδοσης, ἀντιμετωπίζοντας ἔτσι τὶς σύγχρονες προκλήσεις.» (Σελ. 209.)

«Ὁ Θεὸς παρέβλεψε τὰ χρόνια τῆς ἄγνοιας· τώρα ὅμως ἀπαιτεῖ ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους σὲ κάθε τόπο νὰ μετανοήσουν, γιὰτὶ καθώρισε μία ἡμέρα, ποὺ θὰ κρίνῃ τὴν οἰκουμένη μὲ δικαιοσύνη, μέσῳ ἐνὸς ἀνδρός, ποὺ τὸν ὥρισε γι' αὐτό. Κι ἔδωσε βέβαιη ἀπόδειξη σὲ ὅλους, ὅτι αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ κριτής, ἀνασταίνοντάς τον ἀπὸ τοὺς νεκρούς.» (Πρ. Ἀπ. 17, 23-32.) (Σελ. 210.)

Ἀθήνα, ἐν ἔτει 2008 (!!!)

Α. Γ.

ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΓΗ: ΜΙΑ ΤΕΡΑΣΤΙΑ «ΑΠΟΘΗΚΗ» ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Δέν υπάρχει «ένεργειακὸ πρόβλημα»

πως ἔχουμε ξαναγράψει στὸν «Δ» (βλ. «Ἡ φωτιὰ τῶν θεῶν. Κβαντομηχανικὴ ἢ αἰθὴρ τῶν ἀρχαίων: Ἡ ἐνεργειακὴ ἐπανάσταση τοῦ 21ου αἰ.», «Δαυλός», τ. 290), οἱ βιομηχανικὲς χώρες στὴν νησιῶδα εὐημερίᾳ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, ποὺ συγκροτοῦν τὸ 20 % τοῦ παγκοσμίου πληθυσμοῦ καὶ μετατρέπουν 80 % τῆς πρωτογενοῦς παγκόσμιας ἐνέργειας, βρίσκονται σήμερα μπροστὰ σὲ μιὰ μεγάλη ἐποχικὴ πρόκληση, γιὰ νὰ ἀποτρέψουν ἐπικίνδυνες πολιτικὲς καὶ κοινωνικὲς κρίσεις, μὲ ἀποτελέσματα ποὺ σήμερα δὲν μποροῦν νὰ προβλεφθοῦν. Ὅσο καιρὸ δὲν βρεθῇ λύση στὸ ἐνεργειακὸ πρόβλημα, ποὺ μαστίζει τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἀνθρώπινου πληθυσμοῦ τοῦ πλανήτη μας, θὰ παραμείνῃ ἀδύνατη μιὰ ἐξέλιξη τῆς παγκοσμίας οἰκονομίας χωρὶς διαταραχῆς⁽¹⁾.

Ὅ,τι κάνει ἡ Φύση καὶ ὁ ἄνθρωπος στὸν τομέα τῆς ἐνέργειας, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ μιὰ συνεχῇ μεταμόρφωση αὐτῆς. Ἡ ἐνέργεια μεταβάλλεται π.χ. σὲ μηχανικὴ κίνηση καὶ αὐτὴ πάλι σὲ ἠλεκτρισμό, θερμότητα κ.λπ. χωρὶς ποτὲ νὰ ἐξαλείφεται. Αὐτὴ συνεπῶς δὲν εἶναι παραπάνω καὶ παρακάτω ἀπ' ὅ,τι μιὰ περιουσία σὲ ἔργο καὶ ἀποτελεῖ τὸ Κεφαλαῖο τῆς Φύσεως.

Ἡἷος, ὁ ἀνεξάντλητος τροφοδότης

ἀν θεωρηθῇ, ὅτι τὸ Σύμπαν μας εἶναι ἓνα κλειστὸ σύστημα, τότε ἡ ποσότητα ἐνέργειας, ποὺ περιέχει αὐτό, παραμένει ἐντὸς του αἰώνια σταθερῇ. Στὸ κλειστὸ αὐτὸ σύστημα λαμβάνουν χώρα χωρὶς διακοπὲς ἀμέτρητες διαδικασίες ἀπὸ ἐνεργειακὲς μεταμορφώσεις. Ἡ Γῆ μας εἶναι μὲν «ὀριστική», οἱ ἀποθηκευμένες ὅμως μέσα τῆς ἐνεργειακὲς πηγὲς εἶναι αἰώνιες καὶ ἀπείρως μεγάλες. Ἐδῶ καὶ 4,6 δισεκατομμύρια χρόνια καλύπτει τὶς ἀνάγκες τῆς σὲ ἐνέργεια ἀπὸ τὸν Ἡλιο μας.

Πρότυπος οίκισμός στο Σακραμέντο των Η.Π.Α., στον οποίο οι κατασκευαστές χάρη στη χρήση της ήλιακής ενέργειας με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών έχουν επιτύχει την ανέγερση «κατοικιών μηδενικής ενέργειας».

Ο Ήλιος μας βρίσκεται σε αερώδη κατάσταση, αποτελείται κυρίως από υδρογόνο και περιέχει το 99 % της μάζας του ήλιακού μας συστήματος. Λόγω των δυνάμεων βαρύτητας οι τιμές πίεσης στο έσωτερικό του Ήλιου μας υπερβαίνουν τα μερικά εκατομμύρια χιλιόγραμμα ανά τετραγωνικό εκατοστό. Οι δυνάμεις αυτές ευθύνονται για την δημιουργία θερμοκρασιών έως 20 εκατομμυρίων βαθμών Κελσίου, που δημιουργούν με την σειρά τους πυρηνικές συντήξεις, οι οποίες ευθύνονται για την ανάδυση της ενέργειας στην ήλιακή επιφάνεια και την εκπομπή αυτής υπό μορφήν ακτινοβολίας και θερμότητας στους πλανήτες του ήλιακού μας συστήματος.

Ως πηγή ενέργειας λειτουργεί ή μεταβολή της ύλης σε ενέργεια. Με την πυρηνική σύντηξη μεταβάλλονται 675 εκατομμύρια τόνοι υδρογόνου ανά δευτερόλεπτο σε ενέργεια. Αυτό όμως σημαίνει, ότι τα αποθέματα υδρογόνου του Ήλιου μας, όπως καθαρά υπολογίσθηκαν, θα εξαντληθούν σε περίπου 5 δισεκατομμύρια χρόνια. Έως τότε, με γήινα δεδομένα, η χρονική απόσταση είναι τεράστια, έτσι ώστε ο Ήλιος μας να παραμένει για τους ανθρώπους και για τα άλλα ζώοντα όντα μία αστείρευτη ενεργειακή πηγή.

Ο Ήλιος μας, ως αστείρευτη πηγή ενέργειας, διοχετεύει κάθε χρόνο στην Γη ποσότητα ενέργειας ίση με $3,2 \times 10^{14}$ TWa, με πυκνότητα ισχύος 62.600 KW ανά τετραγωνικό μέτρο της επιφάνειας του Ήλιου, που αντιστοιχεί σε θερμοκρασία της επιφάνειας του Ήλιου (θερμοκρασία των μαύρων κηλίδων) της τάξεως των 5.487 βαθμών Κελσίου. Η επιφάνεια της Γης δέχεται σχεδόν όλη την ενέργειά της από τον Ήλιο μας και θερμαίνεται από τις ακτίνες του (βλ. «Δ», τ. 290, σελ. 19711).

Τὸ κύριο πρόβλημα βρίσκεται στὴν μικρὴ πυκνότητα ἰσχύος τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ Ἡλίου μας στὴν γήινη ἐπιφάνεια, ποὺ εἶναι τὸ μέγιστον 1 KW ἀνὰ τετραγωνικὸ μέτρο γήινης ἐπιφάνειας σὲ ἀντίθεση μὲ 62.400 KW ἀνὰ τετραγωνικὸ μέτρο ἡλιακῆς ἐπιφάνειας. Ἡ ἡλιακὴ ἀκτινοβολία πρὸς τὴν Γῆ ἐκπέμπεται ἀπὸ μικρὴ χωρικὴ γωνία καὶ φωτίζει γι' αὐτὸ ἀραιωμένη τὴν Γῆ (7^{10} στὴν πλὴν 5 Steradians). Τὸ ἡλιακὸ φῶς μεταφέρει θερμικὴ ἐνέργεια στὰ ἄτομα τοῦ ἀέρος τῆς γήινης ἀτμόσφαιρας καὶ ἐνισχύει ἔτσι τὴν ἄτακτη κίνηση αὐτῶν. Τὰ ἄτομα τοῦ ἀέρος συγκρούονται μεταξὺ τους, μὲ ἀποτελέσματα νὰ ἀπελευθερωθῇ θερμότητα. Ἡ πυκνότητα τῶν μορίων ἀέρος στὴν ἀτμόσφαιρα εἶναι γι' αὐτὸ μεγάλης σημασίας καὶ ἐπιδρᾷ στὶς κλιματολογικὲς συνθήκες ποὺ δημιουργοῦνται στὴν Γῆ.

Ἀνάλογα μὲ τὶς γήινες περιοχὲς ἡ θέρμανση ἀπὸ τὸν ἥλιο μας εἶναι ἐξαιρετικὰ ἄνιση. Στὸν βόρειο καὶ νότιο Πόλο κάνει κρύο καὶ στὸ ἐπίπεδο τοῦ Ἰσημερινοῦ ζέστη. Ἀπὸ τὴν ἀκριβῆ ποσότητα ἡλιακῆς ἐνέργειας, ποὺ δέχεται κάθε τετραγωνικὸ χιλιόμετρο γήινης ἐπιφάνειας, ἀνάλογα μὲ τὸ ἐὰν αὐτὴ βρίσκεται σὲ πολικὴ ζώνη ἢ στὸν Ἰσημερινό, θὰ ἔπρεπε νὰ κάνη πολὺ περισσότερο κρύο στοὺς Πόλους καὶ ἀντίθετα πολὺ περισσότερη ζέστη στὸν Ἰσημερινό τῆς Γῆς. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι μὲ διάφορους τρόπους ὁ θερμὸς ἀέρας τῶν τροπικῶν περιοχῶν ἔρχεται νὰ ζεστάνη τὶς πολικὲς περιοχὲς καὶ ἀντιστρόφως, ψυχρὸς ἀέρας μεταφέρεται ἀπὸ τοὺς Πόλους πρὸς τὸν Ἰσημερινό. Αὐτὲς οἱ θερμικὲς ἀνταλλαγὲς πραγματοποιοῦνται ἀπὸ μεγάλα ἀτμοσφαιρικὰ ρεύματα, ποὺ κινοῦνται σὲ μεγαλύτερο ἢ μικρότερο ὕψος.

*Ὁ ἥλιος μας
βρίσκεται σὲ
ἀερώδη κατάσταση,
ἀποτελεῖται κυρίως
ἀπὸ ὕδρογόνο
καὶ περιέχει τὸ
99 % τῆς μάζας
τοῦ ἡλιακοῦ μας
συστήματος.*

Περίπου 178.000 Twa ἡλιακῆς ἐνέργειας ἀντανakλῶνται ὑπὸ μορφὴ ἀκτινοβολίας βραχέων κυμάτων στὰ ὕψηλὰ στρώματα τῆς γήινης ἀτμόσφαιρας. Ἡ γήινη ἐπιφάνεια ἀντανakλᾷ σὲ μορφὴ ἀκτινοβολίας μακρῶν κυμάτων συμπληρωματικὰ περίπου 68.000 Twa.

Οἱ ἐξατμίσεις τῶν ὑδάτων καὶ ἡ ἀνύψωση αὐτῶν ὑπὸ μορφὴ ὀμίχλης καὶ νεφῶν ἀπαιτοῦν περίπου 40.000 Twa. Ἡ ἐνέργεια τῆς ἡλιακῆς ἀκτινοβολίας, ποὺ θερμαίνει καὶ μετακινεῖ τὸν ἀέρα καὶ τὰ κύματα τῆς θάλασσας, εἶναι σχετικὰ μικρὴ. Μὲ τὴν φωτοσύνθεση ἡ βιομᾶζα ἀπορροφᾷ σχεδὸν 50 Twa ἡλιακῆς ἐνέργειας, τὴν ὁποία μὲ τὴν βοήθεια τῆς χλωροφύλλης μεταβάλλει σὲ χημικὴ ἐνέργεια ὑπὸ μορφὴ ἀποθεμάτων κοιτασμάτων ὕδρογονανθράκων καὶ διαφόρων μορφῶν ἄνθρακος.

Οἱ παγκόσμιες ἐτήσιες ἀνάγκες μεταβολῆς ἐνέργειας ὑπολογίζονται σήμερα σὲ 11 Twa ἢ 12 δισεκατομμύρια SKE (1 SKE = 760 χιλιόγραμμα ἀνθρακίτου). (Στὸ ἄρθρο «Μεθοδευμένες ἀπὸ τὴν ἐξουσία οἱ μεταβολὲς τῆς ἀτμόσφαιρας», «Δ», τ. 313, σελ. 22125, ὑπάρχει σχεδιάγραμμα μὲ τὴν ἐξέλιξη τῶν παγκοσμίων ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου σὲ ἐνέργεια ἕως τὸ ἔτος 2.050 μ.Χ.)

Ἡ γήινη ὕδρσφαιρα περιέχει 1,33 δισεκατομμύρια κυβικὰ χιλιόμετρα νερό. Στὶς ποσότητες αὐτὲς τοῦ νεροῦ βρίσκονται ἀποθηκευμένες ἀμύθητες ποσότητες ἀπὸ

πηγές ενέργειας, που βασίζονται στην έκμεταλλευση του υδρογόνου. Όπως σχεδόν κάθε φυσικό στοιχείο έτσι και το υδρογόνο εμφανίζεται στην Φύση υπό πολλές μορφές, που μεταξύ τους διαφέρουν στην ατομική τους δομή και ονομάζονται ισότοπα του υδρογόνου. Το 99,73% του νερού στον πλανήτη μας αποτελείται από τον συνδυασμό των ελαφρότερων ισotόπων υδρογόνου με τα ελαφρότερα ισότοπα οξυγόνου. Όλοι οι άλλοι συνδυασμοί περιέχουν τουλάχιστον ένα νετρόνιο παραπάνω (βαρύν υδωρ).

*Ἡ ἐνέργεια, πού εἶναι
ἀποθηκευμένη στο
δευτέριο, θά ἀρκοῦσε,
γιὰ νὰ καλύψῃ τῖς
ἐνεργειακὲς ἀνάγκες
τῆς ἀνθρωπότητας γιὰ
10 δισεκατομμύρια
χρόνια, δηλαδή τὸ
διπλάσιο ἀπὸ τὴν
ἐναπομείνασα ζωὴ
τοῦ Ἡλίου μας καὶ κατ'
ἐπέκταση τοῦ ἡλιακοῦ
μας συστήματος καὶ
τῆς Γῆς.*

Το βαρὺ ὕδωρ ἀποτελεῖται πάλι στὸ 87,9% ἀπὸ $^1\text{H}_2^{18}\text{O}$ καὶ $^1\text{H}_2^{17}\text{O}$. Τὸ ισότοπο τοῦ υδρογόνου, δευτέριο ^2D , βρίσκεται μόνο στὸ 11,8% τοῦ βαρέος ὕδατος ἢ στὸ 0,03% τοῦ νεροῦ. Κατ' ὑπολογισμό τὰ 1,33 δισεκατομμύρια κυβικὰ χιλιόμετρα ὕδατος τοῦ πλανήτη Γῆ περιέχουν περίπου 420.000 κυβικὰ χιλιόμετρα δευτέριο. Ἡ ἐνέργεια, πού εἶναι ἀποθηκευμένη στὴν ποσότητα αὐτὴ τοῦ δευτερίου, θά ἀρκοῦσε, ὑπὸ τὴν προϋπόθεση, ὅτι ἡ σημερινὴ μεταβολὴ ἐνέργειας τῶν 11 TW ἢ 12 δισεκατομμυρίων τόννων SKE ἐτησίως θά παρέμενε στὸ μέλλον σταθερὴ, γιὰ νὰ καλύψῃ τῖς ἐνεργειακὲς ἀνάγκες τῆς ἀνθρωπότητας γιὰ 10 δισεκατομμύρια χρόνια, δηλαδή τὸ διπλάσιο ἀπὸ τὴν ἐναπομείνασα ζωὴ τοῦ Ἡλίου μας καὶ κατ' ἐπέκταση τοῦ ἡλιακοῦ μας συστήματος καὶ τῆς Γῆς.

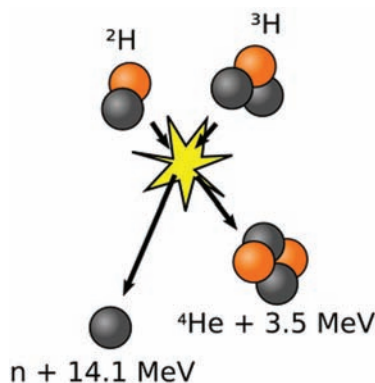
Ὁ Ἥλιος μας προφανῶς παράγει τὴν ἐνέργειά του κατὰ 98% ἀπὸ τὴν πυρηνικὴ σύντηξη 4 πρωτονίων υδρογόνου σὲ ἓναν πυρῆνα ἡλίου. Οἱ ἀντιδράσεις μεταξὺ δύο ατομικῶν πυρήνων υδρογόνου εἶναι κατὰ 1 ἑκατομμύριο φορές ἰσχυρότερες ἀπὸ τῖς συνήθεις χημικὲς ἀντιδράσεις, διότι στῖς διαστάσεις αὐτὲς ἡ ἰσχυρὴ πυρηνικὴ δύναμη εἶναι πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἡλεκτρομαγνητικὴ δύναμη⁽²⁾.

Ἡ δυνατότητα τῆς πυρηνικῆς σύντηξης

πυρηνικὴ σύντηξη βασίζεται στὴν ἀρχὴ ὑπέρβασης τῆς ἡλεκτρικῆς ἀπόθεσης, πού ὑπάρχει μεταξὺ δύο ὁμοίων πυρήνων καὶ τῆς σύντηξης αὐτῶν σὲ ἓνα νέο πυρῆνα, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖται ἢ ἀπὸ ἄλλα ισότοπα τοῦ ἴδιου στοιχείου ἢ ἀπὸ τὸν πυρῆνα ἐνδὸς ἄλλου στοιχείου. Ἐπειδὴ οἱ ἀποθετικὲς δυνάμεις, πού ὀφείλουν νὰ ὑπερπηδηθοῦν, εἶναι πολὺ μεγάλες, σημασία ἔχουν ισότοπα στοιχείων ὅσο τὸ δυνατόν χαμηλότερης φόρτωσης, δηλαδή μόνο ισότοπα τοῦ υδρογόνου. Ἀκόμη καὶ τότε ἡ διαδικασία τῆς μεταβολῆς τῆς ἐνέργειας θά μπορέσῃ νὰ διατηρηθῇ γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα, ὅταν αὐτὴ λαμβάνῃ χώρα σὲ θερμοκρασίες μερικῶν ἑκατομμυρίων βαθμῶν Κελσίου. Ἡ διαδικασία αὐτὴ ὀνομάζεται «θερμοπυρηνικὴ μεταβολὴ ἐνέργειας». Ἡ θερμοπυρηνικὴ μεταβολὴ ἐνέργειας μπορεῖ νὰ λάβῃ χώρα ὡς ἑξῆς:

1. Ένωση δύο ισοτόπων υδρογόνου σε ένα ισότοπο δευτερίου, όπου προκύπτει ένα ποζιτρόνιο, δηλαδή ένα κβαντοεμαχίδιο, που δεν έχει μάζα και είναι θετικά φορτισμένο.
2. Συγχώνευση δύο ισοτόπων δευτερίου ή σε ένα ισότοπο τριτίου και ένα ισότοπο υδρογόνου ή σε ένα ισότοπο του εγγενούς αερίου ηλίου, όπου απελευθερώνεται ένα νετρόνιο. Η διαδικασία αυτή απαιτεί θερμοκρασία περίπου 400 εκατομμυρίων βαθμών Κελσίου.
3. Συγχώνευση ενός ισοτόπου δευτερίου με ένα ισότοπο τριτίου σε ένα ισότοπο ηλίου, όπου απελευθερώνεται ένα νετρόνιο. Η διαδικασία αυτή απαιτεί θερμοκρασία 45 εκατομμυρίων βαθμών Κελσίου.

Διαγραμματική απεικόνιση σύντηξης δευτερίου με τρίτιο.

Το κύριο πρόβλημα ύλοποίησης μιας ελεγχόμενης διαδικασίας πυρηνικής σύντηξης από τον άνθρωπο είναι οι αναγκαίες υψηλές θερμοκρασίες, για να πραγματοποιηθεί η σύντηξη. Τις θερμοκρασίες αυτές μπορεί μὲν να παράγει ο άνθρωπος, δεν υπάρχουν όμως ακόμη εγκαταστάσεις με κατάλληλες ιδιότητες του υλικού, που θα είναι σε θέση να αντέξουν στις θερμοκρασίες αυτές. Η σημερινή βασική έρευνα συγκεντρώνεται στο σύστημα πυρηνικής σύντηξης, που μάς δείχνει ο Ήλιος μας, δηλαδή στην διατήρηση ενός πολλών εκατομμυρίων βαθμών Κελσίου θερμοῦ πλάσματος μέσα σε ένα πολύ ισχυρό μαγνητικό πεδίο. Έως ότου όμως επιτευχθεί η βιομηχανικῶς ελεγχόμενη διαδικασία τῆς πυρηνικῆς σύντηξης από τον άνθρωπο, πρέπει να βρεθοῦν και ἄλλοι δρόμοι, για να θηλάσει ἡ Φύση τὴν πείνα για ἐνέργεια τοῦ κόσμου τοῦ αὔριο.

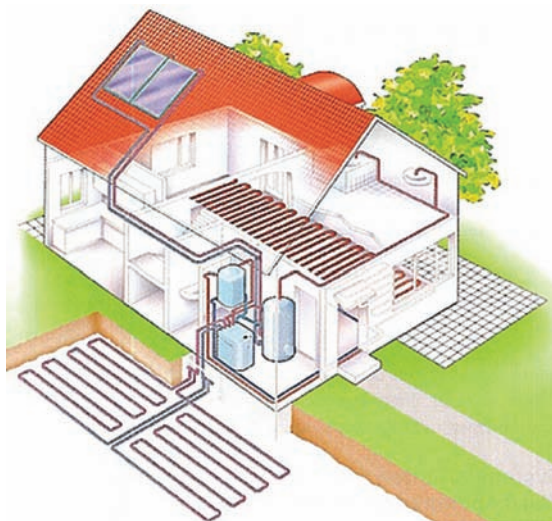
Ἡ ἀποθήκη ἐνέργειας στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Γῆς

ἐνέργεια, που διαρρέει από τὸ υπέρθερμο ἐσωτερικὸ τοῦ πλανήτη μας πρὸς τὴν ἐπιφάνειά του, εἴτε λόγω τῆς θερμικῆς ἀγωγιμότητας τῶν πετρωμάτων εἴτε μὲ τὴν κατακόρυφη κίνηση τοῦ μάγματος εἶναι διαφορετικὴ σὲ κάθε σημεῖο τῆς γήινης ἐπιφάνειας καὶ φθάνει τὰ 50 ἕως 100 KW ἀνὰ τετραγωνικὸ χιλιόμετρο. Ἡ ἐκμετάλλευση μέρους αὐτῆς τῆς ἐνέργειας, χάρι στην τεχνολογικὴ πρόοδο που σημειώθηκε, εἶναι δυνατὴ ὄχι μόνο ἀπὸ πολὺ ζεστὰ ρευστὰ ἀλλὰ, κάτω ἀπὸ ὠρισμένες συνθήκες, ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὰ ρευστὰ χαμηλῆς, μέχρι 25 βαθμοὺς Κελσίου, θερμοκρασίας.

Σὲ μερικὲς περιοχὲς τῆς γήινης ἐπιφάνειας μὲ ἐντονη ἡφαιστειότητα καὶ τεκτονικὴ, ὅπως π.χ. στὴν Γροιλανδία, ἡ θερμικὴ ροὴ εἶναι ἐξαιρετικὰ ὑψηλὴ, καὶ σὲ συνδυασμὸ μὲ εὐνοϊκὲς γεωλογικὲς συνθήκες ὑπάρχει δυνατότητα παραγωγῆς φυσικῶν ἀτμῶν θερμοκρασίας ἄνω τῶν 150 βαθμῶν Κελσίου. Πρόκειται γιὰ τὴν περίπτωση τῆς γεωθερμικῆς ὑψηλῆς ἐνθαλπίας, που ἔχει πολὺ εὐνοϊκοὺς οἰκονομικοὺς ὅρους ἐκμετάλλευσης. Γεωθερμικὴ συνεπὼς ἐνέργεια εἶναι μία φυσικὴ πηγὴ μὲ γήινη προέλευση,

που στην μορφή ζεστού νερού ή ατμού ή μείγματος των δύο φάσεων είναι συχνά οικονομικά εκμεταλλεύσιμη και πρέπει να αναπτυχθεί ως μια από τις ενδιάμεσες φάσεις προ της πυρηνικής σύντηξης σε παγκόσμια κλίμακα. Επί πλέον οι περισσότερες εϋνοημένες γεωθερμικά περιοχές ανήκουν στην κατηγορία των μη αναπτυγμένων ή αναπτυσσόμενων χωρών. Οι γεωθερμικές περιοχές χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες :

Οικία με εγκατεστημένο σύστημα γεωθερμικής άντλίας θερμότητας για δωρεάν ψύξη - θέρμανση από τη "θαλασσή" της Γης.

1. Αθερμικές περιοχές, με μέση γεωθερμική βαθμίδα της τάξης των 10-40 βαθμών Κελσίου ανά χιλιόμετρο βάθους.
2. Ήμισθερμικές περιοχές, με μέση γεωθερμική βαθμίδα πάνω από 40 βαθμούς Κελσίου ανά χιλιόμετρο βάθους.
3. Υπερθερμικές περιοχές, με μέση γεωθερμική βαθμίδα 4-5 φορές πάνω από την κανονική ή και περισσότερο.

Η θερμική ροή μιάς γεωθερμικής περιοχής, που είναι το γινόμενο της θερμικής αγωγιμότητας των πετρωμάτων και της γεωθερμικής βαθμίδας, χαρακτηρίζει την γεωθερμία της περιοχής.

* * *

ί ανανεώσιμες μορφές ενέργειας, Αιολική, Ήλιακή και Βιομάζα, θα αποκτήσουν στον κόσμο του αύριο μεγαλύτερη απ' ό,τι σήμερα σημασία. Μεγαλύτερη και αποδοτικότερη εκμετάλλευση των μορφών αυτών ενέργειας θα αποτελέσει ταυτόχρονα και μία προστατευτική ασπίδα για την ατμόσφαιρα του πλανήτη μας και σταδιακή αποδέσμευση από την σημερινή εξάρτηση από τα κοιτασματολογικά αποθέματα υδρογονανθράκων.

Βιβλιογραφία:

1. Chaziteodorou G., «Energieperspektiven den Welt von Morgen» Bergbau 3/94, σελ. 113-118.
2. Χατζηθεοδώρου Γ., «Τα πεδία μάχης των στρατιών του Σύμπαντος», «Δαυλός», τ. 307, Νοέμβριος 2007, σελ. 21430-21438.

Δρ Γεώργιος Χατζηθεοδώρου
Υφηγητής Πολυτεχνείου Άαχεν

ΠΟΛ-ΙΣ, ΠΟΛ-ΙΤΙΚΗ ΠΟΛ-ΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛ-ΕΜΟΣ

Ἡ γένεση καὶ ἡ ἱστορική δολοφονία τους

πόλις, ἀπ' τὴν αὐγὴ τῆς γνωστῆς Ἱστορίας μας, θὰ ἀποδειχθῇ ὡς ὁ δόκιμος τρόπος, γιὰ νὰ ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος ὡς κοινωνικὸ καὶ πολιτικὸ ὄν. Ὅπως ὅμως ὅλα ἔτσι καὶ ἡ πόλις ἔχει τὴ σκοτεινὴ τῆς πλευρά. Ἡ δημιουργικότητα τῆς πόλης, ποὺ γίνεται πολ-ιτισμός, μπορεῖ νὰ γίνῃ πόλ-εμος. Αὐτὴ ἡ ἐναλλαγὴ προφανῶς συναρτᾶται ἀπὸ τὴν κατάστασι τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ὡς πολ-ίτη πλέον.

Ἡ ἰσορροπία μεταξὺ πολιτισμοῦ καὶ πολέμου τῆς πόλης βρίσκεται στὴν ψυχὴ λοιπὸν τοῦ πολίτη καὶ ἐκδηλώνεται ὡς στάσι καὶ συμπεριφορὰ τῆς πόλης, δηλαδὴ ὡς πολ-ιτικὴ τῆς. Ἡ δομὴ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου (λογικὸ, θυμοειδές, ἐπιθυμητικὸ) δείχνει μέσα ἀπ' τὸν ἀντιθετικὸ χαρακτήρα τῶν μερῶν τῆς τὸ ἐπισφαλές τῆς ἰσορροπίας αὐτῆς. Ἡ Ἱστορία ἔδειξε, ὅτι, ὅταν τὸ ἐπιθυμητικὸ (ἐνστικτο) ἐπικρατῇ, τότε ἡ πόλις «γίνεται» πόλεμος. Μὲ ἄλλα λόγια διαθέτει τὸν ἑαυτὸ τῆς στὴ μερίδα ἐκεῖνη τῶν πολιτῶν τῆς, ποὺ μποροῦν νὰ ἐκφράσουν καλύτερα τὴν κυριαρχία τοῦ ἐπιθυμητικοῦ. Καὶ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλοι αὐτοὶ ἀπ' τοὺς γνωστοὺς γιὰ τὴν κατκτητικὴ τους δράσι ἄνδρες τῆς Ἱστορίας.

Ἡ ἡγεσία τῆς πόλης βρίσκει ἔκφρασι σὲ σκηνικὸ αἷματος, στὸ πρόσωπο ἐνὸς ὀπλισμένου ἡγεμόνα. Ἀπ' τὸ ἐπιθυμητικὸ ὅμως θὰ ξεκινήσῃ αὐτὴ νὰ «ὕφαίνῃ» τὸν «ἰστό» τῆς καὶ θὰ καταγράφεται, χρωματίζεται καὶ «ἐξηγεῖται» ἀπ' τὸ ὑποταγμένον λογικὸ, γιὰ τὴν ὑστεροφημία τῶν ἐκφραστῶν του.

Στὶς πόλεις τῆς Μυκηναϊκῆς Περιόδου οἱ ἐκφραστὲς τῆς δυνάμει τῶν πόλεων Ἀχαιοὶ βασιλεῖς θὰ στραφοῦν κατὰ τοῦ προνομιοῦχου γείτονα, στὴν ἄλλῃ πλευρὰ τοῦ Αἰγαίου (Τροία), ποὺ δὲν παύει νὰ ἐπιδεικνύῃ τὸν πλοῦτο καὶ τὴ δυνάμει του. Ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα –καὶ αὐτὴ πάντα ἔρχεται– κατάρρευσις τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Χετταίων (13ος αἰῶνας π.Χ.), καὶ ἡ ἀνασφάλεια θὰ κυριεύσῃ τοὺς προστατευόμενους τοὺς Τρῶες, οἱ Ἀχαιοὶ θὰ ἐπιχειρήσουν τὸ ἀναμενόμενο. Τρωικὸς πόλεμος, ἓνα φοβερὸ δρᾶμα, ποὺ θὰ φέρῃ τὸ σκοτεινὸ μεσαίωνα στὸν Ἑλληνικὸ Κόσμο, ὅπως θὰ προκύψῃ ἀπ' τὴν κατάρρευσι τῶν Ἀχαιῶν στρατοκρατῶν καὶ

τὴν ἄνοδο τῶν ἐλληνικῶν φύλων (Δωριεῖς, Αἰολεῖς, Ἴωνες), ποὺ θὰ καλύψουν, τὰ κενὰ ἐξουσίας τῶν πρώτων. Κάποια στιγμή (8ος αἰῶνας π.Χ.) ὁ κόσμος αὐτὸς θὰ «ξυπνήσῃ» ἀπὸ τὶς ὥδεις τοῦ Ὀμήρου, ποὺ θὰ τοῦ θυμίζουν τὴ δόξα τῶν Ἀχαιῶν ἀλλὰ καὶ τὶς ἁμαρτίες μὲ τὰ δεινὰ τους. Ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ Ἡσίοδος μὲ τὰ ἔργα του θὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ ἐκλογικεύσῃ τὰ πράγματα καὶ νὰ διδάξῃ τὸν ἀφυπνιζόμενο αὐτὸν κόσμο, γιὰ νὰ μὴν μπερδεύῃ τοὺς θρύλους του μὲ τὴν πραγματικότητα.

Ἡ «παρένθεση» ἀνοίγει

ὀ πόλεις, ποὺ θὰ ἐμφανισθοῦν στὸν περιορισμένο ἀλλὰ ιδιαίτερα προικισμένο ἀπὸ τὴν Φύση χώρῳ, θὰ γεμίσουν ἀπὸ κόσμο, πέραν τῶν ὁρίων πληθυσμιακῆς ἀντοχῆς τους (10 ἑκατ.). Ἡ λύση, ποὺ θὰ δοθῇ στὸ μεγάλο αὐτὸ πρόβλημα-πρόκληση, θὰ ἔχῃ δύο κατευθύνσεις. Ἡ πρώτη, ἐξωτερική, ἀφορᾷ στὸ μεγάλο ἀποικισμό (8ος- 7ος αἰῶνας π.Χ.).

Οἱ πόλεις τῶν ἀποίκων, ποὺ θὰ ἀναδειχθοῦν ἀπ' τὴν ἄκρῃ τῆς Μεσογείου μέχρι τὴν ἄκρῃ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, θὰ ἔχουν μνημεις καὶ παραδόσεις τῶν μητροπόλεων τους, ἀλλὰ θὰ λειτουργήσουν αὐτόνομα, στὴν βάση τῶν συνθηκῶν ποὺ θὰ συναντήσουν. (Αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ οὐσιώδης διαφορά ἀπ' τοὺς Εὐρωπαίους ἀποίκους, ποὺ θὰ ἐπιβάλουν τὴν ἐξουσία τῶν μητροπόλεων τους στὶς ἀποικίες τους.)

Ἡ δεύτερη κατεύθυνση, ἡ ἐσωτερική, ἀφορᾷ στὸ πῶς πρέπει ἡ πόλις νὰ ὀργανωθῇ καὶ νὰ ζήσῃ ὡς κοινωνία ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ πόλεων, ὥστε ἡ ζωὴ νὰ εἶναι ἀνεκτὴ ἕως εὐχάριστη καὶ παράλληλα δημιουργική, μὲ τοὺς λιγώτερους κινδύνους, ποὺ ἡ φύση τοῦ ἀνθρώπου ἐνέχει. Ὁ Ὀμηρὸς, ποὺ θὰ τοὺς θυμίσῃ καθημερινὰ (μ' αὐτὸν ξυπνᾶνε καὶ μ' αὐτὸν κοιμοῦνται) τὶς δόξες ἀλλὰ καὶ τὶς μεγάλες ἁμαρτίες καὶ τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου, ποὺ οἱ πόλεις τῶν Ἀχαιῶν προγόνων τοὺς ἔφεραν, θὰ γίνῃ πρόκληση. Ἦλθε ἐπομένως ἡ ὥρα τὸ «λογικό» τῆς ψυχῆς τους νὰ πάρῃ τὴ θέση του καὶ νὰ βάλῃ τὰ ἄλλα μέρη τῆς στὴ δική τους, γιὰ νὰ δώσῃ ἔτσι τὴν ἀνάλογη ἀπάντηση.

Ὁ στοχασμὸς θὰ διαρρήξῃ τὸ ὀμηρικὸ κέλυφος (παράδοση) ὡς ἀμφισβήτηση, μὲ τοὺς τραγικοὺς μας ποιητὲς τώρα νὰ ἀναλαμβάνουν δράση.

Παράλληλα θὰ ἀναζητήσῃ τρόπους ὀργάνωσης καὶ λειτουργίας τῆς πόλης, στὴν βάση τῶν βλέψεων διάθεσης τοῦ ἑαυτοῦ τους, ὡς «δυνάμει» πολιτῶν τῆς πόλης τους.

Ἐὰν οἱ βλέψεις αὐτὲς παγιδεύονταν στὸ ἐπιθυμητικὸ τῆς ψυχῆς τους, τότε τὸ «μαγκανοπήγαδο» τῆς Ἱστορίας θὰ τοὺς ξαναγυρνοῦσε στὰ γνώριμα «μονοπάτια»

τοῦ πολέμου, στὸ «μοτίβο» τοῦ ἥρωικοῦ παρελθόντος τους, ποὺ ὅμως τώρα ἔπρεπε νὰ ἀπορρίψουν, ἐὰν ἤθελαν νὰ ἀποφύγουν τὰ δεινὰ του.

Οἱ Ἴωνες σοφοὶ στὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ Αἰγαίου, μέσα στὶς ιδιάζουσες (ὑπαγωγή στὴν αὐτοκρατορική περσική δύναμη τῆς περιοχῆς) ἀλλὰ εὐνοϊκὲς συνθήκες τῶν ἐλληνικῶν πόλεων στὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, θὰ καταυγάσουν μὲ τὸ «φῶς» τους ὅλο τὸν ἐλλαδικὸ χῶρο. Πρόκειται γιὰ μία ιδιαίτερα εὐνοϊκὴ συγκυρία, ποὺ θὰ βοηθήσῃ σημαντικὰ τὸν πολίτη τῆς κάθε Ἑλληνίδας πόλης νὰ βρῇ τὸν ἑαυτό του καὶ νὰ δοκιμαστῇ στὴν ἰσορροπία τοῦ τρισυπόστατου τῆς ψυχῆς του (συγκρατῶντας τὸ φοβερὸ ἐπιθυμητικὸ της, στὸ μέτρο ποὺ ἡ φύση του ὡς ἀνθρώπου ὀρίζει).

*Οἱ Ἴωνες σοφοὶ
στὴν ἄλλη πλευρὰ
τοῦ Αἰγαίου, μέσα
στὶς ιδιάζουσες
ἀλλὰ εὐνοϊκὲς
συνθήκες τῶν
ἐλληνικῶν πόλεων
στὰ παράλια τῆς
Μικρᾶς Ἀσίας, θὰ
καταυγάσουν μὲ τὸ
«φῶς» τους ὅλο τὸν
ἐλλαδικὸ χῶρο.*

Ἡ Δωρικὴ Σπάρτη θὰ αὐτοδιατεθῇ, ἐκτραπεῖσα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ στὸ ρεαλισμὸ τοῦ ξίφους της. Δύο Μεσσηνιακοὶ πόλεμοι θὰ δεσμεύσουν τὴν αὐτοδιάθεση τῶν ὀπλιτῶν-πολιτῶν της πλέον. Οἱ κατευθύνσεις τοῦ Λυκούργου ὅμως θὰ τοὺς προκαταλάβουν γιὰ αὐτοσυγκράτηση, ὥστε νὰ μπορέσουν νὰ πορευτοῦν μὲ ἀρετὴ, στὴν βάση τῶν ἐλληνικῶν ἀξιών, ποὺ ἀνέδειξε ἡ ἴδια ἡ ζωὴ τοῦ Ἑλλήνα. Ξίφος καὶ μὲ ἀρετὴ βίος σημαίνει ἀπλᾶ «ὄργανο τῆς τάξεως», δηλαδὴ κάτι σὰν «ἀστυνομία» τοῦ ἐλληνικοῦ μικρόκοσμου. Αὐτὸς εἶναι ὁ ρόλος ποὺ τῆς προέκυψε καὶ αὐτοδιατέθηκε σ' αὐτὸν ὡς ἀμφισβήτησι τοῦ ὀμητικοῦ παρελθόντος καὶ θέσι στὸν ἀναδυόμενο κόσμο τῶν Ἑλληνίδων πόλεων. Καὶ θὰ τὸν κρατήσῃ μέχρι τέλους, ἐκφραστὴς τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἀνδρείας στὴν κατὰ δίκαιο ροὴ τῶν πραγμάτων τῶν Ἑλληνίδων πόλεων.

Στὴν πόλιν αὐτὴ θὰ προστρέχουν σὲ λίγο οἱ ἄλλες, γιὰ νὰ βρῖσκουν τὸ δίκιο τους.

Ἡ κορύφωση στὴν «παρένθεση»

τὸν ἀντίποδα τῆς Σπάρτης ἡ Ἴωνικὴ Ἀθήνα ὑπὸ τὴν εὐλογὴ ἐπιρροὴ τῶν συγγενῶν της στὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ Αἰγαίου, θὰ καταλήξῃ στὴ σοφία τῆς ὁμώνυμης θεᾶς τῆς πόλης, γιὰ νὰ ἀναζητήσῃ τοὺς δικούς της ὅρους αὐτοδιάθεσης ὡς κοινωνία πόλης. Θὰ ξεκινήσῃ μὲ τὸν Σόλωνα μετὰ ἀπὸ μία περιπετειώδη διαδρομὴ, στὶς ἀρχὲς τοῦ βου αἰῶνα π.Χ. μὲ τὴν *σεισάχθεια* καὶ τὴ «στροφὴ» τῶν φτωχῶν πολιτῶν της στὴ ναυτιλία. Θὰ χρειαστῇ ἡ θεὰ τῆς πόλης ἕναν αἰῶνα, γιὰ νὰ βάλῃ τὰ πράγματά της στὸ δρόμο τῆς δημοκρατίας μὲ πρωτεργάτη τὸν Κλεισθένη.

Ἡ Φιλοσοφία (στοχασμὸς ἀμφισβήτησης καὶ δημιουργίας) θὰ προβάλῃ τὸν νόμο ὡς μεταβλητὴ σύμβαση/θέσμιση καὶ αὐθόρμητη τελικότητα τῆς ἀνάγκης

(χρείας) πάνω από πρόσωπα και συνήθειες. Ἡ Τέχνη ὡς αὐτοέκφραση τῆς Φύσης μέσα ἀπ' τὸν ἄνθρωπο γιὰ ὅ,τι δὲν μπορεῖ νὰ ἐκφράσῃ μόνη της, θὰ ἀναζητήσῃ τὸ μέτρο καὶ τὴν ἁρμονία, γιὰ νὰ ἀναδείξῃ τὸ κάλλος. Ὁ Ἕλληνας ἄνθρωπος ἀποκτᾷ συνείδηση τῆς οὐσίας τῆς Φύσης. Γνωρίζει ὅτι εἶναι ὕλη, κίνηση, ἀλλοίωση, ἀοριστία, ἀπροσδιοριστία καὶ ζωὴ αὐτορρυθμιζόμενη. Γνωρίζει ὅτι εἶναι μέρος της καὶ ταυτόχρονα ὡς ζῶο πολιτικὸ δημιουργεῖ νόμους στὸν ἀντίποδά της. Ἡ ἐλεύθερη σκέψη του εἰσχωρεῖ στὰ ἄδυτά της, ὅπου θὰ κατανοήσῃ, ὅτι πίσω ἀπὸ τὴν ἄλυσίδα αἰτίας-ἀποτελέσματος κρύβει τὴν τάση της νὰ ἐξομοιωθῇ μετὸν νοῦ - «θεό», κρύβει τὸ μεγάλο ἔρωτά της γι' αὐτόν. Καὶ αὐτὸ εἶναι κάτι ποὺ αἰσθάνεται μέσα του. Νοῦς φαινομενικὰ χωρισμένος ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς Φύσης (Δίας), ἀλλὰ ταυτόχρονα ἔλκων αὐτὴν πρὸς ζεύξη (Ζεὺς) μετ' Ἐρωτα.

*Ὁ ἄνθρωπος
δὲν γεννιέται
ἐλεύθερος οὔτε μὴ
ἐλεύθερος οὔτε
ἴσος οὔτε μὴ ἴσος,
ἀπλᾶ ἐπιθυμεῖ
τὴν ἐλευθερίαν καὶ
τὴν ἰσότητα. Καὶ
αὐτὸ συνεπάγεται
καθημερινὸ ἀγῶνα
στὸ πλαίσιο τῆς
πόλεως (πολιτικῆ) καὶ
παράλληλα ἀσκῶν
(παιδεῖαν).*

Θεμέλιο θέσμισης τῆς πόλεως συνακόλουθα ἡ ἀρετὴ ὡς πρωταξία, μετὰ τὴν ἐπίγνωση ὅμως, ὅτι ἡ ὅποια πόλις δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ εἶναι αὐτὸ ποὺ ὀφείλει νὰ εἶναι (ἄριστη), καὶ ἡ δικαιοσύνη δὲν κατασχευάζεται οὔτε θεμελιώνεται μέσα ἀπ' τὴν θεωρία. Εἶναι πολιτικὴ ἰδέα ἡ αὐτοθέσμιση τῆς κοινωνίας, μὴ «γαντζωμένη» ὅμως στὴν ὅποια τάξη πραγμάτων. Ἡ θέσμιση ὡς δημιουργία προκύπτει ὡς ὅριο τῆς κληρονομημένης σκέψης, ὑπερβαίνουσα τὴν θεωρία. Γνωρίζει τέλος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν γεννιέται ἐλεύθερος οὔτε μὴ ἐλεύθερος οὔτε ἴσος οὔτε μὴ ἴσος, ἀπλᾶ ἐπιθυμεῖ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἰσότητα. Καὶ αὐτὸ συνεπάγεται καθημερινὸ ἀγῶνα στὸ πλαίσιο τῆς πόλεως (πολιτικῆ) καὶ παράλληλα ἀσκῶν (παιδεῖαν). Ἔτσι καὶ μόνον ἡ Ἀθήνα, κορυφαία στὸν ἀντίποδα τῆς Σπάρτης, θὰ ἐφελκύσῃ τὸ θαυμασμὸ τοῦ συνόλου τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ὡς πρότυπο πόλεως.

Ὁ Ἀθηναῖος πολίτης βιώνει καθημερινά, ὅτι ἡ ἰσορροπία τῆς θεσμικῆς του πραγματικότητος συναρτᾶται ἀπὸ τὴν ἰσορροπία τῆς ψυχῆς του, ἀφοῦ τὰ μέρη της πρέπει νὰ «δέκουν» μετὰ τὰ μέρη τῆς πόλεως (ὄργανα λειτουργίας της), γιὰ νὰ μπορῇ νὰ νιώθῃ ἓνα μετὰ αὐτὴν καὶ αὐτὴ μετὰ αὐτόν.

Ἐντελῶς σχηματικά, γιὰ νὰ καταδειχθῇ ἡ ἐξέχουσα αὐτὴ ἰδιαιτερότητα, ἡ Ἀθήνα ὡς πόλις/ὄχημα (φορέας κίνησης τῆς κοινωνίας) ὀρίζει τὸν ἄξονά της ὡς πολιτικὴ ἐξουσία, νὰ διαπερνᾷ αὐτὴν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον (συμμετοχὴ στὶς ἀποφάσεις καὶ στὴ λειτουργία τῆς πόλεως ὅλων τῶν πολιτῶν) μετὰ «τιμόνι» τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Δήμου καὶ ὁδηγὸ τὸ νόμον ποὺ αὐτὴ δημιουργεῖ. «Κινητῆρας» του ἡ δημοκρατικὴ ὁργάνωση τῆς πόλεως (Ἀγορὰ - Ἐκκλησία τοῦ Δήμου - Δικαστήρια - Θέατρο) μετὰ «καύσιμο» τὸ μείγμα, ποὺ ἡ ἀρετὴ στὴν βάση τῆς ἀνάγκης διαμορφώνει. Ἡ Φιλοσοφία δίνει τὰ «φτερά» της, καὶ ἡ Τέχνη ὀρίζει τὸ ρυθμὸ τῆς καρδιάς τῆς πόλεως ὡς κοινωνίας στὸ μέτρο καὶ τὴν ἁρμονία της.

Ἀλλὰ ἡ κίνησις τῆς πόλεως/ὀχλήματος ἀπὸ κίνησις γιὰ ἐπέκτασις τῆς κυριαρχίας τῆς καὶ αὐξήσις τοῦ πλούτου τῆς γίνεται «πτήσις» δημιουργίας. Ἐτσι καὶ μόνον τὸ ἔνστικτο θὰ βρεθῇ ἐκεῖ, ποῦ τὸ «λογικόν» ὀρίζεται, καὶ στὸ μέτρο ποῦ ἡ καρδιὰ ρυθμίζει. Τότε ὁ πολίτης νοιώθει μέσα στὴν καθημερινότητά του τὸ λόγο του νὰ ὀρθώνεται, νὰ γίνεται λόγος τῆς πόλεως καὶ προσευχὴ στὸν ὑπάτο Λόγο/ Νοῦ, ποῦ ἡ Φύσις πάντα θὰ ἀποζητᾷ τώρα μέσα ἀπ' τὸν ἄνθρωπο καὶ ὅχι ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Ἡ ἡγεσία τῆς πόλεως βρίσκει τώρα ἔκφρασις στὸ σκηνικὸ τοῦ πνεύματος, στὸ πρόσωπο τῶν μεγάλων φιλοσόφων, τραγωδῶν καὶ καλλιτεχνῶν, ποῦ ὁδηγοῦν τὴν πόλιν στὸ δρόμο τῆς δημιουργίας, ἀλλὰ καὶ στὸ πρόσωπο τοῦ στρατηγοῦ τῆς, ὅταν ἀπειλῇται ἡ ἐλευθερία τῆς.

Ἡ «πτήσις» ὅμως φέρνει καὶ φόβο, φόβο ἀπώλειας τῆς ὑλικῆς «γλυκειᾶς» πραγματικότητας καὶ ὁ φόβος τὴν «προσγειώσις». Πράγματι στὴν φάσις τῆς κορύφωσις τῆς δημοκρατικῆς λειτουργίας τῆς πόλεως (Περικλῆς) θὰ προκύψῃ ἡ «προσγειώσις» τῆς στὸ δρόμο τῆς αὐτοκρατορικῆς τῆς κινητοποίησης, ὡς «ρεαλισμός». Τὸ ἔνστικτο θὰ ξαναβρῇ τὴ γνώριμη θέσις ἐλέγχου στὴν ψυχὴ τοῦ πολίτη καὶ τῆς πόλεως. Ἀπὸ «σχολεῖο» τῆς Ἑλλάδος θὰ γίνῃ δυνάστις τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ποῦ θὰ προστρέχουν τώρα στὸν «ἀστυνόμο» (Σπάρτη), γιὰ νὰ βρίσκουν τὸ δίκιο τους.

Ὁ ἐμφύλιος ἀρχίζει, γιὰ νὰ κλείσῃ δραματικὰ τὸ κεφάλαιο τῆς Ἑλληνίδας πόλεως ὡς ἐξέχουσας ἰδιαιτερότητας, ὀργάνωσις καὶ λειτουργία αὐτοθέσμισης τοῦ Ἑλληνα ἀνθρώπου/πολίτη.

Ἐπιστροφὴ στὸν κανόνα

Ὁ Μακεδονικὸ Κράτος στὰ ὅρια τοῦ Ἑλληνικοῦ Κόσμου θὰ ἐντάξῃ μὲ τὸ ξίφος του τὸ σύνολο τῶν Ἑλληνίδων πόλεων πλὴν Σπάρτης, καὶ ἡ πόλις θὰ ἐπανέλθῃ στὴν «φυσιολογική» λειτουργία τῆς. Μετὰ τοὺς Μακεδόνες (Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ Ἐπίγονοι) θὰ λάμψῃ τὸ «ἄστρο» τῆς Ρώμης, πόλεως-ἑδρας τῆς ὁμώνυμης αὐτοκρατορίας, ποῦ ἡ δυναμικὴ τῆς θὰ μετακινήσῃ τὸ κέντρο τοῦ κόσμου. Ἡ δημοκρατικὴ ἀφετηρία τῆς πόλεως (κατὰ μίμησις τῆς Ἑλληνίδας) θὰ ἀποδειχθῇ ἀδύναμις στὴν βάση τῶν προϋποθέσεων παιδείας τῆς. Σύντομα σχετικὰ θὰ λάμψῃ ὡς πόλις/τέρας (1 ἑκατ. κάτοικοι) ἀνείπωτης γλιδῆς καὶ μεγαλείου.

Οἱ περιβάλλοντες αὐτὴν καὶ πλεονάζοντες «βάρβαροι» θὰ κλείσουν μὲ τὸν τρόπο ποῦ αὐτοὶ ξέρουν τὸ κεφάλαιο αὐτὸ τῆς Ἱστορίας, γιὰ νὰ ἀνοίξουν τὸ δικό τους ὡς ἐπίδοξοι διάδοχοι τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Μὲ τὸ ἔνστικτο (κατάκτησις/

*Ἡ ἡγεσία τῆς
πόλεως βρίσκει
τώρα ἔκφρασις
στὸ σκηνικὸ
τοῦ πνεύματος,
στὸ πρόσωπο
τῶν μεγάλων
φιλοσόφων,
τραγωδῶν καὶ
καλλιτεχνῶν, ποῦ
ὁδηγοῦν τὴν πόλιν
στὸ δρόμο τῆς
δημιουργίας, ἀλλὰ
καὶ στὸ πρόσωπο
τοῦ στρατηγοῦ τῆς,
ὅταν ἀπειλῇται ἡ
ἐλευθερία τῆς.*

***Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Δήμου, ὁ τόπος συνέλευσης-διαλόγου, ὅπου ὁ πολίτης - πρόσωπο ἀποφά-
σιζε καὶ νομοθετοῦσε ὁ ἴδιος.***

ἐπικυριαρχία) «ὠρθωμένο» καὶ μὲ παιδεία ἀνύπαρκτη τὸ πρόβλημα παίρνει τώρα ἀνεξέλεγκτες διαστάσεις.

Ἡ ἡγεσία τῆς πόλης/αὐτοκρατορίας βρίσκει ἔκφραση στὸ γνῶριμο σκηνικὸ πλούτου καὶ γλιδῆς ὡς ἐξαγοράσιμο ὑποκατάστατο τοῦ πνεύματος, στὸ πρόσωπο τοῦ αὐτοκράτορα, συνήθως ἱκανοῦ πολεμικοῦ ἄνδρα καὶ τῶν «ἀριστοκρατῶν»-συγκλητικῶν, ποὺ τὸν περιβάλλουν ἀνταγωνιστικὰ ὡς φορεῖς μνήμης τῆς δημοκρατίας τῆς πόλης.

Τὸ χριστιανικὸ δόγμα, πού, γιὰ νὰ «στηθῇ», θὰ χρειασθῇ τρεῖς αἰῶνες ἐργώδους προσπάθειας τῶν «χριστιανῶν»(;) τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἀλεξάνδρειας κυρίως, θὰ ἐπιβληθῇ τελικὰ, γιὰ νὰ φέρῃ τὴ μεσαιωνικὴ τάξη σὲ Δύση καὶ Ἀνατολή, τάξη «νεκροταφείου». Τὸ «φῶς» τῆς Ἑλληνίδας πόλης, ποὺ ἀναστάτωσε τὶς ψυχὲς ἐνὸς κόσμου ὁλοκλήρου, πρέπει τώρα νὰ σβῇ. Θὰ φροντίσουν γι' αὐτὸ οἱ «βάρβαροι» μὲ τὶς ὁδηγίες τοῦ ἱερατείου τοῦ νέου δόγματος. Ὁ τρόμος θὰ ἐπικρατήσῃ, καὶ οἱ Ἕλληνες, ἂν θέλουν νὰ ζήσουν, θὰ πρέπει νὰ ξεχάσουν τὸ ὄνομά τους.

Ἡ νέα πολιτικοοικονομικὴ τάξη, ὁ φεουδαλισμός, θὰ βρῇ στήριγμα στὸ νέο δόγμα.

Ἡ Ἀνατολικὴ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία («Βυζαντινὴ») θὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἑλλαδι-

Ἡ θεοκρατική διαστρέβλωση τῆς ἔννοιας «ἐκκλησία» ξεκίνησε ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Ἡ λέξη τώρα περιγράφει τὴν ἰουδαϊκὴ συναγωγὴ στὴν ἀρχὴ καὶ τὸ χριστιανικὸ ναὸ ἀργότερα, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἡ ἔννοια τοῦ ἐλεύθερου ἀτόμου - προσώπου, ἀλλὰ τοῦ ἄβουλου μαζοποιημένου ποιμνίου, ποὺ καλέστηκε καὶ συνάχθηκε, προκειμένου νὰ λατρεύσῃ τὸν Γιαχβέ.

κὸ χῶρο στὰ ἐρείπιά του, ποὺ ἡ ἴδια προκάλεσε, καὶ θὰ ἀναζητήσῃ τελικὰ ρόλους (κάτω ἀπὸ τὸ νέο δόγμα) στὰ δρώμενα τῆς Ἀνατολῆς. Σασσανίδες (Πάρθιοι) ἀπὸ τὴ μία στὴ θέση τῆς Περσίας καὶ Ἰσλάμ ἀπὸ τὴν ἄλλη θὰ πιέζουν ἀσφυκτικά, μέχρι νὰ τὴν ἐξουθενώσουν. Ἕνας κόσμος ὁλόκληρος θὰ ὀργανωθῇ κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τοῦ Ἰσλάμ (δόγμα κοινῆς ἀφετηρίας μὲ τὸ χριστιανικὸ), γιὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν «ἄπιστο» στὸ πρόσωπο τῆς Ρώμης, ποὺ τὸν καταδυνάστευσε καὶ τὸν κατεξευτέλισε. Μοιραῖο ἐπομένως τὸ τέλος τῆς, ποὺ θὰ καταφέρῃ νὰ ἐπιβραδύνῃ ἐντυπωσιακὰ μὲ τὶς φοβερὲς μηχανορραφίες τῶν ἰθυνόντων τῆς, ποὺ θὰ καταγραφοῦν ὡς «ὑπόδειγμα» ρεαλιστικῆς πολιτικῆς γιὰ τοὺς νεώτερους.

Οἱ πόλεις ἐδῶ, μὲ τὴν Κωνσταντινούπολη πρώτη, θὰ ἐπιδιοθοῦν μὲ θρησκευτικὸ πάθος στὴν ἀνέγερση τῶν ναῶν τοῦ δόγματος. Ὁ τροῦλλος καὶ ἡ καμάρρα θὰ ὀρίσουν τώρα τὴ γραμμὴ τῆς πόλης, σημειολογώντας τὴν ἀπόλυτὴ ὑποταγὴ τοῦ νέου ὑποκειμένου τῆς πόλης, τοῦ χριστιανοῦ, στὴν ἐξουσία τοῦ θεοῦ, δηλαδὴ τῶν ἐπὶ Γῆς ἐκπροσώπων του.

Ἡ λειτουργία τῆς πολιτικῆς αὐτοθέσμησης (Ἐκκλησία τοῦ Δήμου) γίνεται τώρα λειτουργία τῆς ἐκκλησίας τοῦ δόγματος, στὸ ναό, ποὺ χωράει μέσα του ὅλους ἀλλὰ κάτω ἀπὸ τὸν τροῦλλο του. Ἡ ψαλμωδία ὑποκαθιστᾷ τὴ θεσμικὴ δημιουργία

τοῦ Δήμου, ὁ ἱππόδρομος καὶ τὸ φθηνὸ θέαμα τὸ Θέατρο. Ἡ τέχνη τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἁρμονίας γίνεται ἀγιογραφία σκοτεινῶν καὶ αὐστηρῶν μορφῶν. Οἱ φιλοσοφικὲς σχολὲς γίνονται θεολογικὲς γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ δόγματος, οἱ γυμνικοὶ ἀγῶνες (Ὀλυμπιακοί) γίνονται μοναχικὸς ἀσκητισμός. Ἡ πόλη ἐπομένως χάνει τὸ νόημα καὶ τὴν οὐσία της ὡς φορέας θέσμησης τῆς κοινωνίας της καὶ γίνεται ἔδρα πολιτικο-θρησκευτικῆς ἐξουσίας καὶ φυσικὰ τοῦ ἐμπορίου, ποὺ συνεχίζει σταθερὰ καὶ ἀδιάλειπτα τὴ λειτουργία του. Σ' αὐτὸ θὰ βροῖσκη προφανῶς διέξοδος ὁ πληθυσμὸς της, γιὰ νὰ σημειώνη τὶς ἐπιδόσεις του. Ἡ πολιτικὴ τῆς πόλης δὲν τὸν ἀφορᾷ πλέον, ἀφοῦ βρίσκεται στὰ «καλὰ χέρια» τοῦ αὐτοκράτορα, τῶν «εὐγενῶν» καὶ τῶν παπάδων της.

* * *

τὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο τὰ πράγματα θὰ περάσουν ἀπὸ τὴν «λογικὴ» τῶν ἐπικυρίαρχων βαρβάρων ὡς φεουδαρχῶν, ποὺ σύντομα κάποιοι ἀπὸ αὐτοὺς, μετὰ ἀπὸ ἄγριους «κανυᾶδες», θὰ γίνουν βασιλεῖς ἐθνικῶν κρατῶν ἢ αὐτοκράτορες. Αὐτοὶ μὲ τὴ σειρὰ τους θὰ ἀμφισβητηθοῦν (Ἀγγλικὴ καὶ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση) γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς ἀστικῆς τάξης μὲ στέμμα.

Μία νέα ἀμφισβήτηση ὡς ἀγγλοσαξονικὸς φιλελευθερισμὸς ἀπὸ τὴ μία καὶ Ρώσικη Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση ἀπὸ τὴν ἄλλη θὰ ἀποκαταστήσῃ ἀφ' ἑνὸς τὴ γνήσια ἀστικὴ τάξη πραγμάτων (μὲ τοὺς ἐθνικοὺς «ἀντιπροσώπους» τῶν ἐθνικῶν

Ἡ πόλη ἐπομένως

χάνει τὸ νόημα καὶ

τὴν οὐσία της ὡς

φορέας θέσμησης

τῆς κοινωνίας

της καὶ γίνεται

ἔδρα πολιτικο-

θρησκευτικῆς

ἐξουσίας καὶ φυσικὰ

τοῦ ἐμπορίου, ποὺ

συνεχίζει σταθερὰ

καὶ ἀδιάλειπτα τὴ

λειτουργία του.

κρατῶν ὡς θεματοφύλακές της) καὶ θὰ «ντεμπουτάρῃ» ἀφ' ἑτέρου τὰ σοβιὲτ τῶν μπολσεβίκων ἀντίστοιχα. Στὴ γραμμὴ αὐτὴ πορείας θὰ καταλήξουμε σήμερα στὴν ἀμερικανικὴ ἐκδοχὴ τοῦ ἐθνικοῦ κράτους, ὡς «γρاناζιοῦ» στὴν παγκόσμια μηχανὴ ὀλοκλήρωσης τοῦ παγκόσμιου κράτους.

Ἐδῶ ὅμως ἡ πόλη θὰ περιέλθῃ στὴν ὀμηρία τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν τοκογλύφων ἀπ' τὴν πρώτη στιγμὴ ἀμφισβήτησης τῆς ἐξουσίας τοῦ φεουδάρχη. Ἀπὸ ἐμπορικὸς «κόμβος» τοῦ δικτύου τῶν νέων βασιλείων (ἐμπορικὴ ἐπανάσταση/13ος-14ος αἰῶνας), ἔγινε βιομηχανικὴ πόλη (βιομηχανικὴ ἐπανάσταση/ 18ος αἰῶνας) καὶ αὐτὴ μὲ τὴ σειρὰ της σύγχρονη πόλη/τέρας (ἄνω τῶν 5 ἑκατ. κατ., ὅπου μία διαβρωμένη «πλάκα» μικρομεσαίων ἀστῶν χωρίζει τὸ «λοῦμπεν» νέας σύνθεσης, ἀπὸ ἕναν «κόσμο» ἀσύλληπτου πλούτου καὶ χλιδῆς), ἔδρα διοίκησης οἰκονομικῶν «κολοσσῶν» στὰ «χέρια» ἀπογόνων τοῦ τοκογλύφου. Ἀναγέννηση καὶ Διαφωτισμὸς δὲν κατάφεραν τελικὰ νὰ στρέψουν τὰ πράγματα τῆς πόλης ἐκεῖ, ποὺ ἀρχικὰ ἔδειξαν. Τὸ φαντασιακὸ τοῦ Εὐρωπαϊοῦ ἀνθρώ-

που έχει ἔγκαιρα «παγιδευτὴ» στὸ ὄνειρο τοῦ πλούτου μὲ «δόλωμα» τὸ κέρδος τοῦ ἐμπορίου, ρυθμιστὴ τῶν πραγμάτων τῆς πόλης.

Ἡ πόλη/τέρας τώρα, γιὰ νὰ ζήσει ὡς μέλος κοινωνίας πόλεων/τεράτων, ὀφείλει νὰ κατασκευάζει, διαμορφώνει καὶ συντηρῇ τὸ «συνδετικὸ ἱστό» της (νέες τεχνολογίες), ὥστε τὸ τέρας/οἰκονομία (παγκοσμιοποίηση), ποὺ τὴ ζῇ, νὰ μπορῇ νὰ ἀναπτύσσεται καὶ νὰ κινῆται ἄνετα σὲ ὅλο τὸ εὖρος τοῦ πλανήτη.

Εἶναι προφανές, ὅτι στὸ εἶδος αὐτὸ «πόλης», ὅπου ὡς θεμέλιό της στὴ θέση τῆς ἀρετῆς βρίσκουμε τὸ κέρδος καὶ ὡς ἀξίες αὐτές, ποὺ αὐτὸ ἀναγνωρίζει, ἡ πολιτικὴ ὡς θεσμικὴ δημιουργία αὐτοπροσδιορισμοῦ τοῦ πολίτη δὲν ἔχει νόημα. Ἐδῶ ἐπομένως βρίσκεται τὸ τέλος τῆς πόλης ὡς φορέα οἰκονομικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ πόλη/τέρας τώρα γίνεται φορέας οἰκονομικοῦ πολέμου, γιγαντιαίων καὶ ἀνεξέλεγκτων διαστάσεων μὲ τὶς φοβερότερες ἀπώλειες, ποὺ εἶδε ποτε ὁ πλανήτης.

Ἡ ἄμεση ἀπειλὴ καταστροφῆς τοῦ περιβάλλοντος, οἱ συνεχεῖς πόλεμοι ἐπιβολῆς τῆς κυριαρχίας τῶν ΗΠΑ, οἱ φοβερὲς ἀρρώστιες, ποὺ ἀπειλοῦν ἅμεσα τὶς κοινωνίες μας, μιλοῦν ἀπὸ μόνα τους. Ἡ πρόκληση μέγιστη.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως πρέπει νὰ ζήσει καὶ θὰ ζήσει, γιὰ νὰ δώσῃ τὴν ἀπάντησιν ποὺ ὀφείλει –καὶ ἡ Φύσις περιμένει ἀπὸ αὐτόν.

Οἱ «λοῦμπεν» τῆς σύγχρονης πόλης/τέρατος, ζώντας στὰ «ἐγκατά» της, μέσα στὴν φρίκη της, ἀλλὰ ἐλεύθεροι ἀπὸ τὶς ὅποιες δεσμεύσεις της, γίνονται φορεῖς τῆς νέας ἀμφισβήτησης μαζί μὲ τὶς «ἀρρώστιες» της. Εἶναι οἱ ἄνθρωποι, ποὺ φροντίζουν ἐκ τῶν πραγμάτων περιποιούμενοι τὸν «τάφο» τῆς πολιτικῆς τῆς πόλης (ἐκεῖ εἶναι «θαμμένη»), οἱ μόνον ἴσως ποὺ νιώθουν τόσο βαθιὰ τὴν ἀπουσία της. Τὰ «ἀγριολούλουδα» στοὺς τοίχους τῆς πόλης καὶ τοῦ Διαδικτύου τὸ μαρτυροῦν.

Βιβλιογραφία

Κ. Καστοριάδης, «Ἡ ἐλληνικὴ ιδιαιτερότητα».

Κ. Καστοριάδης, «Τὰ σταυροδρόμια τοῦ λαβυρίνθου».

Α. TOYNBEE, «Σπουδὴ τῆς Ἱστορίας».

Α. TOYNBEE, «Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ κληρονομιές τους».

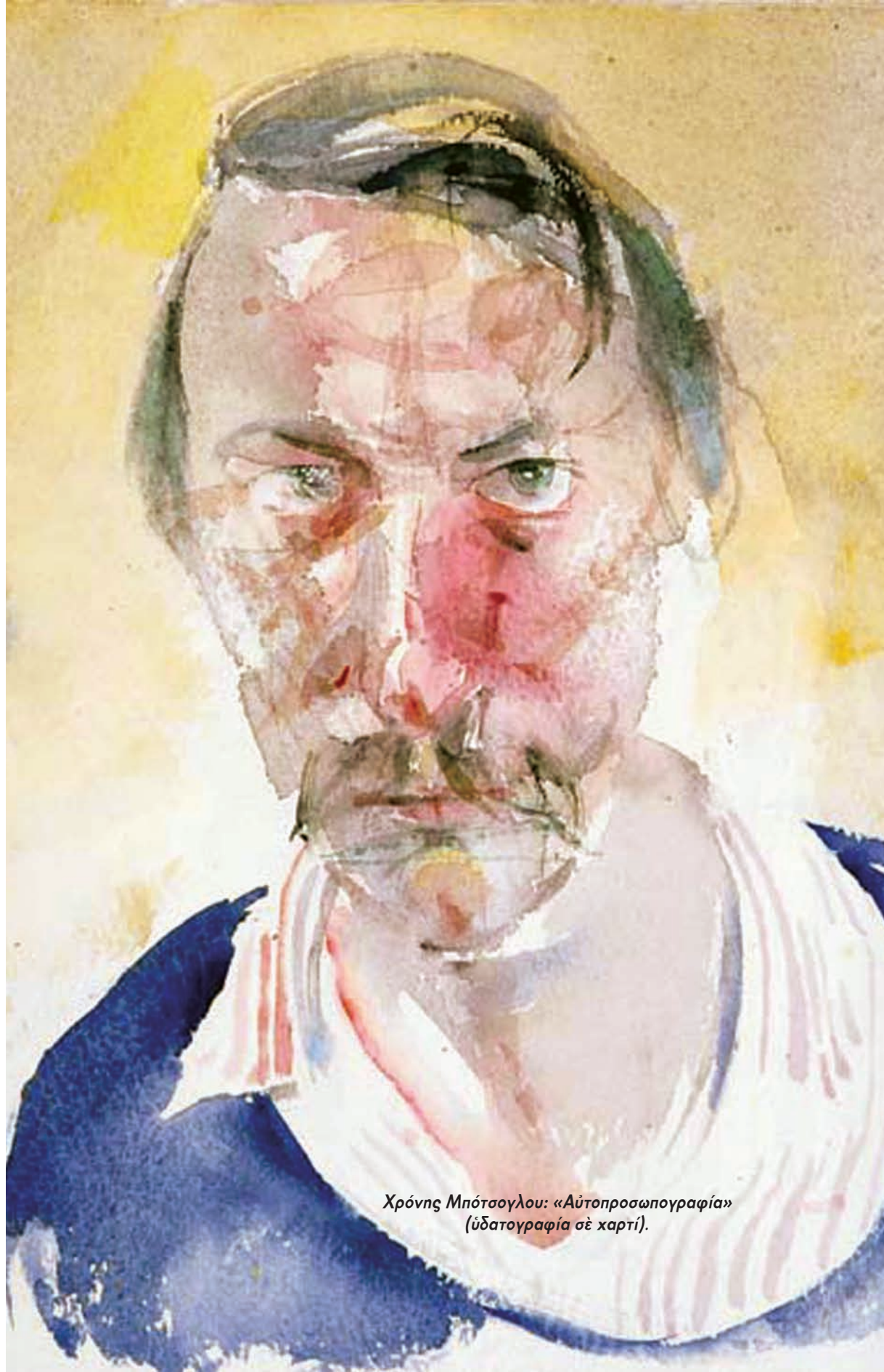
«Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους».

UNESCO, «Ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος».

ATLAS OF WORLD HISTORY - THE TIMES.

*Στὸ εἶδος αὐτὸ
«πόλης», ὅπου ὡς
θεμέλιό της στὴ
θέση τῆς ἀρετῆς
βρίσκουμε τὸ
κέρδος καὶ ὡς
ἀξίες αὐτές, ποὺ
αὐτὸ ἀναγνωρίζει,
ἡ πολιτικὴ ὡς
θεσμικὴ δημιουργία
αὐτοπροσδιορισμοῦ
τοῦ πολίτη δὲν ἔχει
νόημα.*

Στάθης Νελλόπουλος

Χρόνης Μπότσογλου: «Αὐτοπροσωπογραφία»
(ὕδατογραφία σὲ χαρτί).

ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

**Ο 1. πρύτανης της Α.Σ.Κ.Τ. αποκαλύπτει
τόν έλεγχο αλλά και τήν αντίδραση τών δημιουργών**

ζωγράφος Χρόνης Μπότσογλου έχει την δική του ιστορία στον χώρο τών Εικαστικών Τεχνών. Σπούδασε στην Άνω-τάτη Σχολή Καλών Τεχνών και στην Ecole Supérieure des Beaux-Arts στο Παρίσι και έχει πραγματοποιήσει πολλές ατομικές εκθέσεις και συμμετοχές σε ακόμα περισσότερες ομαδικές, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Είναι και συγγραφέας τών βιβλίων «Ημερολόγια Ταξίδια» (1994) και «Ψευτοδοκίμια» (2000). Έπίσης έχει εκδώσει την ποιητική συλλογή «Σπουδή στο μαύρο» (1998). Ός πρώην πρύτανης της Σχολής Καλών Τεχνών, «καθ' ύλην αρμόδιος», μάς εξηγεί ώρισμένες «κρυφές» πτυχές της Ιστορίας της Τέχνης καθώς και ιδιαίτερα της εξάρτησής της από την Έξουσία, αλλά και τούς νόμους της αγοράς.

«Δ»: Πολλοί άνθρωποι σήμερα δέν μπορούν να αντιληφθούν τόν λόγο, πού τò κόστος ένòς έργου Τέχνης είναι πολὺ ὑψηλό. Στὴν ἐποχὴ μας ποιὰ εἶναι τὰ κριτήρια ἐκεῖνα πού ἀναδεικνύουν τὴν ἀξία ένòς έργου Τέχνης;

Ἀπὸ τὸ 1950 καὶ μετὰ ἡ Τέχνη ὑπάρχει καὶ λειτουργεῖ στηριγμένη μόνο σὲ ἓνα βασικὸ κριτήριο, τὴν ἐμπορικότητα. Καλῶς ἢ κακῶς – δέν ἔχει σημασία – ἡ Ζωγραφικὴ κινεῖται μὲ τὸν τρόπο πού τῆς ἐπιβάλλουν οἱ εὐρύτερες κοινωνικὲς δομές, δηλαδὴ ἡ ἐλεύθερη ἀγορὰ καὶ ἡ παγκοσμιοποίηση. Δέν ὑπάρχουν σήμερα ἄλλες αἰσθητικὲς ἀξίες παρὰ μόνο τὸ ἐμπόριο. Οἱ κανόνες τοῦ ἐμπορίου καθορίζουν τὴν ἀξία τών έργων Τέχνης σήμερα. Εἶναι σκληρὸ αὐτὸ πού λέω, ἀλλὰ ἔτσι εἶναι.

«Δ»: Ἔτσι ἀξιολογοῦνταν πάντοτε τὰ ἔργα Τέχνης;

Μέχρι τὸ 1950 ἐπιβίωνε ἡ πιὸ παλιὰ Τέχνη. Ἡ νεωτερικότητα. Ὁ μοντερνισμός. Αὐτὰ τὰ ρεύματα λειτουργοῦσαν μέσα σὲ παλαιότερα συστήματα ἀξιών. Ἀπὸ τὴ στιγμή πού ἐπικράτησε ὁ φιλελευθερισμὸς στὴν Οἰκονομία, μοιραῖα καὶ ἡ Τέχνη ἀναγκάστηκε νὰ ἀκολουθήσῃ τοὺς νόμους τῆς ἀγορᾶς.

Ὁ Hobbsawh στὸ βιβλίο του «Ὁ αἰώνας τών ἄκρων» ἀναλύει μέσα σὲ δύο κεφάλαια τὸν τρόπο, πού ἡ Τέχνη ὑποτάχθηκε πλήρως στοὺς νόμους τῆς ἀγορᾶς. Ἐπο-

μένως τὸ ζήτημα τῆς ἐμπορικότητας τῆς Τέχνης καὶ τὸ ἐρώτημα ποὺ προκύπτει, γιὰ τὸ ἂν αὐτὴ ὠφελῇ ἢ βλάπτει, εἶναι τελείως ρητορικό. Ἡ Τέχνη σήμερα ὑπάρχει μόνον μὲ αὐτοὺς τοὺς ὅρους. Δυστυχῶς μέχρι στιγμῆς δὲν ἔχει βρεθῇ ἓνα ἄλλο σύστημα ἀξιῶν, ποὺ νὰ θέσῃ νέους κανόνες, στὸν τρόπο ποὺ θὰ κινῆται ἡ Τέχνη.

Ἡ στρατευμένη Τέχνη καὶ οἱ δημιουργοί

«Δ»: *Τὸ Βυζάντιο ἐπέβαλε τὴν στράτευση τῆς Τέχνης μὲ σκοπὸ τὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ δόγματος.*

Ἡ βυζαντινὴ τέχνη λειτούργησε καὶ ἀναπτύχθηκε βασισμένη στὸ θρησκευτικὸ δόγμα καὶ ὄχι στὴν αἰσθητική. Δηλαδή ἡ μορφὴ γεννήθηκε μέσα ἀπὸ τὸ δόγμα. Καὶ στὴν Φαραωνικὴ Αἴγυπτο τῶν ταφικῶν μνημείων ἡ Τέχνη ἦταν θρησκευτική. Εἶναι γεγονός, ὅτι κάθε φορὰ, ἀνάλογα μὲ τὶς κοινωνικὲς συνθῆκες ποὺ ἐπικρατοῦν, ἡ Τέχνη καλεῖται νὰ ἐξυπηρετήσῃ καὶ κάποιες σκοπιμότητες, ἀπὸ θρησκευτικὲς μέχρι πολιτικὲς μέχρι καὶ προσωπικὰ γοῦστα.

“Ἡ Βυζαντινὴ τέχνη
λειτούργησε καὶ
ἀναπτύχθηκε
Βασισμένη στὸ
θρησκευτικὸ
δόγμα καὶ ὄχι στὴν
αἰσθητική. Δηλαδή
ἡ μορφὴ γεννήθηκε
μέσα ἀπὸ τὸ
δόγμα.”

«Δ»: *Πότε ἄρχισε ἡ ἐκκοσμίκευση τῆς Τέχνης;*

Ἡ Τέχνη ἐγκαταλείπει τὸν θρησκευτικὸ προσανατολισμό της σταδιακά. Στὴν Εὐρώπῃ τῆς Ἀναγέννησης γιὰ παράδειγμα ἀποκτᾷ κοσμικὸ χαρακτήρα. Οἱ πίνακες ζωγραφικῆς καὶ τὰ ἀγάλματα κοσμοῦν τώρα ὄχι μόνον τὶς ἐκκλησίες ἀλλὰ καὶ τὰ σπίτια τῶν πλουσίων. Στὶς Κάτω Χῶρες, ὅπου ἔλαβαν χώρα ἔντονες θρησκευτικὲς διαμάχες ἀνάμεσα σὲ καθολικοὺς καὶ προτεστάντες, ἄλλαξε ὁ τρόπος διακόσμησης τῶν ναῶν. Ἡ Τέχνη ἐκεῖ πῆρε χαρακτήρα ἀπολύτως κοσμικό. Ἄρχισαν λοιπὸν νὰ ζωγραφίζουσιν τὸν κύριο τάδε, διάφορες σκηνὲς ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωὴ, κ.λ.π. Αὐτὰ τὰ αἰτήματα τὰ γεννᾷ ἡ ἴδια ἡ κοινωνία, οἱ ζωγράφοι ἀπλῶς τὰ ἀκολουθοῦν ἢ καλύτερα τὰ ἐκτελοῦν.

«Δ»: *Ἡ ἀνάπτυξη τῆς Τέχνης καὶ γενικώτερα ἡ πολιτιστικὴ ἀκμὴ μήπως ὀφείλονται ἀπλῶς καὶ μόνον σὲ τυχαῖες ἱστορικὲς συγκυρίες;*

Ἐπῆρξαν ἐποχές, ποὺ ἡ Τέχνη ἀναπτύχθηκε πολὺ, χωρὶς αὐτὸ ὅμως νὰ σημαίνει, ὅτι οἱ κοινωνικοπολιτικὲς συνθῆκες στάθηκαν ἀπόλυτα ἰδανικὲς γιὰ τὴν ἀνάπτυξή της, γιὰ παράδειγμα ἀκόμη καὶ στὴν ἀρχαία κλασικὴ Ἀθήνα ὁ Φειδίας καταδικάστηκε. Ὁ Ρέμπραντ στὸ Ἀμστερνταμ, ποὺ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν μία ἀπὸ τὶς πρὶν προηγμένες πόλεις σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο, καταδικάστηκε, ὅταν παρουσίασε τὸ διάσημο ἔργο του «Νυχτερινὴ περίπολος». Ἐπειδὴ δὲν μπορούσε νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν μεγάλη προκαταβολὴ ποὺ εἶχε εἰσπράξῃ, δημεύτηκε ἡ περιουσία του. Οἱ παραγγελίες γιὰ νέα ἔργα μηδενίστηκαν, καὶ αὐτὸς ὁ πολὺ μεγάλος ζωγράφος κατάντησε πένητας. Οὐσιαστικὰ τὸν ζοῦσαν οἱ μαθητὲς του καί, γιὰ νὰ συντηρηθῇ, ἔφταιχνε χαλκογραφίες, τὶς ὁποῖες πούλαγε στὰ κρυφά, διότι, σὲ ὅτι πουλοῦσε ἐπίσημα, τοῦ κἀνανε κατάσχεση. Ποτὲ λοιπὸν δὲν ἦταν ἐντελῶς εὐνοϊκὰ τὰ πράγματα γιὰ

«Η γυναίκα στο χώρο του λιοτριβείου.»

ἐμᾶς τοὺς ζωγράφους. Φαίνεται, ὅτι ἡ Τέχνη ἀναπτύσσεται καὶ ὑπάρχει μέσα στοῦ κοινωνικὸ πλᾶισιο κάθε ἐποχῆς, λειτουργεῖ βάσει τῶν νόμων, ποὺ θέτει αὐτὸ τὸ πλᾶισιο, καὶ πάντα βρίσκει τρόπο νὰ ἀνταποκρίνεται σὲ αὐτὲς τὶς συνθήκες καὶ νὰ παράγῃ τὸ ἔργο της.

Δὲν μπορεῖ ἡ Ἐξουσία νὰ ὑποδουλώνῃ τὸν καλλιτέχνη

«Δ»: *Καὶ ὅταν ἓνα ἔργο δὲν ἀρέσῃ ἢ δὲν ἐξυπηρετῇ τὶς δέουσες πολιτικὲς ἀπαιτήσεις τῆς ἐξ-ουσίας, δικαιολογεῖται ἡ καταστροφή του;*

Οἱ Ταλιμπὰν πρὶν λίγα χρόνια κατέστρεψαν τοὺς περίφημους Βουδδες, ἐπειδὴ «σκανδάλιζαν» τὴν θρησκευτικὴ τους πίστη. Αὐτὸ γιὰ ἐμᾶς σήμερα εἶναι πολὺ κακό, γιὰτὶ σήμερα εἴμαστε συλλέκτες, ἐνῶ δὲν ὑπῆρχε ἡ ἔννοια τοῦ συλλέκτη πάντοτε.

Ἀκόμη καὶ στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα τὰ παλιὰ ἀγάλματα τῶν Κούρων καὶ τῶν Κορῶν τὰ ἀντικαθιστοῦσαν μὲ καινούργια, τὰ ἔσπαγαν, γιὰ νὰ τὰ χρησιμοποιήσουν ὡς δομικὰ στοιχεῖα π.χ. στὰ τείχη τῆς Ἀκρόπολης, καὶ ἄλλα τὰ ἔθαβαν στὴ γῆ, κάτω ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ σημεῖο ποὺ ἔστηναν νέα ἀγάλματα, μέχρι νὰ περάσῃ καὶ ἡ δικὴ τους ἐποχή, καὶ νὰ καταστραφῶν κι αὐτά. Πιὸ μετὰ οἱ χριστιανοὶ καταστρέψανε τὰ εἰδωλολατρικὰ ἔργα, γιὰ νὰ κάνουν τὰ χριστιανικά.

Ἐδῶ ὅμως θὰ ἤθελα νὰ ἐπισημάνω, ὅτι ἡ καταστροφή ἀρχαίων ναῶν ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς δὲν ὀφειλόταν πάντοτε στὸ θρησκευτικὸ τους μένος. Ὑπῆρξαν δηλαδὴ περιπτώσεις, ποὺ, ἐπειδὴ οἱ ἀρχαῖοι ναοὶ εἶχαν ἄριστα δομικὰ ὑλικά, καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐν λόγῳ κτήρια δὲν χρησιμοποιοῦνταν πλέον, οἱ χριστιανοὶ ἔχτισαν νέους ναοὺς πάνω ἢ δίπλα στοὺς παλιούς, χρησιμοποιῶντας τὰ παλαιά- πλὴν ἄριστα- δομικὰ ὑλικά τους. Πάρε γιὰ παράδειγμα τοὺς σύγχρονους κατοίκους τῆς Θεσσαλονίκης ἢ τῆς Κωνσταντινούπολης, οἱ ὁποῖοι χτίζοντας τὰ σπιτάκια τους δίπλα στὰ παλαιὰ βυζαντινὰ τεῖχη, χρησιμοποιοῦν μέχρι καὶ σήμερα ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ δομικὰ ὑλικά -τῶν ἄχρηστων πλέον τευχῶν- εἴτε γιὰ νὰ ἐνισχύσουν τὰ θεμέλια εἴτε γιὰ νὰ ἐπισκευάσουν τὶς κεραμοσκεπές τους, καὶ ἀκόμα δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τότε δὲν εἶχαν τὴν ἴδια ἀντίληψη «περὶ Τέχνης ἢ περὶ συλλεκτικότητας»,

**“Οἱ ἄνθρωποι
γίνονται συλλέκτες**

ἔργων Τέχνης

ἀπὸ τὴν ἐποχὴ

τῆς Ἀναγέννησης

καὶ μετὰ. Μόλις

τότε ἄρχισε νὰ

σχηματίζεται

ἀστικὴ τάξη, ποὺ

λειτουργοῦσε

ἔξω ἀπὸ τὰ

ἐκκλησιαστικὰ καὶ

Βασιλικά στεγανά.”

ποὺ ἐπικρατεῖ σήμερα. Σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωσι ἡ καταστροφή δὲν ὀφείλεται σὲ «ιερὸ μένος» ἀλλὰ σὲ ἀπλὴ ἀνάγκη. Παρὰ ταῦτα ὑπῆρξαν καὶ πληθὺς περιπτώσεων, ὅπου ἡ καταστροφή τῶν ἀρχαίων μνημείων προκλήθηκε ἀπὸ τὴν ἔξαρση τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ καὶ ἀπὸ τὴν συστηματικὴ συντήρησή του ἀπὸ τὶς κρατικὲς Ἀρχές.

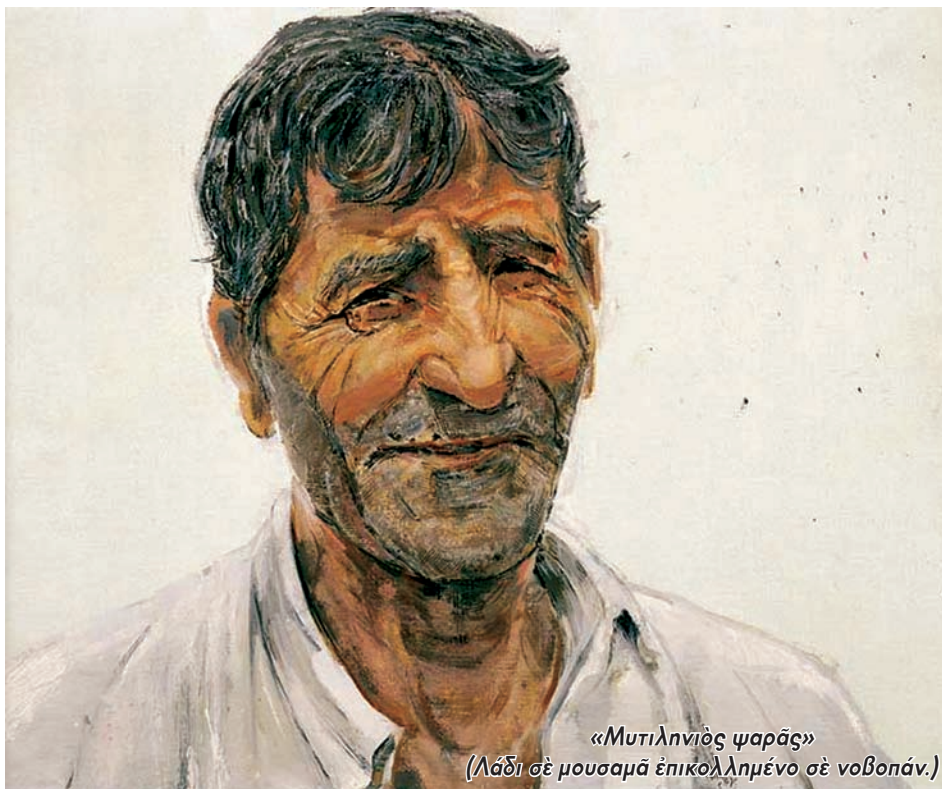
«Δ»: Πῶς προέκυψε ἡ συνήθεια τῶν ἀνθρώπων νὰ συλλέγουν ἔργα Τέχνης;

Οἱ ἄνθρωποι γίνονται συλλέκτες ἔργων τέχνης ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Ἀναγέννησης καὶ μετὰ. Μόλις τότε ἄρχισε νὰ σχηματίζεται ἀστικὴ τάξη, ποὺ λειτουργοῦσε ἔξω ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ βασιλικά στεγανά. Τότε σχηματίζονταν πόλεις μὲ τὴν μορφή ποὺ ἔχουν σήμερα. Ὁ πάπας μὲ τὴν μεγάλη ἐξουσία καὶ τὴν οἰκονομικὴ ἰσχὺ δὲν ἦταν πλέον ὁ μόνος, ποὺ μποροῦσε νὰ παραγγεῖλῃ ἓνα ἔργο. Πλούσιοι ἀστοὶ ἀπ’ ὅλο τὸν κόσμον μποροῦσαν νὰ μισθώσουν ἓνα ζωγράφο, ἓνα γλύπτη ἢ νὰ ἀγοράσουν ἓνα ἔργο ἰδιαίτερης αἰσθητικῆς καὶ ἱστορικῆς ἀξίας, ἓνα ἔργο ὅπως λέμε «συλλεκτικόν».

Ἀξίζει νὰ παρατηρήσουμε, ὅτι δὲν ὑπῆρξαν Ἀσιᾶτες ἢ Ἀφρικανοὶ συλλέκτες, διότι οἱ κοινωνίες τους καὶ ὁ πολιτισμός τους δὲν ἀξιολογοῦσε ἔτσι τὰ ἔργα Τέχνης. Οἱ Ἴνδοι ἐπὶ παραδείγματι δὲν δέχθηκαν οὔτε τὸ σύστημα ἀξιών, ποὺ τοὺς ἐπέβαλαν οἱ Ἄγγλοι ἀποικιοκράτες, οὔτε τὴν χριστιανικὴ πίστι. Ὅλα λοιπὸν εἶναι σχετικὰ. Δημιουργήματα, ποὺ ἀρέσουν σήμερα, μπορεῖ νὰ μὴν ἀρέσουν αὐριο. Καλλιτεχνήματα, ποὺ ἀρέσουν ἐδῶ, μπορεῖ νὰ μὴν γίνονται ἀποδεκτὰ ἄλλοῦ.

«Δ»: Ἐσεῖς, γιατί δὲν ἀσχοληθήκατε μὲ τὴν ἀγιογραφία;

Οἱ περισσότεροι -ἂν ὅχι ὅλοι οἱ ἀγιογράφοι τῆς Βυζαντινῆς καὶ Μεταβυζαντινῆς Ἐποχῆς- ἦταν καλόγεροι. Ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ κάνω θρησκευτικὸ ἔργο. Δὲν γίνεται. Δὲν ἐπικρατοῦν σήμερα συνθῆκες κοινωνικοῦ ἐξαναγκασμοῦ γιὰ τοὺς ζωγράφους,

γιά νὰ μὲ ὑποχρεώσει κάποιος νὰ ζωγραφίσω κάτι ἄλλο ἀπὸ αὐτὸ ποὺ θέλω.

«Δ»: Μποροῦν οἱ κοινωνικὲς συνθῆκες νὰ ὑποδουλώσουν ἀπόλυτα τὸ πνεῦμα ἑνὸς καλλιτέχνη;

Ὁ Ραφαὴλ εἶχε δημιουργήσει πολλὰ θρησκευτικὰ ἔργα, ὅμως ἔβρισκε τὸν τρόπο νὰ ἐκφράζεται καὶ παράλληλα νὰ ὑπηρετῇ τὸ σύστημα ἀξιῶν τῆς ἐποχῆς του. Ἡ ἐποχὴ τότε ἀπαιτοῦσε ἡ θεματολογία τῶν ζωγράφων νὰ ἀναφέρεται εἴτε σὲ θρησκευτικὰ θέματα εἴτε σὲ ἀρχαίους ἑλληνικοὺς μύθους, ὁ Ραφαὴλ ὅμως ἐφτείαχνε κάτι πανέμορφες Παναγίες, ποὺ θήλαζαν μὲ ἓνα προκλητικὸ στήθος καὶ μὲ βλέμμα γεμάτο σαγήνη τὸν Χριστό, περνώντας ἓνα μήνυμα ἀπαγορευμένου γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἐρωτισμοῦ, ἐκκοσμικεύοντας δηλαδὴ τὴν θρησκευτικὴ θεματολογία.

Φαίνεται καθαρά, ὅτι ὁ Ραφαὴλ ἤθελε νὰ ζωγραφίξῃ γυμνὸ καὶ ὄχι ἁγίους, ὅμως ἡ κοινωνία τοῦ ἐπέβαλλε ἄλλη θεματολογία. Παρὰ ταῦτα δὲν μπορούσε νὰ κρυφτῇ ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. Ὅσο καὶ ἂν καταπιεζόταν κοινωνικά, πάνω στὸν καμβά του ἔβγαине ὁ γνήσιος Ραφαήλ. Τὰ ἔργα του συνεπῶς ἦταν κοσμικά καὶ ὄχι θρησκευτικά.

Στὴν Νεώτερη Ἱστορία τὸ Παρίσι καὶ τὸ Βερολίνο μέχρι καὶ τὸν Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ἦταν τὰ κέντρα τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐπίσης λίγο πρὶν τὴν Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση καὶ κατὰ τὴν διάρκεια αὐτῆς στὴν Ρωσσία ἀνθίσε ἡ Ρώσικη Πρωτοπορία,

ένα πολύ μεγάλο κεφάλαιο της μοντέρνας Τέχνης των αρχών του 20ού αιώνα.

«Δ»: *Οί Ἠνωμένες Πολιτεῖς πότε ἀναδεικνύουν τὰ δικά τους εἰκαστικά ρεύματα;*

Μετὰ τὸν Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο οἱ Ἀμερικανοὶ κατανοοῦν τὴν ἀνάγκη τῆς πολιτιστικῆς τους ἐπικράτησης σὲ παγκόσμιο πλῆρον ἐπίπεδο, καθ' ὅσον ἦταν οὐσιαστικά οἱ μόνοι κερδισμένοι ἀπὸ τὸν Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Δές, καὶ οἱ δύο μας φορᾶμε παντελόνια τζίν, αὐτὸ εἶναι ἓνα εἶδος ἀμερικάνικης πολιτιστικῆς εἰσβολῆς. Ἡ Ἀμερικὴ κατάρφερε νὰ ἐπικρατήσῃ σὲ ὁλόκληρη σχεδὸν τὴν ἀνθρωπότητα. Οἱ μεγάλες εὐρωπαϊκὲς πόλεις ἔπαψαν νὰ ἀποτελοῦν τὸ κέντρο τοῦ Παγκόσμιου Πολιτισμοῦ. Τώρα τελευταῖα ξαναρχίζει δειλά-δειλά νὰ ξαναδημιουργῆται ἓνα νέο ρεῦμα Εὐρωπαϊκῆς κουλτούρας. Πρῶτα τὸ Λονδίνο καὶ ἀκολουθοῦν τὸ Παρίσι καὶ τὸ Βερολῖνο.

*Τώρα τελευταῖα
ξαναρχίζει
δειλά-δειλά νὰ
ξαναδημιουργῆται
ἓνα νέο ρεῦμα
Εὐρωπαϊκῆς
κουλτούρας.
Πρῶτα τὸ Λονδίνο
καὶ ἀκολουθοῦν
τὸ Παρίσι καὶ τὸ
Βερολῖνο.*

«Δ»: *Μπορεῖτε νὰ διακρίνετε, ἀν στὸ ἐγγὺς μέλλον ἡ Εὐρώπη θὰ ἐπανακτήσῃ τὴν πολιτιστικὴ πρωτοκαθεδρία, ποὺ εἶχε κάποτε;*

Αὐτὸ δὲν τὸ γνωρίζω. Ζοῦμε σὲ μία ἐποχή, ποὺ συντελοῦνται πολλὲς πολιτιστικὲς ζυμώσεις. Ἡ Τέχνη κινεῖται μέσα στὸ Διαδίκτυο τοῦ ἠλεκτρονικοῦ Κυβερνοχώρου, ὁ ὁποῖος τώρα ἀποτελεῖ τὴν πιὸ τέλεια ἔκφραση τῆς παγκοσμιοποίησης.

Ὁ κόσμος ἔχει πλέον ξεφύγει ἀπὸ τὰ ὅρια τῶν ἐθνῶν-κρατῶν ἢ τῶν ὁμοσπονδιακῶν χωρῶν. Μέσα στὸ ἠλεκτρονικὸ Διαδίκτυο ἔχει δομηθῇ ἤδη ἓνα «Παγκόσμιο χωριό», ἡ ὑπόστασις τοῦ ὁποῖου ὑπερβαίνει τὰ «κλισέ» τῆς Νέας Ὑόρκης ἢ τῶν Παρισίων.

«Δ»: *Πολλοὶ εἰκαστικοὶ σήμερὰ ἐπιλέγουν νὰ ἐκφράζονται μέσθ τῆς ψηφιακῆς Τεχνολογίας.*

Σίγουρα ἡ ἀνάπτυξη τῆς Τεχνολογίας ἐπηρεάζει τὴν Τέχνη, ὅμως ἐξαρτᾶται ἀπὸ ποιά σκοπιὰ τὸ βλέπει κανεὶς.

Καὶ στὴν Ἑλληνικὴ Ἀρχαιότητα οἱ πρόγονοί μας βίωσαν τεχνολογικὲς ἐπαναστάσεις περνώντας ἀπὸ τὴν «Ἐποχὴ τοῦ χαλκοῦ» στὴν «Ἐποχὴ τοῦ σιδήρου». Τὰ «νέας γενιᾶς» σιδερένια ἐργαλεῖα ἐπέτρεψαν στὸν νέο καλλιτέχνη τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νὰ δημιουργήσῃ ἀπίθανα καλλιτεχνικὰ ἀριστουργήματα. Τὰ σκαλίσματα στὸ μάρμαρο μὲ σιδερένια ἐργαλεῖα ἦταν πιὸ κομπᾶ καὶ πιὸ λεπτὰ. Κάτι τέτοιο λοιπὸν συμβαίνει καὶ σήμερὰ, ὅταν κάνουμε τέχνη χρησιμοποιώντας τοὺς ἠλεκτρονικοὺς ὑπολογιστές. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπιρροῆς τῆς σύγχρονης Τεχνολογίας στὴν σημερινὴ Τέχνη θὰ τὰ κρίνουν οἱ μελλοντικὲς γενιές.

Κωνσταντῖνος Δ. Μίχος
(Λεύκαρος)

ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ

Ἀλλὰ ρῦσαι τὴν ποίμνην ἀπὸ τοῦ Πονηροῦ

«Ὡς ἡλόγησας καὶ ἐπλήθυνας τὰ ποίμνια τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβ, οὕτως εὐλόγησον καὶ τὴν Ποίμνην τῶν κτηνῶν τούτων τοῦ δοῦλου σου (τοῦδε)- καὶ πληθύνον, καὶ ἐνδυνάμωσον αὐτήν, καὶ ποιήσον αὐτὴν εἰς χιλιάδας, καὶ ρῦσαι ταύτην ἐκ τῆς καταδυναστείας τοῦ Διαβόλου, καὶ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ πάσης ἐπιβουλῆς ἐχθρῶν, καὶ αὔρας θανατικῆς,

καὶ λοιμικῆς νόσου. Περιφρούρησον αὐτὴν δι' ἁγίων Ἀγγέλων σου, πᾶσαν ἀσθένειαν, πάντα φθόνον, καὶ πειρασμὸν φαρμακίας καὶ γοητείας, ἐξ ἐνεργείας ἐπερχομένης τοῦ Διαβόλου, ἀποδιώκων ἐξ αὐτῆς.»

Αὐτὰ ψέλνει ὁ ἱερέας τῆς φωτογραφίας εὐλογώντας τὰ κοπάδια, ποὺ φέρνουν οἱ κτηνοτρόφοι τῆς περιοχῆς στὴν κεντρικὴ πλατεία χωριοῦ τῆς Κρήτης κάθε χρόνο ἀνήμερα τοῦ Ἁγ-Γιώργη τοῦ Γαλατᾶ. (Φωτογραφία: www.explorecrete.com.)

Ἡ ταχυδρομικὴ θυρίδα τοῦ Γιαχβέ

Ὁρισμένες ἀπὸ τὶς ἐπιστολές, ποὺ διεκπεραιῶναι καθημερινὰ ἡ Ἰσραηλινὴ Ταχυδρομικὴ Ὑπηρεσία, ἀπευθύνονται προσωπικὰ στὸ Θεὸ καὶ προέρχονται ὄχι μόνον ἀπὸ τὸ Ἰσραὴλ ἀλλὰ ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Γῆς. Οἱ ἐπιστολές αὐτὲς θεωροῦνται ἰδιωτικὲς συνομιλίες μὲ τὸ Θεὸ δὲν ἀνοίγονται, οὔτε καταστρέφονται,

ἀλλὰ συλλέγονται καὶ σὲ ταχτὰ χρονικὰ διαστήματα τοποθετοῦνται σὲ σχισμὲς τοῦ Τείχους τῶν Δακρύων στὴν Ἱερουσαλήμ.

Νηστεία με περίσσεια εὐσέβεια

Για περίσσεια εὐσέβεια κατά τὴ νηστεία τῆς Σαρακοστής: Ἀριστερὰ νησιτίσιμο ἔδεσμα με μορφὴ γυναίκας καὶ στανρὸ στὸ κεφάλι, γνωστὸ ὡς λαζαράκι. Δεξιὰ φιάλες οἶνου με τὶς μορφὲς τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Ἰησοῦ στὶς ἐτικέτες τους.

Ἀνατροφὴ με μπουργκα καὶ Κοράνι

Ἡ φωτογραφία τοῦ μικροῦ παιδιοῦ με τὴν εὐσεβὴ ἰσλαμικὴ ἔνδυση καὶ τὸ Κοράνι στὸ χέρι βρίσκεται στὴν ἱστοσελίδα: www.flickr.com.

Ἑβραῖος: Τώρα καὶ σὲ μπύρα!

«Ἑβραῖος: Ἡ ἐκλεκτὴ (chosen) μπύρα». [Ἡ ἴδια λέξη χρησιμοποιεῖται στὴν Ἀγγλικὴ μετάφραση τῆς Βίβλου, γιὰ νὰ περιγράψῃ τὶς σχέσεις Ἑβραίων-Γιαχβὲ (ὁ ἐκλεκτὸς λαός).] Διατίθεται ἀπὸ τὸ 1996 (5.757 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, σύμφωνα με τὴν ἐτικέττα) σὲ ἀρκετὲς Πολιτεῖες τῶν Η.Π.Α. σὲ δύο τύπους: Γένεσις (Genesis Ale) καὶ Μεσσίας (Messiah Bold.)

Γ.Α.

Η ΣΥΝΕΝΟΧΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΗΝ ΑΡΠΑΓΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Άπο τήν Τουρκοκρατία ἕως σήμερα

ἦν ἐποχή ποὺ ἡ Δ. Εὐρώπη ἄφηνε γιὰ τὰ καλὰ πίσω της τὸν χριστιανικὸ Μεσαίωνα, οἱ ἑλλαδικοὶ πληθυσμοὶ (στὴν πλειοψηφία τους βιαίως χριστιανωθέντες ἀπόγονοι τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ἔθνους, ποὺ ἐξαναγκάστηκαν νὰ ἀποποιηθοῦν ἀκόμα καὶ τὸ ἐθνικὸ τους ὄνομα) θὰ συνέχιζαν νὰ ζοῦν στὸν μεσαιωνικὸ λήθαργο, γιὰ τοῦλάχιστον τρεισήμισυ ἀκόμη αἰῶνες. Τὸ χρονικὸ αὐτὸ διάστημα ἀποκλήθηκε «Τουρκοκρατία», ἂν καὶ (δεδομένου ὅτι ἡ Χριστιανορθόδοξη Ἐκκλησία κάλεσε καὶ καθαγίασε τὴν ὀθωμανικὴ κατάκτηση) δὲν ἀποτελεῖ παρὰ τὴν φυσικὴ συνέχεια καὶ τὴν ἀκμαίότερη περίοδο τῆς ἀνατολικοευρωπαϊκῆς («βυζαντινῆς») ἐκδοχῆς τοῦ Μεσαίωνα.

Μὲ τὴν πνευματικὴ ἀφύπνιση τῆς Δύσης καὶ τὴν ἀναζήτηση ἀπὸ αὐτὴν πολιτισμικῆς ταυτότητας ἀναζωπυρώθηκε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Εὐρωπαίων γιὰ τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμό. Οἱ πρῶτες συλλογὲς –ρωμαϊκῶν ἀρχικά- ἀρχαιοτήτων ἀρχίζουν νὰ δημιουργοῦνται στὴ Δύση ἀπὸ τὸν 12ο κιόλας αἰῶνα. Ἐν συνεχείᾳ τὸ ἐνδιαφέρον μετατοπίζεται στὴν ἑλληνικὴ Ἀρχαιότητα.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας ἀναρίθμητοι Εὐρωπαῖοι ἀρχαιολάτρες (ἢ «ἀρχαιολάτρες») μὲ τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων περιηγητῶν παραμάσχαλα ἀρχίζουν νὰ καταφθάνουν στὴν Ἑλλάδα. Ὅταν ἐπιστρέφουν στὶς χῶρες τους, ἔχουν φυσικὰ προμηθευτὴ καὶ ἀνάλογα «ἐνθύμια», εὐκόλα στὴ μεταφορὰ (ἀγαλματίδια, νομίσματα κ.λπ.). Μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου οἱ μεμονωμένες αὐτὲς ἐνέργειες ἐξελίσσονται σὲ σχεδιασμένες ἐξορμήσεις ἀρχαιοεμπόρων, οἱ ὁποῖοι λειτουργοῦν γιὰ λογαριασμὸ ἀρχαιοσυλλεκτῶν ἢ «εὐγενῶν», ποὺ θέλουν νὰ διακοσμήσουν τὶς ἐπαύλεις τους μὲ αὐθεντικὰ ἑλληνικὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα, κίονες, χειρόγραφους κώδικες,

κ.λπ. Τīs τελευταῖες δεκαετίες τῆς Τουρκοκρατίας οἱ ἐπιχειρήσεις ἀρχαιοκαπηλίας διεξάγονται πλέον, ἂν καὶ «ἀνεπίσημα», ἀπὸ πράκτορες τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν βασιλείων. Οἱ πράκτορες αὐτοὶ ἐνεργοῦν φυσικὰ καὶ γιὰ προσωπικὸν τοὺς λογαριασμό. «Ἐπισκέπτονται» ὅλους τοὺς σημαντικοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους, ποὺ τότε, ὅπως ἦταν ἀναμενόμενο, ἦσαν πλήρως ὑποβαθμισμένοι (εἶχαν πατηθῇ ἀπὸ χριστιανικὰ ἱερὰ ἢ μετατραπῇ σὲ στάνες, κ.λπ.), καὶ ἔτσι οἱ ἐπιχειρήσεις παίρνουν τὸν χαρακτῆρα ἀρχαιολεηλασίας. Τὰ εὐρωπαϊκὰ προξενεῖα στὴν Κων/πολὴ μετατρέπονται σὲ ὀρμητήρια ὀργανωμένων ἀρχαιοθηρικῶν συμμοριῶν ὑπὸ διπλωματικὴ πλέον καθοδήγησι. Στὴν ἀρχαιοθηρίᾳ κυρίως ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία ἐπιδόθηκαν σὲ πραγματικὸ ἀγῶνα δρόμου. Οἱ ἑλληνικὲς ἀρχαιοφύλακες κραδαίνονται ἀπὸ ὅποιες χώρες τῖς κατέχουν ὡς σύμβολα ἰδεολογικῆς ἰσχύος καὶ ὡς πιστοποιητικὰ κληρονομικῶν δικαιωμάτων ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

Στὸ ἀρχαιοεμπόριο

διαπρέπουν οἱ

μονὲς τοῦ Ἄθω: μὲ

ἔγγραφό τους τοῦ

1694 ὁμολογοῦν,

ὅτι πούλησαν

στὸν βασιλιᾷ τῆς

Ρωσσίας «παλαιὰ

βιβλία», γιατί,

ὅπως ἰσχυρίζονταν,

λιμοκτονοῦσαν.

Ὅλοι οἱ προαναφερθέντες ἀρχαιοκνηγοὶ συμπεριφέρονται εἴτε ὡς κοινοὶ ἀρχαιοκάπηλοι εἴτε ὡς καταστροφεῖς εἴτε –συνηθέστερα– ὡς καὶ τὰ δύο. Σὲ πολλὲς περιπτώσεις διενεργοῦν καὶ «ἀνασκαφές», στὶς ὁποῖες καταστρέφουν ὅσα εὐρήματα δὲν μποροῦν νὰ μεταφέρουν, γιὰ νὰ μὴν τὰ βροῦν καὶ τὰ πάρουν οἱ ἀνταγωνιστές τους.

Κατὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς διάρκειάς τους οἱ ἐπιχειρήσεις ἀρπαγῆς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμικοῦ πλούτου διεξάγονται μὲ τὴν ἀνοχή/ἀδιαφορία τῶν Τούρκων καὶ τὴν σιωπηρὴ συγκατάθεσι/συνενοχίᾳ τῆς Χριστιανορθόδοξης Ἐκκλησίας. Μάλιστα πολλὲς φορὲς ἡ Ἐκκλησία ἔχει σημαντικὸ ρόλο στὸ κύκλωμα τῆς ἀρπαγῆς: π.χ. ἀνάμεσα στοὺς πληροφοριοδότες καὶ προμηθευτὲς τοῦ Ἀγγλοῦ πρέσβη στὴν Κων/πολὴ Thomas Roe (1621-1628) βρισκόμε τὸν ἴδιον τὸν πατριάρχη καὶ τὸν ἐπίσκοπο Ἀνδρου. Στὸ ἀρχαιοεμπόριο διαπρέπουν καὶ οἱ μονὲς τοῦ Ἄθω: μὲ ἔγγραφό τους τοῦ 1694 ὁμολογοῦν, ὅτι πούλησαν στὸν βασιλιᾷ τῆς Ρωσσίας «παλαιὰ βιβλία», γιατί, ὅπως ἰσχυ-

ρίζονταν, λιμοκτονοῦσαν. Ἐπίσης τὸ 1801 ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Πάτμου, ἀφοῦ δωροδοκῆθηκε ἀπὸ τοὺς Ἀγγλους, τοὺς παρέδωσε πανάρχαια χειρόγραφα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἓνα πλατωνικὸ διάλογο. Τῖς Μονὲς Πάτμου καὶ Ἄθω στιγματίζει καὶ ὁ Ἀδαμάντιος Κοραΐς, ὅτι «ἐγύμνωσαν ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰ πολυτίμα της ἀντίγραφα» («Προλεγόμενα» στὴν ἔκδοσι τοῦ Ἰσοκράτη, 1807). Ἐπίσης στὴ δεκαετία τοῦ 1720 ὁ Γάλλος πρῶτος ἐνθρονιστὴς τῆς Θεσσαλονίκης Ἐσπαρνὲ ὠργάνωσε δίκτυο πρακτόρων σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ φίλους τοῦ μοναχοῦ, μὲ σκοπὸ τὴν κλοπὴ πολυτίμων χειρογράφων.

Ἀλλὰ ἡ ἀρχαιοληστεία προχωροῦ κυρίως λόγῳ τῆς ἱστορικῆς ἀμνησίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ποὺ εἶχε ἀπολέσει τὴν συνείδησι τῆς προγονικῆς του καταγωγῆς. Προοδευτικὰ οἱ Τούρκοι, ἀντιλαμβανόμενοι τὸ αὐξανόμενο ἐνδιαφέρον τῶν Δυτικοευρωπαίων γιὰ ἑλληνικὲς ἀρχαιοφύλακες, ἀπαγορεύουν τὴν ἐξαγωγή ἀρχαιοτήτων ἄνευ

αδειοδοτήσεως. Φυσικά οι άδειες δίνονται κατόπιν γενναίας δωροδοκίας.

Ή πιό προκλητική –άν και όχι απαραίτητα πιό σημαντική– επιχείρηση άρχαιοθηρίας στον έλλαδικό χώρο είναι αυτή του Βρεταννού λόρδου Έλγιν τὸ 1802 στὴν Ἀκρόπολη τῆς Ἀθήνας.

Οἱ ἀπόπειρες ἀφύπνισης τῶν Ἑλλήνων

Νεοελληνικὸς Διαφωτισμὸς ἐπιχείρησε νὰ ἐπαναφέρει στὸν παντελῶς ἀποπροσανατολισμένο ἑλληνικὸ λαὸ τὴν ἐθνικὴ του συνείδηση, ἀπὸ τὴν ὁποία τὸν εἶχε ἀποξενώσει ἡ ὑπερχιλιετὴς χριστιανικὴ κατοχὴ τῆς χώρας. Ἡ ἑλληνικὴ ἐθνικὴ ταυτότητα ἀναζητᾶται ἀπὸ τὸν Διαφωτισμὸ στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα καὶ ὄχι στὸ μεσαιωνικὸ «Βυζάντιο».

Τὸ τελευταῖο ἀξιολογεῖται ἀπὸ τὸν Διαφωτισμὸ ὡς ὁ ὀλετῆρας τοῦ Ἑλληνισμοῦ (αὐτὸ κόστισε στὸν Διαφωτισμὸ ἀφορισμοὺς καὶ λυσσαλέες διώξεις ἐπὶ δεκαετίες, ἀκόμη καὶ μετεπαναστατικά). Κατὰ συνέπεια γιὰ τοὺς διαφωτιστὲς ἀποτελεῖ ζήτημα αἰχμῆς ἡ ἀνάδειξη καὶ προστασία κάθε προγονικοῦ θησαυροῦ.

Οἱ ἐπιχειρήσεις ἀρχαιολεηλασίας ἦσαν γνωστὲς στοὺς διαφωτιστὲς. Ὡστόσο ὁ Κοραῖς τοποθετεῖ στὶς σωστὲς του διαστάσεις τὸ πρόβλημα, ὅταν σὲ ἀπαντητικὴ ἐπιστολὴ τοῦ πρὸς τὸν Ὑδραῖο Ἰωάννη Ὁρλάνδο (20/2/1807) δὲν κατηγορεῖ τοὺς ἄρπαγες Ἀγγλοὺς, ποὺ «γδύνουν» τὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὶς ἀρχαιοτῆτές της, ἀλλὰ ἐπισημαίνει: «τί παιύουσιν εἰς τοῦτο οἱ Ἀγγλοι; Τὸ ἀμάρτημα εἶναι τῶν ἀπαιδευτῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ φυλάξωσι τὰ προγονικά των κτήματα». Ὁ Κοραῖς προτείνει στὸ Πατριαρχεῖο («Ἀπαντα», τ. Α2) νὰ καλέσῃ μὲ «ἐγκύκλιον πρὸς τὸ γένος» κάθε Ἑλληνα –ἐπὶ ποινῇ ἀφορισμοῦ– νὰ μὴν δίνη ἢ πουλᾷ σὲ ὁποιονδήποτε, ντόπιο ἢ ξένο, παλαιὰ χειρόγραφα, κ.λπ. Προτείνει ἐπίσης τὴν ἴδρυση μουσείου στὴν Κων/πολη ἢ στὴν Χίο. Σήμερα ἀκούγεται ἀστεῖο νὰ ὑποβάλλῃ κανεὶς πρὸς χριστιανικὸ ἱερατεῖο τέτοιες προτάσεις. Ἀλλά, ἂς μὴν ξεχνᾶμε, ὅτι χάρις στὶς ὑπηρεσίες τοῦ πρὸς τοὺς Τούρκους τὸ Πατριαρχεῖο εἶχε πετύχει νὰ ἀναγορευθῇ ἀπὸ αὐτοὺς ὡς ἡ μόνη «ἐλληνικὴ» Ἀρχή, ὅπου μπορούσε τότε νὰ ἀπευθυνθῇ κάποιος.

“*Τί παιύουσιν εἰς
τοῦτο οἱ Ἀγγλοι;
Τὸ ἀμάρτημα εἶναι
τῶν ἀπαιδευτῶν
Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι
δὲν εἶναι ἱκανοὶ
νὰ φυλάξωσι τὰ
προγονικά των
κτήματα.*”

Ἀδ. Κοραῖς

Γιὰ τὸν Κοραῖ ἡ παραμονὴ τῶν ἀρχαιοτήτων στὴν Ἑλλάδα δὲν ἀποσκοποῦσε στὴν ἐξυπηρέτηση μιᾶς ἐπὶ κλησης-ἐπιδείξεως τοῦ προγονικοῦ μεγαλείου ἀπὸ τοὺς Νεοέλληνες (ὅπως γίνεται σήμερα). Χρειαζόταν πρωτίστως οἱ Ἕλληνες νὰ τύχουν τῆς κατάλληλης «παιδεύσεως», ὥστε νὰ γίνουν ἄξιοι τοῦ προγονικοῦ πολιτισμοῦ καὶ «ἱκανοὶ νὰ φυλάξωσι τὰ προγονικά των κτήματα». Χάρις στὸν ἄνισο ἀγῶνα, ποὺ διεξῆγε ὁ Διαφωτισμός, οἱ Ἕλληνες ξαναπέκτησαν τοὐλάχιστον τὸ ἀπαγορευμένο ἀπὸ τὴν Χριστιανορθοδοξία ἐθνικὸ τους ὄνομα. Ἀπέκτησαν ἐπίσης μιὰ

ἀμυδρὴ αἰσθησις τῆς πραγματικῆς τοῦ ἐθνικῆς καὶ πολιτισμικῆς καταγωγῆς. Καὶ ἀφυπνίστηκαν τόσο μόνο ὅσο χρειαζόταν, γιὰ νὰ κάνουν μία –ἔστω καὶ ἀνολοκλήρωτη κοινωνικὰ καὶ πολιτισμικά– ἐπανάσταση.

Μετὰ τὴν Ἐπανάσταση

καθένας θὰ περίμενε, ὅτι τὸ νεοπαγὲς Ἑλληνικὸ Κράτος θὰ λάμβανε ἰδιαίτερη μέριμνα γιὰ τὴν προστασία καὶ τὴν ἀνάδειξη τοῦ προγονικοῦ πολιτισμικοῦ πλούτου, τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ ὁποίου ἐξακολουθοῦσε νὰ μὴν ἔχη ἀκόμα ἀποκαλυφθῇ. Ἡ ἀρχαιοσκύλευση εἶχε συνεχιστῇ καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Ἐπανάστασης. Μεσοῦντος τοῦ Ἀγῶνος οἱ ἐπαναστατικὲς διοικήσεις κάνουν ὅ,τι μποροῦν, γιὰ νὰ τὴ σταματήσουν. Π.χ. τὸ 1825 ὁ ὑπουργὸς Ἑσωτερικῶν Γρηγόριος Δικαῖος (Παπαφλέσσας) καλεῖ μὲ διάταγμα τὶς τοπικὲς Ἀρχὲς καὶ τοὺς δασκάλους, ὅποτε ἀνακαλύπτουν ἀρχαιοτῆτες, νὰ τὶς ἀποθηκεύουν, ἐλλείψει μουσείων, στὰ σχολεῖα: «διὰ νὰ ἀποκτήσῃ μὲ τὸν καιρὸν πᾶν σχολεῖον τὸ μουσεῖον του, πρᾶγμα ἀναγκαιότατον [...] διὰ τὴν γνώρισιν τῆς

“Αὐτὰ καὶ δέκα

χιλιάδες τάλαρα

νὰ σᾶς δώσουν,

νὰ μὴν τὸ

καταδεχτῆτε

νὰ βγοῦν ἀπὸ

τὴν πατρίδα

μας. Δι’ αὐτὰ

πολεμήσαμεν.”

Μακρυγιάννης

δεξιότητος τῶν προγόνων μας καὶ διὰ τὴν πρόληψιν, τὴν ὁποῖαν δικαίως ἔχουσιν ὡς τοιαῦτα τὰ σοφὰ τῆς Εὐρώπης ἔθνη, οἱ ὁποῖοι μᾶς μέμφονται, διότι τὰ χαρίζομεν ἢ τὰ πωλοῦμεν ἀντὶ μικροῦ τιμήματος εἰς τοὺς θαμίζοντας εἰς τὴν Ἑλλάδα περιηγητῆς των». Τὸν Μάιο τοῦ 1827 τὸ ΙΗ΄ ἄρθρο τῆς Γ΄ Ἐθνοσυνελεύσεως τῆς Τροιζήνας θὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν ἔξοδο ἀρχαιοτήτων ἀπὸ τὴ χώρα.

Ὅστος ἡ ἀρχαιοληψτεία θὰ συνεχιστῇ καὶ ἐπὶ Καποδίστρια. Εἰδικὰ στὰ νησιὰ ὀργιάζει: τὸ 1828 οἱ κάτοικοι τῆς Ἀνάφης πούλησαν πολλὰ ἀγάλματα στὸν Γάλλο πρόξενο στὴ Θήρα, ἐνῶ πολλὰ ἄλλα τὰ κατέχωσαν καὶ ἔχτισαν ἀπὸ πάνω τοὺς σπίτι, ὥστε μὲ τὸν καιρὸ νὰ τὰ πουλήσουν καὶ αὐτά. Τὸ 1829 ἰδρύεται τὸ πρῶτο ἀρχαιολογικὸ μουσεῖο στὴν Αἴγινα, τὸ ὁποῖο ἀρχίζει νὰ γεμίξῃ σχεδὸν ἀποκλειστικὰ μὲ εὐρήματα, ποὺ εὑρίσκαν στὰ χωράφια τοὺς καὶ παραχωροῦσαν ἀφιλοκερδῶς (παρὰ τὴν ὑπαρξὴ ἀμοιβῆς) διάφοροι «ἀνώνυμοι» Ἕλληνες.

Ὁ Μακρυγιάννης («Ἀπομνημονεύματα») πληρώνει ἀπὸ τὴν τσέπη του ἓνα σεβαστὸ ποσὸν σὲ ἀρχαιοκάπηλους, γιὰ νὰ «κόψῃ» μιὰ ἐξαγωγή ἀρχαιοτήτων: «Εἶχα δύο ἀγάλματα περίφημα, μιὰ γυναικα κι’ ἓνα βασιλόπουλο, ἀτόφρα –φαίνονταν οἱ φλέβες, τόσην ἐντέλειαν εἶχαν. Ὅταν χάλασαν τὸν Πόρον, τᾶχαν πάρει κάτι στρατιῶτες καὶ εἰς τ’ Ἄργος θὰ τὰ πουλοῦσαν κάτι Εὐρωπαϊῶν. Χίλια τάλαρα γύρευαν. Ἄντεσα κι ἐγὼ ἐκεῖ πέρανα. Πῆρα τοὺς στρατιῶτες καὶ τοὺς μίλησα. Αὐτὰ καὶ δέκα χιλιάδες τάλαρα νὰ σᾶς δώσουν, νὰ μὴν τὸ καταδεχτῆτε νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴν πατρίδα μας. Δι’ αὐτὰ πολεμήσαμεν. Βγάζω καὶ τοὺς δίνω τριακόσια πενήντα τάλαρα.»

Κι ἐνῷ κάποιοι λίγοι «ἀφελεῖς» πολῖτες δωρίζουν στὸ νεοῖδρυθὲν μουσεῖο, ὁ Καποδίστριας, προκειμένου νὰ κερδίσῃ τὴν εὐνοία τῶν ξένων, δωρίζει τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους σὲ ομάδες ἀρχαιοθηρῶν καὶ ἀτόμων μὲ ξένη βασιλικὴ προστασία, γιὰ νὰ διενεργοῦν «ἀνασκαφές», ἀλλὰ καὶ νὰ μεταφέρουν ἀδιακρίτως τὴν πλούσια λεία τους στὶς χώρες τους καὶ στὰ ἀφεντικά τους. Μάλιστα προμηθεύει τοὺς ἀρχαιοκάπηλους μὲ Ἑλληνες ἐργάτες, ποὺ τοὺς πληρώνει τὸ ἑλληνικὸ Δημόσιο...

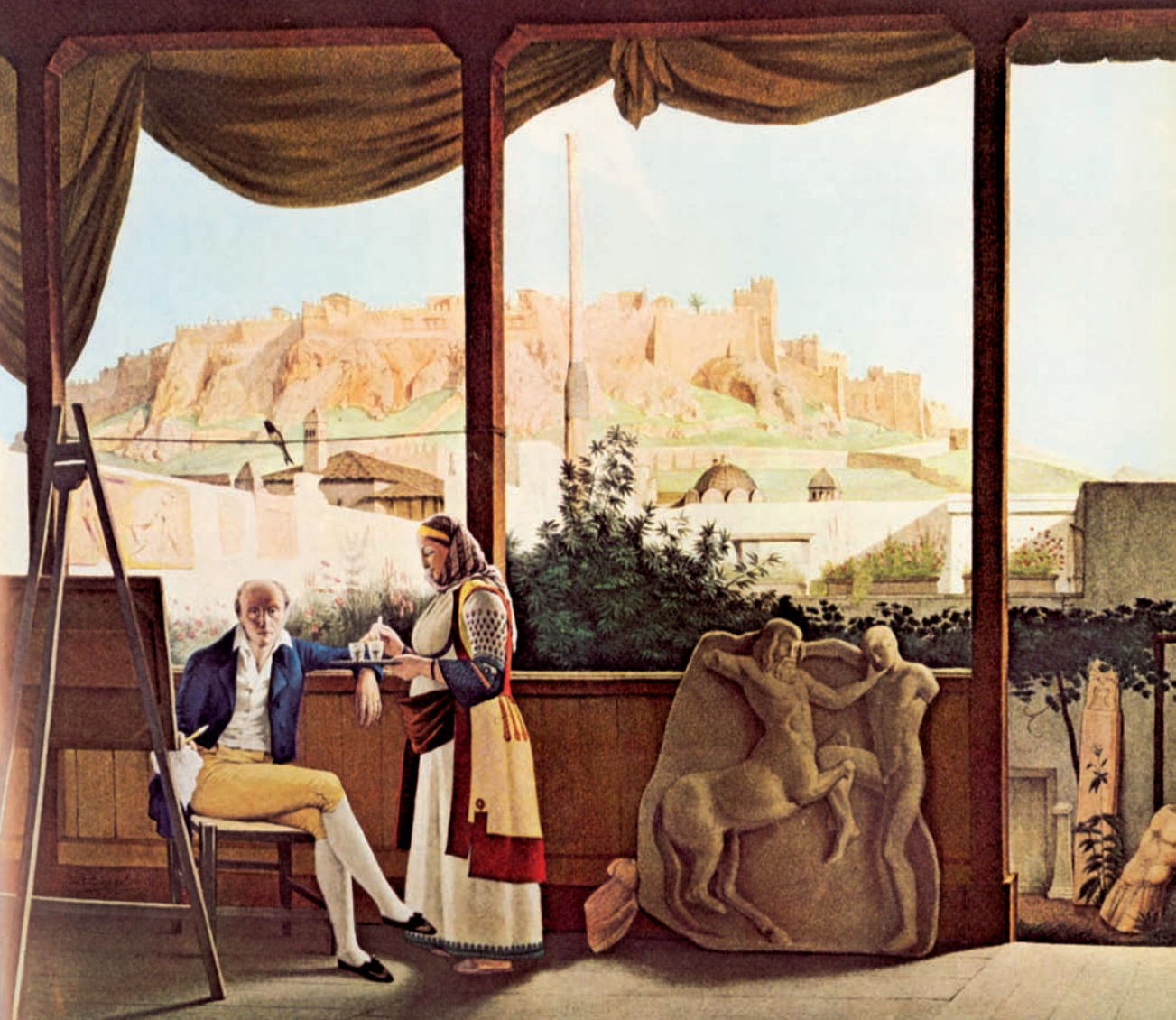
Ἔτσι τὸ 1828, ποὺ φθάνει στὴν Πελοπόννησο ἡ Γαλλικὴ ἐπιστημονικὴ ἀποστολή, ὁ Καποδίστριας καλεῖ τοὺς προκρίτους νὰ τῆς παράσχουν κάθε δυνατὴ βοήθεια. Οἱ Γάλλοι ἀξιῶνουν «ἐλεύθερες» ἀνασκαφές ἀλλὰ καὶ τὴ μεταφορὰ ὅλων τῶν εὐρημάτων στὸ Παρίσι. Ὁ Καποδίστριας, ἀντὶ νὰ τοὺς παραπέμψῃ στὸ προαναφερθὲν ΙΗ' ἄρθρο τοῦ Συντάγματος, ἐνδίδει, γιὰ νὰ μὴν δυσαρεστήσῃ τὴ γαλλικὴ μοναρχία. Μάλιστα, γιὰ νὰ διευκολύνῃ τοὺς Γάλλους, ὁ Καποδίστριας ἀξιώνει ἀπὸ τὴν νέα -τὴν Δ'- Ἐθνοσυνέλευση τοῦ Ἀργους (Αὐγούστος 1829) νὰ τροποποιήσῃ τὸ ΙΗ' ἄρθρο περὶ ἀπαγορεύσεως ἐξαγωγῆς τῶν ἀρχαιοτήτων, πράγμα τὸ ὁποῖο καὶ καταφέρει: μὲ ἓνα λεκτικὸ σόφισμα τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα διαχωρίζονται ἀόριστα σὲ ἄρτια καὶ σέ... «συντρίμματα», καὶ παρέχεται «ἡ ἄδεια εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ συγχωρῇ τὴν ἐξαγωγὴν μόνον τῶν συντριμμάτων τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ ὅταν μόνον ζητῶνται εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας ἐπιστημονικοῦ τινος καταστήματος ὁποιασδήποτε χώρας». Ὅλα αὐτὰ «ἐπὶ σκοπῷ πλείονος ὠφελείας τοῦ ἔθνους».

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ παρὰ τὶς ἀντιδράσεις τῶν κατοίκων ἀνασκάπτεται καὶ σκυλεύεται ἀρχαιολογικὰ ἡ Ὀλυμπία: ἐκτεταμένα τμήματα ἀπὸ μετόπες, ἀριστουργηματικὲς γλυπτὲς ἀναπαραστάσεις ἀπὸ τὴν Μυθολογία καὶ ἄλλα «συντρίμματα» παίρνουν τὸν δρόμο γιὰ τὶς γαλλικὲς ἀρχαιοθήκες καὶ ἀνάκτορα.

Μὲ τέτοια νομικὰ παράθυρα ἄνοιξε ἀκόμη περισσότερο ἡ ὄρεξις τῶν ἀρχαιοκαπήλων. Καὶ σὰν νὰ μὴν ἔφταναν αὐτὰ, ὁ Καποδίστριας δώριζε ἀκόμα καὶ ἀρχαιοτῆτες τοῦ νεοῖδρυθέντος Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου τῆς Αἴγινας, τὶς ὁποῖες μὲ τόση «ἀκατανόητη» ἀνιδιοτέλεια εἶχαν προσφέρει κάποιοι «ἄπλοϊ» Ἑλληνες. Ἔτσι γράφει πρὸς τὸν βασιλιὰ τῆς Βαναρίας: «Ἡ Κυβέρνησις μετὰ χαρᾶς προσφέρει εἰς τὸν σεβαστὸν ὑμῶν Ἄνακτα, ἃν ἡ Μεγαλειότης καταδέχεται τι ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ κειμένων ἀρχαίων καλλιτεχνημάτων διὰ τὴν ἐν Μονάχῳ πλουσίαν ἀρχαιοθήκην» (Ἐπιστολαὶ Ι. Καποδίστρια, τ. Δ').

Γιὰ τὸν Καποδίστρια οἱ ἀρχαιολογικοὶ θησαυροὶ ἀποτελοῦσαν ἀγαθὰ ἀποκλειστικῶς ἀνταλλάξιμα. Τὸ προσδοκώμενο ἀντάλλαγμα μποροῦσε νὰ εἶναι εἴτε ἡ εὐνοία τῶν μοναρχῶν τῆς Εὐρώπης εἴτε διάφορα βιομηχανικὰ εἶδη, ἐργαλεῖα κ.λπ. (αὐτὸ παραπέμπει στὴν σημερινὴ ἐπαγγελλόμενη «ἀνάπτυξη» καὶ «ἀξιοποίηση» τῶν ἐμπρησθέντων δασικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν περιοχῶν). Ὁ Γερμανὸς ἱστορικὸς

*Οἱ Γάλλοι ἀξιῶνουν
«ἐλεύθερες»
ἀνασκαφές ἀλλὰ
καὶ τὴ μεταφορὰ
ὅλων τῶν εὐρημάτων
στὸ Παρίσι.
Ὁ Καποδίστριας
ἐνδίδει, γιὰ νὰ μὴν
δυσαρεστήσῃ τὴ
γαλλικὴ μοναρχία.*

Ὁ Γάλλος λόγιος καὶ ζωγράφος Φωβέλ (1η'-18' αἰ.), πρῶξενος τῆς χώρας του στὴν Ἀθήνα, ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ξένους ἀρχαιοκάπηλους, ποὺ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας κατέφθασαν στὴν Ἑλλάδα. (Γεννάδειος Βιβλιοθήκη.)

Μέντελσον- Μπαρτόλντι ἀναφέρει, ὅτι, ὅταν ὁ Καποδίστριας εὕρισκόταν μεταξὺ ξένων, ἐκδήλωνε «εὐφραδῶς τὸν καλλιτεχνικὸν αὐτοῦ ἐνθουσιασμόν», ὅταν ὅμως βρισκόταν ἀνάμεσα σὲ Ἕλληνες καὶ ἄκουγε νὰ μιλοῦν γιὰ «μάρμαρα» «ἐμόρφαξε». Στὴν Αἴγινα ἐπέτρεψε νὰ μεταβληθῇ σὲ λατομεῖο ὁ ἀρχαιολογικὸς χώρος (παραδοσιακὴ χριστιανικὴ τακτικὴ) καὶ τὰ ἐρείπια νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὡς «μπάζα» γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς προκυμαίας. Μὲ τὰ κρηπιδώματα τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνα καὶ ἄλλα λείψανα χτίστηκε τὸ ὄρφανοτροφεῖο καὶ τὸ λοιμοκαθαρτήριο. Ὁ Δανὸς ἀρχαιολόγος L. Ross, ἔφορος ἀρχαιοτήτων τὸ 1834, παρατηροῦσε, ὅτι θὰ μπορούσε πολὺ ἐυκολώτερα νὰ ἔχη ἀνοιχτῇ ἕνα λατομεῖο στὸ νησί.

Μιὰ ἐπιστολὴ ἀπὸ τὴν Αἴγινα πρὸς τὸν Κοραῖ ἀναφέρει γιὰ τὸ ἀρχαιολογικὸ μουσεῖο τῆς Αἰγίνας, ὅτι : «οἱ εὐκολόπιστοι Ἕλληνες ἔστειλαν καὶ στέλλουν (ἐνν. εὐρήματα) πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος[...] Τὰ μέτρια καὶ τὰ κολοβωμένα τὰ καταθέτει

(ένν. ὁ Καποδίστριας) διὰ τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου. Τὰ πολύτιμα ὅμως καὶ τὰ σῶα, ἄλλα ἐπώλησε καὶ ἄλλα φυλάττει εἰς ὑπόγεια ἐργαστήρια. Τοιαῦτα ἐργαστήρια ἔχει κἀνποσα καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔξω τῆς Ἑλλάδος. Οἱ ταξιδεύοντες ἐπιστήθιοί του δὲν ἀνεχώρησαν ἀπ' αὐτὴν μῆτε μὲ κενὰς χεῖρας μῆτ' εἰς κενὰ πλοῖα» («Ἀπαντα», τ. Β2).

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν Καποδίστρια ἡ ἀρχαιοκαπηλικὴ δραστηριότητα συνεχίστηκε ἀδιάλειπτη. Ὁ πιὸ δαιμόνιος ἀρχαιοκάπηλος τοῦ 19ου αἰῶνα εἶναι ὁ Γερμανὸς Ἑρρίκος Σλήμαν. Ἦταν ἀρχαιοπώλης μὲ ὄσφρηση ἐπιχειρηματικοῦ λαγωνικοῦ. Οἱ περίφημοι «θησαυροί» του (τοῦ Πριάμου κ.λπ.) δὲν εἶναι παρὰ κατασκευασμένα ἐκ τῶν ὑστέρων συνονθυλεύματα ἀπὸ ἄσχετα εὐρήματα, τὰ ὅποια εἶχε ἀγοράσει ἐδῶ κι ἐκεῖ. Ἦ ἔφτιαχνε ἀντίγραφα καὶ τὰ παρουσίαζε ὡς αὐθεντικά. Πολλὲς φορὲς ἀγόραζε ἀρχαιοτέτες ἀπὸ ἄλλους ἀρχαιοκάπηλους, τίς ἔθαβε καὶ μετὰ ἀπὸ λίγο καιρὸ τίς «ἀνακάλυπτε». Πλαστογράφησε ἐπίσης τὸν ἀπολογισμό σημαντικῶν ἀνασκαφῶν, ὅπως τῆς Τροίας καὶ τῶν Μυκηνῶν (βλ. Κ. Κουτρουβέλη: «Ἡ Τροία τοῦ Σλήμαν δὲν εἶναι ἡ Ὀμηρικὴ», «Δ», τ. 160.). Ὁ φίλος του F. Max Muller ἀποφαίνεται, ὅτι «ὁ Σλήμαν κατέστρεψε τὴν Τροία γιὰ τελευταία φορὰ». Χάρις στὸν ὑποτιθέμενο «θησαυρὸ τοῦ Πριάμου» ἔκανε θόρυβο καὶ κατάρθωσε νὰ πάρῃ ἄδεια γιὰ τὴν ἀνασκαφὴ τῶν Μυκηνῶν, ὑποσκελίζοντας ἐπιστήμονες Ἕλληνες ἀρχαιολόγους. Μάλιστα ἐκβίασε τὴν ἐλληνικὴ κυβέρνηση, ὅτι, ἂν δὲν τοῦ ἔδινε τὴν ἄδεια, θὰ ἐξήγαγε τὴν τεράστια συλλογὴ του στὴν Ἰταλία, ὅπου, ὅπως ἔλεγε, «ἦταν καλὸδεχτος». Τὸ σπῖτι του στὴν Ἀθήνα ἦταν ἓνα ἀρχαιοκαπηλικὸ στρατηγεῖο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἔστελνε ἀρχαιοτέτες σὲ ὅλους τοὺς μεγιστάνες τῆς Εὐρώπης.

Οἱ λίγοι «ἀνώνυμοι» Ἕλληνες, ποὺ πρόσφεραν χωρὶς ἀμοιβὴ ὅ,τι ἀρχαιοτέτες εὗρισκαν στὰ χωράφια τους στὸ πρῶτο Ἑθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο τῆς Αἴγινας, δὲν ἀναφέρονται ποτὲ καὶ πούθενά, παρ' ὅλο ποὺ τὰ ὀνόματά τους ἔχουν καταγραφῇ στοὺς καταλόγους δωρητῶν. Ἀντίθετα σεσημασμένοι ἀρχαιοκάπηλοι ὅπως ὁ Ἄγγλος Κόκερελ ἢ ὁ Γάλλος πρόξενος στὴν Ἀθήνα Φωβέλ ἢ ὁ Σλήμαν «κοσμοῦν» μὲ τὰ ὀνόματά τους ἀθηναϊκὰς ὁδοὺς. Ἡ διωρίστηκαν μέλη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ὅπως ὁ ἐπίσης πρόξενος στὴν Ἀθήνα Αὐστριακὸς Γκρόπιους τὸ 1837.

Ἡ ρητορεία περὶ «ἐπαναπατρισμοῦ» τῶν «μαρμάρων»

Ἰ ἀρχαιοκάπηλοι χάρις στὴν συνεργασία τῶν ντόπιων –Ἀρχῶν ἢ ιδιωτῶν– πῆραν τὸ δικαίωμα καὶ ἀνέπτυξαν μίαν ἀπολογητικὴ τῆς ἀρχαιοκαπηλίας. Ἀπολογούμενοι κυρίως ἀπέναντι στὶς ἀντιδράσεις εἰλικρινῶν Εὐρωπαίων φιλελλήνων οἱ ἀρχαιοθηρὲς κατηγοροῦσαν –δικαίως– τοὺς Ἕλληνες, ποὺ πουλοῦσαν ἀπὸ ἀμάθεια καὶ κερδοσκοπία τοὺς πολιτισμικοὺς θησαυροὺς τους. Ἦ ἰσχυρίζονταν ὅτι δὲν ἔκλεψαν τίποτε, ἀλλὰ ἐνήργησαν ἔχοντας πρῶτα λάβει ἔγκριση ἀπὸ τίς ἐπίσημες κρατικὲς Ἀρχές (δηλ. ἀπὸ τὴν τουρκικὴ διοίκηση ἢ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν), πράγμα στὶς περισσότερες περιπτώσεις ἀληθές. Ἰσχυρίζονταν ἐπίσης ὅτι φυγάδευαν τίς ἀρχαιοτέτες στὶς χῶρες τους, γιὰ νὰ τίς παραδώσουν στὰ χεῖρα ἱστορικῶν καὶ ἀρχαιολόγων. Καὶ μὲ αὐτὸν

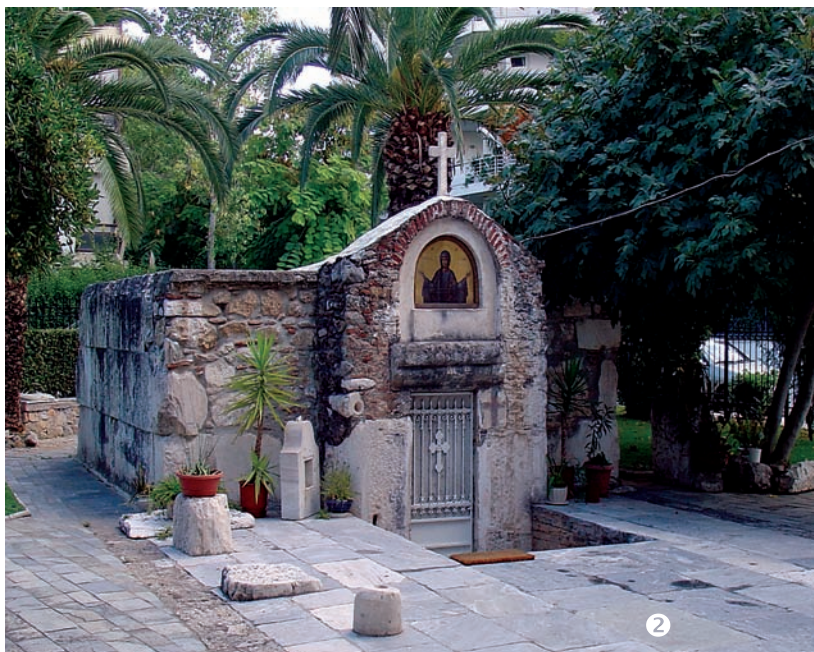

Ἐπάνω: Τὰ μάρμαρα τοῦ Παρθενῶνα στὸ Βρεταννικὸ Μουσεῖο, ὅπου τὰ θαυμάζουν χιλιάδες ἐπισκέπτες ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο καθημερινά. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ μάρμαρα τοῦ Παρθενῶνα, ποὺ ἔμειναν στὴν Ἑλλάδα, «ἐξαγιασθήκαν ἀπὸ τὰ δαιμόνια, ποὺ κατοικοῦσαν ἐντὸς τους» κι ἐνσωματώθηκαν στὶς ἐκκλησίες γύρω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη καὶ στὴν Πλάκα.

Ἀπέναντι: Χαρακτηριστικὰ παραδείγματα τῆς νοοτροπίας καὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν Νεοελλήνων πρὸς τὶς ἀρχαιοτήτες.

- ❶ Μάρμαρα ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη ἔχουν ἐνσωματωθῇ στὴν Καπνικαρέα (Πλάκα).
- ❷ Ἡ Παναγία ἢ Μαρμαριώτισσα στὸ Χαλάνδρι.
- ❸ Μαντρὶ στὸ ἀρχαῖο τεῖχος τοῦ Πυθαγορείου τῆς Σάμου.
- ❹ Ἀρχαῖο κιονόκρανο χρησιμοποιούμενο ὡς σκαλάκι στὴν Παναγία Σπηλιανὴ τῆς Σάμου.
- ❺ Τεμάχια ἀρχαίων κιόνων ὁριοθετοῦν τὴν εἴσοδο ἀναψυκτηρίου στὴν Ἐπισκοπὴ Τεγέας. (Βλ. «Ἡ Θαμμένη Ἑλλάδα», ἔκδ. «Δ», 2006.)

Ὅταν ἐπὶ χρόνια τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος, ἡ Ἐκκλησία καὶ οἱ Νεοέλληνες ἀφ' ἐνὸς ἐμπορεύονται τὰ ἀρχαῖα μὲ ἀρχαιοκαπήλους κι ἀφ' ἑτέρου ἀκόμα καὶ σήμερα δείχνουν τελείως ἀπαξιώτικὴ συμπεριφορὰ πρὸς τὴν ἀρχαία κληρονομιά, δὲν δικαιούνται νὰ αὐτοχαρακτηρίζονται ὡς τὰ θύματα τῆς ὑπόθεσης καὶ νὰ ἀπαιτοῦν ἐπιστροφὲς μαρμάρων. Ἡ ἐπιστροφή τῶν μαρμάρων τοῦ Παρθενῶνα πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τὶς χριστιανικὲς ἐκκλησίες τῆς Πλάκας. (Βλ. «Ἡ Πλάκα βρίσκεται πλησιέστερα τῆς Χαϊδελεργῆς», «Δ», τ. 302 ἢ www.davlos.gr/pdf/20950.pdf καὶ «Επικίνδυνος ἐπαναπατρισμός», «Δ», τ. 313.)

τὸν τρόπο αὐτοπροβάλλονταν ὡς σωτῆρες τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ὡς θεράποντες τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας (αἰτιάσεις πού, ἄσχετα μὲ τὶς κρυμμένες προθέσεις τους, δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀνεδαφικές...). Χαρακτηριστικὸ δείγμα τέτοιας ἐπιχειρηματολογίας ἀποτελεῖ τὸ ἄρθρο τοῦ Αὐστριακοῦ ἀρχαιοκάπηλου Γκρόπιους (μετέπειτα προξένου) στὴν «Ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν» (16/1/1826).

Ὡστόσο τὸ ἐρώτημα, ποὺ προκύπτει ἀπὸ τὰ παραπάνω, καὶ τὸ ὁποῖο κάνουν πῶς δὲν ἀκοῦν οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, εἶναι τὸ ἐὰν δικαιοῦνται ἀπὸ πολιτισμικῆς πλευρᾶς νὰ διεκδικοῦν τὰ κλεμμένα – καὶ προσβλητικῶς ἀναφερόμενα ὡς «μαρμαρα» (τὰ ὁποῖα ἔχουν ταυτιστῇ στὴ συλλογικὴ νεοελληνικὴ συνείδηση μὲ αὐτὰ ποὺ ἄρπαξε ὁ Ἑλγιν ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη). Ὅταν ἐπὶ δεκαετίες ὄχι μόνον οἱ ἐπίσημοι ταγοὶ τους (βλ. Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ νέο Ἑλληνικὸ Κράτος) ἀλλὰ καὶ οἱ ΝεοἝλληνες ἐμπορεύωνται τὴν κληρονομιά τῶν προγόνων τους μὲ ἀρχαιοκάπηλους, δὲν μποροῦν νὰ αὐτοπαριστάνωνται ὡς τὰ θύματα τῆς ὑπόθεσης. Ὅταν μετὰ ἀπὸ ἑκατὸν ὀγδόντα χρόνια σχετικὰ ἐλεύθερου βίου δὲν ἔχουμε ἀκόμα ἐνδιαφερθῇ νὰ ἀποκτήσουμε τὴν ἀπαιτούμενη «παίδευση», ὥστε, ὅπως ἐπισήμαινε ὁ Κοραῖς, νὰ γίνουμε «ἱκανοὶ νὰ φυλάξωμεν τὰ προγονικά μας κτήματα» (ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς δικαιολογίες, ποὺ μπορεῖ νὰ ἐπικαλεστοῦμε γι' αὐτὴ τὴν διανοητικὴ μας καθυστέρηση), δὲν μποροῦμε νὰ ἀπαιτοῦμε νὰ μᾶς ἐμπιστευτῇ κάποιος τὴν φύλαξη αὐτῶν τῶν θησαυρῶν τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότητας.

* * *

νεξάρτητα ἀπὸ τὶς νομικὲς αἰτιάσεις, ποὺ μπορεῖ νὰ προβάλλῃ ἡ μιὰ ἢ ἡ ἄλλη πλευρὰ γιὰ τὸν τρόπο ἀπόκτησης τῶν «μαρμαρῶν», τὸ ζήτημα ποὺ παραμένει εἶναι, ὅτι καὶ οἱ δύο τὰ διεκδικοῦν ὡς πιστοποιητικὰ πολιτισμικῆς ταυτότητας. Οἱ Εὐρωπαῖοι πρῶνι ἀρχαιοκλεπταποδόχοι ἔχουν παρ' ὅλα αὐτὰ ἀποδείξει ὅτι κατανοοῦν τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ ἀπείρως καλύτερα ἀπὸ τοὺς σημερινούς ἀπογόνους τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἀποτελοῦν κληρονόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁρθολογισμοῦ, τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης, τῆς Ἑλληνικῆς Αἰσθητικῆς, ἔστω κι ἂν θεωρήσουμε ὅτι δὲν εἶναι παρὰ πολιτισμικὰ μονόφθαλμοι. Περιέθαλψαν μὲ ἀληθινὸ θαυμασμό, πάθος καὶ μελέτη τὶς ἐλληνικὲς ἀρχαιότητες, ποὺ ἀπέκτησαν, καὶ δὲν εἶδαν σὲ αὐτὲς μόνον τὴν οἰκονομικὴ τους διάσταση, ὅπως οἱ ΝεοἝλληνες ποὺ τοὺς τὶς πούλησαν. Οἱ τελευταῖοι δὲν διστάζουν ἀκόμη καὶ σήμερα νὰ παραμένουν καιροσκόποι, ἀλλὰ καὶ συχνὰ συνένοχοι ἀπέναντι στὴν συνεχιζόμενη καταστροφὴ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ πλούτου τῆς χώρας.

Σημειώσεις

- (1) Ὁ κύριος ὄγκος τῶν πληροφοριῶν αὐτοῦ τοῦ κειμένου ἔχει ἀντληθῇ ἀπὸ τὸ ὑπερπληρὲς λεπτομερειῶν βιβλίον τοῦ Κυριάκου Σιμόπουλου «Ἡ λεηλασία καὶ καταστροφὴ τῶν ἐλληνικῶν ἀρχαιοτήτων», Ἀθήνα 1993.
- (2) Βλ. «Δαυλό», τεύχος 310, Φεβρουάριος 2008.

Θεόδωρος Α. Λαμπρόπουλος

ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

**2.300 ετών γρανάξι ανακαλύπτεται στη Σαρδηνία
Είναι παλαιότερο του Ύπολογιστή των Αντικυθήρων**

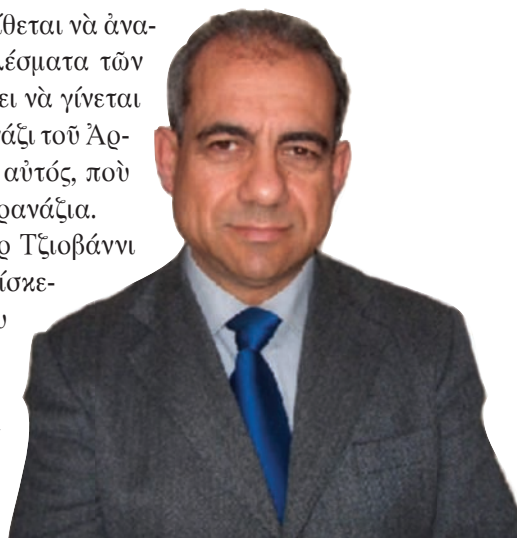

να μικρό κομμάτι ενός μικρού όδοντωτού τροχοῦ (γρα-
ναζιού) τοῦ γ' αἰ. π.Χ., ποῦ ἀνακαλύφθηκε τὸ 2006 στὴ
Σαρδηνία, ἔχει προκαλέσει τεράστιο ἐνδιαφέρον στὴ
διεθνῇ ἐπιστημονικὴ κοινότητα. Εἶναι τῆς ἴδιας τεχνολο-
γίας μὲ τὰ γρανάξια τοῦ Ύπολογιστῆ τῶν Ἀντικυθήρων
(α' αἰ. π.Χ.), προηγεῖται ὅμως αὐτῶν κατὰ δύο αἰῶνες. Πρόκειται γιὰ
τὸ ἀρχαιότερο γρανάξι, ποῦ ἔχει ποτε ἀνακαλυφθῇ. Τὸ εὔρημα αὐτὸ
ὁδηγεῖ τοὺς ἐπιστήμονες στὸ συμπέρασμα, ὅτι τὴν Ἑλληνιστικὴ Ἐπο-
χὴ ὑπῆρχαν κι ἄλλα παρόμοια μὲ τὸν Ύπολογιστὴ τῶν Ἀντικυθήρων
τεχνολογίας μηχανήματα, κάτι ποῦ ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ Ἐπιστῆμη τότε
βρισκόταν σὲ ἐξαιρετικὴ ἀκμὴ.

Ἡ Ἱταλικὴ ἐπιστημονικὴ κοινότητα προτίθεται νὰ ἀνα-
κοινώσῃ μέσα στὸ 2008 τὰ πρῶτα ἀποτελέσματα τῶν
μελετῶν ἐπὶ τοῦ γραναζιοῦ, τὸ ὁποῖο ἀρχίζει νὰ γίνεταί
γνωστὸ ὡς «Γρανάξι τῆς Σαρδηνίας» ἢ «Γρανάξι τοῦ Ἀρ-
χιμήδη», δεδομένου, ὅτι ὁ Ἀρχιμήδης ἦταν αὐτός, ποῦ
κατ' ἐξοχὴν κατασκεύαζε μηχανήματα μὲ γρανάξια.

Συνομιλήσαμε μὲ τὸν Ἱταλὸ καθηγητὴ Δρ Τζιοβάννι
Παστόρε μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς πρόσφατης ἐπίσκε-
ψῆς του στὴ χώρα μας καὶ τῆς ὁμιλίας του

**Ὁ Ἱταλὸς μηχανολόγος Δρ Τζιοβάννι Παστό-
ρε, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐπὶ μακρὸν μελετήσῃ πολλὰ
ἀρχαῖα μηχανήματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸν
Ύπολογιστὴ τῶν Ἀντικυθήρων καὶ τὸ Γρανάξι
τοῦ Ἀρχιμήδη.**

στο Τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα: «Υπολογιστής των Αντικυθήρων: Δεκαεννέα αιώνες πριν τη σύγχρονη Έπιστήμη». Ο Δρ Παστόρε μās ἐνημέρωσε τόσο για τὰ ἀποτελέσματα τῶν πολυετῶν ἐρευνῶν του ἐπὶ τοῦ Ὑπολογιστῆ τῶν Αντικυθήρων ὅσο καὶ για τὴ σχέση τοῦ ὑπολογιστῆ με τὸ Γρανάζι τοῦ Ἀρχιμήδη.

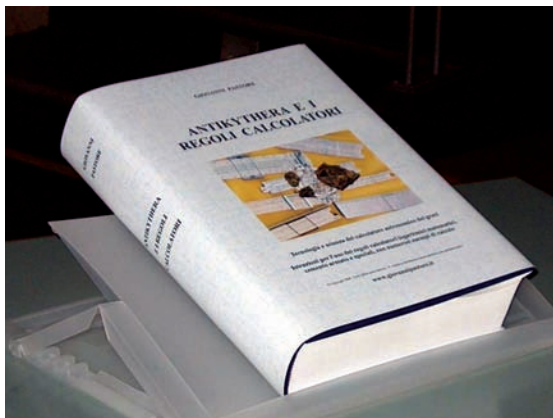
Οἱ ἐπιστημονικὲς ἀπόψεις τοῦ Δρ Τζιοβάννι Παστόρε

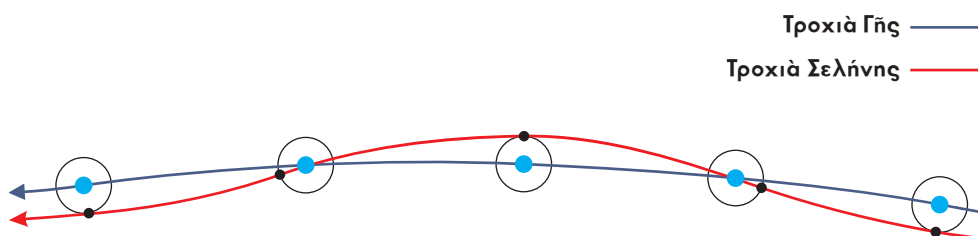

Ὑπολογιστὴς τῶν Αντικυθήρων, ποὺ βρέθηκε τὸ 1902 σὲ ναυάγιο τοῦ α' αἰ. π.Χ. στὰ Αντικύθηρα, ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς ἐκπληκτικώτερες ἀνακαλύψεις τοῦ περασμένου αἰῶνα. Ὁ μηχανισμός, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ περισσότερα ἀπὸ τριάντα γρανάζια, παρὰ τὶς ἐξαντλητικὲς πολυτελεῖς ἐπιστημονικὲς μελέτες στὶς ὁποῖες ὑποβλήθηκε, ἐπιφυλάσσει ἀκόμα περισσότερες ἐκπλήξεις καὶ συνεχίζει νὰ προκαλῇ τὸ θαυμασμό καὶ τὶς συζητήσεις μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων καὶ τῶν ἀρχαιολόγων ἐξ αἰτίας τόσο τῆς πολυπλοκότητάς του ὅσο καὶ τῆς προηγμένης ἐπιστημονικῆς γνώσης, ποὺ ὑποδηλώνεται ἀπὸ τὴν κατασκευὴ του. Ὁ σχεδιασμός του μās ὁδηγεῖ στὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ ἐπιστήμονες τῆς Ἑλληνιστικῆς Ἐποχῆς μποροῦσαν νὰ ὑπολογίζουν τὶς κινήσεις τῶν πλανητῶν καὶ ἄλλων οὐρανίων σωμάτων με πολὺ μεγάλη ἀκρίβεια, ἢ ὅποια μόλις κατὰ τὴ σύγχρονη ἐποχὴ ἐπιτεύχθηκε πάλι (σ.σ. βλ. «Θὰ ξαναγραφῇ ἡ Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Τεχνολογίας», τ.291 καὶ Ἀφιέρωμα: «Οἱ τεχνικὲς ἐκπλήξεις ἀπὸ τὴν ἔρευνα τοῦ Ὑπολογιστῆ τῶν Αντικυθήρων», «Δ», τ. 299).

Ὁ Ὑπολογιστὴς τῶν Αντικυθήρων ὑπολόγιζε τὶς φάσεις τῆς Σελήνης καὶ τὶς κινήσεις τοῦ Ἥλιου καὶ τῆς Σελήνης ἀνάμεσα στοὺς ἀστερισμοὺς τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου. Ἀναπαριστοῦσε τὶς κινήσεις γύρω ἀπὸ τὸν Ἥλιο τῶν ὁρατῶν με γυμνὸ μάτι πλανητῶν (Ἑρμῆ, Ἀφροδίτης, Ἄρη, Διός, Κρόνου), ἐνῶ μποροῦσε ἐπίσης νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς ὄργανο πλοήγησης ἀλλὰ καὶ για ἀστρονομικὲς ἔρευνες.

Τὸ σχετικὸ με τὸν Ὑπολογιστὴ τῶν Αντικυθήρων βιβλίο τοῦ καθηγητῆ Δρ Τζιοβάννι Παστόρε ἐμβαθύνει στὴ μελέτῃ τῶν ἐπιστημονικῶν μετετρήσεων τῆς ἀρχαιότητος.

Ἡ ἐπικυκλοειδὴς κίνησις τῆς Σελήνης γύρω ἀπὸ τῆ Γῆ ὑλοποιεῖται μὲ ἀκρίβεια στὸν Ὑπολογιστὴ τῶν Ἀντικυθῆρων. Ἐπαναδιατυπώθηκε μόλις τὸ 1841 ἀπὸ τὸν Ρόμπερτ Γουίλις («Principles of Mechanism»).

Ἡλιοκεντρισμός, ἐπικυκλοειδὴς κίνησις καὶ θεωρία τῶν Στροβίλων

Ὁ ἥλιοκεντρικὸ πλανητικὸ σύστημα, ποὺ πρότεινε ὁ Κοπέρνικος τὸ 1543, εἶχε ἤδη περιγραφῇ ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἐποχὴ ἀπὸ τὸν Ἀρίσταρχο τὸν Σάμιο (γ' αἰ. π.Χ.), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλους ἐπιστήμονες, οἱ ὁποῖοι εἶχαν κάνει σπουδαῖες ἀνακαλύψεις. Ὁ Ἐρατοσθένης εἶχε ὑπολογίσει μὲ ἐξαιρετικὴ ἀκρίβεια τὴν περίμετρο τῆς Γῆς, ἐνῶ ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Περγαῖος στὰ «Κωνικά» του ἀναφέρθηκε στὴν ἐπικυκλοειδῆ κίνησις, ἡ ὁποία στὸν Ὑπολογιστὴ τῶν Ἀντικυθῆρων ἀποτελεῖ τὸ μαθηματικὸ πρότυπο γιὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν κινήσεων τῶν οὐρανίων σωμάτων.

Εἶναι πολὺ πιθανόν, οἱ ἀρχαῖοι ἐπιστήμονες νὰ μποροῦσαν νὰ ὑπολογίσουν τὶς δυνάμεις ἑλξης (βαρύτητα), δεδομένου ὅτι γνώριζαν, ὅτι κατὰ τὴν κυκλικὴ κίνησις τῶν πλανητῶν ἡ δύναμις τῆς βαρύτητας εἶναι ἴση μὲ τὴν φυγόκεντρο (Πλούταρχος, «Περὶ τοῦ ἐμφαινομένου προσώπου τῷ κύκλῳ τῆς Σελήνης»). Ἡ φυγόκεντρος δύναμις διατυπώθηκε ἀπὸ τὸν Κριστιὰν Χόιγκενς μόλις τὸν 17 αἰῶνα.

Σὲ χειρόγραφα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐκδόθηκαν ἀπὸ τὸ Νεύτωνα, ἀλλὰ συμπεριλήφθηκαν στὸ ἔργο τοῦ μαθητῆ του Ντέιβιντ Γκρέγκορν μὲ τίτλο «Astronomiae physicae et geometricae elementa» (1702), φέρεται ὁ Νεύτων νὰ δηλώνῃ, πὼς τὸ ὅτι ἡ δύναμις τῆς βαρύτητας εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογη τοῦ τετραγώνου τῆς ἀπόστασης, ἦταν γνωστὸ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα. Ὁ ἴδιος ὁ Νεύτων στὸ ἔργο του «De mundi systemate liber» (1728) ἀποδίδει τὴ γνώση τοῦ νόμου τοῦ ἀντιστρόφως ἀναλόγου τοῦ τετραγώνου στὸν Πυθαγόρα, ὁ ὁποῖος εἶχε μελετήσει ἀναλογίες ἡχῶν μὲ τὸ μονόχορδόν του.

Ἐπομένως μποροῦμε νὰ ὑποθέσουμε, ὅτι ὠρισμένα ἀξεπέραστα μυαλὰ τῆς Ἀρχαιότητος μὲ τὴ γνώση τῶν ἐξισώσεων τῆς ἐπικυκλικῆς κινήσεως, ποὺ ἡ κατασκευὴ τοῦ Ὑπολογιστῆ τῶν Ἀντικυθῆρων ὑποδηλώνει, ἦταν σὲ θέση νὰ ὑπολογίσουν τὴν ἀπόσταση Γῆς - Ἡλίου καὶ ἀναλόγως τὴν ταχύτητα τῆς Γῆς καὶ τῆς Σελήνης καὶ τὴν

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ	ΜΕΣΗ ΤΑΧΥΤΗΤΑ (km/s)			ΔΥΝΑΜΗ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ (kg.m/s ²)	
	Υπολογισμοί βάσει των ἀρχαίων ἐλληνικῶν ἀναφορῶν- εὐρημάτων	Υπολογισμοί Νεύτωνα	Σύγχρονοι ὑπολογισμοί	Υπολογισμοί βάσει των ἀρχαίων ἐλληνικῶν ἀναφορῶν- εὐρημάτων	Υπολογισμοί σύμφωνα με τοὺς Νόμους τοῦ Νεύτωνα
Τῆς κίνησης τῆς Σελήνης γύρω ἀπὸ τὴ Γῆ	1,006	0,988	1,011	0,0182x1022	0,0176x1022
Τῆς κίνησης τῆς Γῆς γύρω ἀπὸ τὸν ἥλιο	29,782	29,786	29,790	3,544x1022	3,545x1022

**Σύγκριση ὑπολογισμῶν κινήσεων οὐρανίων σωμάτων
(Αρχαίων Ἑλλήνων, Νεύτωνα, συγχρόνων).**

δύναμη τῆς βαρύτητας, φθάνοντας στὰ ἴδια ἀποτελέσματα, ποὺ ἔφθασε ἡ Ἐπιστήμη 19 αἰῶνες ἀργότερα μετὰ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ Νόμου τῆς Παγκόσμιας Ἑλξης τοῦ Νεύτωνα («Philosophiae Naturalis Principia Mathematica», 1687).

Ἐπιπροσθέτως τὸ μαθηματικὸ πρότυπο τῆς ἐπικυκλοειδοῦς κίνησης, ποὺ χρησιμοποιήθηκε γιὰ τὴν κατασκευὴ τοῦ Ὑπολογιστῆ τῶν Ἀντικυθέρων, παρουσιάζει πολλὲς κινηματικὲς ἀναλογίες μετὰ τὴ «Θεωρίαν τῶν Στροβίλων», ποὺ χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονες τῆς σύγχρονης ἐποχῆς γιὰ τὴν ἐξομοίωση τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ Ἡλιακοῦ μας Συστήματος. Τὸ πρότυπο τοῦ «Σύμπαντος τῶν Στροβίλων» ἔχει ὑποτεθῇ ἀπὸ πολλοὺς νεώτερους ἐπιστήμονες - φιλοσόφους, ὅπως τὸν Καρτέσιο, τὸν Κάντ, τὸν Λαπλὰς κ.ἄ.. Πολλὲς ἀπὸ τὶς ὑποθέσεις τῶν ἐπιστημόνων τῶν 15 ἕως 19 αἰῶνων ἔχουν ἐπιβεβαιωθῇ τὰ πρόσφατα χρόνια ἀπὸ τὸ διαστημικὸ τηλεσκόπιο Χάμπλ, τὸ ὁποῖο τέθηκε σὲ τροχιά γύρω ἀπὸ τὴ Γῆ τὸ 1999 ἀπὸ τὴ ΝΑΣΑ.

Κατὰ συνέπεια ἡ ἀπόδειξη χρήσης τοῦ ἐπικυκλικοῦ προτύπου στὴν κατασκευὴ τοῦ Ὑπολογιστῆ τῶν Ἀντικυθέρων καὶ οἱ κινηματικὲς ἀναλογίες του μᾶς ὁδηγοῦν στὴν ὑπόθεση, ὅτι οἱ ιδέες καὶ τὰ πρότυπα τῶν ἐπιστημόνων τῆς σύγχρονης ἐποχῆς γιὰ τὸ Διάστημα καὶ τὸ Σύμπαν ἔχουν τὶς ρίζες τους στὴν ἀρχαία ἐποχὴ (*).

(*) Σ.σ.: Ὁ Θέων ὁ Σμυρναῖος παρέχει τὴν πληροφορία, ὅτι κατὰ τὸν Ἀναξίμανδρο (στ' αἰ. π.Χ.) ἡ Γῆ εἶναι μετέωρος στὸ διάστημα καὶ κινεῖται. (Ἐκδ. Hiller, 18, Λειψία, 1878). Ἐκατὸ χρόνια πρὶν ἀπὸ τοὺς Πυθαγόρειους Ἰκέτα καὶ Ἐκφάντου, τοὺς ὁποίους ὁ Κοπέρνικος σὲ ἐπιστολῇ του πρὸς τὸν πάπα ἀναγνωρίζει ὡς διατυπώσαντες τὴ θεωρίαν τοῦ Ἡλιοκεντρικοῦ Συστήματος, ὁ Ἀναξίμανδρος πρῶτος ὁμολογεῖται, ὅτι ἔχει διατυπώσει τὴ θεωρίαν αὐτή. Αἷτιο τῆς αἰώρησης τῆς Γῆς στὸ διάστημα θεωροῦσε τὴν ἄσκησιν ἀπὸ τὰ ἄστρα, ποὺ περιβάλλουν τὴ Γῆ, ἀναλόγων ἐλκτικῶν δυνάμεων. Εἶναι κατὰ συνέπεια ὁ Ἀναξίμανδρος ὁ πρῶτος ὁμοῦς τῆς Θεωρίας τῆς Παγκοσμίου Ἑλξης. Ὁ Σιμπλίκιος μᾶς δίδει ἐπὶ πλέον τὴν πληροφορία, ὅτι ὁ Ἀναξίμανδρος προέβη στὴ μέτρηση τῶν ἀποστάσεων καὶ τῶν μεγεθῶν τῶν πλανητῶν ἀπὸ τὴ Γῆ.

0 10 20 30 mm

Τὸ Γρανάζι τοῦ Ἀρχιμήδη: Μέρος ὀδοντωτοῦ τροχοῦ τοῦ γ' αἰ. π.Χ., ἴδιας τεχνολογίας μὲ τὸν Ὑπολογιστὴ τῶν Ἀντικυθήρων.

Τὸ Γρανάζι τοῦ Ἀρχιμήδη

Ὁ 2006 βρέθηκε στὴν πόλη Ὀλβία τῆς νήσου Σαρδηνίας ἓνα μέρος ὀδοντωτοῦ τροχοῦ (γρاناζιοῦ) ἐξωτερικῆς διαμέτρου 4,3 ἐκ. τοῦ γ' αἰ. π.Χ.. [Σ.σ.: Ἡ Ὀλβία ἦταν ἀποικία τῶν Φωκαέων (στ' αἰ. π.Χ.) στὴν βορειοανατολικὴ Σαρδηνία (Σαρδῶ).] Ἡ ὀδόντωση τοῦ γρاناζιοῦ ἔχει τριγωνικὴ διατομή, ὅπως καὶ τοῦ Ὑπολογιστῆ τῶν Ἀντικυθήρων.

Ὁ Ὑπολογιστὴς τῶν Ἀντικυθήρων δὲν εἶναι τὸ μόνο «πλανητάριο», ποὺ ἔφτασε ὡς ἐμᾶς. Στὴ λατινικὴ βιβλιογραφία ἀναφέρεται ἓνα ἀκόμη, ποὺ τὸ κατασκεύασε ὁ Ἀρχιμήδης τὸν γ' αἰ. π.Χ., προφανῶς μὲ γρανάζια ἐπίσης*.

Ὁ Κικέρων (σύγχρονος τῆς ἐποχῆς, ποὺ βυθίστηκε ὁ Ὑπολογιστὴς τῶν Ἀντικυθήρων) ἀναφέρει, ὅτι μετὰ τὴν κατάληψη τῶν Συρακουσῶν ὁ Ρωμαῖος πρόξενος Μαρκέλλος μετέφερε στὴ Ρώμη μιὰ πλανητικὴ σφαῖρα κι ἓνα πλανητάριο, ποὺ εἶχε κατασκεύασει ὁ Ἀρχιμήδης («De Re Publica», I, 14, 21, 22 καὶ «Tusculanae disputationes», I, 63.) Το πλανητάριο ἀναφέρεται ἐπίσης ἀπὸ τὸν Ὀβίδιο κ.ἄ. Σὲ ἓνα ἐπίγραμμα τοῦ Κλαουντιάνο ἀναφέρεται, ὅτι τὸ ὄργανο ἦταν τοποθετημένο μέσα σὲ μιὰ γυάλινη σφαῖρα ζωγραφισμένη μὲ ἄστρα.

Τέτοιες περιγραφὲς ἀποδεικνύουν, ὅτι γίνονταν γιὰ αἰῶνες κατασκευὲς ἐπιστημονικῶν ὀργάνων μὲ γρανάζια.

Γιάννης Λάζαρης

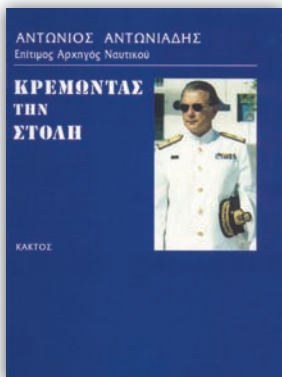
Ἡλεκτρολόγος-Μηχανολόγος Ε.Μ.Π.

(*) Σ.σ.: Ὁ Διογένης Λαέρτιος καὶ ὁ Λατίνος συγγραφέας Πλίνιος παρέχουν τὴν πληροφορία, ὅτι καὶ ὁ Ἀναξίμανδρος εἶχε κατασκεύασει (οὐράνια) «σφαῖρα». Πρόκειται περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ πρώτου πλανητάριου στὸν κόσμον (στ' αἰ. π.Χ.), ὅπου δηλοῦνταν οἱ κινήσεις τοῦ Ἥλιου καὶ τῶν πλανητῶν.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ, Κρεμώντας την στολή

• «Στην Διοίκηση Διοικητικής Μέριμνας του Ναυτικού πρωτογνώρισα την έκταση της δημόσιας παχυδερμίας, γραφειοκρατίας, ευθυνοφοβίας, συναλλαγής και, πάνω απ' όλα, την αναποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης, την οποία μέχρι τότε μόνο έμμεσα αντιλαμβανόμουν. Εκεί διαπίστωσα, γιατί ή έπισκευή και ο έφοδιασμός ενός πολεμικού πλοίου μπορούν να στοιχίσουν και τρείς φορές περισσότερο από ενός οποιουδήποτε άλλου ιδιόκτητου πλοίου και εκεί ίχνηλάτησα την όθωμανική καταγωγή της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης» (σελ. 135.)

• «Ένα μέρος της αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας και τη σημασία του Ελληνισμού για την ανθρωπότητα τα διδάχτηκα στην Αμερική. Εκεί, μακριά από θρησκευτικές επιρροές, έμαθα, ότι οι Έλληνες φορούσαν ωραίες χλαμύδες και όχι κακόμοιρα ρά-

σα, ότι είχαν ωραία σώματα, τα οποία θαύμαζαν κι επιδείκνυναν, ότι γυμναζόντουσαν και φιλοσοφούσαν, αντί να ντύνονται σά μούμιες και να ψέλνουν, ότι γεννόντουσαν με όλες τους τις αισθήσεις την ζωή, αντί να άσκητεύουν, να τρώνε ακρίδες και να περιμένουν να πεθάνουν, για να πάνε στον... ουρανό! Τέλος, έμαθα, ότι οι αρχαίοι Έλληνες, μαζί με τους θεούς τους, απολάμβαναν σε σημείο θεοποίησης τον έρωτα, αντί να ιεροποιούν και να προσκυνούν την σεξουαλική άπραξία. Δεν μπορούσα να φανταστώ, ότι θα ύπηρχε θρησκεία, που θα προέτρεπε τους πιστούς της στην παρά φύση ζωή» (σελ. 80).

• «Όταν ένας σχετικά καλλιεργημένος Έλληνας σε θέματα φιλοσοφικής ήθικης άγνοει τον Πλάτωνα και αὐθόρμητα σκέφτεται τὸ Χριστό, τότε ἡ ζημιὰ ποὺ ἔχει γίνει στὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα καὶ στὴν Ἑλληνικὴ Παιδεία εἶναι καὶ μεγάλη καὶ σημαντικὴ» (σελ. 96).

• «Άμεση νομοτελειακή συνέπεια αὐτῆς τῆς τριτοκοσμικῆς νοοτροπίας εἶναι καὶ τὸ γε-

ΤΑ «ΓΑΛΛΙΚΑ» ΚΡΑΣΟΣΤΑΦΥΛΑ ΕΙΝΑΙ... ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΑ

Εἶχαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ Γαλάτες γευτὴ κρασί ἀπὸ τὴν ποικιλία τοῦ κρασοστάφυλου «καμπερνέ» 2.000 χρόνια πρὶν;

Στὸ Desert Island Wine ὁ Miles Lambert-Gocs ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ ποικιλία οἰναμπέλου «μπαλίσκα», τὴν ὁποία ὁ Πλίνιος ἀναφέρει ὡς ἐλληνική, ἔπαιξε βασικὸ ρόλο στὴν ἐξέλιξη τῶν ποικιλιῶν οἰναμπέλου τῆς νοτιοδυτικῆς Γαλλίας, συμπεριλαμβανομένης τῆς περιοχῆς τοῦ Μπορντώ, καὶ εἶναι ἡ ἀρχαιότερη ἀναγνωρίσιμη πηγὴ προέλευσης τοῦ καμπερνέ.

Συγκρίνοντας τὶς πληροφορίες τοῦ Πλίνιου μὲ σύγχρονες περιγραφὲς γηγενῶν σταφυλιῶν ὁ Lambert-Gocs ἀποδεικνύει τὴν κοινὴ ταυτότητα τῆς «balisca» τοῦ Πλίνιου, τῆς «μαύρης βολίτσας» τῆς βορειοδυτικῆς Πελοποννήσου καὶ τοῦ «vlosh» τῶν σημερινῶν ἀλβανικῶν ἀκτῶν, ὅπου στὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχαν πολλὲς ἐλληνικὲς ἀποικίες. Ἐκτὸς αὐτοῦ τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς «βολίτσας» ἢ «balisca» ἐνυπάρχουν καὶ στὸ καμπερνέ.

νικό ξεχαρβάλωμα τῶν Ἑλληνικῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων. Ἐνα ἐπιθερμικά μόνο πειθαρχημένο κοινωνικό σύνολο, τὸ ὁποῖο οἱ πολιτικές ἡγεσίες ἔχουν μετατρέψει σὲ συνονθύλευμα ἄβουλων δημοσίων ὑπαλλήλων, ποὺ προσκολλῶνται στὰ διάφορα κόμματα, προκειμένου νὰ ἐξασφαλίσουν μία κατὰ τὸ δυνατὸν εὐνοϊκὴ σταδιοδρομικὴ ἐξέλιξη καὶ μεταχείριση» (σελ. 206).

● «Σὲ καμμία περίπτωση δὲν θὰ ἔπρεπε, κατὰ τὴ γνώμη μου, ἡ Ἑλλάδα νὰ ἀναλώνεται πολιτικά, διπλωματικά, οἰκονομικά καὶ στρατιωτικά σὲ ἀσκήσεις καθημερινῆς τρέλλας γιὰ τὸ F.I.R. Ἀθηνῶν, τὰ γιδοπρόβατα τῶν Ἰμίων καὶ γιὰ τὸ ποιὸς εἶναι πιὸ Μακεδόνας ἀπὸ τὸν ἄλλον» (σελ. 260.)

Πολλὲς ἀπὸ τὶς ἀπόψεις τοῦ κ. Ἀντωνιάδη κυρίως σὲ θέματα ἐθνικῆς κυριαρχίας στὸ Αἰγαῖο (διεθνῆ ὕδατα, παραβιάσεις τουρκικῶν μαχητικῶν, F.I.R. κ.λπ.) παρουσιάστηκαν στὸ τεῦχος 295 τοῦ «Δαυλοῦ» σὲ συνέντευξη ὑπὸ τὸν τίτλο: «Οἱ μῦθοι τῆς Ἑλληνικῆς Στρατηγικῆς. Ὁ ναύαρχος ἐ.ἀ. Ἀντώνης Ἀντωνιάδης ξεσκεπάζει τὶς ἐθνικὲς αὐταπάτες μας». Κατὰ τὴ συνέντευξη αὐτὴ ὁ ναύαρχος ἐξέφρασε καὶ τὴν ἀπορία του γιὰ τὸ πῶς τόσοι ἄνθρωποι παγκοσμίως πίστεψαν σὲ μία ἀρλοῦμπα, ὅπως εἶπε, σὲ ἓνα παραμῦθι -τὸ Χριστιανισμό, μὲ τὶς παρθενογενέσεις, τὰ θαύματα κ.τ.λ.- ἐπάνω στὸ ὁποῖο στήθηκε μία «αἰμοσταγῆς καὶ αἰμοδιψῆς θρησκεία, ποὺ ἔσφαξε τὴ μισὴ ἀνθρωπότητα».

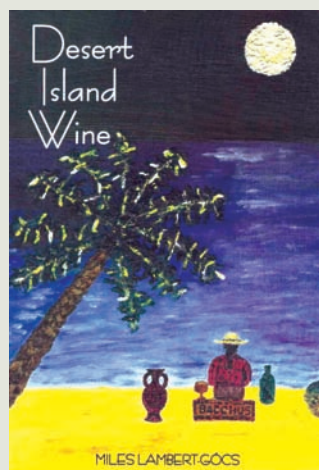
Ἄν καὶ οἱ σχετικὲς μὲ τὰ ἐθνικὰ θέματα θέσεις τοῦ κ. Ἀντωνιάδη ἦταν πολὺ σοβαρὲς καὶ τεκμηριωμένες, τὰ λεγόμενά του γιὰ τὸ Χριστιανισμό ἦταν αὐτά, ποὺ συντάραξαν τὰ εὐσεβῆ Μ.Μ.Ε., τὰ περισσότερα ἐκ τῶν ὁποίων -στὸ θόρυβο, ποὺ ἐπὶ μέρες κράτησε- τὸν παρουσίασαν ὡς τὸν «ἄθεο ναύαρχο» καὶ ἀποροῦσαν κι ἐξίσταντο γιὰ τὸ πῶς ἓνας μὴ χριστιανὸς ἀξιωματικὸς εἶχε σταδιοδρομήσει καὶ ἐξαντλήσει τὴν ἱεραρχία τοῦ Ὀπλοῦ του. Ὁ ἀντιπρόεδρος μάλιστα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου κ. Γ. Σούρλας ζήτησε ἀπὸ τὸν ὑπουργὸ Ἑθνικῆς Ἀμυνας τὴν ἔκπτωσή τοῦ κ. Ἀντωνιάδη ἀπὸ τὸν τίτλο τοῦ Ἐπίτιμου Ἀρχηγοῦ Γ.Ε.Ν. (Βλ. «Ἡ τελευταία θεοκρατία στὴν Εὐρώπη», «Δ», τ. 298.)

Ἡ «πολιτισμικὰ ἀκατανόητη» αὐτὴ ἐνέργεια τοῦ κ. Σούρλα ὥπλισε τὸ ναύαρχο μὲ πείσμα καὶ πάθος, ὅπως ἀναφέρει στὸν πρόλόγό του, γιὰ νὰ γράψῃ τὸ ὑπὸ κρίση βιβλίό καὶ νὰ στιγματίσῃ «ἀντιλήψεις καὶ νοοτροπίες ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦν, ἀκόμα καὶ σήμερα, νὰ σκέφτονται ἔτσι».

Δὲν πρόκειται γιὰ ἀπλὴ ἐξιστὸρηση τῆς στρατιωτικῆς ζωῆς ἐνὸς ἔνστολου. Στὸ βιβλίό περιγράφονται μὲ κριτικὸ πνεῦμα καὶ γλαφυρὸ τρόπο νοοτροπίες, σχέσεις, ἀκόμα καὶ πραγ-

Ὁ Πλίνιος γράφει, ὅτι στὴν ἐποχὴ τοῦ ἡμπαλίσκα ἦταν ἤδη ὑπαρκτὴ στὶς ρωμαϊκὲς ἐπαρχίες τῆς σημερινῆς Ἰσπανίας. Ὅπως λέει ὁ Lambert-Gocs, «**Εἶναι πιθανὸν ἡ ἡμπαλίσκα νὰ πέρασε στὴ νότια Γαλλία μέσῳ τῶν Πυρηναίων στὴν πρώτη ἐποχὴ τοῦ Πλίνιου, καθὼς ἡ ποιότητά της εἶχε ἤδη ἀναγνωριστῇ**». Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸν ὁ Πλίνιος, ὅπως καὶ ὁ Κολούμελας, τὴν πρόσεξε καὶ ἔμαθε γι' αὐτήν.

Ἐν τούτοις ὁ Lambert-Gocs δὲν θέτει ὑπὸ ἀμφισβήτηση τὶς ἐνδείξεις ποὺ ἔχουμε ἀπὸ πλευρὰς γενετικῆς, ὅτι τὸ καμπερνὲ σωβινιὸν προήλθε ἀπὸ μία πρόσφατη διασταύρωση τοῦ καμπερνὲ φράνκ μὲ τὸ σωβινιὸν μπλάνκ. Τονίζει, ὅτι ἡ βολίτσα εἶναι μόνον μακρινὸς πρόγονος τοῦ καμπερνὲ σωβινιόν, πιθανῶς διάμεσου τοῦ καμπερνὲ φράνκ. «**Παρ' ὅλα αὐτά**», προσθέτει, «**γνωρίζουμε περισσότερα γιὰ τὸ μεταγε-**

ματικές συνομιλίες μεταξύ έπιτελών, άρχηγών Γενικών Έπιτελείων, διπλωματών και ύπουργών, καθώς λαμβάνουν σημαντικές αποφάσεις για έθνικά θέματα μέσα σέ ένα ρωμοσυνιστικό δημοσιοϋπαλληλικό καθεστώς, όπου βασιλεύει τó ρουσφέτι, τó βόλεμα και τελικό ζητούμενο για τήν κάθε απόφαση είναι τó πολιτικό προφίλ του έκάστοτε ύπουργού. Καταστάσεις άπίστευτες για τόν περισσότερο κόσμο, που δέν έχει πρόσβαση στα κέντρα λήψης τών αποφάσεων, πλὴν όμως άπόλυτα άληθινές.

Άπό τήν κριτική δέν εξαιρεί ó ναύαρχος ούτε τόν έαυτό του, για τόν όποιο περιγράφει προσωπικές μαρτυρίες, έμπειρίες και γεγονότα άπό τόν καιρό, που μαθητής άκόμα αποφάσισε νά δώσει έξετάσεις στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων, μέχρι τήν ήμέρα που άποστρατεύτηκε. Πολύ ενδιαφέρουσα είναι ή περιγραφή τών έντυπώσών του άπό τήν έπίσημη έπίσκεψή του στην Τουρκία, πρώτη έπίσκεψη Άρχηγού Γ.Ε.Ν. στη γείτονα.

Άπό τίς περιγραφές του ναυάρχου, τίς όποιες έχει διανθίσει με άρκετή δόση χιούμορ και αὐτοσαρκασμοῦ, θά κρατήσω δύο:

- Τήν άπέλπιδα προσπάθειά του νά βρῇ έστω κι ένα ναύτη χωρίς «βύσμα», για νά του άναθέσει άπερίσπαστα τὰ καθήκοντα του όδηγοῦ του.

- Τόν έξάλλο μητροπολίτη, άπεσταλμένο του πρώην άρχιεπισκόπου, με σκοπό τήν έπαναφορά του χουντικού θεσμοῦ του Μητροπολίτη Ένόπλων Δυνάμεων, ό όποιος μετά άπό όλιγόλεπτη συζήτηση με τó ναύαρχο στο γραφείο του στο Έπιτελείο πετάχτηκε επάνω και κατευθυνόμενος προς τὰ έξω άπό τή σύγχυσή του άνοιξε -όχι τήν πόρτα έξόδου, αλλά- τήν πόρτα τῆς παρακείμενης έντοιχισμένης ντουλάπας.

«Κατατάχθηκα στο Πολεμικό Ναυτικό και ώρκίστηκα πίστη και άφοσίωση στην πατρίδα μου και στη σημαία της μέχρι τῆς τελευταίας ρανίδας του αίματός μου. Έναν όρκο, τόν όποιο τήρησα στο έπακρον. Τό ότι ή κακόμοιρη και άνασφαλῆς νεοελληνική Πολιτεία με ύποχρέωσε νά κάνω αυτή τήν κορυφαία και τελείως προσωπική δέσμευση προς τήν πατρίδα μου μπροστά σέ ιουδαϊκές προελεύσεως και έμπνεύσεως έκκλησιαστικά σύμβολα είναι ένα δικό της βαθύτατο πρόβλημα, όχι δικό μου. Όσο δέ ή Πολιτεία άργεί νά τó επιλύσει, επιτρέποντας στην Έκκλησία νά άναμειγνύεται στίς κρατικές εκδηλώσεις, τόσο θά καθυστερή και τήν πολιτισμική άνάπτυξη τών Νεοελλήνων, μέχρις ότου, μετά τούς πρώην Άνατολικοευρωπαίους, μᾶς ύποσκελίσουν στόν τομέα αυτό και οί νεοαναπτυσσόμενες άφρικανικές χώρες» (άπό τόν επίλογο του βιβλίου).

Γιάννης Λάζαρης

νέστερο ρόλο τῆς μπαλίσκα στην ιστορία του κρασιού άπ' ό,τι για όποιαδήποτε άλλη ποικιλία, που άναφέρεται στους άρχαίους Έλληνες και Ρωμαίους συγγραφείς.»

Ό Lambert-Gocs δέν άποκλείει έπίσης τó ένδεχόμενο αυτή ή έλληνική ποικιλία νά συνεισέφερε γενετικά σέ άρκετές μεταγενέστερες ποικιλίες. Όπως λέει, «είναι εύνόητο, ότι μπορεί διασταυρώσεις άρκετών ποικιλιών, που προήλθαν άπό τή μπαλίσκα, νά ώδήγησαν στο καμπερνέ». Άμφιβάλλει όμως για τή δυνατότητα χρήσης γενετικών προφίλ στην έν λόγω έρευνα. «Αὐτά είναι παλιές ιστορίες, και ή έρευνα τών γενετιστών είναι άπίθανο νά άποδελτιώσει τήν άκολουθία τών ποικίλων διασταυρώσεων. Δέν μπορεί όμως νά είναι σύμπτωση, ότι μερικά άπό τὰ κύρια χαρακτηριστικά τῆς μπαλίσκα διατηροῦνται σέ μία ποικιλία τῆς νοτιοδυτικῆς Γαλλίας».

Έπὶ του παρόντος ή μπαλίσκα -ή μαύρη βολίτσα- καλλιεργείται στην Ελλάδα σέ πολὺ μικρή έκταση, και τó Έλληνικό Ίνστιτούτο Οίνου στη Λυκόβρουση δέν διατηρεῖ τó γενετικό της προφίλ.

Ό Miles Lambert-Gocs είναι καταξιωμένος έρευνητής τῆς ιστορίας του έλληνικού κρασιού. Κύρια έργα του, «Τὰ Έλληνικά Κρασιά» (1980) και «Greek Salad: A Dionysian Travelogue» (2004).

Ίων Δ. Λάμπρου